

M.

Glosa de Abiguel de
Cisuentes, sobre las
leyes de Toro.

Cuaderno de las leyes y
nuevas decisiones, hechas
y ordenadas en la ciudad de
Toro, sobre las dudas de de
recho que continuamente so
lian y suelē ocurrirne estos
reynos: en que auita mu
cha diuersidad de opi
niones entre los le
trados destos
reynos.

1400

En Medina del Campo.
por Mathco y Francisco del Canto, hermanos.
M. D. L. V.

Dña Juana por la gracia de Dios reyna de

Castilla, de León, de Granada, de Toledo, de Salizia, de Sevilla de Cordona, de Murcia, de Jaén, de los Algarves, de Algezira de Sibraltar, de las islas de Canaria, señora de Elizcaya y de Alborna, princesa de Aragon y de Sicilia, archiduquesa de Austria, duquesa de Borgoña, Al príncipe don Carlos mi muy caro y muy amado hijo: y a los infantes, duques, perlados, eñdes, marqueses, ricos omes, maestros de las ordenes, y a los del mi consejo, y oydores de las mis audiencias: y a los comendadores y subcomendadores, alcañdes de los castillos y casas fuertes y llanas, y alcaldes de la mi casa y corte y chancillerias: y a todos los corregidores y asistentes, y alcaldes, y merinos, y otras justicias y jueces qualesquier de todas las ciudades, villas y lugares de los mis reynos y señorios, assi realengo como abadengo, ordenes y behetrías, y otros qualesquier señorios y personas de qualquier condicion q sean, y a cada vno y qualquier de vos a quien esta mi carta fuere mostrada, o su traslado signado de escriuano publico, salud y gracia. Sepades q al rey mi señor y padre y ola reyna mi señora madre q santa gloria aya, fue hecha relacion del gran dafio y gasto q recebia mis subditos y naturales, a causa de la gran diferencia y variedad q auia en el entendimiento de algunas leyes de estos mis reynos, assi del fuero como de las partidas, y de los ordenamientos: y otros casos donde auia menester declaracion, aun no auian leyes sobre ello: por lo qual acacescia q en algunas partes de estos mis reynos, y aun en las mis audiencias se de terminaba y sentenciaba en vn caso mismo vnas vezes de vna manera, y otras vezes de otra: lo q causaua la mucha variedad y diferencia q auia en el entendimiento de las dichas leyes entre los letrados de estos mis reynos. Sobre esto por los procuradores de las cortes q los dichos rey y reyna mis señores tonierō en la ciudad de Toledo el año q passo de quinientos y dos, les fue suplicado q en ello mandassen proueer, de manera q tanto dafio y gasto de mis subditos se quitasse, y que ouiesse camino como las mis justicias pudiesse sentenciar y determinar las dichas dudas, y acatando ser justo lo suso dicho, y informados del grā dafio q desto se reciescia: mandaron sobre ello platicar a los del su consejo y oydores de sus audiencias, para q en los casos q mas continuamēte suelen ocurrir y auer las dichas dudas, viesse y declarassen lo q por ley en las dichas dudas se deua de alli adelante guardar: para q visto por ellos lo mandassen proueer como conuiesse al bien de estos mis reynos y subditos dellos: lo qual todo visto y platicado por los de su consejo y oydores de sus audiencias: y con ellos consultado, fue acordado que deuián mandar proueer en ello: y hazer leyes en los casos y dudas de la manera siguiente.

C. Prefatio.

Sicuti flagitiorum illud est magis arguendum, qđ vltra cōmittentis personam exēplo, vel participatione alios inlicit, et reatius nota cōmaculat: sic laborum inquam studioſū ille inagis cōmendandus, qui non solum egercenti, s; videntibus et posteris vtilitatem asserre dignoscitur. Quod non a mente diuertens, quo ad viros ferunt et dum fata sinunt, semper vsquequaq; curauit, vt aliqua vigiliarum mearum aliorum valeat extenuare labores. Deceui igitur Taurinas leges sub breui verborum compendio appostillare. Et certe verebar tātum onus humeris meis imponere: sed confidendo in Dño, qui Moysi cum inuocanti respondit, vt legitur. Ego. 4. perge et ego ero in ore tuo, doceboq; quid loquaris: ausus fui certamen hoc arripere. Et si quid boni digero, laus ipsi omnipotenti Deo rescratur: si vero aliquid indiscretum, charitatem vestrā sup-

pley egozo, ignorantia meas & quo animo toleretis, & vicem mea si opus fuerit sup-
pleatis. Corrigatis igitur & emendatis benigne, que correctione & emendatione di-
gna fuerint.

Cincipit lectura valde utilis atq; preclara super nonnul-
las Tauri leges, per doctorem Michaellem de Aliuentes, in vtraq; iuris sapien-
tia peritum composita.

Lex prima.

Rimeramente, por quanto el señor rey don Alonso en la villa de Al-
cala de Henarcos era de edad y trescientos y ochenta y seys años, hizo
vna ley cerca dela orden que se deua tener en la determinacion y de-
cision de los pleytos & causas, el tenor de la qual es este que se sigue.
Nuestra intencion y voluntad es, que los nuestros naturales & mo-
radores de los nuestros reynos sean mantenidos en paz y en justicia: y como para
esto sea menester dar leyes ciertas por do se librasen los pleytos & las contiendas
q; acaesesen entre ellos: & maguer que en la nuestra corte vsan del fuero delas leyes,
& algunas villas de nuestro señorio lo han por fuero, & otras ciudades & villas han
otros fueros departidos, por los quales se pueden librar algunos de los pleytos.
Pero por que muchas son las contiendas & los pleytos que entre los homes acaes-
cen, & se mueue de cada dia que no se pueden librar por los fueros: por ende que-
riendo poner remedio conuenible a esto, establecemos & mandamos q; los dichos
fueros sean guardados en aquellas cosas q; se vsaron: saluo en aquello que nos ha-
llaremos que se deuen emendar y mejorar, y en lo al q; son contra Dios & contra ra-
zon, & contra las leyes que en este nuestro libro se contienen. Por las quales leyes
de este nuestro libro mandamos que se libren primeramente todos los pleytos ciui-
les y criminales, & los pleytos y las contiendas que se podierẽ librar por las leyes
de este nuestro libro, & por los dichos fueros, mandamos que se libren por las leyes
de las siete partidas que el rey don Alonso nuestro visabuelo mando ordenar, co-
mo quier que fasta aqui no se halla que fuesen publicadas por mandado del rey;
ni fueron auidas ni recebidas por leyes: pero nos mandamos las requerir & cõcer-
tar y emendar en algunas cosas q; compia: & assi concertadas y emendadas, porq;
fueron facadas y tomadas de los dichos de los sanctos padres, & de los derechos
y dichos de muchos sabios antiguos, & de fueros & costumbres antiguas de Espa-
ña, damos las por nuestras leyes. Y por que sean ciertas, & no ayan razon de tirar y
emendar enellas cada vno lo que quisiere: mādamos hazer dellas dos libros, vno
sellado con nuestro sello de oro, & otro sellado con nuestro sello de plomo, para te-
ner en la nuestra camara, para en lo que ouiere duda que lo concertedes con ellas
y tenemos por bien que sean guardadas y valedcras de aqui adelante en los pley-
tos, y en los juizios, y en todas las otras cosas que se en ellas contiene en aquello
que no fueren contrarias alas leyes de este nuestro libro & a los fueros sobredichos.
Y por que los hijos dalgo de nuestros reynos han en algunas comarcas fuero de
aluedrio, y otros fueros, por que se juzgan ellos y sus vassallos, tenemos por bien
que les sean guardados sus fueros a ellos y sus vassallos segun que lo han de fue-
ro, y les fueron guardados fasta aqui. **O**trofi en becho de los rieptos, sea guar-
dado aquel vso & aquella costumbre que fue vsada & guardada en el tiempo de los
otros reyes, y en el nuestro. **O**trofi tenemos por bien, que sea guardado el orde-
namiento que nos agora hezimos en estas cortes para los hijos dalgo: el qual mād-
amos poner en fin de este nuestro libro: & por que al rey pertenece & ha poder de ha-

A Bateria. l. j.

3er fueros 7 leyes, 7 delas interpretar 7 declarar 7 emendar dōde vieren q̄ cumple
 tucnios por bien q̄ si en los dichos fueros o en los libros de las partidas sobredichas,
 o en este nuestro libro, o en algunas leyes de las que en el se contienen, fuere
 menester declaracion 7 interpretacion, o emendar, o añadir, o tirar, o mudar q̄ nos
 lo hagamos. E si alguna contrariedad pareciere en las leyes sobredichas entre si
 mismas, o en los fueros en qualquier dellos, o alguna duda fuere hallada en ellos
 o algun hecho porq̄ por ellas no se pueda librar q̄ nos que seamos requeridos so-
 bre ello por que hagamos interpretacion 7 declaraciō o emienda do entēdiēremos
 que cumple, o hagamos ley nueva la que entēdiēremos que cumple sobre ello, por
 que la justicia 7 el derecho sea guardado, empero biē queremos 7 soñimos que los
 libros de los derechos q̄ los sabios antiguos hizieron, q̄ se lean en los estudios ge-
 nerales de nuestro señorio, porq̄ ha en ellos mucha sabiduria: 7 q̄remos dar lugar
 que los nuestros naturales sean sabidores 7 sean poziendo mas hōrrados. Y agora
 somos informados q̄ la dicha ley no se guarda ni egecuta enteramente como deuia
 7 porque nra intencion 7 voluntad es q̄ la dicha ley se guarde 7 cūpla como en ella
 se contiene. **O**rdenamos 7 mandamos q̄ todas las nras justicias de los nros re-
 nos 7 señorios, ansī de reāngos 7 abadengos como de ordenes 7 beatrias, 7 otros
 señorios q̄lesquier de q̄lquier calidad q̄ sean, q̄ en la dicha ordenaciō de decision 7 de-
 terminacion de los pleytos 7 causas guarden 7 cumplan la dicha ley en todo 7 por
 todo segun q̄ en ella se contiene: 7 en guardando la 7 cūpliendo la en la dicha orde-
 nacion 7 decision 7 determinaciō de los pleytos 7 causas, asī civiles como crimina-
 les, se guarde la orden siguiente: que lo q̄ se pudiere determinar por las leyes de los
 ordenamientos 7 prematicas por nos hechas, 7 por los reyes doūde nos venimos
 7 los reyes que de nos vinieren en la dicha ordenaciō 7 decision 7 determinacion
 se sigā 7 guarden como en ellas se contiene, no embaragante q̄to contra las dichas
 leyes de ordenamientos 7 prematicas se diga 7 alegue que no son vsadas ni guar-
 dadas, 7 en lo que por ellas no se pudiere determinar. **A**bandamos que se guarden
 las leyes de los fueros, ansī del fuero de las leyes como las de los fueros municipa-
 les, que cada ciudad o villa o lugar tuuiere, en lo que son o fueren vsadas 7 guarda-
 das en los dichos lugares, 7 no fueren cōtrarias a las dichas leyes de ordenamien-
 tos 7 prematicas, asī en lo que por ellas esta determinado, como en lo que determi-
 naremos adelante por algunas leyes de ordenamientos 7 prematicas, 7 los reyes
 que de nos vinieren: ca por ellas es nra intencion 7 voluntad que se determinen los
 dichos pleytos 7 causas, no embaragante los dichos fueros, 7 vso 7 guarda dellos,
 7 lo que por las dichas leyes de ordenamientos 7 prematicas 7 fueros no se pudiere
 determinar. **A**bandamos que el tal caso se recurra alas leyes d̄ las siete partidas
 hechas por el señor rey don Alfonso nuestro progenitor: por las quales en defecto
 de los dichos ordenamientos, prematicas 7 fueros: mandamos que se determinen
 los pleytos 7 causas, asī civiles como criminales, de qualquier qualidad o quanti-
 dad que sean: guardando lo que por ellas fuere determinado, como en ellas se con-
 tiene: aun que no sean vsadas ni guardadas: 7 no por otras algunas. E mandamos
 que quando quier que alguna dubda ocurriere en la interpretacion 7 declaracion
 de las dichas leyes de ordenamientos 7 prematicas 7 fueros, o de las partidas, que
 en tal caso recurran a nos 7 a los reyes que de nos viuieren para la interpretacion 7
 declaracion de ellas: por que por nos vistas las dichas dubdas, declararemos 7 in-
 terpretaremos las dichas leyes como conuiniere al seruicio de Dios nuestro señor, 7
 al bien de nuestros subditos 7 naturales, 7 ala buena administracion de nuestra ju-
 sticia. E por quanto nos ouimos fechas en la villa de **A**badrid, el año que passo de

nouenta y nueue, ciertas leyes y ordenanças, las quales mandamos que se guardassen en la ordenacion, y algunas en la decisiõ de los pleytos y causas en el nuestro conseyo y en las nuestras audiencias: y entre ellas hezimos vna ley y ordenança que habla cerca de las opinyones de Bartolo y Baldo y Juan andres y el Abad: qual dellas se deve seguir en duda a falta de ley: y porque agora somos informados que lo que hezimos por estoruar la prolixidad y muchedumbre de las opinyones de los doctores, ha traydo mayor daño y inconueniente: por ende por la presente reuocamos, cassamos, y anulamos en quanto a esto, todo lo contenido en la dicha ley y ordenança por nos hecha en la dicha villa de Madrid: y mandamos que de aqui adelante no se vse della, ni se guarde ni cumpla, porque nuestra intencion y voluntad es q̃ cerca de la dicha ordenacion y determinacion de los pleytos y causas solamente se haga y guarde lo contenido en la dicha ley del señor rey don Alfonso, y en esta nuestra.

CLey. ij. La glosa de la qual va inserta en la glosa de la ley primera.

Porque nuestra intencion y voluntad es que los letrados en estos nuestros reynos sean principalmente instructos y informados de las dichas leyes de nuestros reynos: pues por ellas y no por otras han de juzgar. Y a nos es hecha relaciõ que algunos letrados nos sirven, y otros nos vienen a servir en algunos cargos de justicia, sin auer passado, ni estudiado las dichas leyes y ordenamientos y prematicas y partidas: de lo qual resulta que en la decisiõ de los pleytos y causas algunas vezes no le guardan ni platican las dichas leyes como se deve guardar y platicar: lo qual es contra nuestro seruicio. Y porque nuestra intencion y voluntad es de mandar recoger y emendar los dichos ordenamientos, para que se ayan de imprimir, y cada vno se pueda aprouechar dellos. Por ende por la presente ordenamos y mandamos que dentro de vn año primero siguiente, y desde en adelante, contado desde la data destas nuestras leyes, todos los letrados q̃ oy son, o fueren asy del nuestro conseyo, oydores de las nuestras audiencias, y alcaides de la nuestra casa y corte, y chancillerias, o tienen o tuuieren otro qualquier cargo y administracion de justicia: asy en lo realengo como en lo abadengo, como en las ordenes y behetrías, como en otro qualquier señorio de estos nuestros reynos: no puedan vsar de los dichos cargos de justicia, ni tener los, sin que primeramente ayan passado ordinariamente las dichas leyes de ordenamientos, y prematicas, partidas, y fuero real.

legatis. ff. de legatis. l. et Cinius: et communiter
docto. in l. h. C. que sit longa confectio. et Ba-
rto. docto. in l. budum. C. de contrahen. emptio.
et ista est communis conclusio: secundum Alex.
qui latius loquitur: et alius. in d. 4. in legatis
de quo etiam vide aliquid per Joan. et upi de
Pala. Rubr. in sua repetitione cap. per ve-
stra. fo. lxxix. in h. col.

¶ Legem secundam sequentem videaris per
vos, quia claram continet materiam.

Q. Ler. iij.

- 1 **Q**ue sollemnitas requiratur in testamento
in scriptis.
- 2 Testamentum in scriptis hodie fieri non po-
test sine rebellionē.
- 3 Sollemnitas huius. Iam debeat seruari de iure
canonico.
- 4 Sollemnitas huius. Iam debeat seruari in testa-
mento facto tempore pestis.
- 5 Sollemnitas huius. Iam debeat seruari in testa-
mento facto ad pias causas.
- 6 Que sollemnitas requiratur in testamento nun-
cupatio.
- 7 Inter filios eadem sollemnitas requiritur; que
requiritur in testamento facto inter extraneos.

In testamento facto inter liberos semper intelligitur apposta clausula derogatoria.

Que solemnitas requiritur in testamento cecī. 9
Que solemnitas requiritur in codicillis. 10

Testamentum per testatorem factum ad inter
rogationem aliorum an valeat.

*Testes scripti in testamento / an debeant esse 12
masculi vel femine.*

Infantes an sint legitimi testes in testamento. 13
Duo testes dicentes quod fecisse testamentum cñ. 14

sufficienti numero testium/an probet et an valeat testamentum si testis moriatur viuo testatore.

*Testis non scriptus in testamento: an possit te-
stificari pro testamento.*

- 16 Si testator inter viuos dicat se velle instituire
Liti: si moriat ab intestato: à Liti: erit heres
- 17 Que solennitas requiritur in testamento facto
in mari: vel in portu maris.
- 18 Tabellio an possit conficere suum testamentum
propria manu.
- 19 Testamentum in scriptis: quod non valet et re-
ita nuntium in scriptis propter defectum sigillo
rum: an valebit: et testamentum nuncupatum.
- 20 Per statutum vel consuetudinem: an possit in-
troducere testamentum valeat cum minore solennitate.
- 21 Testamenti facti cum minore solennitate: sed
suetudinem vel statutu huius civitatis: an va-
leat in alia civitate: ubi est diversa consuetudo:
et ubi maior numerus sine solennitate requiritur.
- 22 Cuius huius regni an debeat testari in alio re-
gno: servata dispositione huius legis.
- 23 Cuius alterius regni testando in hoc regno: an
teneatur servare solennitatem huius legis.
- 24 Que solennitas requiritur in testamento per regnum
25 Quod dicatur testamentum in scriptis: et quod
dicatur nuncupatum.

Item. l. iij. de iura. l. i. quod ad validitatem
testamenti in scriptis: requiritur quod interve-
niant numerus septem testium: et quia persona tabellio
nis copulatur: et hoc quando testator subscripsit
nomen suum. Si tamen testator non sciat subscribere
res debet adhiberi alius testis: qui pro eo se sub-
scribat: taliter quod tunc sit numerus octo testium:
et etiam tabellio: et omnes isti testes cum tabellione
debent subscribere nomen suum. Et si oēs subscri-
bere nesciunt: scilicet supplicent coram iudice
et pro non scientibus subscribent. Et idem dispo-
nitur. in l. iij. de iura. l. i. de testa. et in
princi. huius. de testa. et in l. iij. de iura. l. i. §. iij.
concordat cum. l. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij.
quod de novo introducit per istam. l. i. §. iij.
Et si testamentum alio modo fuerit factum: non ser-
vatur solennitas huius. Licit nullum per istam. l. i.
et per iura supradicta. Sed videtur quod in nu-
mero septem testium: vel octo quando testator non
scit subscribere: includatur tabellio per istam. l. i.
in quantum dicitur: (sic testigos con. in ceteris
no.) Sed contrarium est verius per istam. l. i. Quia
tunc dicitur de manera que ad oēs firmas: et mas
el signo del escriuano. De quo vide Alex. in l. i.
de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij.
2. De iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij.

tristima: et in dicto prin. huius. de testa. et in di-
lege. §. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij.

¶ Sed circa premissa primo dubitatur: utrum
solennitas huius. l. i. debeat servari in foro canonico:
et dicatur quod non: et potest dici ratio: quia
de iure canonico reperitur certa solennitas in
codenda testamenti statuta: et in. c. Cum esset
de Testamen. et illa in suo foro est tenenda: ut no-
tatur per glo. et doctores in regula. §. de regu.
iuris. lib. vi. in parte possessorum et bar. et doctores
in l. huius. l. i. de sacrosan. eccles. et per do-
cto. in. c. §. de noui oper. nunci. Si tamen de iure
canonico non est statuta certa solennitas: esset
recurrendum ad ius regium: et in eius defectu ad
ius civile: ut tenet Gundisalvus de villa diego:
in repe. c. Constitutus: de restitu. in integ. quem
refert: sequitur Joann. Lupi de pala. rub. in sua
repe. c. per vestras. fo. §. in. iij. co. et fo. l. i. §. iij.
co. ante si. restat ergo conclusio: quod solennitas huius.
ius. l. i. non debet servari in foro canonico: in ta-
tum per Abb. in dicto. c. Cum esset: tenet quod ius
civile: et per consequens ius regium corrigat per
ius canonicum: sed salua eius pace contrarium vi-
detur: utriusque huius. l. i. non est materia peccati
ut teneantur stare iure canonico: per ea que no-
tat glo. in dicta regula. §. et bar. in dicta. l. i. §. iij.
legia: et doctores in dicto. c. §. de noui ope. num.
ci. vide Abb. in. c. et clericis: de foro cōpetenti.

¶ Secundo dubitatur: utrum solennitas huius. l. i.
debeat servari in testamento facto tempore pestis.
et bñ. in l. i. §. in. iij. col. c. de testam. tenet quod non:
imo quod tunc sufficiat minor solennitas: si copia tes-
tium haberi non potuit. Sed contrarium sen-
tit bar. in l. i. §. de bonorum poss. ex testamento
militis: et ange. in l. i. §. Constitutus: et Codicilli §. ff.
de iure codicillorum: et pau. de ea. et fulgo. et alex. in
dicta. l. i. §. de testa. et ista est communis opinio.
Pro qua conclusione est text. in l. nostra: in qua
tunc loquitur nimis generaliter: quod tamen in
telligit verum: per quod in illis qui remanserunt
tempore pestis in civitate ad rem publicam ad-
ministrandam: qui isti bene possunt testari cum
minore solennitate: ut tenet alex. in dicta. l. i. §. c.
de testa. Item limita istam. l. i. in illis qui exierunt
in bello: qui possunt iure militari testari cum mi-
nore solennitate: ut est casus l. i. §. ff. de bonorum
poss. ex testamento militis: et in. l. iij. §. iij. de iura. l. i. §. iij.
par. vi. de quo vide per alex. et docto. in. d. l. i. §. c. de
testa. Item limita in rusticis personis: ut est ca-
sus in l. i. §. c. de testamentis: qui possunt testari
cum solo numero quinque testium: etiam in scri-
ptis: ut tenet glo. et docto. ibi. Sed ut hodie vi-
deat. notabili in l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij. de iura. l. i. §. iij.

De Tabernaculo, l. iij.

q̄ illa. l. finalis duntaxat habet locum in testa-
mento nuncupatio: non tamen in testamento
in scriptis: quia omnes testes non sunt literati.
Et sic secundū hoc rusticus testādo in scriptis
tenetur servare solennitatem huius. l. alias non
valetur testamentum per. d. l. pariter: ad q̄ bñ
facit lex nostra in sua gñalitate: et ita praticā.
Iz predicta. l. pariter in sui principio videatur
statuere cōtrarium: quia in fine dicit: non deus
ser hec eo en potidad: autes lo deus hāet leer
paladimamēre: et illud pñcipi debz intelligi:
qñ omnes testes sunt literati: et finis: qñ sunt il-
literati. Sed quicquid sit in pratica servatur dñ
spos. nñ legis tam in civilibus quam in rusticis
generaliter prout facit: et ita videtur plura testa-
menta cassari.

¶ Tertio dubitat: vtrum solennitas huius l. de-
beat servari in testamento facto ad pias causas:
et dicatur q̄ non: vñ est tex. in. c. l. iij. esse: et in. c.
Relati: et. j. d. testa. et tenet expresse abb. c. do.
in. d. e. l. iij. esse: et Bar. et doctorate in rep. l. j.
C. de sacrosan. eccle. Et sic scdm hoc testamēti
in scriptis respectu pñe cause valetur: licet solen-
nitas huius. l. non servetur: et q̄ solennitas requi-
ratur in tali testamento ad pias causas: vide p
specula. in. d. de instrum. edictio. q̄ cōpendiose
in. v. co. et per bar. et doctores in. d. l. j. C. de sa-
cro. san. eccle. et per abb. in. d. e. l. iij. esse. **¶** Et
q̄ dicatur pia causa: vide bar. et doctores in. d. l. j.
C. de sacrosan. eccle. **¶** Et au annullat testamē-
tum factus ad pias causas: non servatur solennitas
huius. l. si testator recomalefecit: vide per
bar. ibi. Et circa q̄ nota q̄ testamentus factus ad
pias causas tollit primum testamentum solenne re-
spectu pñe cause: vt tenet Pau. de Ca in consi-
derat. in. h. j. vol. vbi dicit q̄ in tali testamento
ad pias causas nullus potest esse testis. de quo
vide alex. in. l. i. in. h. j. co. C. de codicillis. Et est
sciendum q̄ si testator moriatur antequā per-
ficiat suū cōpleat testamēti: talis dispositio im-
perfecta nō valet. etiā quo ad pias causas: per
cit. in. l. i. in. i. scriptis. ff. de legatis. l. i. in quā dñ
cit: et hoc ante impletū. Et ita tenet pcca. in. d.
de instru. ed. d. par. cōpendiose in. v. co. et Bal.
in. l. i. per edictas. C. dñs quibz vt indig. et pau.
de ca. m. l. iij. ac cōsultissima. par. et cñ humana
C. qui testa. face. pos. et in cōsilio. cef. in. n. volu.
dñ quo vide sñmā angelicā i pre Legam. el. n.
in. iij. co. in. v. vñ q̄ defectu. fo. c. p. v. q̄ p
cedit etiā si testator habet scripturā pñā corā
testibus dñtasset: q̄ talē scripturam volebat esse
suū testamēti: tñ q̄ volebat testamentum eodē
re corā tabellione et testibus quos iussit vocari.
ex quo cōstat nolle dñ pñeri testari: q̄ licet pmo
dixerat se facere testamēti: tñ nō pñāsit in ca.

dē voluntate in quā dñtasset: et volebat testame-
tus facere corā tabellione: ppter ea tale testame-
tum nō valetur etiā ad pias causas: vt tenet ex-
presse Pau. de Ca. in consi. cef. in. h. j. volu.
¶ Quarto dubitatur: q̄ solennitas requiratur
in cōdendo testamento nuncupatio. Circa q̄ dñ
vñt die: q̄ dñ iure iussit requirere numerus septe-
testium: vt est casus in. l. iij. ac cōsultissima. q̄ p
nuncupationē. C. de testa. vñ dñ tñ standū est
dispositioni. tex. in. l. j. rit. h. lib. v. ordina. rega.
que per. l. i. nostrā confirmatur. Tñ tñ tñ nō
ta circa iurelligentiam illius. l. q̄ etiam potest
quis restare nuncupatio: corā testibus sine ta-
bellione: licet sit in loco in quo facilis potuisset
tabellio adhiberi: vt est casus in. d. par. pñu-
cationē: et hoc vult dicere tex. l. d. l. i. in fine: in
quā dñtasset: et mādāmos orrosi q̄ vñt ei testa-
mēto q̄ fuere hec eo cō bonos testimōs. S3
tñt requiratur numerus septe testium: alias nō va-
leret p dicta iura. Circa q̄ dñ nō addū: q̄ testa-
mentus nuncupatio in scriptis redactū debet
per tabellione testatoris et testibus legi alias nō
valet: vt tenet glo. notab. in. l. i. fidei commissā.
par. quorū. ff. de legatis. in. t. tenet Sal. in.
l. iij. ac cōsultissima. par. et in pñi. C. de te-
sta. et in dubio nunq̄ pñsumitur lectum si hoc
in ipso testamento non exprimat: vt tenet glo.
notab. in. d. par. quorū: que ad hoc est m-
rab. l. i. scōs Bal. in. l. i. statuto: in pñi. C. dñ sen-
tētijs ex periculo recit. Et ideo tabellio sit au-
tor in cōdendo testamento. Tñ tñ tñ est q̄ pōt
probari p duos testes: testamentus esse lectum
testatoris et testibus: vt tenet Bal. et doctores in
l. i. C. de bono. poss. sedm tabulas.

¶ Quinto dubitat: q̄ solennitas requiratur in testa-
mento facto inter liberos. circa q̄ dñ q̄ de iure
ciuitatis requiritur numerus duos testium: q̄ sufficiat
ad validationē: vt est tex. in. d. l. i. ac cōsultissima
par. et in pñi. C. de testa. et l. i. vñ. et. j. par.
vñ. Et odie tñ eadē solennitas requiritur in testame-
to facto inter liberos: q̄ requiritur in testamento fa-
cto inter extraneos: per itā. l. in quantum dñ-
cit: ago: a ca entre hñs o de cōdētijs: ora en-
tre heredes et strānos. S3 certe dispositio. l.
nñt in hoc loquuntur duntaxat in testamento nun-
cupatio: ppter ea dubitatur vñt rñt idem in
testamento in scriptis facto inter liberos: vt in
eo requiratur eadē solennitas: q̄ requiritur in facto
inter extraneos. Et videt q̄ nō cñ lex nra sit cor-
rectoria: et ideo non ex tēdenda. Tñ ergo loq̄-
tur in testamento nuncupatio: nō debet ex tē-
di ad testamentum in scriptis: querebimur
qñ sine lege loquimur: tñ ergo: et non dñtasset:
nec nos dicere debemus. vt in. l. i. illam. C. dñ col-
la. Contrarius tñ credo verius per generalita-

tenet huius. l. 1. Ergo loquitur generaliter ita generaliter debet intelligi ut in l. de pectio. ff. de publicia. Item quod testamentus nuncupativus in scriptis sicut filios factus equiparatur: ut notatur per glo. r. docto. in d. par. ex imperfecto: et in equipanis dispositus in vno: ceterum dispositus in reliquo: ut in l. 3. illud in p. ff. ad l. aq. l. 1. et in c. Traslato. de consuet. Item quod et eadem ratio in hoc fortior ratio in testamentis in scriptis quod in nuncupatio cum magis facilliter possit fallitas fabricari. Item quod clausula in medio posita de terminis pariformis precedit et sequentia ut in l. in par. filii. ff. de lib. et posthumis: et notatur in c. auct. p. de appell. h. clausula ista ponitur in medio inter testamentum nuncupativum et inter testamentum in scriptis: igitur. cc. Et ita quod iudic paritatur et bene.

8 Circa quod nota quod in tali testamento facto inter libros tempore intelligitur appositae clausula derogatoria licet et expresse non dicatur. Et ideo ad hoc ut tale testamentum rumpatur aliquid oportet fieri mentione de illo in ultimo testamento per tex. in auct. hoc inter libros. C. de testa. quod intelligitur verum per quod si ultimum testamentum fieri etiam inter libros per rationem dicte auct. de qua materia vide late per Barto. et docto. in l. si quis in prin. ff. de legatis. iij.

9 Item si sexto dubitatur quod solennitas requiratur in testa. ceteri. Circa quod breviter dicitur quod de iure civilis cecus etrogus oculo carens non potest testari in scriptis sed nuncupative dicitur cum numero septem testium: et cum coram tabellione: ut est casus in l. 1. hac consultiissima. C. de testa. facere pos. Et si tabellio reperiri non possit debet loco eius alius testis adhiberi: ut ibi dicitur et idem notatur in par. cecus. In istis quibus non est pmi. fa. testa. Et idem disponitur de iure partiarum: ut est tex. in l. xliij. r. i. pa. vj. Hodie tamen de iure isto cecus potest testari nuncupative cum solo numero quinque testium: ut disponitur in l. infans: et intelligitur de ceco etrogus lumine caret: cecus tamen de ceco monocolo: id est vno oculo tamen caret: quia talis potest testari sicut quilibet alius: ut est tex. in l. 1. frater. C. de excusatio. tuto. et notatur per glo. r. d. l. d. par. cecus: et sic remanet conclusio quod olim cecus olim nec hodie non poterat nec potest testari in scriptis. Hodie tamen potest testari nuncupative coram quinque testibus. Sed circa premissa dubitatur utrum istis quinque testibus debeant subscribere re nomen suum ad validitatem testamenti: videatur quod non quia. l. infra hoc non dicitur ergo nec nos dicere debemus: ut in l. illa. C. de colla. Contra rimum tamen videtur verum: nam certum est quod de iure civili requiritur quod testes in tali testamento se subscribant: ut notatur in l. d. l. hac consultiissima

et etiam de iure partiarum ut in d. l. xliij. Et licet per l. 1. infans diminuat numerum testium tamen non diminuit subscriptio consilii testis. cum ergo non mutetur quare scire prebatur: ut in l. fan. c. l. C. de testa. maxime quia nova generaliter loquens non videtur corrigere casum particularem in compositis inclusis: ut notatur per glo. in l. hoc cursoribus. C. de silen. li. r. et per Bal. in l. 1. ad plures in. fi. C. de sacro. eccle. et in tex. C. de iustis. C. confirmata. et per Fel. in c. sicur de hereticis. Item quod non est novus quod lex nova de claretur et restringatur per antiquam: ut in l. non est novum: et in l. Sed et posteriores. ff. de legibus. Si tamen omnes testes non sciunt subscribere scientes supplere debent defectus aliorum: ut in d. l. xliij. et etiam declaratur in l. nostra.

Item de primo dubitatur quod solennitas requiratur in co. d. d. d. d. circa quod breviter dicitur quod de iure civilis sufficit quinque testes: siue sint in scriptis codicillis siue nuncupative: ut est casus in l. l. in fi. C. de codicillis. Et idem disponitur de iure partiarum: ut in l. 1. r. i. par. vj. Hodie tamen per ista. Lead. solennitas requiritur in codicillis: et requiritur in testamento nuncupativo de qua dixi supra in l. iij. q. quod intelligitur etiam in codicillis quod sunt nuncupative: si tamen fieri in scriptis debent quinque testes adhiberi per tex. in d. l. 1. in fi. C. de codicillis: quod in hoc non corrigitur per l. infans. C. lex ista dicitur loquitur in codicillis quod sunt nuncupative: in quantum se remittit ad solennitatem. l. 1. r. i. ff. de ord. rega. quod tamen loquitur et habet locum in testa. nuncupativo per principium nre. l. 1. tunc dubitatur utrum isti quinque testes debeant subscribere nomen suum ad hoc ut codicillis? quod sit in scriptis valeat: et tex. in d. l. 1. in fi. disponit quod sic. sed contrarius disponit tex. in l. iij. r. i. par. vj. Hodie tamen credo quod sit statim determinatio huiusmodi. ut testes teneantur subscribere: quod licet loquitur in testamento. debet extendi ad codicillos per eandem rationem: ut est etiam falsitas: ita quod nuncupative circa premissa nota quod femina potest esse testis in codicillis: l. 1. in testa. non: ut teneat glo. d. l. 1. in fi. C. de codicillis. de quo vide ibi per docto. Sed ea quod dicta sunt habet locum in codicillis facto per ceteri in quod debet scribere solennitas septem testium: ut teneat glo. r. coiter. doc. in l. hac consultiissima. C. qui testis facere pos. Hodie tamen per ista. l. sufficit quinque testes. Et in materia tene meti quod primus codicillis nunquam tollit per sed: nisi hoc specialiter in sedo clarum annullando primus: ut est tex. l. l. iij. r. i. par. vj. de qua materia vide per ange. et doc. in par. posteriori: et nisi quibus modis testa. iustis me. r. p. 30. Fab. late in par. ex quo air in l. l. eo. Item octavo dubitatur utrum testamentum per testatores factum ad interrogationem aliorum valeat vel non.

circa qđ breuiter dicit qđ aut testator: fuit heretico-
gatus a parentib⁹ vel amicis: ⁊ ad conuictio-
nem non uenit: hęc de quē ipi nominauerūt: tūc
non censetur testator: ꝑ consequens non
rumpitur testamentū quod antea fecerat: Aut
fuit interrogatus a rebellione: tūc aut rabel-
lō fuit ad hoc adhibitus ꝑ testatōem: ad ei⁹
petitionem scripsit testamentū: ⁊ postea legen-
do scripturam interrogauit testatorem si iustus
tuebat nominatū in illa scriptura: ⁊ testator di-
xit qđ sic: ualeat ⁊ teneat tale testamentū: aut ta-
bellio non fuit adhibitus ꝑ testatorem: tūc
testamentū factū ad eius interrogatiōem non
ualeat: tūc tenet Jo. Andr. in add. ad Specu. in
tit. de testa. §. in pūis: in parte quādam pīe.
Et idē tenet Paul. de Ca. in consi. cccxvi.
§. vol. De quo uide latē ꝑ C. lusi Bar. Jo.
Fab. bal. Ale. ⁊ Bal. post glo. l. i. Juben⁹. C.
de testa. ⁊ Pau. de Ca. in l. i. ꝑ cōsultissimā.
q. ar. cō humana. c. in l. d. scien. C. qui testa. l.
post. Itē an ualeat testamentū factū inuē annuē
do capite: uide ꝑ Bar. ⁊ Ale. in d. l. Juben⁹.
⁊ ꝑ Bar. in l. i. in ep̃la. C. de fideico. ⁊ ꝑ Jo.
Lupi d. Mala. Ru. in d. repe. fo. xlii. f. in. col.
cū seq. De quo etiā uide ref. in l. i. in. ff. de le-
gatiō. sū. ¶ Et an testator: uideatꝑ reuocare
testamentū dīcēdo: Libere uirtatem testame-
ntū si auderē fringendo sp̃arulas: uide ꝑ Bal.
⁊ doctores in l. nostram. C. de testa. ¶ Et an
tabellio possit supplere sollicitatem omīssam
in testamēto: ⁊ an tabellio puniatur ꝑpter so-
licitatē omīssam: uide ꝑ Bar. ⁊ docto. in
d. l. Juben⁹. C. de testa.

12 ¶ Mono dubitat. an testes scripti i testamēto
debeat esse masculi vel femine: vides q̄ suffi-
cit q̄ sint femine per lege nostrā in quantum di-
cit(here testigos)nā loquit̄ generaliter tam in
masculis q̄ in feminis: ergo ḡraliter d̄bet in
testig. vi. l. de p̄cio. ff. de publicia. C. rarrāus
tamē credo v̄r̄. nā certum est q̄ de iure ciuili
regulariter femine nō possunt esse testes in tes-
tamēto vt in. l. i. testamēti. d. v̄l. ff. de testa.
et in. l. testes. In. tit. co. tit. Et est iuris regula q̄
lee ḡraliter loquē nō erēdit ad casus parti-
cularē in corpore iuris includit̄ nisi speciales
d̄ illo faciat mētiōē vt norat̄ p̄ glo. in. l. Scie-
dū in prin. ff. qui s̄ntis d̄be cogant̄: dixi supra
in sect. a. q. c. calius n̄ est huiusmodi gl̄. c. vni.
Tamē est q̄ femine licet nō possunt esse testes i
testa. possunt t̄si esse testes in codicillis: vt nota-
tur p̄ glo. et docto. l. l. ff. de codicillis. Tr̄c pos-
sunt esse testes i testamēto facto ad pias causas
vt supra dixi. l. i. q. et vide D. ochm̄ i tracta. fal-
lēria. in regula. ccccxix. c. 3o. Fa. i. l. testes. in
sti. de testa. c. Floria. in. leg. co. ff. de testibus.

I Decimo dubitat/ utrum infames possunt esse
testes testamento. Circa quod dicitur quod sunt ista
nomen infamia iuris/ et non possunt esse testes: ut re-
ner Bal. 3a. 2. do. in l. 1. C. de test. ppos. in. v. co.
C. de summa trini. et fide carbo. et Alex. in. l. 1. Broz.
9. Cogen. ff. de edicto. c. 2. et l. 1. l. 1. p. par. vj
aut l. inf. infamia infamia facit: et sic dicit regula
riter quod possit esse testes: de quo vide oino bal.
et 3as. in. d. l. citos ppos. et latissime per Soc.
nii tracta. f. allenarius in regula. cccc. vii. C. f. q.
An nri et q. defect? vnu? supplet p bona fama
aliovi. ut tene Alex. quod videatur l. d. f. cogit
De quo et vide Nico. hoc. in. addi. ad Vinu
in regula vtile in pri. additione de regu. iuris. l. 1.
vj. 2. Hippoly. d. d. Bar. in. singu. c. xxi. et Geor.
Mar. in. repe. c. Quauis pactu in. l. iij. co. de
pactis. li. vj. et vide Bal. in. l. j. iust. C. de testam.
metior. 3o. f. ad. in. f. Testes. 3us. de testa.
¶ Undecimo dubitat/ utrum duo testes dicentes
que fecisse testamtu. citi sufficiunt numero testu
prober et Specu. in. f. d. in. f. edicto. in. f. l. d.
pediose in. v. co. in. ver. Quid si vnu? teneat q. sic
et id teneat glo. l. i. ff. de bonor. pos. sum. tabu.
Et ita teneat 3o. f. ad. ibi: et Bar. que oino vi
de: qd intelligit veru. q. citi dicitur q. q. de sole
vinate: fecus nri est q. q. est q. de v. v. v. v. v.
q. nri dicit p. b. citi sufficiunt numero testu: ut re-
ner Bal. Bal. Alex. et 3as. ibi. C. An nri est q.
amisso illic p. dicitur in. f. in. f. p. b. citi p. b. citi
per duos testes. s. m. Alex. in. d. l. i. ff. que oino vide.
De q. materia vide glo. et docto. in. l. testu. C. d.
testibus. et Bar. in. l. i. in. p. in. p. co. vltra me
dici. ff. d. vulga. et pupl. sub. et Hippo. de mar.
in. singu. l. c. xxi. et Oldrad. oino in. f. co. cccc. vj.
in. f. co. et Alex. l. l. ad mouedi in. f. co. ff. d. in
re iura. et vide oino 3o. f. ad. i. l. sed citi aliquis
in. n. co. in. f. citi sequi. in. f. de testa. et ita debet in
religi. testu. in. l. p. p. i. co. ¶ 3o circa p. n. i. f. f.
dubita. ibi. si fecit soli testamtu. p. b. et in. scriptio
et videtur co. vnu? et teneat? are optura testamtu
morat an p hoc v. f. r. testamtu. et specula. in.
et q. c. p. d. o. f. d. in. v. co. mouet. f. i. q. d. dicit q.
de consuetudine valet tale testamtu. Et id teneat
ner Bar. in. l. n. in. p. i. ff. de oino. testa. aper. q.
q. testes in. p. i. testamtu appofuerit ligillu
sui: et etia tabellio p. testatore ad hoc rogatus.
Si i. tabellio non fecerit. f. r. non valet. f. sc. 3o
Bar. ibi. de quo vide Soc. oino in. tractatu. f. al
lenarius in. regula. cccc. xxi. et Bar. et docto. in. l. i.
f. co. ¶ Quam admo. testa. aper. ¶ Item quid
erit q. testu scriptu in testamtu dicit conuen-
ta in testamtu non esse vera: vel dicit q. sigillu
non est suum: vel q. non recordatur: vide per
Bar. in. l. j. f. si quis negat. ff. Quam admo.
dum testamtu aperiantur.

- 15 ¶ Duodecimo dubitat. vñi testis nō scriptus in testamēto possit testificari pro testa. in criptis: et Pau. d. ca. in. l. hac cōsultissima. q. p. in scriptationē. C. de testa. tenet q. nō: et an possit testificari: non pro testamēto: sed contra testamēto: vide per Bar. in. d. l. q. Si quia nec get. Quēmadmo. testa. ape.
- 16 ¶ Decimo tertio dubitatur. Liti testator iter vñ uo dicat se re instituitur Liti. Si mori alq. al. interfecto an Liti⁹ erit heres: sic an p. heres non faciendo aliud testamēto: videatur testator Liti⁹ instituit herede: Pau. de La. in consil. xxi. in. q. vol. p. ter. in. l. Māphilo. q. propoliti. ff. de lega. iiii. tenet q. nō: et bene.
- 17 ¶ Decimo quarto dubitat. q. solēntas regra tur in testa facto in mari ad ei⁹ validationē. et Cepola in trac. seruatur. in. tri. de postu. tenet q. sufficit inuener⁹ duo⁹ testis. Qd. intelligo q. nō si alij testes adhiberi non possint: alias contra arguuntur rep. in. l. s. in. l. v. ordin. rega. De qua materia videatis aliquid per docto. in. l. n. C. quēmadmo. testa. apertantur.
- 18 ¶ Decimo quinto dubitat. vñi tabellio possit cōficere suū ppriū testamētū sua ppria manu: et dicat q. sic: vt est rep. ibi Bar. l. l. seru. ff. de test. d. q. vide Pau. d. ca. i. cōs. cecili. in. q. v.
- 19 ¶ Decimo sexto dubitat an testamētū in scrip. tis q. nō valet: vt testamētū i scriptis: ppier defectū sigillo: an valebit vt testam. nuncupatio: et Bar. in. l. i. ff. de iure codicillo: et tenet q. nō: et idē tenet Cui⁹ in. l. hac cōsultissima. q. p. in scriptationē. C. de testa. qd. est verū: nisi testes audierint totā volūtatē dñici: q. tñc valebit vt in scriptis scōz C. i. in. l. Pa. d. ca. alex. 3. ff. in. d. q. p. in scriptationē: nisi cōstasset testatorē volūte testari dñatxat in scriptis: et nō nūcū patue. secundū predictos doc. quos vide.
- 20 ¶ Decimo septimo dubitat. vñi p. statuti vñ cōsuetud. possit introci: q. testamētū valeat cum minore solēntate: dicat q. sic: vt tenet Cui⁹ in. l. de instru. editio. q. cōpēdiose. in. vi. c. de test. et late Bar. Val. Sal. 3. ff. in. l. cūctos populos. C. de sum. tri. c. fide casto.
- 21 ¶ Decimo octauo dubitat. an testamēt. factū cū minore solēntate hñi cōsuetud. vel statuti hñius ciuitatis: valeat i alia ciuitate vbi est diuersa cōsuetu. et vbi maior num. siue solēntas requirit: Spec. in. d. q. cōpēdiose. in. vi. c. in verū. qd. si de cōsuetudine mouet ista. q. nō se inclinat in aliquā ptes. Sed Bar. Cui⁹ 3. ff. Val. Sal. 3. ff. in. d. l. cūctos populos tenet q. tale testam. valet: et quo ad bona alibi sita. Et idē tenet Bar. et do. in. l. ii. C. quēadmo. testa. apert. De q. vide late p. Seco⁹ q. i. nata in rep.

ritio. de. si po. q. i. in. n. co. de. v. b. o. i. signi. t. la
tissime p. e. n. d. e. in. re. p. t. c. q. u. a. n. i. s. p. a. c. t. u. d. p. a. c. t. i. s.
li. v. f. i. un. q. p. n. c. i. p. a. l. i. i. v. f. i. x. v. f. q. d. d. h. i. n. d. e. 4

¶ Decimono dubitat: an clus hui' regni
estadō l' alto regno: tēat seruare solē. bñ.
l. q. ad bona i' hoc regno sita: C. in. m. d. l. cñ.
cros p'ptos videt ieuere q' nō: imo q' lufficit te
stare s'm cōfuetudinē regni: vbi testamē. con
ditur: idē tenet ibi episcōpē q' dō. fab. b. Bar.
Dall. c. Haf. post Bah. ad qd' ē facienti ea q' d'
ita fuerunt in sup'a. p'ma. q. de quo vide Be
ozium nam in d'icis locis.

¶ Angelino dubita tñm ciuē alteri regni
reñādo i hoc regno teneat seruare solū. hui⁹
l. credo q sicq iuspici loz testamēti p ea q
dicta sunt supra prime. Et qd locus debeat in
spici qñ moritur ab intestato: vide per Bal. in
auct. oñs creaturi. C. oīs de successiōibz.

Trigelimo pmo dubitat q̄ solēntas req̄rat.
In testa. peregrino. et glo. in aut. oēs pegri-
C. cōd. de successio. tenet q̄ req̄rit eadē solēn-
tas q̄ req̄rit de iure in quolibet testamēto. Et
idē tenet ibi C. in 2o. fo. s. fal sed Ang. ibi
quod sequit pau. de cas. l. in iurisdictionibus. co. tit. x.
Alex. in. l. h. C. de testamē. tenēt cōtrariū: imo
q̄ pegrinus pōt testari co. a duobus testibz: ista
ultima videt fauorabilius. idē q̄ maria vide rex.
l. u. t. in. ri. ff. v. ord. rega. t. vide. l. f. cū tribz
seq̄. ri. ff. l. ord. rega. t. p totū tit. xliiii. foro. l.
h. iij. t. i. xxx. cum duabus seq̄. tit. ij. par. v.

¶ Et gelimo scdo dubitat. qd dicatur testa 25
i scriptis. t qd dicat testamē nuncupatiue: cir
ca qd bueitur q. testa. in scriptis. d. qñ te
stator testa in scriptis. t testes ignorat cōtē
ra in testa. Sz nuncupatiue d. qñ testator co
ā testibz declarauerit suaz volūtatē taliter q
testes scū oia in testamēto cōtēnta: vt colligi
t ex dispoñōe ter. l. 4. §. 3. n. si. d. testa. t l. l. h. de
de palā in pñ. si d. testa. qd pcedit sine tale te
stamē. nuncupatiue sit redacru3 in scriptis siue
qd vt tenet gl. in l. hac cōsultu3. 4. p nuncupa
tione. C. d. testa. t glo. §. l. hac cōsultu3. l. a. C.
i. testa. facere pos. t p ista cōclūsiōe est et ter. l.
i. §. c. n. i. j. par. vj. ¶ Aliū tñ ē notādiū q nō so
lū dē testam. in scriptis modo pdicto: sz etiā qñ
testator nūcupat nōmē heredis. t alia cōtē
ra in testamē. coā testibz. sed dixit q volebat
distīgat testari in scriptis. quo casu nō dicit te
stari nūcupatiue sed i scriptis: t ideo si nō ser
uet solēnitates hui3. i. testamēti. erit nullū: vt te
net notabz l. m. m. d. 4. p nūcupatiōē t bar.
in. l. si. ff. de iure codici. t idē tenet Jo. fab. in.
§. sed cum aliquis in st. de testa. quo omo vide
ar. Et idē tenet M. au. de ca. Alex. t Jaf. in.
d. 4. per nūcupatiōē. qd tenet alicui inuēti.

Abateria. l. iiii.

C. lxx. iiii.

Mandamos que el condénado por delicto a muerte civil, o natural, puede ha-
 1 ser testamento 7 codicillos, o otra q̄lquier vltima volūtat, o dar poder a otro
 2 que lo haga por el, como sino fuesse condénado: el qual condénado p̄ su commissario
 3 puedan disponer de sus bienes, salvo de los q̄ por el tal delicto fueren confiscados,
 4 o se onieren de confiscar, o aplicar a nuestra camara, o a otra persona alguna.

De iure hodie non condénari ad mortē h̄t
 1 testamenti factionem actiua. Condēna-
 2 ti ad mortē / an habeant hodie testamenti fa-
 3 ctionem passiuam. Que bona condemnato-
 4 rum applicantur hodie fisco / statibus filijs vel
 5 partibus condemnatis. Publicatio bono-
 6 rum an extēdatur ad bona alibi sita: 7 ad quē
 7 pertineant talia bona alibi sita.

In l. iiii. ff. p̄i. nota ex ista. l. q̄ hodie condē-
 1 nari ad mortē naturale habēt testa. factio-
 2 nē actiua: licet cōtrariū disponat de iure ciuili:
 3 vt nota p̄ bar. i. l. q̄ vltimo. ff. de penis: 7 p̄ r̄c.
 4 7 do. in auc. s. hodie. C. de donatio. Int̄ viri 7
 5 vxor. 7 in l. v. ti. v. l. iiii. ff. de i. l. x. ti. i. par. v.)

Sed circa p̄missa primo dubitat. vtrū p̄e-
 1 dicti condēnari habeāt hodie etiā testamenti fa-
 2 ctionem passiuā. Et vbi possit hereditas vel le-
 3 gati relinqui. Pro cui⁹ declaratio est sciēdū
 4 q̄ de iure ciuili dānari ad mortē nō habent tes-
 5 tamentī factionē actiua nec passiuā: vt l. l. q̄dā
 6 sunt. ff. de penis 7 in l. si quis m̄bi bona. 4 si q̄
 7 plane. ff. de acqui. her. 7 l. i. C. de her. insti:
 8 7 in d. l. xv. ti. i. par. v. Hoc supposito ad que-
 9 stionē p̄missā redeundū videtur dicendū:
 10 q̄ licet condēnari ad mortē habeāt testamēti fa-
 11 ctionē actiua: vt d. est p̄ istā. l. nō t̄n habeāt tes-
 12 tamentī factionē passiuā: id quē ista ē correcto-
 13 ria iuris ciuili: 7 dicitur p̄mitti condēnatis re-
 14 stamentī factionē actiua: ergo nō ē extēdēda ad
 15 passiuā: imo restringēdatur in l. i vtro. 4 de vi-
 16 ro. ff. solu. matrimo. Nec obstat tex. in 4. legari
 17 iusti d. lega. i. iura glo. 7 in l. i. iis. cui lege. 4 si in
 18 tra gl. ff. de testa. vbi dicitur q̄ testamēti factio
 19 actiua 7 passiuā equiparant: 7 in equiparatis
 20 a iure dispositū in vno / cēset dispositū in reliq̄
 21 vt in l. illud in prin. ff. ad l. aqu. 7 in l. c. tramil-
 22 ro. de consti. l. q̄ non semp equiparātur: itaq̄ cer-
 23 ni est q̄ seruius 7 etiā filius sa. habēt testamē-
 24 ti factionem passiuam: nō t̄n actiuam: vt in l.
 25 filius sa. ff. de testamēti. quam tamen haberet
 26 si p̄cederet predicta equiparatio. Et sic pro-
 27 nunc tex. q̄ condēnari ad mortē habēt testa-
 28 menti factionem actiuam / per istam. l. non tamē
 29 passiuam / per iura supradicta.

In eadē l. ibi saluo dicit q̄ por el tal delicto /
 1 pro declaratiōe huius materiē est vidēdū q̄
 2 bona condēnatorum applicantur fisco / 7 q̄ nō
 3 Et primo sic regula q̄ de iure auct. bona dāme-

natorum applicantur ascendentibus 7 descen-
 1 dentibus condēnatis vsq̄ in infinitū: vt i. auct.
 2 bona dānatorū. C. de bonis p̄scrip. tamē ho-
 3 die de iure regni vsq̄ ad tertium gradū t̄n: vt
 4 in l. vii. ti. x. in l. x. ti. v. 7 l. v. n. r. x. 4 v. i.
 5 Item applicant̄ 7 transuēsalibus vsq̄ ad
 6 tertium gradū / deficientibus ascendētib⁹ 7 de-
 7 cendentibus: vt in d. auct. bona dānatorū. Ho-
 8 die tamen transuēsales excluduntur / 7 admit-
 9 titur fisco eis exclusi: vt in d. l. vii. 7 in d. l.
 10 v. r. v. p̄ter q̄ in casu l. i. ti. x. par. v. 7
 11 tu vide tex. in l. i. ti. v. i. r. i. v. i. 7 in l. i. ti. v.
 12 fil. vii. ordi. rega. 7 vide q̄ infra p̄oxime di-
 13 centur. Remanet ergo conclusio: q̄ bona dā-
 14 natorū applicant̄ descendētib⁹ 7 ascendēti-
 15 bus vsq̄ ad tertium gradū: quod procedit
 16 etiā si ille cuius bona veniunt confiscanda se
 17 occiderit: tenet glo. notabili in l. si. in fi. C. de
 18 iure fisci. lib. x. 7 ibi doctores. Et Bar. in l. i. 4
 19 si. ff. de bonis eorum. 7 Sal. in l. i. C. de bonis
 20 eorum / pro qua cōclusiōne est tex. in l. i. ti. v.
 21 x. in l. vii. ordi. rega. Item predicto cōclusio
 22 procedit etiā si iudex in sententiā expresse pu-
 23 blicet bona in casu in quo erant publicāda in
 24 consequentiam p̄nē: vt tenet Bar. in c. i. 4 pa-
 25 ce tenēda su vbius seu. 7 doctore magis clare
 26 in l. i. C. de iure fisci. lib. x. in l. i. ordi. rega. 7 Joā.
 27 de Bno. in l. i. eius qui. 4 si. ff. de cetera. 7 inuita tamē
 28 primo p̄dictā regulam quando non publicā-
 29 tur omnia bona / sed dicitur aliqua pars siue
 30 quota bonorum: quia tunc in distiacte admi-
 31 titur fisco exclusi descendētib⁹ vel ascen-
 32 dentibus: vt tenet Bar. in d. c. i. 4 p̄ acc̄ tenen-
 33 7 Bar. Sal. docto. in d. auct. bona dānato-
 34 rorum 7 Joā. de Bno. 7 Pau. de Ca. in d. l.
 35 eius qui: Aug. de Brectio in suo tractatu ma-
 36 leficiorum in glo. 7 eius bona publicamur so-
 37 lo. l. i. 7 pro ista cōclusiōne est tex. in l. vii. ti.
 38 x. parti a. vii. licet glo. in l. i. ff. de iure fisci:
 39 7 Bar. in l. i. in fi. ff. de bonis dānata. tenēt cō-
 40 trarium. Et secundo inuita in crimine lese
 41 maiestatis: vt in auct. vt nulli iudicium in fi.
 42 colla. ix. 7 in l. quisquis. C. ad l. i. i. i. mag. 7
 43 in l. i. ti. v. par. v. 7 in l. i. ti. v. lib. vii.
 44 ordi. rega. Sed videtur q̄ hoc debeat limita-
 45 ri duobus modis.

Primo modo quando filij cōm̄rentis tale
 1 crimine lese maiestatis sunt emancipati: quia tūc

rales filii habebunt predicta bona fisco exclusio
 fo vt tenet glo. unica in d. l. quisquis & emanci
 patio in parte non valeat que ibi non legitur
 per docto. & sic secundum illam glo. tex. in d. l.
 quisquis cum similibus duntaxat habet locus
 respectu filiorum in patria potestate existenti
 tum. Sed certe illa gl. licet in loco remoto re
 probatur per Joan. ne lino. & Alexan. in. l. ex
 facto. & si quis rogatus. ff. ad trebe. & fundan
 tur per glo. contrariam que communiter app.
 in d. l. quisquis in parte minus que dicitur dis
 posito illius. l. habet etiam locum in filiis res
 pectu maritis: sed certum est quod mater non habet
 filios in potestate: vt in. l. & semine in fil. de adop
 tio. ergo. &c. & ista videtur de iure verior: quas
 vocat uicinas. ¶ Sed modo limitatur in fi
 liis natis ante delictum lese masculis conuictis
 sum: quia tunc tales filii excluduntur fisco vt te
 net glo. notabilis in l. duo Marco. C. de que
 rito. & sic secundum illam glo. rep. in d. l. quis
 quis cum similibus duntaxat habet locum in filiis
 natis post perpetracionem delicti pro qua con
 clusione facit in terminis rep. in. l. in versicu
 lo: ni su pñ o q̄ duo despus que h̄yo la trape
 cion. t. l. i. lib. iij. ordi. rega. & est casus littera
 lis in. l. v. ad. l. i. xiij. par. n. & licet tex. in. d.
 l. quisquis cum similibus loquatur generaliter
 debet tamen recipere restrictionem de habilita
 te: vt notatur per glo. & doct. in. l. i. C. de sacro
 san. ecclie. & expedit iura suribus concordari
 vt in. l. vna. C. de inoffi. doti. & sic. cum expe
 diat de electio. l. v. bene tamen credo quod fisco
 non pariter talis limitacione: licet sit contra tex.
 in. l. non puto ff. de iure fisci vbi dicitur quod in du
 bio contra fisci est sententia dñi: de quo vide ma
 the. mathes. l. suis singularibus in singulari.
 lxxj. & Joan. lupe. de pala. rubi. in sua repe. c.
 per vras & donatio. inter vñi & vxo. fo. lxxxiij
 in. f. col. ¶ Tertio limita predicta regulam in cri
 minibus hereticis vt in auct. gazaros. C. de hereti
 cis & in. c. cñ scdm leges de hereticis lib. vi. rñ
 bodie de iure partitum filii catholici heretico
 rum excluduntur fisco: vt in. l. n. cum duobus seq.
 xi. par. vii. tamen de iure magis nouo co
 niscatur medicatas bononi duntaxat: vt in. l. i. in. c.
 in. ti. iij. & in. l. in. f. ti. vñ. l. vñ. ordi. rega.
 & in. l. n. ti. fi. cod. libro. Sed predictae leges
 regni sunt correcte per rep. in. d. c. cñ scdm cui
 est scdm cñ sit crimine ecclesiasticum: vt in. c. in qui

litionis & prohibemus de here. li. vi. de quo vñ
 de Abbat. c. j. in pen. col. de offi. lordin. & Jo.
 lup. in dicta repe. fo. lxxxi. in. iij. co. ¶ Quarto
 limita qñ quis inuenerit manus in cardina
 les: vt in. c. felix & penoli. vj. ¶ Quinto sal
 ut limita predicta regulam in omnibus casibus
 in quibus bona ipso iure confiscantur: vt tenet
 Bal. in. d. c. j. in prin. in. iij. col. de pace rñi. &
 quo vide doc. in. l. cñmilla. ff. de publica. & ista
 conclusio videtur tenere Jo. fa. in. d. auct. bo
 na dñatorum. ad qd bene facit rep. in. l. vñ. rñi
 xxxj. par. vii. ¶ Sexto limita in descendibus
 vel ascendibus naturalibus tñ vel spuris q̄s
 excludit fisco: vt est tex. notabilis in. l. i. ff. de bo
 nis dñi. ¶ Septimo limita qñ quis ppter &
 lictum condēnatus ad perdicionem oim bonorum
 absq̄s alia pena corporali contra casu admittitur
 fisco exclusio patet: vt tenet docto. in. d.
 auct. bona dñatorum & quo vide per Bal. in. d.
 c. j. de pace rñi. & Ange. de aretio in dicto tra
 ctatu maleficiozum in parte & eius bona publi
 cam? i. l. i. co. ¶ Octauo limita qñ confiscan
 bona allicui? p annotationem ppter cñ? cōtuma
 cia. vt tenet Bal. in. l. i. in. iij. co. post prin. ff. de
 bonis dñi. & idē tenet Jo. fab. & Bal. in. d.
 auct. bona dñatorum: & Ange. de aretio. ludo.
 loco. Sed Bal. in. d. auct. bona dñatorum: & in.
 l. i. in. fi. C. de re q̄ reus tenet contrarium de quo
 vide bodie rep. in. l. vñ. ti. vñ. par. iij. & in pra
 gnaticis huius regni. fo. clxiij.

¶ Et an publicatio bonis patris publicetur
 comoditas vsus fructus? quā pater h̄z in bonis
 aduenticis filij vide p̄ Bar. in. l. si postulauerit
 y. subet. ff. de adulter. & Bal. in. l. si quid criam
 C. de bonis pscriptis. & per Alex. & doct. in. l. si
 finitas & si de virginitatibus. ff. de dñi. in secto.
 ¶ Et circa premissa dubitatur si iudex expres
 se in sententia dixit quod confiscabat alicui? bona
 in casu q̄ applicant filij ab ista sententia non
 fuit appellatum nunquid talis sententia trans
 suit in rem iudicatam in preiudicium filiorum
 & Bal. notabiliter in. d. c. j. in prin. in. iij. col.
 de pace rñi. dicit quod non.

¶ Secundo pñcipaliter dubitatur an publi
 catio bonorum extendatur ad bona sira in alie
 ris territorio: & in casu quo extendatur ad qd
 pertineat talia bona de quo quis recipit distri
 ctionem videtur per Bar. & do. in. l. i. cum co
 ppos. in. fi. co. C. de sum. trini. & fide carpo.

¶ Et vñ.

¶ Et filio, o hija que esta en poder de su padre serendo de edad legitima para ha
 zer testamento, pueda hazer testamento como si estuuieste suera de su poder,

Materia. l. v. t. vj.

¶ Sequitur materia. l. v.

- 1 **H**ilins fami. hodie testari potest.
- 2 Dispositio huius. l. an debeat seruari in foro canonico.
- 3 Filius fami. ad hoc vt possit testari quam etatem habere debet.
- 4 Adultus potest testari sine curatoris licentia.
- 5 Testamentum factum in pupillari etate an cõualeseat aduentente pubertate.
- 6 Filius fami. huius reguli an possit in alio regno testari secundum dispositionem huius. l.

In. l. v. in. p. l. Mora ex ista. l. q. hodie qui liber filius fami. potest facere testamentum. per quod corrigitur rex. in prin. in ist. quibus non est perm. facere testa. cum similibus. et in l. xij. ff. j. par. vj.

Sed primo dubitatur etiam in foro canonico debeat seruari dispositio huius. l. cū in hoc casu de iure canonico non reperitur aliquid dispositum et dicatis q. sic. per ea que dixi in. l. in. in prima. q. numero. l. ij. supra eo.

Sed secundo dubitatur quā etatē debet habere filius fami. ad hoc vt possit testari circa qd. dicitur uter dic q. masculus debet habere etatem quā nōdecim annos vt in l. qua etate. ff. de testa. femina vero dicitur habere etatē duodecim annos vt in d. l. qua etate. q. Et an quatuordecimus vel duodecim annus debet esse cōpletus vel sufficiat qd. ille cepit licet nondū cōpiciat vide

per. gl. et do. in d. l. qua etate. et per gl. in d. preterea in ist. quibus non est perm. facere testa. et in. l. ij. q. minore. ff. de minoribus.

Tertio dubitatur an adultus possit testari sine uerba curatores dicatis q. sic. vt tenet Bal. in. l. il curatores. C. de in integrum. resti. m. no. et in. l. j. in lectura ordinaria in. d. l. co. C. de sacrosan. eccl. et p. ista cōclusionē iudicio meo est hic rex. nam in. l. nostra disponitur q. filius fami. possit testari sine licentia patris sed certū est q. pater maiorem potestatem habet in filium q. curator in adultum suum cum ergo filius fami. possit testari sine licentia patris a fortiori a dultus sine licentia curatoris.

Quarto dubitatur an testamentum factum in pupillari etate conualidetur aduentente pubertate. et breuiter dicatis quot non vt tenet Bb. dicimus notabiliter in regula. q. 4. 3. et in puberes in. f. co. in. ff. de regu. iuris.

Quinto dubitatur an filius fami. huius regni possit in alio regno testari mediante dispositione huius. l. circa quod breuiter dic quot aut loquimur quo ad bona existētia in hoc regno et quoad illa potest testari aut quoad bona existētia in alio regno: et tunc testari non potest: et notatur per Bar. et Bal. et do. in. l. cunctos p. p. os. C. de sum. tri. et fide carb. vbi etiam Bal. in. l. j. co. tenet q. filius fami. alterius regni non pōt testari in hoc regno quo ad bona alibi sita.

Lex. vi.

Los ascendentes legitimos per suum ordinem et linea de recha succedan ex testamento et ab intestato a suis descendentes, et les sean legitimos herederos como lo son los descendentes a ellos en todos sus bienes de qualquier calidad que sean en caso q. los dichos descendentes notengau hijos descendentes legitimos, o que ayan de recho de les heredar: pero bien permitimos, que no embargante que tengan los dichos ascendentes que en la tertia parte de sus bienes puedan disponer los dichos descendentes en su vida, o fayer qualquier vltima voluntad por su alma, o en otra cosa qual quisiere: lo qual mandamos que se guarde, saluo en las ciudades, villas et lugares do segun el fuero de la tierra se acostumbra[n] tornar sus bienes al tronco, o la rraz ala rraz.

¶ Sequitur materia. l. vj.

Que sit hodie legitima descenditum et ascenditum.

- 1 Substitutus pupillaris etiam iure isto excludit marrem cum limitationibus.
- 2 Mater per transitum ad n. vota ob nō peritū matrem p. uatur successione cum ampliationibus et limitationibus de quibus hic.
- 3 An debeat legitima ascenditum? vel descē

ditum? legitimis d. bonis acquisitis p. clerici

In. l. vj. libi. en todos sus bienes. Mora ex ista. l. q. hodie oia bona ascenditum sunt legitima descenditum qd. intellige versipreter q. quintum bonorum per. in. l. j. ff. de in. l. fr. ti. v. lib. ij. foro l. q. approbatur per rex. in. l. x. ff. de in. l. co. do. quo vide que ibi dicitur: per qd. ampliat decisio rex. in auct. nouissima. C. de inoff. clor. testa. Secundo nota q. hodie oia bona descē

dentis sunt legitima ascendentes preter q̄s terris
bonorum: et sic conclusio renecatio q̄ ascendentes
possunt legare p̄sonis extraneis: et pro anima
quintus bonorum dñat̄at descendentes vero terris
bonorum et nō vltra. de qua materia vide p̄ do
cto. in. d. auct. nouissima. et per Joā. fa. in. 4. si.
misi. de heredi. cognā. ¶ Et qualiter ascenden
tes vel descendentes succedant ad unicem in
ter se videbimus in. l. ix. et in. l. x. infra eo.

¶ In eadē. l. ibi. o q̄ a p̄a de recho. de heredar.
puta q̄ si filij sunt pupillariter substituti: vt nota
tur in. l. precibus. C. de impube. et alijs: et in. l. h.
in pū. ff. de vulg. et pupi. substit. et in. l. vn. in. r.
v. par. vj. et sic nota q̄ substituti pupillaris ex
tute isto excludit matrē quod intellige verū in
substitutione expressa p̄ iura supradicta. secus
rñ est in substitutione tacita pupillari q̄ non ex
cludit matrē: vt nota per gl. et docto. in. l. si. C.
de insti. et substit. et per docto. in. d. l. precibus. et p̄
Bar. et do. in. d. l. h. in pū. ff. de vulg. et pupi.
¶ Sed ista vltima conclusio limitat aliq̄b̄ mo
dis: de quibus p̄ glo. in. d. l. precibus in pte per
possunt et in parte oimodo. de quo ibi p̄ docto.
et p̄ Bar. in. d. l. h. ¶ Sed tu vide Bal. in. d. l.
precibus l. vj. co. vbi tene q̄ tacta pupillaris cō
prehensio in expressa vulgari excludit matrem
cuius opinio reprobat̄ur: vt per Alex. in. d. l. h.
in. rñ. co. ff. de vulgari et pupi.

¶ Et p̄t̄e et verificari lex n̄sa l̄ matre transfe
re ad scōas nuptias tutorē prii filijs nō petto
quo casu p̄uaf̄ successione filios: vt in. l. oēm.
C. ad fenuat̄ scōl. Terulian. et i. 4. si. insti. co. rñ.
et in auct. eisdē penis. C. de scōis nup. qd̄ p̄ce
dit et si petierit tutorē si nō reddiderit rationē
administratiōis: q̄ nō sufficit sola tutoris peri
tio: vt est casus in. d. l. oēm in. l. et idē tenet ibi
pau. de ca. et l. d. auct. eisdē penis in. l. ibi ex p̄
se bal. in. d. co. vñ rñ est q̄ talis mater ex causa
bitur si per errorē calculi sit minus filijs soluti
q̄s debebat ex vltra administratiōe. vñ si p̄pter
paupertatē nō potuit soluere: vt tenet bal. l. d.
auct. eisdē penis in. l. co. ¶ Et predicta conclusio
p̄cedit etiā si alij administrauerūt bonis polillo
rum sine decreto iudicis: vt tenet gl. notabilis
l. l. h. 4. si mater i parte nec legitime. ff. ad fena.
cōsul. terulian. ¶ Et talis mater ob nō petitiū
tutorē excludit a substitutione pupillari si p̄
se filijs substituta: vt est tex. in. d. l. oēs nō th̄ ex
cludit a substitutione legatarie: vel fidei cōmis
sarie: vt tenet cinus. bal. et docto. in. d. l. oēm qd̄
intellige in fidei cōmisso vel legato relicto i p̄
m̄is ra bulis secus rñ est si relinquat in scōis ra
bulis pupillarib̄: q̄ tñ talis mater excludat
vt tenet Bal. et pau. de ca. f. d. l. oēm et bar. in. l.
sciant. ad legiti. herē. ¶ Hoc videt cōtra id

qd̄ dicit Bar. in. d. auct. eisdē penis in. l. vbi te
net q̄ talis mater nō petiōs tutorē parit etiā pe
nas de quib̄ in. l. 4. C. de secū. nup. vbi tenet. dicit
q̄ nullus nubens. j. annū lucus perdit sibi re
lecta: sed licet docto. non dicat dicatis q̄ dicit
lex prima ex hodie correctā p̄ tex. in. c. cñ scdm
aplm̄ de scōis nup. et in. l. vñ. j. vñ dñia. re.
et in pragmaticis huius regni. l. lxxij. ¶ Et etiā
excludit a successione q̄ dicit filijs vultute sta
tuti vt tenet bar. l. d. l. h. 4. si forte. ff. ad terna
lia. ¶ Et nō solū priuaf̄ successione filiorū legiti
morum et naturalium simul: s̄ et naturalium tñ p̄
tex. in. d. l. si. qui petat tuto. in tñm et nō exco
satur p̄pter furis ignorantia p̄ tex. in. d. l. si. q̄
petat tuto. ¶ Et etiā talis mulier ob nō petitiū
tutorē excluditur a successiōe nepotū. vt in. l. h.
4. si mater in vers. quid si nepotibus. ff. ad ter
talia. ¶ Et p̄dicta p̄cedit nō solū respectu filiorū
s̄ et respectu filiarū feminarū p̄ tex. in. d. l. h. 4. si
m̄ in vers. vñ q̄ filia. ¶ Et p̄dicta p̄ce
duut etiā si petat tutorē nō p̄p̄t̄e: sed coacta
et cōpulsā per tex. in. d. 4. si mater in vers. quid
erit. si perit. ¶ Item p̄cedit etiā si talis mater
non petiit curatorem filijs dari in casu quo p̄
pilijs debet dari quod qñq̄ sit: vt in. 4. inter di
insti. de curato. cūs similit. per tex. in. d. 4. mater
in vers. Sed dicēdū est si quidem. ¶ Et p̄ce
dit si non petiit curatorem dari bonis p̄mua th̄a
riti d̄ quo stat p̄gnas donec pariat: vt in. d. 4. mater
in vers. q̄ sic p̄gnas. de quo vide per
bal. in. l. marces in. h. co. C. ad tertulia. ¶ Et p̄
cedit si non petiit curatorem dari vel tutorē si
in s̄ furiosis. vt in. d. 4. mater. in vers. qu. si fu
rioso. ¶ Et p̄cedit si non petiit tutorē dari in
locum excusati vel remoti: vt in. d. 4. mater in
pū. et in. 4. si. insti. co. ritu. ¶ Et p̄cedit etiā si
talis mater sit relecta tutric in testamēto. et te
net glo. et docto. in. d. l. oimū. C. ad tertulia.
¶ Item p̄cedit etiā si pupilli habeant tutorem
legitimū et tenet bal. et docto. in. d. l. oēm. et te
net bar. in. d. 4. mater in vers. q̄ si p̄p̄. licet glo.
tenet cōtrarium in. l. marces. C. ad tertulia. q̄
cōiter rep. qd̄ intellige. vt per bal. in. d. l. oēm. et
in. d. l. marces et in. d. auct. eisdē penis et p̄ bar.
in. l. h. ff. qui petant tuto. ¶ Et p̄cedit etiā si
petierit tutores qui fuerint dñi sed nō admi
strauerunt antea q̄ talis mater nuberet: vt te
net bal. in. l. precibus in. l. iij. co. C. de impube.
et alijs et tenet Bal. in. l. sciant. C. de legiti. herē.
¶ Et p̄cedit si talis mater iurisset post mor
tem mariti licet non contrahat scdm̄ matrimo
niū si filij moriat̄ i pupillari etate nō alia: vt te
net notabiliter pau. de ca. in. d. l. oēm. d̄ quo vi
det etiā glo. et docto. in auct. sacramenti. C. q̄
mulier officio tunc. ad quod bene facit qd̄ nō

ta Bal. et Bo. f. a. in d. auct. eisdem penis. Pre procedit licet talis mater ita dñ gesserit tutelā q in aliquo nō erat debitor: tñ tenet Bal. l. d. l. oēm. in. h. co. et in d. l. marres. in. h. co. et idem Bal. in d. l. p. c. b. in. l. i. l. co. C. de impube. et alijs. Pre procedit etiā si talis mater in secreto cōtrahat sōdo matrimonij licet nō fuerit carnaliter cognita. nec ad domū traducta: vt tenet Bal. in d. l. oēm. et idē tenet Zudo. roma. l. singulari. c. c. et Bo. l. h. p. de Phala. rube. in sua repe. ca. per vestrās. fo. xviij. in. h. col. Pre procedit etiā si talis mater vna die susceperit tutelam et talia die sequenti contraxit secum dum matrimonium: vt tenet Bal. in d. auct. eisdem penis in. h. co. in principio.

¶ Et supradicta procedunt in tantum q talis mater per penitentiā non pōt moram purgare vt tenet Ale. in. l. i. l. insula. in. p. n. co. ff. de ver. oblig. et Bal. magis late in. l. sciat. C. de legiti. here. de q vide in simili aliqñd per Bar. in. l. i. non solum q mor. et in. h. q. co. ff. de nouit. operis. nōnta. ¶ Pre q dicta sunt in matre habent et loci in auct. vt tenet Bar. in. l. h. in. p. n. l. vñ. co. ff. de vulgā. et pupi. et est tex. in. d. l. h. q. mater in versi. quid sine ponibus. ff. ad senatus cōsultum tertu. et idē tenet Bal. in d. l. p. c. b. in. h. col. C. de impube. et alijs.

¶ Sed circa premissa dubitatur vtrus debeat r legistina parti vñ marri dō bonis adquisitis per filium clericū de quo vide que dīcam in. l. i. in. h. q. j. co. ¶ Sed cōsensio supradicta limitatur aliquibus modis: sicut prima limitatio in matre que non suscepit filiorū tutelā que ob non petrum tutorem per transitū ad secundam nuptias nō priuatur successione: sic ad hoc: vt procedat cōclusio supradicta requiritur q mater sit tutrix filiorum alias nō pñuabit successione per tex. in d. l. oēm. et in d. auct. eisdem penis in quantus dicit si ea legitur in tutela suscepit. Si ergo nō suscepit cessat dispositio. et ita tenet Bal. in d. auct. eisdem penis in. h. co. quod inrellige vñ quando talis mater expresse recusauit tutelam filiorū taliter q sequenti in gradu statim cōpētebat ius administrandi tutelā alias si nō recusauit priuatur successione. vt tenet Bar. in. l. h. q. qd si pater. ff. ad tertulia. et idē tenet Bal. in d. l. p. c. b. in. v. col. de quo vide per Bal. in. l. sciat. C. de legiti. here. Sed licet tñ nō patitur pena nō petri tutoris i casu in quo expresse recusauit tutelā patet tñ penam priuationis secundo videntū de qua in. l. mater. C. ad tertu. vt tenet Bal. in d. auct. eisdem penis qui vñ scriptoris allegat. l. marres. q non facit ad propositum. de qua tñ materia et vltimo puncto videbimus late in. l. x. j. co.

¶ Secundo limita quādo filij moriunt post priuilegiū etate quo casu mater non priuabitur eorum successione ob non petrum tutorem: vt est tex. in. l. i. l. C. si aduersus delictum: quod pōdit etiā si efficitur maior: et tempore maioris etatis contra bat secundas nup. nō petro tutorem vt tenet specula. in. ti. de restit. in. h. q. j. in. v. col. in. h. in. versi. Sed et si mater. et idē tenet Bal. in d. l. oēm. in. h. co. et in d. auct. eisdem penis: et in d. l. p. c. b. in. h. col. et idē Bal. l. i. qui cōtra. C. de in cests. nup. et Bal. in d. l. i. C. si aduersus dīctū dō quo vide Zudo. roma. in singularibz suis in singulari. c. c. ¶ Quarto limita si iuter esset filiorum tutorem non dari: vt in. l. h. q. tractari in. h. ff. ad tertulia. et tenet glo. et docto. in. d. l. marres. C. ad tertulia. et exemplificat. vt per Ale. in addi. ad. Bar. in. l. sciant. C. de legiti. here.

¶ Quinto limita quādo filij sunt penitus egeni vt in. d. l. h. q. si mater. ff. ad tertulia. in. versi. q si penitus egenis. ¶ Sexto limita quādo mater fuit pñuata ab alijs antea qz esse in mora petendi tutorem: vt in. d. l. i. si mater in versi. sed si forte absens. de quo vide per Bal. in d. l. p. c. b. in. v. co. C. de impube. et alijs.

¶ Septimo limita quādo tales filij moriuntur infra annum cōmmerciandus a tempore mortis priuatur mariti qz integer annus datur matri ad petendum tutorem per tex. in. l. sciant. C. de legiti. here. et in. h. q. in. h. q. ad tertulia. et ista opinio uētenet Bal. l. d. l. marres. C. ad tertulia. et idē tenet ibi Pau. de ca. et idē tenet Ange. Sal. et Pau. de La. in. d. l. sciant. et Ale. in. l. i. de cōfess. fert in. h. q. qui satisfacere coguntur: vbi dicit q ista est cōis opinio. licet Bar. in. l. h. q. cōfess. ff. ad tertulia. tñ tenet contrarium. quod si intel lige verum pñer qz si ille annus fuerit per iudicem causa cognita abbreviatus: qz tunc si non petierit tutorem infra termino a iudice statim priuabitur successione: vt tenet Bal. in d. l. marres. et in d. l. p. c. b. in. v. co. C. de impube. et alijs. Pre et secundo inrellige verum pñer qz si mater fuisset in tanta negligentia q permississet bonos populos dissipari quo casu licet si infra annum si non petat tutorem priuabitur successione: vt tenet Bal. in d. l. p. c. b. in. v. co. et Pau. de ca. l. d. l. marres. ¶ Et limitatio vñ. supradicta pcedit etiā si pupilli moriantur in sine am. et tempore quo erat impossibile matrem posse tutorem petere infra annis: vt tenet Pau. de La. in. l. cum stipulatus. ff. de verbo. obligat. et Ale. in. l. non oēs in. h. p. n. l. i. ff. de cer.

De Bateria. l. viij.

glo. et ibi Cin? et Jo. fa. Bal. et Sal. in. d. l. ne potib? et Bar. l. i. q. in p. l. ff. qui petant tuto. re nem contrarius. ideo quia mora non petui tuto. ris duntaxat nocet et talem in primo gradu puerq? si existens in primo gradu morat? q? tunc annus qui datur ad petendū tutorem per d. l. sciant. incipit currere a tempore moris p. m. existētis in gradu: et tenet Bal. et Sal. in. d. l. nepotibus. et lat? Sal. in. d. l. sciant. Et idē est si mater non petito tutore cōtraxit secundas nuptias. quia tunc habetur pro mortua: et aua incipit tenere p. m. gradum a tempore cōtra. cti matrimonii. et tenet notabiliter Bal. in. l. matres. C. ad Terr. et in l. p. b. in. v. co. C. d. m. pube. et alijs. S. hoc nō videt verū per ea q. d. i.

C. lxxvii.

¶ El hermano para heredar abinstituto a su hermano, no pueda concurrir con los padres, o ascendientes del defuncto.

1 **I** Tre boderno ascendentes in successione descendentium preferuntur fratribus defunctorum.

2 **A**scendentes inter se qualiter succedant descendibus.

3 **D**escendentes inter se qualiter succedant ascendibus.

1 **I** B. l. viij. Mora ex ista l. q. hodie ascendentes in successione descendentium preferuntur fratribus defuncto. per quod corrigi? tex. in l. ff. c. trib? autē ibi positi. C. ad Terrulia.

2 **¶** Sed p. declaratione huius. l. dubita? primo qualiter ascendentes inter se succedant descendibus. De q. vide distinctionem/ quam posui in l. x. infra. eo.

3 **¶** Secundo dubita?. qualiter descendentes inter se succedant ascendentes. Circa qd. breuiter dic? q. aut loquimur in descendibus spuris? et dic? ut l. l. c. j. co. **¶** Aut in descendib? naturalib? tūc? et dic? ut in l. x. infra. eo. **¶** Aut loquimur in descendib? legitimis et naturalibus? et tunc aut loquimur in filiis? aut in nepotib? In primo casu quando in filiis? dicaris

et filii? fuit? dicitur q. mora non perit tutore solim? nocet p. mo existētis gradu. **¶** Quarto dubita? si pupilli? cui erat extrane? pupillari? substitutus? moratur post annum cōnumerandum a morte patris nullo ei existente vel petito tutore a substituto vel a matre. queritur ad quē deferatur illi? hereditas? an ad substitutū vel ad matrē? vel ad neminē eorū. d. qua. q. q. latiss? me disputat? per m. l. ff. q. petat? tutore. ad ibi vidēdū vos renitto. cui? p. m. ibi appbat? per Brau. de ca. l. d. l. sciant. C. de legiti. here. **¶** Quid? et qnto dubita? a lex nra possit verificari i vero re occidit maritus. Et dicaris ut per Joannē Zu. de Bata. rub. in sua repetitione. ca. pet. veritas. d. donatio. iter viri et xpo. fo. pl. l. iij. co.

q. tales filij equaliter succedū patribus. nisi al? cui eorū sit factum p. legatū vel n. cōsorio. et in autē. i successione. C. de suis et legiti. here. et in l. in. titu. xij. par. vj. **¶** Aut loquimur in nepotib? et tunc aut tales nepotes procedunt a patre? et in n. d. m. succedūt? ut in d. q. ita d. hui? et in d. inter dū. et l. q. c. filius. iust. de here. q. ab in testa. d. ferunt. et in d. l. iij. ff. xij. par. vj. **¶** Aut nō procedūt a pte? et tunc aut cōcurrūt cū filiis aut defuncti et tunc succedūt in lo. si p. is et maritis in stirpe? et nō in capita? et in d. au. p. l. successione. et in d. q. cum filiis. et in d. l. partite. **¶** Aut cōcurrunt inter se? et tunc quilibet succedat in loco sui patris vel matris in stirpe? et nō in capita? taliter? q. solus nepos vnius filij vel filie habebit tamū sicut quatuor? vel quinqz filios in versū. Item si ex duob? filiis. et in d. l. partite. **¶** Et idem est in pro nepotib? et in d. q. c. filii filij. in versū. et quia placuit. De qua materia vide meli? qz alibi per Cuius in autē Braqz. C. communis de successio. et per Jo. fa. in d. q. re. peritio. iustit. de feruli cognatione.

C. lxxviii.

¶ Mandamos que succedan los sobrinos con los tios ab intestato a sus tios in stirpem? no in capita.

1 **I** Filius fratrum succedunt cum patris vel avunculis ab intestato in stirpem et non in capita.

2 **I**dem si ex testamento succedat.

3 **F**ilius filij fratris non succedit cum fratre vel sorore defuncti.

4 **F**ilij duorum fratrum succedunt patruo vel avunculo in capita? et non in stirpem? et idem in alijs in ulteriori gradu positis.

5 **F**ili? fratris ex vno duntaxat latere cōiuncti pte

fertur patruo vel avunculo defuncti.

¶ Si qd. defecerit sine descendētib? et ascēdētib? sine fratrib? et sine fratrib? filijs? superstitē vno patruo q. fuerat frater sui p. is utriusqz cōsuncto? et superstitē alio patruo? q. fuerat frater sui p. is ex vno latere tantum? utriusqz cōiuncto? nō p. ferat cōsuncto ex vno latere tantum? inmo equaliter admittunt ad successionem.

¶ In. l. viij. in p. m. Nota? ista l. q. fili? fratris succedūt patruo vel avun. so cū patruo

et auſcultis abintestato i stirpe et nō i capita et ide
disponit rex. in auctē. cessante. C. d legi. de. Qd
intelligi verū / nisi repiret cōtraria cōsuetudo
q̄ vinceret legē istā. v. m. l. cxxij. i legibus sptl.

- 2 **¶** In eadem lege ibi ab intestato circa delara
tione huius. l. est notādum q̄ idem erit si succe
dant ex testamento in dubio putat si iſtituatur
a patruo vel auſculo cum patruo vel auunculis:
nā in dubio videretur iſtituti in stirpe et nō in
capitatu nisi per testatorem aliud eſſet diſpoſitum
et tenet notabiliter Jo. d. in o. in l. in erudus. in
prin. ff. de here. inst. l. 7. Alex. in fi. vol. consilioz
in cōſi. ly. quos refert et sequit Nicolau Boe
rij. in cōſi. s. suis. an cōſilio primo. Que cōſilia
sunt iſcorporata cū lectura Bini d. regulis iu. li.
vi. fi. si. lecture. qd est bene notaudū in practica.
- 3 **¶** Sed circa pmissa dubitatur primo. vtruz fi
lius filia fratris succedat euz fratre vel sorore d
functi. Et dicatis q̄ nō: vt tenet pau d. ca. in l.
de ſuū. C. ad tertu. et i auctē. post frēs la. n. C. d
legi. here. et iſtā cōclure tenet ibi glosa notabilis.
- 4 **¶** Scdō dubitatur quāliter filij duoz fratrum
inter se succedant patruo vel auunculo. Et di
cans q̄ succedunt in capita et nō in stirpe: vt in
l. pñ. tit. vj. li. iij. foro. l. et in l. v. tit. xij. par. vj.

¶ Et idē est in alijs parentibus vltorioſis gra
dus per dicta iura et ita tenet Eius Jo. fa. et
do. in auctē cessante. de legiti. here. et est rex. in
auctē. post frēs la. n. co. n. l. uer. bar. in l. post cō
fanguineos. s. here. dicit. ff. de ſuis. et leg. here.
et glo. in o. auctē cessante. teneant contrariuz.

¶ Tertio dubitatur vtruz filius fratris etia ex
vno tantus latere coniuncti preferatur patruo
vel auſculo defuncti. et dicatis q̄ licet vt tenet sal.
in o. auctē. post frēs. in l. i. co. et jo. fa. s. fi. in o.
co. insti. de ſeruili cognā. qd est bene notandum.

¶ Bre. et iſtū nota: q̄ si aliq̄s mortuſ sine deſcē
dētibz et aſcendētibz et sine fratribz: sine
fratru filijs relicto vno patruo qui fuerat fra
tri ſui patris vtrinqz coniunctus: et relicto etiā
alio patruo qui fuerat ſui patris ex vno tantus
latere: nō preſertur vtrinqz coniunctus cōiun
cto ex vno latere tantum / ſimo equaliter admi
tuntur ad ſucceſſionē vt tenet Bar. in l. post
cōfanguineos. s. legitima. s. de ſuis et legi. he
re. et idem tenet Pau. de La. et ibi Alex. in ad
di. ad Bar. in o. auctē. post. fratres. C. de legi.
here. de qua materia vide omnino per Eius
in auctē. Braqs. C. cōmunia de ſucceſſ. Jo. fa.
in d. 4. ſina. insti. de ſeruili cognatione.

C. l. x. ij.

¶ Los hijos bastardos y legitimados de qualquier calidad que sean no puedan he
redar a sus madres ex testamento ni ab intestato en caso que tengan sus madres vi
uo, o hijos, o descendientes legitimados: pero bien permitimos que los puedan en vi
da, o en muerte mandar hasta la quinta parte de sus bienes: de la qual podria an dis
poner por su aſa, y no mas, ni allende. Y en caso que no tengā la muger hijos, o deſ
cendientes legitimados aunq̄ tengā padre, o madre, o aſcendientes legitimados mādā
mos q̄ el hijo, o hijos, o descendientes q̄ tuuiere naturales, o eſpurios por su orden
y grado les sean herederos legitimados ex testamento et ab intestato: ſaluo si los tales
hijos fueren de dañado y punible ayuntamiento de parte de la madre, que en tal ca
so mādamos que no puedan heredar a sus madres ex testamento ni ab intestato.
Pero bien permitimos que los puedan en vida, o en muerte mandar hasta la quin
ta parte de sus bienes y no mas de la que podian disponer por su anima, y de la tal
parte despues que la ouieren, puedan disponer en su vida, o al tiempo de su muerte
los dichos hijos y legitimados como quisiere. E mandamos que entoncez se entien
da et diga dañado et punible ayuntamiento, quando la madre por el tal ayuntamien
to incurria en pena de muerte natural, ſaluo si fueren hijos de clérigos, o frayes
o freyles, o de monjas profesſas, que en tal caso aunque por el tal ayuntamiento no
incurra la madre en pena de muerte: mandamos que se guarde lo contenido en la
ley que hizo el ſeñor rey don Juā el primero en la ciudad de Soria que habla sobre
la ſucceſſion de los hijos de los clérigos.

- 1 **¶** Filius naturalis vel spurcius an possit ſu
ccedere matrī.
- 2 **¶** Filius adulterinus an succedat matrī.
- 3 **¶** Filius matris illustis an succedat mtrī illustri

- 4 **¶** Filius clericus an succedat patri suo clerico.
- 5 **¶** Filius clericus an succedat matrī.
- 6 **¶** Filius clericus et natus an pſtriterans an succedat.
- 7 **¶** Nepos legitimus et naturalis clericus an succedat.

mil' auo clerico

8 Clericus de equitate canonica potest filio suo donare ratione alimentorum.

9 Clericus potest dotare filiam de iure. cano. q. 5. c. 1.

10 Dos data filio spurio per patrem clericum an possit per heredes clericus reuocari vel per successores ab intestato.

11 Filius successiuus filius ex consanguineo et consanguinea an succedat.

12 Filius clericus an succedat consanguineis patris.

13 Clericus an possit succedere filio suo spurio vel legitimo.

14 Mater an possit succedere filio spurio nato ex clero.

15 Consanguineis filiorum clericorum an succedant predictis filiis clericorum.

16 Filius spurius an possit presbiteri de donata sibi a patre vel matre contra dispositionem legalem.

17 Ex bonis acquisitis per filium clericum an debeatur legitimis patri vel matri vel filiis legitimis.

1 **I**tem in p. l. Nota ex ista l. q. uo natio d' secundum legitimis et naturalibus filius uero tura vel spurius succedit matri et ex testamento quod ab intestato. et idem disponit rex. in l. hac pte et in l. si spuri. ff. vñ. cognata. et idem in nepote. et tenet cinus et sal. in l. si. C. de natu. libe. s. filius filius legitimis et naturalibus: tales filii naturales tñm vel spuri ex dispositione iuris sunt capaces quinte pris bonoz duntaxat p ista l. si tñm non disponit de predicta quinta. i. in filiis succedit. Et ideo tñ. q. tales filii natura. vel spuri debent alimentari a filiis legitimis per rex. in auct. quibz mo. natu. effi. su. ff. colla. vñ. et nota in l. c. cñ habet. de eo qui duxit in matrimonio nū quā polluit p adulter. et est etiā rex. in l. viñ. ti. xñ. par. vj. Qd intellige verum: si tales filii nō possint suis laboribz se alimentare: alias filii legitimis nō tenerent eosdē alimentare: vt tenet expresse Bar. in d. auct. quibus mo. natura: effi. su. ff. discretia. colla. vñ.

2 **I**n eadem lege sibi salvo filios tales filios fuerunt de dñado et punibile aguntamēto: vt quia sunt pccari in adulterio: qd punibile est. vt in l. quauis la. in fi. et l. lagrabus. C. ad. l. iulian de adulter. et in l. xxxj. et l. xxxij. q. eo. et sic nota qd filius adulterinus etiā nō stantibus filiis legitimis nō succedit matri preterqz in quinto dñi taxat si sibi relinquatur nō alias. et idem tenet gl. Cin. p. o. fa. Bal. Sal. Pau. d. Ca. et do. l. i. si qua illustis. C. adophi. et glo. doc. in d. no uisime. in fi. co. tit. et est rex. in l. i. cum seq. titu. xñ. par. vj. de quo vide late per Cin. in auct. Inq. C. adia de successio. Sed cōclusionē supra dictas intellige verū preterqz si talis mater esset p vim stuprata: quo casu talis filius adulterini non stantibus legitimis succederent vt tenet Bal. notabiliter in d. l. si qua illustis. Itē

et sedo intellige predictā cōclusionem vtrā: qñ talis mater tempore cōceptionis filii habebat maritum viuum. Sed etiam tenet si talis mater esset soluta licet vir cū quo habuit accessum esset coniugatus: quia tunc talis filius bene succederet matri: sic ad hoc vt filius adulterinus non succedat matri requiritur qd adulterini cōmittatur ex parte matris: secus vñ est si cōmittat ex parte patris: quia tunc succedit. vt tenet notabiliter Sal. in d. l. si qua illustis. Pro qd cōclusionē poudero rex. nfm in quantū dicit punibile aguntamēto de parte dela madre. nā in casu nostro mater non punitur pena mortis: de qua in hac lege cum sit soluta: et non coniugata: vt notatur in l. i. C. ad. l. i. Jul. de adulter.

3 **S**ed circa pmissa primo dubitatur vtrū filius spurius succedat matri illusti. De q quia recipit distinctiones vide per doc. in d. l. si qua illustis. et vide rex. in d. l. tit. filii. par. liij.

4 **S**edō dubitatur vtrū filius clericus succedat patri suo clerico. Circa qd breuiter dicitur q aut talis filius est legitimus et naturalis: vel illegitimus: vt in auct. presbiteros. C. de episco. et cle. et in auct. in successione. C. de suis et legiti. here. et dicit in l. vj. supra co. **I**tem est filius spurius. et tñc non succedit. vt in l. i. xñ. ti. filii. ff. de i. l. i. tit. iij. li. v. ordi. reg. et idem tenet Abb. et Prepositus in c. u. habet. in l. i. co. de eo qui duxit in matrimonio. quā polluit per adulter.

5 **T**ercio dubitatur vtrū filius clericus succedat matri. Et videtur q sic per rex. l. hac pte. et l. i. spuri. ff. vñ. cognata. et ista opinio tenet dñō talis in l. i. xñ. ti. filii. ff. de i. l. i. tit. iij. et Prepositus in d. c. cñ habet. tenet cōtrariū: dicit tñc: q immo talis filius nō succedit matri nec patri. et idem tenet abb. in c. p. venerabilē. i. vñ. co. qd filii sint legitimi. et p ista cōclusionē (iudicio meo) est hīc rex. in quantū lex nra dicit saluo si fuerit los hños de clericis in cū succēssionē mādāmos qd se guardet lo concūdo en la ley qñ qñ el fchor rex don. Quā. qd est lex. xñ. ti. filii. et l. e. in ti. iij. v. ordina. rega. et sic p istam. l. extenditur et amplia foispositio illaz duarū legum que dicunt q filius clericus nō succedit tali patri clerico vt habeant etiā locū in matre: vt talis filius non possit ei succedere. et p ista cōclusionē pondero etiā rex. in d. l. xñ. in quantū dicit: si filius hños heredassit in suis biēcijs et dñs padres. ecce qñter dicit: si biēcijs. scz mātis. et postea dicit: et de sus padres. et ad rex. in d. l. hac parte. et in d. l. si spuri. rñdē q illa iura loquuntur l. alio filio spurio nō est in filiis clericorum: et ista opinio de iure videtur mihi vñ l. i. prima sic quisqz. **Q**uanto dubitatur vtrū filius clericus natus ante presbiteri succedat patri suo clerico. Circa qd dicit

¶ Aut talis n[on] fuit n[on] ex legitimo matrimonio
tunc succeder[et] ex relictamento q[uod] ab intestato
v[er]o dicitur fup[er] i. n. q. q. ¶ Aut n[on] fuit n[on] ex legi-
timo matrimonio: tunc aut t[er]cio quia fuit na-
t[ur]a p[er] q[uod] p[er] habebat ecclesiastic[us] b[e]n[e]ficiu[m] n[on] esse
in facris constitutus: et n[on] succeder[et] q[uod] ceter[is] b[e]n[e]f[ici]i
cleric[is] v[er]o 3 b b. l. i. c. p[er] venerabile[m] in p[ar]te. c. q[uod]
filiu[m] anteq[uam] et bar. in l. i. in c[on]stitutu[m]. f. de c[on]sue-
tudinib[us]. ¶ Aut n[on] habebat ecclesiastic[us] b[e]n[e]ficiu[m]
et ceter[is] filius naturalis dicitur et n[on] spur[us] v[er]o
tenet q[uod] notabili[m] in l. i. in l. i. p[ar]te. c. q[uod] filiu[m]. C. de
nup[tiis] et tenet bar. in d. l. i. in c[on]stitutu[m] de q[uod] vide
glo. et bar. in l. i. C. de ep[iscop]o et cleric[is] et i. p[ar]te. c. q[uod]
de calib[us]. et qualiter succeder[et] talis filius natu-
ralis videbimus in l. i. fup[er] a p[ar]te.

7 **¶** Quinto dubitat. vñ nepos legit. t. natura
hereditaria succedere tali aucto clerico. De q. vide
Bar. et do. in l. gal. §. qd. si in. ff. de libe. et pos.
l. p. et l. et p. fal. l. ff. de natura libe. et p. abba.
t. c. et tenore. et l. c. caulam q. et l. c. lato. q. filii
nati legi. vñ cōter cōdudif. et talis nepos potest
succedere et testis. si iustitias ab aucto tñ ab in
testato. Qd. et vñ p̄ter q. si filiar. et filio spue
rio habito et dñato coitu. quo casu nō potest
succedere et testis. nec ab intestato. vt tenet bar.
l. si quis in testat. C. de mocr. an. et Sal. l. i. C.
de natura libe. de q. vide Hippod. et Marfilio. i.
singlar. et l. iij. et mōratorū l. i. et l. v. ff. de iust. et d.

¶ Item si clericus de eitate canonice
ca sunt capaces rōne alimentorū q̄ ipse possunt
bonari a p̄e clerico vt in. c. cō habet de eo q̄ du
xit in matrimonio q̄s possunt per adulter. c. i. au
tē. quib⁹ modis natura. c. si. sui. d. si. colla. vj.

9 ¶ Bre tales filij possunt a parentibz clericis do-
tari v. p. bar. in. l. n. ff. de his qbus vt indignis e
p. bar. bal. bal. de. in auct. e. copleru. C. de si-
cemo sup. t. p. bar. l. l. mui. 4. d. uob. ff. de lega-
tio. n. l. in. l. n. si socio. ff. de his q in fraude
cred. t. per Ab. in consilio. ep. t. in d. c. c. b. a.
beret t. Jo. lupt. 5. Pala. rub. in dicta sua re-
e. per veltro. fo. l. xxi. q. u. videat. t. per d. a.
t. p. c. f. a. in notabil. c. p. v. t. per Jo. de imo. in
lucius. 6. f. ff. de lega. n. facit qd notat abb. t. do.
in. c. p. e. n. t. de arbitrio. in. c. i. d. co. b. a. i.
ricoz. t. in p. adic. a. est e. d. m. n. i. c. d. o. l. u. s. f. a. l. i.
d. a. u. t. p. e. e. copleru. t. d. l. e. r. in. l. i. in. v. c. o. f. f. s. o.
l. a. m. a. t. r. i. m. o. n. i. o. t. e. n. c. a. n. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. in tanqz
q. non solū talis clericus poterit pōre dotare s. m. n.
m. n. t. e. n. e. r. v. t. r. e. n. e. r. d. a. r. p. e. f. a. in dicto notabil.
l. i. c. p. l. e. t. t. Ab. in. d. c. o. s. i. l. i. o. e. p. v. p. r. o. q. u. a. d. e. d. u. s.
f. i. d. e. f. a. c. i. t. r. e. l. l. v. r. i. x. p. a. r. i. i. ff. de cōtra. h. e. e.
et. r. e. c. in. l. v. r. o. z. 6. p. f. n. a. t. u. r. a. l. i. s. ff. de lega. in. t.
d. o. c. t. r. i. n. a. b. a. l. f. a. l. in. l. n. C. de dō. n. p. i. o. n. i. v. b. i.
d. i. q. p. a. t. e. r. n. a. t. u. r. a. l. i. s. n. t. e. n. e. r. u. t. d. o. t. a. r. e. f. i. l. i. a. m.
n. a. t. u. r. a. l. e. r. g. o. a. f. o. i. t. i. o. n. i. n. t. e. n. e. b. i. d. o. t. a. r. e. f. a. m.

[illegible]

monio inter filia spuria & eius maritū aut solu.
matrimo. In primo casu qñ cōsante matrimo
nio dicatis/ qñ nō pōt reuocari/ vt teneb. bar. l. k.
fi. q. si a socero. ff. de his qñ infra credito. t. l. me
mus. q. duob⁹ in. iij. q. si de legatis fecit. t. teneb.
bat. in. d. autē. ex cōpleu. S. cōtrariū videf dē
sponere tē. in. l. x. p. i. s. f. r. eo. S. de oīe qñ ille repa
loqur in alio casu/ s. in filiis legitimo t natu
ralibus/ vbi si fuit dos data filie legitime in ma
gna quantitate taliter q fuit dō fraudata tigrima
allotū/ dōbet diminui p dicta dos qren? excedit
legiti. alioz etiā cōstare matrimonio p. d. l. x. p. i. r.

¶ In scōo casu/ qñ soluto matrimonio. aut pēdi
ta filia spuria nō ē mortua aut est iā mortua/ in
primo casu qñ nō ē mortua dicatis/ q de iure ei
nisi pōt talis dos reuocari. vt teneb. bar. in. d. q.
duob⁹. t. l. d. q. si a socero. t. Jo. l. de pala. rubi
in dicta sua rep. lo. l. x. p. i. s. f. r. eo. post pñcia
p. S. de iure canonico non pōt reuocari nisi
quaten? excedit illō qd pōt dari rōne alimētō
rii. p. tē. l. o. c. cū habet. vt teneb. bar. l. o. tē. l. o.
cis. t. abb. in cōsilio. c. p. t. bal. in. d. l. eā quā. t. r.
co. C. d. fideico. t. alex. in add. ad bar. in. d. q. si
a socero. ff. cui l. o. c. si filia iūri canonico vt
ciuiti/ supra dictū fuit s. hodie videatis tē. l. i.
infra pñcia/ vbi disponit q filia spuria nō pos
sit habē rōne alimētōrii nisi qñ pē bonoꝝ q
ab illa nō valeat auferre/ si cōp. illa in hoc con
cordat cū iure canonico t corrigi? ciuitē sed q
qd filia spuria soluto matrimonio aliqd nō pos
serat habere etiā rōne alimētōrii. In. d. casu qñ
filia spuria ē mortua dicatis/ q tā d iure canonico
q ciuiti pōt talis dos repeti/ taliter/ q nō re
maneat qd q penes heredes p dīcere filie spurie
vt teneb. bal. in. d. l. eā quā. in. r. co. t. teneb. abb. l.
d. cōs. c. p. t. alex. in add. t. bar. l. d. q. si a socero
hodie tñ poterit repeti pē rōne qñ filia bonoꝝ vt
l. o. l. i. pñcia. qd itelligit statū? filijs legitimis
t natura. alias sec? nā esset durū p trariū asserere
re inspecta eq̄rate t rōne naturalē/ s. de rigore
iuris prima opinio videat? verior? de quo videat
eis que dicam in. d. l. infra pñcia.

¶ De pñio dubitat vtrū filij incestuos? nāt ex
cōsanguinitate t cōsanguinitate succedat. circa qd
dic q aut loquimur filio nato ex legitimo matri
monio/ s. ex cōsanguinitate t consanguinitate t nūc
dic vt notat p abb. t. do. in. c. qd sup. d. cōsangu.
t affini. t. l. c. ij. t. in. c. qd nobis. t. m. c. referre
in. c. c. p. t. r. e. q. filij sint legiti pē rōne in aurbē.
ex cōpleu. C. de incestu nup. t. r. t. do. l. aurbē.
incesta. C. c. o. t. vide tē. l. l. i. r. i. p. vñ. par. vñ
¶ Aut loquimur in filio nato nō ex matrimonio. t
tunc dic q talis filij nō succedat vt teneb. glo. t.
cōiter do. in. l. si quis illustris. C. ad opti. t. glo.
t. do. in. q. non illi. in. l. i. ad opti. t. c. tē. in. l.

x. i. xij. par. vñ. t. pñcia cōst. est hie tē. in qua
tñ dicit de dāiādo v pūibile apīamūcūro. nā
certū ē q in casu nōo imponit a iure pena adu
lteri/ vt teneb. glo. t. do. in. l. si adulteriū ch ince
sta. in pñ. ff. ad l. iulīā de adul. t. est tē. in. l. i. q.
li. x. vñ. p. vñ. t. pena adulteriū est pena mortuā
vt in. l. equi. s. l. i. in. l. i. C. ad l. iulīā de adul.
de quo vide sal. in. l. q. adulteriū. eo. n. Credo tñ
q talis filius sit capax quinte partis bonoꝝ ra
tione alimētōrii/ vt dicitur pē ea q dīta sunt
¶ De rāo dubitat vtrū filio clerico succedat cō
sanguinitate vt parentibus pñs. t. videf q tē p
tē. in. l. hac pte. t. in. l. si spuri. ff. vñ. cog. t. i. s. i.
dñi hōne videf tē nre gl. in aurbē qd mo. na.
effici. sui. q. l. col. vñ. t. bal. in. l. eā quā. in p. co.
C. d. fidei cōst. t. bar. t. do. in. l. si lo qd bonis
ff. de vulga. t. pñ. i. sub fil. vbi of q filij spurius
pōt succedere fratri legitimo ex testamēto fra
tris. De q vide etiam bal. t. sal. in. l. marta. C. de
natu. libe. t. gl. notabile in. l. marta. ff. de cōd. t.
demonst. t. alex. in. l. p. hēde. q. papianus
ff. de acqui. heredi. S. hodie cōtrariū repēdi
dīpositi per tē. in. l. x. p. i. s. f. r. eo. pñcio. t. in. l.
i. r. i. q. l. i. vñ. d. rega. de q vide bal. in. d. l. eant
qd in. r. co. cum duabus seq. t. in repel. l. i. C. d.
sacrofan. eccle. t. notabili in. l. x. p. i. s. f. r. eo. so.
l. t. ad iara p pñia parte adducta respōdēt
q loquimur filio filio spurio/ non tñ in filijs
clericis/ vt in eis dē iuribus patet. ¶ Quis tñ
est/ q filij duarii cōcubinari se inuicē nō succe
dant vt teneb. gl. notabile in. d. l. hac pte. ff. vñ.
de cog. de quo vide q dicam in. l. i. infra pñcia.
¶ Alio dñ filij spuri pter qñ filij clericos vñ
succedunt matri eius parētib⁹ per tē. in. d. l.
hac parte. t. in. d. l. si spurius/ t pñcia. l. t. ita te
net Jo. f. a. in. q. non illi. in. l. i. ad opti. t. C.
nns quē oīno vide in aurbē itaq. C. cōst. d. suc
cessio. t. snima angelica in pte filij. fo. c. c. in. tñ
co. t. est tē. in. l. i. r. t. in. l. i. in. l. i. r. i. xij. par. vñ. nō
tñ succedūt patri vt teneb. C. in. l. i. si qua illu
stris. in. l. i. C. ad opti. de quo videatis que dī
cam in. l. i. infra pñcia.

¶ Nono dubitat vtrū cleric⁹ possit succedere
filio suo Circa qd bñt dīc q aut talis filij ē
legitimus t naturalis habitus ex legitimo ma
trimo. ante qd eius pñ dīc cleric⁹ t tñc tñc du
bio succedat vt fuit dictū in. l. vñ. d. eo. Bar. est
spuri⁹ natus ex cōcubinario t tñc talis clericus
nō succedat filio. ideo q in oib⁹ casib⁹ in qd bñ
filiū nō succedat pñ in eis dē pater nō succedat fi
lio/ vt teneb. bar. in. l. i. si gener. in. l. i. co. ff. d. bñ q
b⁹ vt indignis. t. in. l. i. si sine pñcipiū. ff. d. bñ
nō pñ. cōtra t abu. t. ab. in. c. tanta. in p. co.
q filij sint legiti t pñcipiū in pñis terminis
in. c. i. habet. in. l. i. co. ante ff. de cō q dūct in

matrimonio. quā polluit per adult. Bal in ambē.
licet. C. de naturall. libe. et summa angelica in
parte filius. fo. cxc. in. iij. co. ex rep. in. l. viij. in
fl. ritu. c. iij. par. vi.

- 14 ¶ Decimo dubitatur utrum mater possit suc-
cedere filio spurio nato ex clerico. De quo dic-
tur vñ in q. supra proxima quia in omnibus ca-
sibus in quibus filius succedit patri de quibus
supra in. in. q. in eisdem mater succedit filio per
tuta adducta in questione supra proxima:
- 15 ¶ Unde non dubitatur. utrum confanguineis
clericorum succedant filios clericorum. Et dica-
tis q. sic sint legitimi et naturales: vt teneat Bal-
e Pau. de ca. in. l. p. ante fi. (de legn. here.
- 16 ¶ Duodecimo dubitatur utrum filius spurius possit
prescribere donata sibi a patre vel matre contra
dispositionem legatam. De q. vide nelti et latius
alibi per Jo. fr. in tractatu prescriptum. in
fin. patre frater partus precipialis in verti. et in
quo fo. fr. et in p. fo. vbi cōcludit q. nō pōt
prescribere minor: et tempore triginta annorum.
- 17 ¶ Et tertiodecimo dubitatur utrum ex bonis acqui-
sitis p. filii clerici debeat legimus i phi vel marri
vel filio legitimo et naturali. Circa qd. be-
nific. q. aut loquimur de bonis patrimoniali-
bus et de bonis acquisitis natura pōne. et tunc

catia q̄ de illis debet legitima: et notatū ē. q̄
uos. de rest. t. p. do. m. auct̄. licentia t̄ in auct̄.
p̄fectos. C. de ep̄sco. t̄ cler. Surloquimur
de bona acquisitioni in iuri ceter: viderur idē
ideo quia legitima descendunt t̄ ascendē
tium laicorū equiparatur t̄ auct̄ legitima de
scenduntur consistit auct̄ legitima ascendē
tium: et notatur per glo. t̄ doc. in auct̄. nouiss̄
ma. C. de officio. test. t̄ per Alex. in l. si. in. i.
col. C. de codici. t̄ fuit dictū. in l. supra co. et
ergo idē debet esse per omnia in clericis. per tu
ra supra dicta maxime per t̄. in. d. auct̄. p̄f
fectos ubi disponitur q̄ de bona clericorū
debetur legitima. Sed contrarium videtur ve
rius per t̄. in. c. eni in officio. t̄ in c. relatum
et. n. de rest. ubi disponitur q̄ talia bona debēt
per ecclesiā remanere: ita tenet ibi Abb. t̄
Cin. Jo. fa. t̄ Sal. t̄ Sal. in d. auct̄. licentia
¶ Quid t̄ intelligi vērū p̄ter q̄ in clericis simpli
citer beneficiati non in ecclesia cathedrali vel
collegiata: q̄ tunc de bonis iam perceptis etiā
ratione talis beneficii debetur legitima: cum
de his q̄ in talia clericis libe. et t̄tari et t̄tē
glo. notabilis in. c. p̄sent. item tenet referuari de
officio ordinari. lib. vi. t̄ idē tenet Sal. in d.
auct̄. p̄fectos. t̄ ita isā nūc.

℥cʒ. i.

Mandamos que en caso que el padre, o la madre sea obligado a dar alimentos a alguno de sus hijos y legítimos en su vida, o al tiempo de su muerte, que por virtud de la tal obligación no le pueda mandar mas de la quinta parte de sus bienes de la que podia disponer por su anima: y por causa de los dichos alimentos no sea mas capaz el tal hijo y legítimo de la qual parte despues que la boniere el tal hijo, pueda en su vida, o en su muerte bazer lo que quisiere, o por bien tuviere: pero si el tal hijo fuere natural, y el padre no tuviere buhos, o descendientes legítimos: mandamos que el padre le pueda mandar justamente de sus bienes todo lo que quisiere, aunque tenga ascendientes legítimos.

- 1 **F**ilius naturalis tantum an succedat patri
ex testamento. et an pater naturalis teneat
eum cum defuncto.
- 2 Filius naturalis tantum an succedat patri ab
intestato.
- 3 Nepos naturalis an succedat ayo vel aue tan
quam si materius q3 materius.
- 4 Filius naturalis vel spurus an succedat pare
ntibus ex parte patris.
- 5 Filius naturalis tantum per ingressum religio
nis an efficiatur legitimus.
- 6 Filius naturalis a patre institutus an transmi
tat hereditatem non aditam.
- 7 Filius vnus patris duarum tamē concubina
rum an se iunice succedant.
- 8 Filius illegitimus an possit effici legitimus p
prescriptionem.

Paternaturalis tantum qualiter possit succedere filio naturali.

Bona quorum filius vel pater naturalis tantū lo-
non sunt capaces / ad quem pertineāt de iure.

¶ Mater mater aut̃ vel aut̃ q̃nter inter se admit
tant ad successionē descendēti et cōtra: q̃nter
descendentes inter se succedant ascendētibz.
Si i heredes alieui decessat patribz p̃ximo
ribz ista p̃ximitas aut̃ debeat considerari i
pore mortis ciuile et i pore mortis naturalis.

In. l. p. Mora et ita. l. q. filii naturalis et
 non stantibus filiis legitimis et naturalibus
 potest a patre naturali institui emiser. licet in
 omnibus bonis et stantibus ascendit legitimis et
 naturalibus. l. i. in hoc de ascendit. aliter d. l. p.
 non s. fore civilis. p. ter. in. aut. b. l. c. de natura.
 l. b. s. fil. v. s. ut. x. p. ar. v. i. quia in hoc sunt

hodie correcta per legem nram in alio tñ cōcor-
dant cū dispositione legis iſe. 3rē talis filius
naturalis pōt etiā per viā donationis vel lega-
ti vel per aliū titulū predicta bona patris nati-
ralis habere vt in l. hūmilitatis. c. in d. auctē.
licet. C. de natura. libe. c. in d. l. vii. tit. i. in par.
vj. ¶ Sed circa p̄missa p̄mo dubitat vt ruz
pater teneatur de necessitate filium naturalem
tantum instituere. Et dicatis q̄ nō per tex. in
l. si. C. de natura. libe. c. in d. l. vii. tit. i. in par.
itags. C. cōsa de successione. c. Jo. fa. in l. si. in
si. de seruili cog. Et p̄ ista conclusionē est tex.
in d. l. vii. tit. i. in par. vj. c. in l. nostra. Itaq̄ per
l. nostram disponitur q̄ pater possit talem filium
instituere. Sed certum est q̄ verbis potest non
inducte necessitate: vt in l. non quicquid. ff. d. in
dicijs. si ergo non inducte necessitatem non re-
nerur talē institutionē facere si nō vult: de quo
vide p̄ bar. in suis questionibus in q. f. Jurati-
tū q̄ si esset talis filius a p̄e p̄teritis / non ha-
beret bonorum possessionē cōtra tabu. vt teneat
doctor Segura in repe. l. vnus ex familia. § sed
t si fundum. fo. vj. in § co. in si. ex p̄l. seq. ff. de
legatis. scōdo ad quod benefacit tex. in d. l. si. C.
de natura. libe. c. in d. l. vii. c. etiam tex. noster
modo predicto. ¶ Cū tñ est / q̄ stantibus
filijs legitimis c naturalibus / filius naturalis
tñ ex testamento est capax duntaxat quante par-
tis bonorum patris naturalis per istam. l. licet
tex. in l. ij. c. in auctē. ibi posita. C. de natura. li-
be. c. in d. l. vii. in p̄l. par. vj. disponant / iſto
casu sit duntaxat capax vnus vnde de duode-
cim. q̄ iura in hoc articulo sunt correctā per istā
l. de quo vide per Socinū in tractatu fallētiā
rū in regula. c. lxxvj. Et intellige predicta esse
vera in casu quo filio naturali legatur vel relin-
quatur predicta quinta in vita vel in morte.
Alia si nō legatur donetur vel relinquatur in in-
stabilium succedit p̄ dicta iura. Credo tñ q̄ iſto ca-
su debet alimentari ab hereditibus patris / si filius
laboribus alimentare se nequeat illic heredes
patris sint filii: illic extranei per tex. in d. auctē.
licet. C. de natura. libe. c. in corpore vnde sumit-
tur. in l. § discretis: ibi p̄ bar. c. ita tenet Bal-
c. Bal. in dicta auctē. licet. c. est etiam tex. in d.
l. vii. titulo. i. in par. vj.

¶ Scōdo dubitatur vt nū filius naturalis tantū
succedit patri naturali ab intestato. circa quod
dic q̄ aut stant filij legitimi c naturales / tunc
in nihil succedit vt in auctē. l. 3 c. ibi bal. c. sal.
c. in d. auctē. itags. Qd̄ procedit etiam si
legitimetur per p̄sūp̄tē: vt est casus in l. xij. in
fra co. Cū tñ est q̄ d. debet alimentari modo pre-
dicto per iura superius allegata: tenet Cuius
in d. auctē. itags. c. est tex. in auctē. quibus mo-

dis natura. effici. sui. § si colla. vñ aut non stant
filij legitimi c naturales: tunc non stant con-
iuge legitima succedit i duas vñcias de duode-
cim. vt in d. auctē. licet. c. in d. l. vii. Rāte tñ cō-
iuge in nihil succedit vt in d. auctē. licet. c. ibi
glo. c. in d. bal. c. sal. c. tenet Cuius in d. auctē.
itags. Credo tñ q̄ debeat alimentari ab heredi-
bus patris si suis laboribus se alimentare ne-
queat per iura supra dicta. Sed hodie coniug
legitima non impedit quin predictus filius ha-
beat predictas duas vñcias. c. in hoc predicta
iura coniunguntur per tex. in l. xij. titu. i. in parti.
vj. qua ad hoc est valde nota.

¶ Tertio dubitatur vt nū nepos naturalis tan-
tus succedat suo suo vel auctē circa quod dic q̄
aut loquimur de auctē vel auctē materis / tunc
aut stant filij vel nepotes legitimi c naturales
c tunc talis nepos non potest eis succedere ex
testamento: nec per viam legati vel donationis
nisi in quinta parte bonorum: si sibi relinquatur
per l. i. supra proximam / c. per l. i. titu. i. Si vero
ibi non relinquatur vel si succedat ab intesta-
to in nihil succedit per dictā l. i. c. per istā
credo tamen q̄ debeat alimentari modo predicto
per iura superius allegata. aut non stant legiti-
mi c naturales / tunc aut preceditur a matre
c tunc in nihil succedit: per ea auctē dixi in l.
vj. c. vñ supra eo. nisi sibi donetur vel relinqua-
tur quinta pars bonorum / de qua est capax: vt in
d. l. i. supra proxima iuncta. l. xvi. in a co. aut
non preceditur a matre c tunc succedit vt in l.
hac parte c. in l. si spiritus. ff. vnde cognat. c. ita
tenet Cuius in l. i. si qua illustris. C. ad op̄i c
Jo. fa. in § nouissime in l. leo. titu. i. idem Cuius
in auctē. itags. C. cōsa de successione. c. summa
angelica in parte filius. fol. c. c. in iij. co. c. ex
tex. in l. i. c. in l. si titu. i. in par. vj. c. in d. l. i. § si
p̄a proxima. Quod tamen est verum p̄teritis
si esset filius clericus / vel adulterinus / vel ince-
stuosus vt dixi in d. l. i. de quo vide ibi. Aut
loquimur in auctē vel auctē paternis / tunc dic
q̄ aut talis nepos fuit procreatus ex filio legiti-
mo c naturali aut ex filio naturali tamen in p̄s
mo casu quādo ex filio legitimo c naturali aut
preceditur a patre c tunc ab intestato in nihil
succedit vt in l. i. ita c. emā. c. in l. i. interduum cum
seq. in si de heredi. que ab intestato. deservuntur.
Et testamentum tamen potest habere quintā par-
tem bonorum: si sibi relinquatur nō alia: p̄ istā. l.
iuncta. l. xvi. in a co. aut nō p̄cedit a patre
c tunc aut talis auctē vel auctē habet sobolē legiti-
mā c naturalē c ab intestato in nihil succed-
dit: vt in d. l. i. § de natura libe. Et testamēto
vero potest habere quintam partem bonorum si
sibi relinquatur nō alia: per istā. l. i. c. p̄ l. i. supra

proxima. But non habet legitimā et naturalem
solvem et tunc ex testamento talis nepos pōt
succedere in omnibus bonis vt in. d. l. i. c. de
natura. libe. p. 10 qua conclusionē esse hēc test.
bene ponderetur nā lex nra loquitur simpliciter
de filijs naturalibus. sed certū ē qd appellatio
ne filij in materia suuabilis cōprehenditur
nepotes maxime qd est eadem ratio vt in. l. i. l. s.
derosi. ff. de verbo. signi. Ergo inferitur qd leg
nra cōprehēdit etiam filios qd nepotes: tñ talis ne
pos ab intestato non succedit vt in. d. l. i. s. pater
terqz in duas vias de duodecim per. in. d. s.
aureb. licet. C. de natu. libe. que licet loquat in
filio habet etiam locū in nepote p idē etiam rōnā
vt tenet sal. notabiliter in. d. l. i. c. de naturali.
libe. in sedo casu picipali qd fuit pcreat⁹ ex fi
lio naturali tantū filius talis nepos sit legitim⁹ et
naturalis tantum patri suo dic idem per oia vt
p. 10 pcedentē casu fuit dictū vt tenet Bo.
Fab. in. d. aureb. licet. et C. ius et Sal. in. d.

¶ Quarto dubitat utri filius naturalis succedat parentibus ex parte patris ad inheritatorem et de censu q non vt in d. l. fi. C. de naturali in fine et idem tenet cimus in auctoritatibus. C. ad de successione et in l. i. quia illustris. C. ad opib. 3. o. f. a. in §. nouissime. in l. leo. ti. et firma accepit in pre filios q. ex. in. i. i. eo. et. et etiam rep. in. l. i. et. i. i. par. vi. in. l. i. Que tñ excipit vñ casus scz in successione fratris naturalis be quo vide que dicam infra numero. vñ et q testamentum pōt succedere intellige prout distinxit supra in successione aui vel aue numero. l. i. Item filius spiritus non pōt ad inheritatorem succedere parentibus patris per iura supra proxime allega. Credo tñ q debeat alimentari filius laboriosus se nequeat alimentari per ea q dixi supra in §. et n. q. tñ et testamentum vel ex alio titulo donationis potest succedere in quinta parte si autem filius legitimus et naturalis per sitam. l. et non sitantibus credo q possit in iure vniuersaliter per ea que dixi supra in §. i. q. et in seq. de vt ibi. Ad id adde q verum nisi filius derelictus vel nisi sit adulterrinus vel incestuosus vt dixi in l. i. supra p.

¶ Quidto dubitatur utrum filius vel nepos naturalis per ingressum religionis efficiatur legitimus ad hoc vt patet vel auus teneatur eundem instituire: vel ad hoc vt possit succedere ab intestato. et bar. in l. i. de iur. ordinaria in l. ii. co. in vers. in fine quo quero. et de sacrosan. eccle. teneat quicq. id est tenet Alex. in l. necessestatis in fi. co. et ibi facit de arc. ff. de acqui. her. et idem alex. in addi. ad bar. in l. cuius quis in parte legitimanant. et de natu. libe. et ludo. roma. in aurb. sunt lites. et ad l. falci. de quo et vide oino. Bo. Fa. in l. cum quis. et in aurb. lites. et de natu.

libe. Et tunc rñ est. C. et si si p̄dicta conclusio
est vera nō habet locū existuntibus filiis le
gitimis: et naturalibus cū quibus nō succedit le
gitimatus: vt in l. cō. l. i. ff. de eo. de quo vide ibi.
¶ Sed ro dubitatur: si p̄ infusus filium natu
ralem: qui mortuus ante aditū hereditatis in trā
sinitatē hereditatis nō aditū ad heredes benefi
cio. l. vñce. C. de his qui ante apertas & vide
q̄ non per tē in. l. i. in fi. C. de natura. libe. vbi
dicitur q̄ filii naturalis d̄ degenet ideo de nō
genere ergo in eo non habet locū dispositio. d.
l. vñce attētis eius verbis. Item vbi cūq̄ lex
facit mentionē de filio intelligitur de legitimo
et naturali: vt in l. l. i. ff. de his qui sunt sui re
alie iuris: sed filius iste non est huiusmodi. r̄
go. r̄. Contrariū s̄i opinioē credo vxiorem
ideo q̄ transmissio in eam in d. l. vñce fit huma
nitas causa: vt in eadem lege patet. Et illud q̄
est in iudicio p̄ humanitatis causa habet locū
necū in filiis legitimis et naturalibus sed etiam
in naturalibus tantū vt in l. generaliter. C. cum
aist. C. de institutio. sub l. i. et in l. p̄ humanitatis
C. de natu. l. i. Et lex facta q̄ si quis rogat. ff. ad
trebellia. ergo. et c. p̄ hoc patz solutio ad iura
p̄ contraria parte adducta vt procedant nisi
qñ aliquid introducit humanitatis causa: et s̄ iā
declusiōem in terminis tenet d. iuge. et p̄ de
3mo. in l. ventre p̄terito. ff. de acqui. her.

¶ Septimo dubitatur vtrū filius vnus patri-
duarū tamē concubinae an sit iuuicē succedat
et glo. in l. hac pre. ff. de cogn. tenet q. nō ē
idē tēner bar. in auct. quib? mo. naturales es-
sēt. sui q. si quis igitur colla. vñ. idē tenet spe-
cul. et ibi Joā. andreas in addi. mē. de succe-
ssionibus ab intesta. in prin. in. v. co. in rer. qd d
natis et vno pfe. et idem tenet Bodl. in auct.
frag. C. cōtra de successione hōis et nō statū
b? filiis legitimis et naturalib? nec frēs vtrūq.
tales fratres patricios et iuuicē succedunt et
et ex. vāde notabilis in l. si. frī. par. vj.
¶ Octauo dubitatur vtrū filius illegitim? pos-
sit esse legitimus p. p̄scriptio. Et dicatū
q. nō. et tēner bal. in l. i. iulio. i. l. co. C. de re-
iudica. de quop̄ Jo. frā. in tractatu p. clerici
prionum. in prima parte sc̄te partis in. pe. co.
in versu. xxvj. fol. lxxi. in l. col.

¶ Mono dubitare quid contra verum pater na-
turalis possit succedere filio naturali tantum. Et
ea quod breviter dicitur aut loquuntur ex testamē-
to aut ab intestato in primo casu qui ex testamē-
to aut talis filius naturalis habet filios legitimos
et naturales et tunc potest succedere in quinta si
ibi relinquatur non alio et in l. i. §. si. lib. fil. for. l.
et l. i. §. i. ff. de i. fr. et co. aut non habet filios legitimos
et naturales sed habet naturales filios et tunc creditur

¶ possit succedere vniuersaliter in omnibus bonis si sibi relinquatur non alias per rationem huiusmodi. et res. in. d. a. ubi licet. C. de natura lib. ma. p. me q. successio ascendenti et descendenti equiparatur. et sicut filius naturalis ex testamentum potest succedere in totum etiam si sit ad ascendenti bus per ista. l. ita eodem modo pater naturalis. per res. in. d. si. C. de naturalib. et ibi Bal. et Bar. in. d. si gener. in. f. co. ff. de his quibus. ut indig. et Abb. in. c. rata. in. pe. co. qui filii sunt legitimi. et prepositus in. c. cum haberet in. f. co. ante si. de eo qui duxit in matrimonio quam polluit per adulter. et est res. in. d. vii. in. f. tit. p. a. vj. Et de isto casu q. filius naturalis debet alimentari ab isto auctore si satis dabo. ibi se nequeat alimentari per ea que supra dicta in. casu q. non in testamento aut talis filius pater in nuptiis succedit. et in. d. l. si. et v. l. si. for. l. et l. v. supra eo. Et non habet legitimam sobole sed habet sobolem naturalem et tunc etiam in nuptiis succedit quod due vnde de duodecim applicatur predicte sobole. ut in d. a. ubi licet. et in. d. l. vii. tit. xii. par. vj. q. si an. et ibi filius etiam naturalibus auctore legitimus non succedit. ut notat in. d. vj. supra eo. licet fecus esset si talis auctore esset legitimus. ut in. d. l. vj. Et non habet sobolem legitimam et naturalem nec naturalem tantum. tunc succedit in duas vnde de duodecim ut tenet Jo. fa. in. f. repetitis. l. h. co. in. f. in. d. si. for. l. et l. v. supra eo. ubi a. ubi itaqz C. de co. de successio. et Bar. in. d. l. si gener. et Abb. in. d. c. rata. et est res. ibi Bal. in. d. l. si. C. de natura lib. et in. d. l. vii. tit. xii. par. vj. ¶ Et in materia tene semper memini q. in omnibus casibus in quibus filius spurcius succedit vel non succedit pater et in eisdem pater succedit vel non succedit filio ut tenet Bar. l. d. l. si gener. et Bal. in. d. l. si. et Abb. in. d. c. rata. et prepositus in. d. c. cum haberet. et est res. in. d. l. si. et in. d. l. vii. et in quibus casibus filius succedit vel non succedit pater vel filio. l. et supra proxima. et supra ista. l. numero. iiii.

¶ Et que dicta sunt in parte habuit etiam locum in auctore. De quod vide q. dixi supra numero. iiii.

10 ¶ Decimo dubitatur ad que pertineant bona quod filius vel pater naturalis tantum non sunt capaces ultra duas vnde ut supra fuit dictus. Et dicatur q. pertinent ad parentes proximo re legiti mos et naturales. ut in Bal. et Pau. de Ca. in. l. pe. ante si. C. de legiti. heredi.

11 ¶ Undecimo dubitatur quid ascendentes inter se admittant ad successionem descendenti ab intestato circa q. breuiter dic q. aut descendentes habet filios legiti mos et naturales et tunc ascendentes in nuptiis succedunt ut in auctore in successionem. C. de suis et legiti. heredi. et in auctore de here.

que ad intesta. de se. f. c. de sequens. coll. f. et in. l. ii. tit. xii. par. vj. et in. l. vi. supra eo. Et non habent filios legiti mos et naturales et tunc aut tales descendentes sunt legitimi et naturales aut legitimi tantum aut naturales et tunc. In primo casu qui sunt legitimi et naturales aut sunt pater et mater et equaliter concurrunt ad successionem exclusio auctore vel auctore paternis quibus maternis. ut in auctore de functo. et ibi glo. et do. C. ad tertium. et tenet C. inus et do. in. l. quod scitis. C. de bonis legiti. et do. et c. in auctore. Itaqz. C. de co. de successio. et Jo. fa. in. f. si. in. f. de seruili cogn. et est res. in. l. si. tit. xii. par. vj. Et excludunt etiam in fratres et sorores defuncti. ut in. l. vj. supra eo. licet res. in. d. a. ubi de functo. et in. d. l. si. disponant contrarium que iura in hoc pfecto sunt correcte per. d. l. ii. aut stat solus pater vel sola mater. et dicendum per oia. ut in predictis primo casu. ut in. d. a. ubi de functo. et ibi glo. et do. et tenet c. inus in. d. a. ubi de functo. et Jo. fa. in. d. f. si. et est res. in. d. l. si. et in. l. vi. supra eo. In quantum dicitur posui ordinem id est per primo admittatur pater vel mater eius de functi auctore aut non stat pater nec mater sed stat auctore vel auctore et tunc aut stat auctore et auctore ex vno latere et tunc ex parte matris vel ex parte patris vel stat solus auctore vel sola auctore et tunc illi soli vel solus vel sola referendo singula singulis admittunt vel admittit ut in. d. a. ubi de functo. et ibi glo. et do. et tenet c. inus in. d. a. ubi de functo. et Jo. fa. in. d. f. si. et est res. in. d. l. si. Et predicta etiam excludit fratres et sorores defuncti per. d. l. vj. supra eo. aut stat auctore et auctore ex parte patris et etiam auctore et auctore ex parte matris et tunc auctore et auctore ex parte patris habebunt medietatem medietatem ut in. d. a. ubi de functo. et ibi glo. Et intellige verum in bonis acquisitis per tales nepotes sed tunc est in bonis q. habuerunt ex linea paternis quoniam illis succedunt dicitur auctore vel auctore ex parte patris et in acquisitis ex linea maternis vel est casus vniuersus scilicet Bar. et Pau. de ca. ibi in. d. l. q. scitis. §. in laudem. C. de bonis legiti. de. et pro ista conclusionem est res. in. l. x. tit. vj. lib. ii. for. l. sed Bal. in. d. a. ubi de functo. in. f. co. in. f. et in. d. l. quod scitis. in. n. col. et ibi glo. et idem sal. in auctore itaqz. C. de co. de successio. tenet contrarium immo q. succedunt equaliter in omnibus bonis vnde cumqz peruentis et dicitur q. res. in. d. l. q. scitis. non pbat conclusionem Bar. et Pau. et ista vtrius opinio Bar. et sal. approbatur hodie per res. in. l. si. tit. xii. par. vj. et ita est tenendum cum leges partitauerint hodie approbate et tunc leges sibi non nisi quatenus sunt vtriusque ut in. l. i. supra eo. ¶ Et idem est q. ex vno latere itaqz

solus autem vel sola auctoritas: et ex alio latere stant auctoritas et auctoritas: nam tantum habebit ille solus vel sola quantum alii duo ex alio latere: et in hoc autem defunctio: ibi glo. et docto. et est rex. in d. l. in. titu. r. in. par. 9.

¶ Aut tales descendentes sunt legitimi tantum: et tunc mater naturalis prefertur patri vel auctori legitimo tantum: ut in. l. ij. q. obicitur. ff. ad Tertuliam. et ille rex. in hoc hodie non est correctus: ut tenet Pau. de Ca. in d. aucten. de defuncto. in princ.

¶ Aut tales descendentes sunt naturales tantum vel spurii: et tunc mater prefertur patri vel auctori vel in. l. hac parte. et in. l. si spurius. ff. de cognat. et ita tenet Sal. in d. aucten. de defuncto. in. l. Quod intelligit verum nisi in duas viscetas: que ab intestato applicantur patri naturali per. rex. in aucten. l. 3. C. de natura. libe. et ita tenet si lice in d. aucten. de defuncto.

¶ Et dicta tamen intelligit vera: preterquam in filiis clericorum vel incestuosis: vel adulterinis per ea que dixi in. l. ij. supra proxima.

¶ Item que dicta sunt in auctori vel auctore habent etiam locum sui pro suo vel pro auctore cum eadem sit ratio per. rex. in d. aucten. de defuncto: et ita tenet glo. pe. ibi et Montanus in. l. x. r. titu. v. l. alio. in. l. in. par. abuelos.

¶ Item nota: quod in omnibus casibus. in quibus mater admittitur ad successionem descendunt debet intelligi verum: nisi conuolantur ad secundas nuptias ut per glo. et docto. in d. aucten. de defuncto. de quo vide que dicam in. l. x. infra co. Item intelligit verum: preterquam

si non petierit tutorem filius dant. de quo vide que dixi in. l. ij. supra co. Item intelligit verum nisi filius pupillus sit factus sub tutorio. De quo dixi: ut dixi in. d. vj. supra co. Item qualiter descendentes inter se admittantur ad successorem in ascendentiis: vide in. l. vj. supra co.

¶ Quoddecimo dubitatur: si heredes alicuius defuncti proximioribus pariter habent in ista proximitas debeat considerari tempore mortis eiusdem: vel tempore mortis naturalis et eius in. l. in. nos. C. de capis. et postul. reuer. teneri quod debet considerari mors auctoris: et non naturalis. de quo vide per Bar. et docto. in. l. qui se patris. C. v. libe.

¶ In eadem lege ibi: non le pueda mādār mas dela quista parte: hoc videtur verum stantibus filiis legitimis et naturalibus: si tamen non stant: tunc talis pater poterit dari filiis spuris quod voluerit. argumento: rex. in. l. ij. r. titu. v. et in. l. r. titu. v. lib. in. foro. l. et stantibus ascendentiis poterit dare certam partem bonorum: ut in. l. vj. supra co. Si certe lex ista a parte disponit contrarium. Quod colligitur ex vericulo: per se et tal. h. o. ubi dicitur: debeat respectu filii naturalis: ergo non respectu filii spurii: maxime quod lex ista in principio ponit regulam quod possit filio spurio dari quanta dicitur: postea excepta regula filii naturalis. Ad certum est quod casus eretice firmat regulam contrariam. ut in. c. quā. et ibi Abb. de consuetudine leproforum. De quo vide per Alex. in additio. ad Bar. in l. nam quod. et in parte si in. l. de pen. legata. et hoc vltimum videtur de iure verum: teneatis menti predicta.

Lex. ij.

¶ Et porque non se pueda dubdar quales son hijos naturales: o denamos e mandamos que entonces se digan ser los hijos naturales, quando al tiempo que nascieren, o sacren concebidos sus padres podian casar con sus madres justamente sin dispensacion: con tanto que el padre lo reconozca por su hijo: puesto que no aya sentida la muger de quien lo hono en su casa, ni sea vna sola: ca concurriendo en el hijo las calidades suso dichas, mandamos que sea hijo natural:

¶ Filios naturales quis hodie dicatur.

¶ Filius adulterinus et incestuosus: et filii clerici et coni non dicuntur filii naturales.

¶ In. l. ij. Nota: quod ista. l. q. hodie filius naturalis dicitur ille: qui est natus ex soluto et soluta licet non sit vnicus: nec retenta in domo: tamen tempore conceptionis vel natiuitatis eius pater et mater filii habiles ad contrahendum inter se in matrimonium si velent absque dispensatione. et in hoc sic rex. est valde notabilis: per quod corrigitur rex. et ibi notat. Bar. et docto. in. l. l. ff. de concubinis: in. l. l. co. titu.

et per Bar. et docto. in d. aucten. l. 3. C. de natura. libe. ubi concluditur: quod ad hoc: ut talis filius dicatur naturalis: requiritur quod eius mater sit vnicus retenta in domo.

¶ Et quo inferitur quod filii nati ex adulterio: siue adulterum coniugatur ex utraque parte: tamen ex parte patris quā ex parte matris: siue ex parte patris vel ex parte matris tantum. Item filii incestuosus: et filii clericorum: vel monachorum: vel monialis: non sunt nec possunt dici filii naturales: cum interpretatur et matrem eorum non possunt matrimonium contrahi. vide quod dixi in. l. ij. supra co.

Lex. ij.

Si alguno fuere legitimado por rescripto, o privilegio nuestro, o de los reyes que de nos viniere, aunque sea legitimado para heredar los bienes de sus padres, o madre, o de sus abuelos: y despues su padre o madre, o abuelos ouieren algun hijo, o nieto, o descendiente legitimo, o de legitimo matrimonio nascido o legitimo, o por su siguiente matrimonio el tal legitimado no pueda suceder con los tales hijos, o descendientes legitimos en los bienes de sus padres ni madres ni de sus ascendientes ab intestato ni ex testamento: salvo si sus padres, o madres, o abuelos en lo que cupiere en la quinta parte de sus bienes podian mandar por su anima lo quisieren alguna cosa mandar que hasta en la dicha quinta parte bien permitimos que sean capaces y no más: pero en todas las otras cosas así en succeder a los otros parientes como en honrras y preeminencias que há los hijos legitimos: mandamos que en ninguna cosa difiera de los hijos nascidos de legitimo matrimonio.

- 1 **F**ilius legitimatus an admittatur ad successionem cum filiis legitimis et naturalibus.
- 2 Filius legitimatus non stantibus filiis legitimis et naturalibus an succedat
- 3 Filius legitimatus tempore quo non stant filii legitimis et naturalibus si postea nascantur legitimis et naturalibus an succedat cum eis.
- 4 Filius legitimatus an succedat partibus pfrs.
- 5 Legitimatus quo ad spiritualia an censetur legitimatus quod ad temporalia.
- 6 Si pater donat vel relinquat aliquid filio spurio contra dispositionem legalium si postea legitimetur an recomalefcat donatio vel relictum.
- 7 Habens tres filios vel plures spurios si vni eorum donauit et postea omnes legitimauit an talis filius teneatur talem donationem fratribus conferre.
- 8 Princeps an possit legitimare proprios filios.
- 9 Papa an possit legitimare in terris subiectis principi seculari.
- 10 Princeps an possit legitimare quo ad successionem in terris subiectis ecclesie.
- 11 Per subsequens matrimonium legitimantur filii antea nati.
- 12 Filius natus in adulterio non legitimatur per subsequens matrimonium.
- 13 Filius incestuosus natus ex consanguinea et cognata non legitimatur si postea sequatur dispensatio.
- 14 Legitimatus per subsequens matrimonium an sint vere vel ficto modo legitimus.
- 15 Filius natus ex christiano et infideli an legitimetur per subsequens matrimonium.
- 16 Filius clerici in minoribus constitutus ordinibus an legitimetur per subsequens matrimonium.
- 17 Quibus modis quis possit legitimari.
- 18 Filius legitimatus gaudet nobilitate parentum.
- 19 Filius bastardus an gaudeat nobilitate parentum vel parentum.

In l. i. ff. Nota ex illa l. qd filius legitimatus non succedit cum filiis legitimis et naturalibus ex testamento nec ab intestato perierit in quinta parte. si sibi relinquatur non alias. per quod corrigitur textus que ibi notant doctores. in l. communium. ff. si. C. de natura lib. et quod notat Bal. in l. cum quis. eo. tit. ubi concluditur qd filius legitimatus succedit cum legitimis et naturalibus. hoc etiam fallit in filio legitimato per subsequens matrimonium qui succedit cum filio legitimis et naturalibus: ut in l. cum quis: et in l. nuper. et in anteq. ibi posita. C. de natura lib. et in c. tanta. qui filii sint legitimi de quo vide de qui infra dicam.

Sed circa patetilla primo dubitatur vtrum filius legitimatus non stantibus filiis legitimis et naturalibus succedat pfr. Et credo qd sic per textum in d. l. cum quis. in si. et ita tenet expresse Bo. Fa. ibi. et est etiam textus in auctoribus quibus modis natura efficiat sui. nulli. colla. vii. et est etiam de mere huius. l. inquam si dicit qd stantibus filiis legitimis et naturalibus non succedit legitimatus ergo a contrario sensu si non stant succedit.

Secundo dubitatur vtrum filius legitimatus tempore quo non stabant filii legitimis et naturales si postea nascantur legitimis et naturales succedat cum eis. Et bar. in l. lex facta in. ff. de vulg. ga. pupi. tenet qd sic. Et idem tenet Abb. in c. p. venerabilis. in pe. co. qui filii sint legitimi. et Bal. in l. ea qua. in. ff. co. in. pfr. C. de fideico. sed hodie contrarium disponitur per l. nostram in quantum dicitur: et despues su padre. et in hoc textus nostra est notabilis.

Tertio dubitatur vtrum filius legitimatus succedat partibus pfrs vel matri. Et dicatis qd sic loquendo de filio legitimato per rescriptum principis. ut in auctoribus quibus modis natura efficiat sui. et ibi Bar. colla. vii. et ibi auctoribus quibus modis natura efficiat legitimi. et ibi Bar. colla. vii. pro qua conclusionem est hic textus in versu.

pero. de q̄ vide per Sal. in auct̄. Item si quis
C. de natura. libe. ¶ Et idem dicitur in filio le-
gitimato per subsecutus matrimonii. vt in. d.
c. rāta. qui filio sine legit. t. in auct̄. quibus mō.
natura. effici. legit. in prin. t. ibi bar. colla. vj. t.
est rex. in. d. l. cū quis. C. de natura. libe. ¶ Et
idem dicitur in filio legitimato scōs formā tex.
in auct̄. Item si quis. C. de natu. libe. vt tenet
bar. in auct̄. vt liceat mī t. auct̄. q. ad hoc. coll.
vñ. t. pro oibus cōclusionibus supra dictis est
rex. in. d. l. rj. par. in. Sed rñ est in filio legi-
timato per oblationē curie q̄ licet succedat pa-
tri nō rñ succedit parentib⁹ p̄t̄is vt in l. cōm-
nū. C. de natura. libe. t. in auct̄. quib⁹ mō. na-
tura. effici. sul. q. nullum. t. ibi bar. colla. vñ. t. est
rex. in. d. l. rj. par. in. Sed h̄ non succedat
parentib⁹ patris succedit rñ parentib⁹ matris vt
tenet Bar. in. d. auct̄. quibus mō. natura. effi-
sul. q. ergo. de quo vide que late dixi in l. rj. t. in
lege. supra eo.

¶ Quarto dubitatur vñ legitimatus quo ad spi-
ritualia. censetur legitimatus q̄ ad temporalia.
Et dicitur q̄ nō vt per Abb. t. docto. in. c. per
venerabilem. in. v. co. qui filii sint legit. de quo
vide ibi late p. p̄positum t. Bal. in. l. cā quam
in. r. co. ad si. C. de fideico.

¶ Quinto dubitatur si pater donat vt relinquat
aliqd filio spurio contra dispositionē legalez si
postea legitime san. recūallicat donatio vt re-
lictū. Et bal. in. d. l. cā q̄s. in. xj. col. in. ver. ex h̄is
apparet. tenet q̄ nō. S. idē Bal. in. l. certū. in
p. co. C. vñ legitimū. tenet cōtrariū. De q̄ vide
late p. Bar. in. l. j. in. iñ. co. in. v. venio ad quare-
rum. ff. de regula. caroniana.

¶ Sexto dubitatur si pater habēs tres filios vt
plures vñ eoz donauit t. postea oēs legitima-
uit an talis filius teneat talē donationē aīns fra-
trib⁹ cōferre. t. videtur q̄ sic. nā certū est q̄ ta-
lis filius tēpore donationis non erat in pote-
state patris. Ad patet / quia ad hoc vt sic in
potestate patris. requiritur q̄ sit procreatus ex
iusta nup̄t̄is vt in. l. filii. ff. de h̄is qui sunt filii
vel alie iuris. t. in p̄tū. Insi d̄ patris potestate
Sed si filius nō est huiusmodi / ergo cēsetur
emancipatus vel extraneus sed certus est q̄ si
liis emancipatus tenetur talem donationē cō-
ferre vt notat in auct̄. ex re. staniero. C. d̄ col-
la. t. per bar. in. l. j. q. nec castre. ff. de colla. do-
no. ergo. t. c. S. contrariū videtur vcrius. Nā
certū est q̄ legitimario recto trabat vt in l. si. ff.
d̄ nara. restitue. si rabi retro. ergo si filius q̄ ta-
lis filius a principio fuit in patria potestate t.
talē filius nō tenetur talē donationē conferre
cū cōstinet morte. t. habet vñm relictū vt in l.
ap̄te. C. de colla. t. notatur p. do. l. d. auct̄. ex re

staniero t. l. d. q. nec castre. t. pro ista cōclusio-
ne est rex. in. l. rj. infra eo. d̄ vide q̄ ibi dic̄.
¶ Septimo dubitatur vñ princeps possit legi-
timare p̄p̄tū filii. t. abb. in. c. h̄. d̄ decimus. t. in
c. per venerabile. in. iñ. col. qui filii sint legit. te-
net q̄ sic. Ad̄ intellige in principe nō recogno-
scente superiōrē alias secus vt per bal. l. eam
quam. in. vñ. co. cū seq. C. de fideico. t. p. Abb.
t. docto. in. d. c. per venerabile. ¶ Et idē dicitur
in comite palatino vt per zachariā in add̄.
ad abb. in. d. c. per venerabile. in. iñ. col. in. p̄e
dispensare. ¶ Si talis princeps non recogno-
scens superiores p̄t legitimare vt per Abb. t.
docto. in. d. c. per venerabilem. t. per Joann. fab.
in. q. si. Insi. de nup. t. est rex. in. l. si. titulo. j. in
iñ. foro. l.

¶ Octauo dubitatur vñ papa possit legiti-
mare in terris subiectis principi seculari. Circa
q̄d breuiter dic̄ q̄ aut loquimur quo ad sp̄ialia t.
tunc sine dubio p̄t legitimare vt in. d. c. per
venerabilem. Aut loquimur q̄ ad temporalia / t.
successiones siue bona temporalia / t. tunc aut
in terris subiectis ecclesiis t. tunc sine dubio po-
test legitimare vt per abb. t. docto. in. d. c. p. ve-
nerabile. t. ibi late per p̄positum in. q. quod
auct̄. t. idē tenet Cinnus in auct̄. ex cōplexu. C. d̄
de incellis nup. t. bal. in. l. si cōtra. C. de nup.
t. est rex. in. l. iñ. rj. par. in. Aut loquimur
in terris subiectis principi seculari t. tunc nō p̄t
legitimare vt p. Cinn. in. d. auct̄. ex cōplexu t.
per Jo. fa. in. d. q. si. t. per Abb. t. do. in. d. c. per
venerabile. t. est rex. in. d. l. iñ. titu. rj. par. in. q̄
Ad̄ rñ intellige vñ. p̄ter q̄s si bona sunt sita
in terris eccle. h̄ persona sit in terris secularib⁹
quā quantum ad illa bona papa poterit legiti-
mare vt per Bal. norabiliter in l. eam quam
in. vñ. co. cum seq. C. de fideico.

¶ Nono dubitatur vñ princeps secularis possit
legitimari quo ad successione in terris subie-
ctis eccle. Et dicitur q̄ nō vt p. Bal. l. i. f. h̄. co.
C. de iure auroz annulloz t. in. d. l. eam quam
in. vñ. co. in. si. idē tenet Cinn. in. d. auct̄. ex
complexu. t. Abb. t. docto. in. d. c. per venerabi-
lem. t. est rex. in. d. l. iñ. in. l. rj. par. in. Ad̄
rñ intellige vñ. p̄ter q̄s ad successione bono-
rum existentium in territorio principis quāquā
ram ad illa bona poterit legitimare p̄sonam su-
biectam ecclesiis. vt tenet Bal. in. d. l. eam quam
¶ In eadē lege ibi. d̄ legitimatio pot. si h̄uē
re matrimonii. Nota ex ista. l. q̄ per subsecu-
tam matrimonii legitimatur filii aīns nā. d̄ dis-
ponit re. in. l. imp. C. de natura. libe. t. in. c. tan-
ta. qui filii sint legit. Quod intellige vñ. p̄ter q̄s
si tales filii essent nati ex adulterio q̄ tales per
subsecuē matrimonii non legitimarentur vt

Abateria. l. xliij.

fi. et idem tenet Pau. de ca. in. d. l. v. d. u. ab oi
tu. et Alex. in. l. qd. certatus. C. de posthu. here.
in. l. i. Sed dubitat quando dicatur nō pos
se viuere p. m. curius naturalē. Et dicatis q. nūc
demon posse viuere. si nascat iura septu mēse:
vel antea q. attingat septimū mēsem / salte per
duos dies: et tenet gl. notabilis i. l. i. l. i. s. t. a. r. o. f. i. s.
in parte. Secūdo. ff. de suis et legi. here. t. pau.
d. ca. in. d. l. v. x. o. i. s. aboi. t. Alex. in. d. l. qd. cer
nū. Ad quod venerat lex in. l. x. v. in. l. i. s. t. r. vj.
par. vj. que ad iurā concordat cum sine huius
l. De q. vide etiā per glo. Bar. et docto. l. i. v. n.
mēse. ff. de statu homi. Sed si nascatur in septi
mo octauo: vel nono: vel decimo mēse: erit pa
rus legitimus scdm. cursum naturalē: et in. d. l.
septimo mēse. et ibi bar. et docto. d. quo vide et
per bar. Alex. et docto. in. l. gal. in. p. m. ff. d. li
be. et posthu. t. Pau. d. ca. in. d. l. v. x. o. i. s. aboi. t.
t. Alex. in. d. l. qd. certatum. Sed si nascatur post
decimum mēsem / non erit parvus legitimus:
nec natus secundū cursum naturalē: et est tex.
in. d. l. i. m. e. i. t. a. r. o. f. i. s. ff. de suis et legi. here. De
quo vide per Bar. in. d. l. septimo mēse. et per
Bar. Alex. et docto. in. d. l. gal. in. p. m.

3. ¶ Secundo dubitatur. vtrū filius monstruo
sus succedat. Et dicatis q. nō. et in. l. nō sunt li

4. ¶ Ter. ff. d. statu homi. Sed dubitat quis dicat si
lius monstruosus: et dicatis q. monstruosus di
cit. si habet duo capita: et tenet glo. in. d. l. non
sunt liberi et pau. de ca. in. d. l. v. x. o. i. s. aboi. t. v. l.
si non habet faciem hominis: et si habet facie
hominis retro in spaulis: v. l. si habet oculos re
tro: et per Bal. Aug. 3. molā. et Alex. in. l. quod
dicitur. ff. de libe. et posthu. Non tū dicitur mō
struosus: licet habeat sex digitos in vna manu:
vel et iā quatuor: et tenet glo. et docto. in. d. l. nō
sunt liberi. ff. d. statu hominū et in dictis iurib.

5. ¶ Tertio dubitat. si filius nascat viu: et fuerit
baptizatus: vixit p. spatiū. x. m. h. o. r. a. p. tamē
nūq. emisit vo: et an dicat legitimus et per cō
sequens succedat. Et dicatis q. sic. pres. in. d. l.
v. x. o. i. s. aboi. t. in. p. m. cum. l. l. q. et ibi Bal. et

Pau. d. ca. D. est verū. nisi nascatur tali tem
pore: q. sit impossibile. q. possit viuere per hūc
huius. l. et per lex. in. l. x. v. i. ff. vj. par. v. in. l. i.

¶ Quarto dubitat. vtrū filius qui nascit iuger
dicatur legitimus. Et dicatis q. sic: et tenet gl. i.
l. queret aliquis. ff. de verb. signi. De quo vide
p. doc. in. d. l. gal. in. p. m. et in. d. l. septimo mēse.

¶ Quinto dubitatur: vtrū quis dicatur filius le
gitimus si probet eius matrē adulterium cōm
isse. Et dicatis q. sic. nisi probetur cōtrariū et i.
l. miles. ff. de funcio. ff. ad. l. i. Juli. de adult. et in
l. i. x. i. x. i. i. par. in. De quo vide doc. in. l. si vici
nis. C. de nap. et p. Bal. in. rep. C. de probato.
in. l. i. col. 2. p. d. b. docto. in. c. p. tuas. de p
batio. Quod intellige verū. nisi sit natus talitē
pore: q. sit impossibile posse ex illo iustitiam
portari et in. d. l. i. x. i. i. par. in. et in. l. x. v. i.
ff. i. s. t. vj. par. vj. et est etiam tex. in. l. nostra. in. l. i.
ne. De quo vide Cuius et do. in. l. quidam. C. d.
posthu. here. in. l. i. Et quid sit agendum in
foro cōsuetudine in casu p. dicto. vide p. d. b. et de
m. c. officio. de penit. n. et r. in. l. o. et Archiep.
flor. utinam in. n. parte in. i. i. ff. d. i. i. m. c. v. n.

¶ Sexto dubitatur vtrū filius natus ex bestia
succedat. Et dicatis q. nō. et tenet Alex. l. qd.
certatum. C. de posthu. here. in. l. i. De quo vide
glo. et docto. in. l. non sunt libe. ff. de statu. ho
min. et in. d. l. gal. in. p. m.

¶ Septimo dubitatur. vtrū filius natus post
secundo impetras contractas incontinēt post
mortem primi mariti dicatur filius primi mari
ti vel secūdi si nascatur infra nouem mēses cō
purandos a morte primi mariti. De q. vide la
te per Bar. Alex. et do. in. d. l. gal. in. p. m. ff.
de libe. et posthu. vbi questio ista latissime exa
minatur: et alia q. pertinet ad materiam huius
l. videatis per docto. in. d. l. v. x. o. i. s. aboi. t. cum
l. seq. et per Alex. in. l. posthumio. C. de bonorū
pos. cōtr. tabu. ¶ In cadem. lib. a. u. n. q. cōcur
rā encl. dicto hō i. a. s. qualitates suo dictas.
scilicet q. sit baptizatus: et q. viuat per spaciū
x. m. h. o. r. a. p. v. l. supra proprie d. i. l.

Cler. xliij.

Mandamos que el marido y la mugel suelto el matrimonio, aunque casen la se
gunda, o tercera vez o mas, pueda disponer libremente de los bienes multiplica
dos durante el primero, o segundo, o terecro matrimonio, aunque aya hauido bi
jos de los tales matrimonios, o de alguno dellos, durante los quales matrimonios
los dichos bienes se multiplicaron, como de los otros sus bienes propios que no
ouiese serdo de ganancia, sin ser obligados a reseruar a los tales hijos propiedad
ni ysofrutto de los tales bienes.

¶ Si vel vxo licet contrahat secundo et tunc
p. s. a. s. non tenet reseruare proprietates
nec usufructum bonorum durante primo ma

trimonio acquisitionum filios primi matrimonii
nū. cum limitatione tamen de qua infra.

¶ Mulier que post mortē mariti luxuriata est: nō a

in figura matrimonij perdit lucra durante ma-
trimonio acquisita.

3 **U**lter que luxuriose viuit post mortem mari-
ti perdit legatum sibi a marito relictum

4 **U**lter que luxuriose viuit post mortem mari-
ti au perdat dotem.

1 **I**n l. xiiij. nota est ista. l. q. vii. v. exor licet
contra hac secundas nup. nō tenetur refer-
uare proprietate nec vsum fructu bonoz durā-
re pmo matrimonio. acq. filioz filij pmi matrimo-
nij. l. cōtrariū disponat de iure ciuili per tex. in
l. femine. C. de scdis nup. vt tener et p. c. l. jo. fa.
in aucthē in donandō eo. ti. d. l. c. i. eo. fo. fa. ho-
die corrigis per istā l. que ad hoc est notabilis.

2 **Q**uod rancem intelligi vtrū pter qz si talia
v. p. l. u. g. i. a. r. a. t. a. est post mortem mariti non in fi-
gura matrimonij: q. tunc perdit lucra du-
rante matrimonio acquisita et applicatur here-
di. p. mariti: vt est tex. notabilis in l. iij. in fine
tit. iij. ti. v. ordina. rega. qd. p. o. e. d. i. t. n. e. d. i. t. a. l. a.
l. c. h. e. r. e. d. e. s. s. i. u. t. i. l. i. n. i. s. e. d. c. r. i. a. s. s. i. l. i. n. t. e. x. t. r. a. n. c. i. v. t.
p. e. r. j. o. l. u. p. i. d. p. a. l. a. r. u. b. e. i. n. s. u. a. r. e. p. e. e. p. e. r. v. e.
s. t. r. a. s. f. o. t. i. u. n. t. i. i. j. c. o. i. n. v. e. r. s. i. c. u. l. o. v. i. u. i. d. e.
m. u. n. t. c. n. o. d. r. e. v. i. n. t. i. n. f. i. i. j. c. o. Q. u. o. d. p. r. o. c. e. d. i. t.
c. r. i. a. s. s. i. t. a. l. i. s. m. u. l. t. e. r. p. o. s. t. e. a. c. o. n. t. r. a. h. a. r. m. a. t. r. i. m. o. n. i. u. m.
c. u. m. e. o. c. u. s. q. u. o. d. l. u. x. u. r. i. a. t. a. e. s. t. v. t. t. e. n. e. r. m. u. l. t. e. r.
m. u. l. t. e. r. n. o. b. i. l. i. t. e. r. p. r. o. p. o. s. i. t. u. s. p. o. s. t. C. a. r. d. i. n. a. l. e. m.
i. n. e. t. a. n. t. a. i. n. f. r. c. o. q. u. i. s. i. l. i. o. l. i. n. t. l. e. g. i.

3 **S**ed primo dubitatur. vtrū mulier q. luxu-
riose viuit post mortem mariti perdat legatum

l. c. v.

En todos los casos que las mugeres casando segunda vez son obligadas a refer-
tiar a los hijos del primero matrimonio la propiedad de lo que oniere del primero
marido, o hercdare de los hijos del primer matrimonio, en los mismos casos et va-
ron que casare segunda, o tercera vez sea obligado a referuar la propiedad dello a
los hijos del primero matrimonio. De manera que lo citablescido a cerca de este ca-
so en las mugeres que casaren segunda vez, aya lugar en los varones que passaren
a segundo, o tercera matrimonio.

1 **I**n omnibus casibus in quibus vxor per-
transitum ad secundas nup. tenetur refer-
uare predictis filiis. et idē tenet gl. q. cōmuniter
approbat in l. femine. q. illud. C. de scdis nup.
2 **Q**ui sunt casus in quibus mulier per transitum
ad secundas nuptias tenetur referuare propie-
tatem filijs primi matrimonij.

3 **E**t nostra verificatur non solum in proprietate
sive dominio directo sed etiam in dominio vtili.

1 **I**n l. xv. nota est ista. q. in omnibus cas-
ibus in quibus vxor per transitum ad secun-
das nup. tenet referuare filijs primi matrimo-
nij proprietate bonoz habitozum a primo ma-

sibi a marito relictū. Et dicatis q. sic et l. aucthē.
et scdē penis. C. de secundis nup. De q. vide Jo.
lapi in d. repe. in loco iam p. allegato.

2 **S**ecundo dubitatur. vtrū mulier q. luxuriose
viuit post mortē mariti perdat dotē. Et pau. de
ca. in consilio. ex. iij. in pmo volu. et in l. i. foietz
C. de bis quibus vt indignis. et in l. i. fidei comis-
sum. C. de fideico. ret. q. sic. Et idē tenet p. d. r.
Geraldus in singulari. filij. et idē tenet Jo. lupi
in dicta repe. fo. l. l. c. eo. et fo. l. i. in. co. et de
sellis in c. pierings. de donatio. inter v. r. m.
et vxorē. Et pro ista cōclūsiōe facit bene tex. in
d. l. i. in f. i. t. i. n. l. i. v. ordi. rega. Sed Alex. et
Jas. in l. i. foietz. tenent contrariū: quoz opi-
nio reprobatur per Petrus geraldus. et per Jo.
lupi in dictis locis. per ea q. pau. de ea notabilis
ter dicit in dicta consilio. ex. iij. et pro ista opinio-
ne cōtra Alex. et Jas. facit bene tex. l. aucthē. et scdē
penis. et que ibi notant docto. C. de scdis nu-
p. et glo. et do. in aucthē. sacramentum. C. qm
mulier officio tute. et tex. in l. i. c. o. r. i. u. in quum
rum dicitur p. dictam suam intactas conseruat.
Item pro ista parte facit tex. et ibi doctrina do-
cto. in l. i. c. ad l. l. u. l. a. de adulte. et in l. i. i. titu.
rvij. par. v. et Ang. de Aretio in tractatu ma-
lificiozum. in parte / chemephai adulterato. in
tit. c. vbi concluditur. q. talis vxor potest acu-
sari de adultēio post mortem mariti: et obstat
ei petenti dotem exceptio adulterij. Opinio ta-
men Alex. et Jas. est fauorabilior.

3 **I**tem v. ex. successio de filioz primi matrimonij in
eisdē casibus tenetur vtr talē proprietate refer-
uare predictis filiis. et idē tenet gl. q. cōmuniter
approbat in l. femine. q. illud. C. de scdis nup.
4 **S**ed dubitatur. q. sunt casus in quibus vxor
tenetur talē proprietate referuare. Circa quod
breuiter dicit q. aut loquimur in bonis acquisitis
successione filioz. aut in bonis relictis vxori p.
primum maritum. In primo casu quādo in bo-
nis acquisitis successione filioz aut mater suc-
cedit talibus filiis ab intestato: aut ex testamen-
to. In primo casu quādo ab intestato aut lo-
quitur in bonis que predicti filij habuerunt a pa-
tre: et tunc siue mater contrahat secundas nup-
tias ante mortem predictoz filioz: siue post

De Materia. l. xv.

semper tenetur reservare proprietatem / solo usu
fructu sibi retento: vt in l. mater. C. ad tertuliam.
et sibi communiter docet in l. femine. §. illud. C. de
secundis nup. Quod loquimur in alijs bonis que
sibi aliunde habuerunt: tunc aut talis mater p
mo succedit predictis filiis antea qz contraheret
secundū matrimonium / succedit pleno iure / licet
postea sequatur scdm matrimonium: vt in dicta
l. mater. in vers. si. in. vero: et ita tenet ibi glo. in
parte / coniungit. in prin. et sibi pau. de ca. et do.
in. d. l. femine: et in auth. ex testamento. co. si. aut
primo contrahit secundū matrimonium: et postea
succedit: tunc solo usufructu sibi retento tene
tur reservare proprietatem: vt tenet glo. Jo. d.
fab. et pau. de ca. in. d. l. mater. p. prin. l. femine
§. sed et si quis. C. de secundis nup. et cum ista o
pinione transit sic simpliciter. Bar. sed bal. ibi
est in solitaria opinione: dicitur qd si filij nō fue
runt testati suae mater succedat antea qz contra
hat secundū matrimonium / siue postea: tenetur
reservare proprietatem: cuius opinio non vide
tur continere veritatem. vt et infra dicendis ap
parebit. Sed cum l. d. l. mater. tenet qd siue ma
ter nubat secundo ante mortem siue post: semper
succedit pleno iure. ita tenet etia gl. in auth. de
nup. §. huc non. in parte si autem intestatus: et
in parte hęc dictimus. colla. iij. et idem tenet ibi
bar. per illa tex. Et pro ista conclusio est etia
tex. in auth. de uō eligendo secundo nubē. §. igitur.
colla. §. et idē tenet ibi bar. et ista vltima vi
detur verior: et fauorabilior matri: quam p nūc
teneo / subnitendo me tamen correctio vestre.
¶ Sed conclusionem predictam / qd habet / qd
mater in casibus predictis tenetur reservare p
prietatem filijs primū matrimonij. ¶ Primo limi
ta / nisi talis mater contraheret scdo matrimo
nium de consensu filiorum: de quorum successione
tractatur: tunc succedit pleno iure tā in usu
fructu / qz in proprietate: vt tenet gl. notabilis
in auth. de non eligendo secundo nubē. in prin.
in parte / cōpulantur in vita filia. colla. §. et idē
tenet Ange. in. d. l. mater. quem refert et sequi
tur Socin? in tractatu salientiarum in regula
celsum. ad quod bene facit doctrina bal. quasi
in terminis in l. hac edictali. in. co. in prin. et
in versiculo. sed pone dicit statutum. C. de secū
dis imp. et idē tenet expresse Zudo. roma. in sin
gulari. et xvi. incipit. in scio. ¶ Sed olim
ta: qd talis mater nubere et licet in testamento
vel alias: qd tunc succedit pleno iure: vt tenet
bal. in l. j. in. si. co. in. si. et prin. seq. C. de secū
dis. nup. et in l. ista quē habere. C. fami. hercis
et idē tenet Socin. in. d. regula. celsum. et roma
n? in dicto singulari. et xviij. ¶ Tertio limita

in matre minore. et. auno: qd propter minorem
etatem succedit pleno iure: vt tenet notabiliter so
cinus in dicta regula. celsum. ad qd allegat gl. in
l. j. C. si aduersus delictum ad qd et facit ref. in. l.
j. et l. l. pe. C. ex qbz causis. in. sa. itroga. §. 3. certe
illa glo. hoc nō dicit / et predictae leges loquuntur
in alio casu. et reperio qd contrarium tenet expresse
bal. in. d. l. in. §. col. C. de secundis nup. quapo
pter casus iste est obuius propter opinionem dī
uersitatem: et ideo cogitamus quia non video alio
quem faciat item mentionē de ista contrarietate
sed licet casus sit dubius / nisi videtur qd opinio
bal. sit verior: ideo quia non reperitur dispositio
q in casu nostro mater ppter minorem etatem
excluditur: cum lex non dicat nec nos dicere
debemus: vt in l. illam. C. de colla. et tenet gl. in l. j.
ff. de lega. a. in quantum dicit / non memini me le
gisse. Item quia dicta l. mater. et dicta lex penio
ne loquuntur generaliter: ita generaliter debet in
relligi: vt in l. de pretio. ff. de publici. Item quia
regulariter in delictis inter maiores et minores
non reperit differentia: vt in l. j. C. si aduersus
delictum. maxime quia hic tractatur de lucro ca
pitando / et non de dāno custodiendi: sufficit qd tra
tur usufructu toto tēpore vite sue. ¶ Quarto li
mita / quando tales filij mortui sunt post pupillari
etatem: qd ad hoc veritas mater potest ppetrare
re / requirit qd filij moriantur infra pupillarem etatem
secus si post pubertatem / quo casu nō priuatur
mater: vt dicit notabiliter pau. de ca. in l. oem.
¶ Ad tertuliam. sed l. j. auth. itas dñi Pau. de ca.
sit magna / contrarium credo verū p tex. in auth. ex
testamento. C. de secundis nup. et in corpore: vt
de sumitur. §. hinc non in. vers. si igitur ubi sit dis
ferentia an mater succedat ex testamento / et ab
intestato. Ergo presupponit qd licet filius non te
stetur: erat tñ habilis ad testandum / alias non de
seruiret de dubio: qd non est dicendum: vt in l. i.
quod labeo. ff. de carbo. edicto. Item qd proprie
loquendo non dicit mori abintestato: qui de iu
re testari non potuit: licet voluerit. p. text. in l. si
ff. de suis et legiti. here. et tenet glo. et do. in prin.
in. si. de here. d. qd abintesta. de se. de quod late per
alex. in l. j. generaliter. C. de insti. et substi. Item qd
pauatio presupponit habuim: vt in l. de dec. et in vul
gatis. ff. de verbo. obliga. Item qd licet videat qd
pau. de ca. teneat predictam opinionem: tamen in
veritate eam non tenet: imo loquitur in casu di
uerso: scilicet quando mulier luxuria post mor
tem mariti / quo casu priuatur successione filioz
mortuoz / pupillari etate: sicut priuatur ob non
petitum tutorem: qui casus diuersus est a nostro
casu d qd dicitur in l. j. supra co. ¶ Quinto ca
su quando mater succedit ex testamento filioz
sine succedat antea qz contrahat scdo matrimo

insum siue post succedit pleno iure, vt in aut. ex
testamento. C. de secū. nup. et in corpore vnde su
mitur i aut. d. nup. d. hinc nos. colla. ii. ij. Qd p
cedit etiam in bonis paternis vt tenet bal. in d.
aureb. ex testamē. et docto. cōiter in d. l. mater.
Itē pcedit solū si talia bona relinquitur matri
per viā institutionis / sed etiam si per viam lega
ri vt tenet bal. in d. aureb. ex testamēto. ¶ In
scdo casu principali qñ loquimur in bonis vro
ri per maritū relicto p viā legati vel alias est /
dicendū q talis vxo tenetur reseruare pprie
tatem filijs primi matrimonio: vt in l. femine in
prim. C. de secū. nup. et in aut. nup. q si vero ex
pcedit. colla. iij. et pro ista cōclusiōe est hic tex.
in quantū dicit de lo q ouiere del primero ma
rido. Et idē tenet expresse Aldrad⁹ in consil.
xxij. Sed poterit aliquis cū debita instanciam
dicere / q hoc videtur correctū p rep. in aut. ex
testamē. C. de secū. nup. vbi dicitur / q illud qd
mater consequitur vt extraneus non tenetur si
lus reseruare: sed in casu nostro talis vxo acci
pit legatum vt extraneus ergo. et cum legatum
debeat deduci de quinta parte bonorum q ex
traneis poterit legari vt in l. xviij. infra eo. ad
qd breuiter poterit responderi / q illa iura loquū
tur in casu diuerso. In testamento filios reipe
cta matris. Mos vero loquimur in legato a mari
to relicto. Sed videtur q adhuc nō sit bene sa
tisfactum ad id quod dicitur / q pōicta vxo ea
pit tanq̃ extranea et sic videtur q dicta l. femi
ne in prim. in hoc sit correctā. Sed cū hoc dice
re sit refugiu miserorū vt notat glo. in l. filium
quem habentē. C. fami heredis et legū correctio
est euitanda. vt in l. vna. C. de inoffi. dotib⁹. et i
c. cū expedit. de electio. l. vj. sit vera solutio q
iste est casus specialis in quo mater est deterio
ris conditionis / qz quilibet alius extraneus et
potest esse rō infamia quā facit primo marito p
transitum ad scda vxo. Aliud dīci nō potest: et
licet ratio desinet / sufficit q ista sit scriptū: vt
in l. ppe. c. i. qui t ad quib⁹. Nec dicas q de
cta lex. femine in hoc si correctā: quia imo con

firmatur p rep. in d. q si in vero expectet. qui ē su
aut. de nup. vnde sumitur dicta aut. ex testamē
to cū ergo sunt in codē corpore nō est credendū
q vn⁹ q corrigat alii eiusdē legis maxime / qz
ista opinio apbatur bodie p istā l. v. sup. dīxi.
qd tñ limitā modis de qd⁹ sup. dictū fuit. Sed
circa pmissa dubitat: vtrū maritus per trāstus
ad scda nup. teneatur reseruare filijs pmi ma
trimoniū p proprietate legati sibi a prima vxo re
licti. Ista q. habus de facto et tenui q sic / per
ea q dīxi sup. in prim. huius. l. et ita tenet gl. que
cōiter approbatur in d. l. femine. 4. illd. C. de se
cundis nu. et ex rep. expresse in aut. d. nō elligē.
scdo nubē q cū igitur in versū. Sicut enim pa
tres. colla. iij. et est etia rep. in l. ista: et ista cōclu
sionē tenet in terminis Aldra. in consil. xxij. d.
quo vide q dīxi in q̃stione supra proxima. Et
mita tñ ista cōclusionem modis / quibus sup.
fuit dictū i matre. Itē dubitatur si pōicta mu
lier nō contraxit secundo matrimonio. sed et si in
iuriose / an propter hoc priuatur p p̃tate bo
norū p̃dictorum. et dicatis q sic. vt tenet glo. q
cōiter appro. in aut. sacramē. C. qñ mulier offi
rio tute. et tenet etia paul. de ca. in l. oēm. C. ad
tertuliam et Jo. sup. de pa. rube. in sua rep. fo. xl.
in. ij. et iij. co. et fo. l. in. iij. co. et fo. l. iij. co. de
quo vide q dīxi in l. xij. sup. proxima. ¶ Itē
nota q ea q dīcti sunt in muliere iuriose vt
uente / habent et locus in viro luxuriose viuēte
cum ad parta iudicantur per istā l. et per ea q dī
cti sunt. qd est vñ notandum. ¶ Itē dubitatur
vtrū mulier i qd⁹ casib⁹ tenetur reseruare pro
prietate: et neatur p̃tare cautionē de bñ ṽtēdo.
et dicatis q sic. per rep. in l. vñ fructus. C. d. vñ
et habita. de quo vide ibi per do. ¶ In eadē le
ge ibi la p̃prietate. Et an appellatiōe p̃prie
tatis in casu nostro comprehendatur non so
lum dñum directum: sed etiam dñum vñle: vt
emphiteosus / census / et similia vide p bal. et do.
in l. traditio. in l. vñ. C. de pactis et credo q cō
prehendatur tam vñle quam directum domi
nium attenta mente huius. l.

¶ Ley. xvj.

**¶ Si el marido mandare alguna cosa a su muger de su muerte de su testa
mento, no se le cuente en la parte que la muger ha de auer en los bienes multiplica
dos durante el matrimonio: mas aya la dicha mitad de bienes et la tal manda en lo
que de derecho deuiere valer.**

A Equisita durāte matrimonio cōmunican
tur inter maritum et vxorem simul cohabi
tantes non alias.
2 Lucra acquiſita per ſponſum de futuro vel pre
ſenti cum pecunia ſponſer an cōmunicetur in
ter ſponſos.

Lucra acq̃ſita ſucceſ. parentum an cōſcentur. 3
Donata vñi coniugum an cōmunicentur. 4
Lucra acquiſita in bello an cōmunicentur. 5
Acquiſita per aduocatū vel doctorem an cō
municentur. 6
Si vñs fructus cōſolidetur cum p̃prietate. 7
C. ij

monio acquisita transmittuntur ad heredes licet non sint acceptata. Et dicatis qd sic vt p doct. de Segura in dicta repe. l. vnum ex familia. fo. xxi. in. ii. co. in. v. et ex quo ego infero.

- 12 ¶ Undecimo dubitatur vtrum bona qd reperitur pcedant vtri et vxoris presumantur cōia re durante matrimonio acquisita. Et dicatis qd sic nisi cōtrarium pbeatur. vt est tex. notabilis in l. cōi. in. l. illud de quo vide per Alex. et do. in qui iure. ff. de acqui. poss. et ibi per Andream de Persona in add. ad Bar. et per dictum Jo. lu. p. i. in. d. repe. fo. xxx. in. i. co. cum. l. iij. seq.

- 13 ¶ Duodecimo dubitatur vtrum maritus possit alienare bona durante matrimonio acquisita sine licentia vxoris. et dicatis qd sic regulariter vt in l. iij. tit. lxx. ordi. rega. et in l. lxxv. in. l. iij. tit. lxx. intellige verum p contractus onerosum: secus rñ est per contractus mere lucratium: pura p contractum donationis vt tenet bal. in cō. c. iij. in primo volu. De quo vide per. d. Jo. lupi in dicta repe. fo. xli. in. j. co. et doctorem Segura i dicta repe. l. vnum ex familia. fo. xj. in. j. col. in. fi. Itē intellige verum: preterqñ si maritus dolose alienasset talia lucra qz tunc non valeret alienatio in preiudicium vxoris: vt in l. iij. tit. lxx. in. l. iij. tit. lxx. ordi. rega. et in. d. lxxv. in. l. iij. tit. lxx. de quo vide. d. Jo. lupi. l. d. rep. fo. xxx. in. iij. co. in. fine. Itē intellige verum: preterqñ si maritus ppter suū delictum talia lucra alienaret: qz tunc non valeret alienatio in preiudicium vxoris: vt in l. lxxv. in. l. iij. tit. lxx. de quo vide. d. Jo. lupi. in. d. rep. fo. xxx. in. i. j. co. et fo. xli. in. j. co. vltra medius.

- 14 ¶ Decimotercio dubitatur vtrum maritus possit male acquisita restituere sine licentia vxoris de bonis cōiibus constante matrimonio acquisitis. De quo vide dictum Jo. lupi in dicta repe. fo. xxx. in. iij. co. cum. vñ. seq.

- 15 ¶ Decimoquarto dubitatur si res vnius cōiū gum pereat constāte matrimonio et an refarcietur de bonis cōiibus durante matrimonio acquisitis. Et dicatis qd sic: nisi pereat culpa sūi: cuius erat: vt tenet montanus in l. i. tit. lxx. in. l. iij. tit. lxx. et Jo. an. lupi in. d. rep. fo. xxx. in. iij. co.

- 16 ¶ In eadē lege pal. nota est ista lege: qd vxor habebit legatum sibi a marito relictum: et etiā dimidietate bonorum durante matrimonio acquisitorum: si se attenta dispositioe huius l. maritus non presumatur legare vxori animo cōpensandi legatum cum bonis vxoris pertinentibus durante matrimonio acquisitis: nisi ex pte hoc dicatur. De quo vide docto. in l. si cōpensandi. C. de here. institui. et in. l. cum pater. q. qui dote. l. i. ff. de lega. ii. et per glo. et docto. in l. licius locusta. de legatis. ii.

- 17 ¶ Et idem dicatis si viro: cuius sit eadem ratio

et cuius hoc equiparantur in iure. vt notatur p glo. et docto. in l. semine. § illud. C. de secūdis nup. et in l. xv. supra proxima: et in equiparatio a iure dispositi in viro. censetur et dispositum in reliquo: vt in l. illud in. p. i. in. l. ad l. acqui. et in c. translatio. de constitucio. c. lxx. in. l. iij. co.

¶ Sed pro maiori cōplencto dubitatur vtrum i legatum factum vxori: censetur facti animo cōpensandi debitorum. Circa qd breuiter dicat qd aut loquimur in debitorum necessario: aut i debitorum voluntario. Si in debitorum necessario aut legatur illud qd illud quod debebat: et tunc nō censetur legatum animo cōpensandi: vt tenet bar. et do. in l. huiusmodi. § cum pater. ff. de legatis. ii. de quo vide omnino Boetius in tracta to salientarius in regula. c. lxx. Itē legatur illud quod debebat: vel tantumdem: et tunc aut constat de voluntate testantis: et ei est standus: vt in l. creditorum. ff. de legatis. ii. Si sumus in dubio: et tunc semper presumitur legatus esse relictum animo cōpensandi: vt in dicta. l. huiusmodi. § cum pater: et in auct. pterea. C. vnde vir et vxor. et in l. si cum dorem. § si pater. ff. solu. matrimonio. De quo vide ibi late per do. qui ponunt aliquas līmitaciones. Si loquimur in debitorum voluntario: aut constat de eius voluntate: et ei est standus: vt in d. l. creditorum. ff. de legatis. ii. Si sumus in dubio: et tunc non censetur legare animo cōpensandi: vt in l. creditorum. ff. de legatis. ii. et in l. si cōpen. C. de here. institui. et in l. vna. § sciendi. C. de ref. vxor. l. aetio. Et est etiam rep. in l. iij. in tantum: qd si maritus recepit dotem estimatam estimacione que facit emptio: si postea legat eadem res: vel vnam ex illis vxori: etiam si legat sub cōmencione dotis: nō censetur legare animo cōpensandi: vt est glo. valde notabilis: que cōiter ap. pro. in l. licius locusta. ff. de legatis secundo.

¶ Et dicitur debitorum necessario: qui incidit in obligationē ex legis dispositione absqz facto suo: voluntario: qui suo facto incidit in obligationem: vt per bar. et docto. in l. si cum dorem. § si pater. ff. solu. matrimo.

¶ Item dubitatur si maritus legat vxori vsus fructum suorum bonorum: quid habebit talis vxor d huiusmodi legato. Et dicatis qd sciat: si sit legitimis et naturalis: habebit solummodo vsus fructus quinte partis bonorum: cum tunc nō possit restator disponere in extraneos respectu propteratis vltra predictam quintā. vt in l. xxi. in. infra co. Et in reliquis bonis sicut nō pōt disponere de proprietate: ita non potest disponere de vsufructu siue fructu: vt est tex. in aut. no vltima. C. de inofficio. testa. de quo vide sibi gl. et doc. maxime quia fructus dicuntur pars rei

et in l. fructus ff. de rei vendica. Et istas cōclu-
sionē in terminis tenet doctor d. Segura in. d.
repe. l. vnum ex familia. fo. xxi. in. ij. co. Et si a-
ntibus ascendentibus legitimis habebit dunta-
xat vnumfructum terre partis bonorum per ea q̄
dicta sunt: cuz de illa tertia parte duntaxat pos-
sit testator disponere respectu propteratit: vt

in. l. vi. supra eo. Sed nō stantibz descendenti-
bus nec ascendentibus tunc habebit vnumfructum
omnium bonorum si sibi relinquatur: cuz
sic testator possit disponere ad libitū de p̄prie-
tate totorum bonorum de quo vide Joan. lupi
in. d. rep. fo. xxi. in. ij. co. Et al. Babil. l. quo-
tens in. l. co. C. familie heretice.

De. xvij.

Quando el padre o la madre mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes le-
gitimos en el tercio de sus bienes en el testamento, o en otra postrimera voluntad, o
por otro algun contrato entre vivos, o a el hijo este en poder del padre que hizo
la dicha mejora, o no fasta la hora de su muerte la pueda reuocar quando quisiere:
saluo si hecha la dicha mejora por contrato entre vivos ouiere entregado la pos-
session de la cosa, o cosas en el dicho tercio contenidas ala persona a quien la hizie-
ra, o a quien su poder ouiere, o le ouiere entregado ante escriuano la escriptura de
ello del dicho contrato se ouiere hecho por causa onerosa con otro tercero, assi co-
mo por via de casamiento, o por otra cosa semejante: que en estos casos mandamos
que el dicho tercio no se pueda reuocar sino reseruaſſe el que lo hizo en el mismo cō-
trato el poder para lo reuocar, o por alguna causa que segun leyes de nuestros reg-
nos las donaciones perfectas y con derecho hechas se puedan reuocar.

1 **M**elioratio filio vel nepoti facta / qñ possit
reuocari / et qñ non possit reuocari.

2 **C**asus in quibus facto modo transferitur posses-
sio absqz traditione.

3 **P**ater vel mater an possit reuocare melioratio-
nem quam fecit p̄e tēpū mioris etatis in casu
quo alias reuocari non possit.

4 **P**ater vel mater si primo meliorauerit vnus: et
postea simpliciter non reuocando p̄ima melio-
rationem meliorauerit alius: in casu quo p̄ima
melioratio possit reuocari / quis istorum p̄fere-
ratur in huiusmodi melio: atione.

5 **P**ater vel mater si meliorauerit filiam / vt con-
trahat matrimoniu cū Licio ad sustentanda o-
nera matrimonii / si moriatur Licius aut ea q̄s
substituat onera matrimonii: an talis meliora-
tio censetur reuocata vel non.

6 **Q**uando pater vel mater p̄misiſſe meliorare /
vel nō meliorare filium vel nepotē an possit cō-
pelli ad huiusmodi obseruantiam.

7 **Q**uibz verbis possit et debeat fieri melioratio.

1 **I**n l. xvij. nota et cñ. l. q̄ melioratio regu-
lariter pōt per patrē vel aum reuocari ad
libitum: et in hoc lex ista est notabilis.

Quod cñ primo limita / p̄ter q̄s si fuerit vere
et realiter huc meliorato tradita possessio bo-
norū in melioratione contentorū: qz tunc reuoca-
ri non possit per istam legem. **¶** Secō limita:
quod talis melioratio fuerit facta ex causa
onerosa: puta ex causa dotis: quia tunc nō pos-
set reuocari per istam l. **¶** Et idē in donatione
propter nup. q̄ dicitur causa onerosa: vt notat

per gl. et doc. in aut. et testamento. C. de colla-
Et ista cōclusionem in terminis tenet doc. Se-
gura in repe. l. vnus ex familia. q̄ sed et si fundi:
fo. xxi. ff. de lega. ij. Et idē in donatiōe facta fi-
lio clerico causamilitie celestis / vt ordinē ad
titulu patrimonii: cū eadē sit rō. vt et in terminis
Jo. fa. l. q̄ si. in. d. de inoff. testa. **¶** Et idē vide-
tur in militia terreſtri sive ſeculari. p̄ ea q̄ notat
gl. et d. i. d. su. et test. attēta mēte huius. l. **¶** Ter-
tio limita: qñ talis melioratio cōt. facta causa ſu-
di: qz tunc reuocari nō possit: vt et d. segura in
d. rep. fo. xxi. l. iij. co. cñ seq. l. vñ. possit dari quē
videatis. **¶** Quarto limita: qñ p̄ vel m̄ melio-
rās iurauerit nō reuocare p̄dictā melio. qz tunc
reuocari nō possit. vt et d. segura in d. loco. fo. xxi.
in. iij. co. in vñ. possit dari alia et q̄rta. **¶** Sec⁹ cñ
esset si p̄ vel m̄ melioras simpliciter iurasset me-
liorationē nō addito / q̄ nō possit eadē reuoca-
re: qz tunc bñ possit reuocare: vt et d. segura in d.
rep. fo. xxi. l. co. ij. l. iij. Quinto limita in oibz casibz
in quibz facto mō trāsſerit possessio in filio vel
nepote meliorato intruente facta pos. qz in
oibz illis casibz nō possit reuocari: vt et idē do.
segu. in d. rep. fo. xxi. in. iij. co. in vñ. ex hoc ego in
fero. p̄ qua cōclusio ē hic tex. in. l. iij. in q̄ntus
dicit. o le ouere entregado ante escriuano la es-
criptura dello. nā sup. l. nra dicit q̄ vere fuit tra-
dita possessio. Nūc vñ dicit qñ facto mō. cñ cer-
tū sit q̄ p̄ traditionē instrumentū acquirat facto
mō possit. vt est tex. in. l. i. C. de dona. et in. l. viij.
et. l. iij. par. in. d. quo vide q̄ latius infra p̄re dicā
et p̄ ista cōclusio ē etia tex. in. l. iij. infra co.

¶ Sed primo dubitatur quid sunt casus: in quibus
fictio modo acquiritur possessio. et breuiter dicatur: quod
primo casus est per clausulam constituti: ut in l. qd
meo in prin. ff. de acqui. pos. et in l. i. in fi. ff. in
par. in. qd intelligitur verum quod ostendit se nomine
alieno possidere erat possessor tempore esse posse
sorem nomine alieno constitutus: alias secus. ut
tenet Alex. in d. l. quod meo. in prin. in. vj. co. et
idez tenet Bartholaeus in suis notabilibus
in notabili. l. vii. et ff. de i. dec. in regula contra
tus in. l. i. co. ff. de reg. iur. que omnino vide:
et idem tenet Jo. fr. in tractatu per scripto. in re
petitio de l. celsus. fo. lxxvj. in. j. co. Item intellige
verum nisi hoc fuerit fictitio facti: quod tunc per clau
sulam constitui non transierit possessio: ut tenet bar.
in l. i. sicut. s. supra cunctis in. n. co. in. fi. ff. qd. in d.
pignus vel hypothec. solut. et in l. post contractum. l.
ij. co. ff. de donatio. et idem tenet idem bar. in cōi.
l. xv. De quo vide dominos de rota in de i. de
ccclxxiij. in nouis. et Epola in tractatu de si
mulatione contractuum in. xiiij. presumptio. Et
quod dicatur fictitio fieri vide per bar. in dictis lo
cis. et per Alex. in l. j. s. si vir. ff. de acq. pos. et per
bar. in l. i. interdictum in prin. ff. de acq. pos. Item in
tellige verum quod per clausulam constituti transierit
possessio: quod ille in cuius fauore sit est plena: et
conferentia: alias si est ab sensu aut aqz ratificet
non transierit in eo possessio: ut it Alex. in l. qd
meo in prin. in. co. et qd. de i. dec. in d. regula et
Jo. fr. in d. loco. De quo vide etiam Alex. in l.
interdictum in prin. ff. de acq. pos. de qua materia
vide melius qd alibi per Jo. de i. dec. in d. regula co
tractu. **¶** Sed casus est per solutionem pensionis
rei donare in melioratione contenta facta filio me
lioratio cum consensu patris vel maris melioratio
ne facienda. ut in. c. cum venissent. de restituta. spol.
et tenet glo. bar. et doc. in l. qui viuerit. s. si. c. in
l. quauis. s. si cōducator. ff. de acq. pos. qd intelli
ge verum: quod alio tertius non est possessor: alias
aut per solutionem pensionis ignorare possessor non
transierit possessio: ut it Abb. in. c. cum venissent
in. iij. co. in. fi. et bar. alex. et do. in d. l. qd viuerit
s. s. qd per colonum. et idem tenet practica Ferrar
ia in forma capitulorum actoris in pre fructus et
reditus fo. xxxvj. in. in. co. **¶** Tertius casus per
traditionem instrumenti: ut in l. i. c. de donatio. et
in l. viij. ti. ff. par. in. dum tunc hoc fiat in presen
tia tabellionis et disponitur in laura. et in l. xliij
infra eo. qd intellige de instrumento qd continet
sus dātas vel tradēdas: scilicet tunc est de instrumento
qd continet sus accipiens: quod per traditionem talis
instrumenti non accipitur possessio: ut it Alex. no
tabilitate in l. i. in. prin. in. fi. co. in. v. et l. ex quo
insert. Gualter. ff. de acquir. pos. Sed hodie si
ue instrumentus princeps vel tradēdas sue iure

cipiens. utrobique per tale traditionem accipitur po
se. ut est rex. valde notabilis l. i. viij. ti. ff. par.
in. i. quibus dicit. o basiedo otra de nuevo. in q
conferitur et recipiens. qd tunc intellige verum: si tra
dēs ille possessor. alias non: ut it Abb. in d. c. cum
venissent. et alex. in d. l. qd meo. et bar. in d. qd per
colonum. pbi. dec. in d. regula contra tus. et Jo.
fr. in d. tractatu per scripto. et Jo. lupi in d. re pe.
fo. xlv. in. fi. co. in. s. lxxv. in. v. et l. aduer. nūc.
¶ Quartus casus est per retentionem usufructus:
ut in l. i. qd quis. c. de donatio. et l. i. ff. in. par.
in. qd intellige verum si sit possessor ille qui meliora
uerit bonorum in melioratione contentorum: alias
secus. per ea quae supra primo casus dicta sunt:
¶ Quintus casus est quod donāve vel melioratio
ne facienda cōducit a melioratio fructus rerum in
melioratione contentorum: quod tale cōductione tras
fertur possessor. ut in l. i. qd bona. in. fi. ff. de acq. pos.
et in l. i. ff. ff. par. in. s. qd intellige verum inter
miste possessione melioratio: alias secus. per ea q
dicta sunt in tertio casu. **¶** Sextus casus est: quod me
lioratio detinebat reos in melioratione prentas et
melioratio: scilicet tunc quo melioratio fuerit facta
quod data tali detentione: et secus melioratio tras
fertur in melioratio. possessor abqz alio facto. ut l. i.
interdictum in. i. de re iudic. **¶** Septimus casus
est per custodiam apportionem et consensu melioratio
facta: ut l. i. qd dā. ff. de acq. pos. **¶** Octauus casus
est per aspectum oculorum. ut in l. i. ff. in l. i. iussu. et in l. qd
meo. s. si venditor. ff. de acq. pos. et in l. v. ff. in. xxx.
p. in. Nonus casus est per traditionem clauis: ut in
l. clauibus. ff. de extra. emp. et in l. i. ff. in l. i. iussu.
in. fi. ff. de acq. pos. et in l. i. ff. si quis merces. in. i.
de re iudic. et in l. v. ff. in. xxx. par. in. Item intellige tunc
quod traditio clauis debet fieri in cōspectu rei in
melioratione contenta per iura. d. o. de quo vide la re
per alex. in l. i. in. in. in. ff. de acq. pos. vbi
hoc limitat. Item tunc quod res in melioratione con
tente stant in bonorum vel alio loco incluse: requi
ritur quod melioratio sciat determinare locum quo
posse sunt. ut it Jo. in d. l. i. in. par. in. pre. qui per
nit ad. ff. de acq. pos. quā appbar ibi bar. in. v.
co. Sed hoc vltimum cōtinet reppbar per do. ibi
de quo vide ibi alex. in. xij. co. cum seq. et per ista cō
clu. est et it in d. v. ff. in. xxx. par. in. d. de quo vi
de o. in l. o. fa. in. d. s. Item si quis merces. Item vi
de alios casus: in quibus fictio non transierit pos
sessor per fo. fa. in d. interdictum institu. de re iudic.
et per do. in l. i. in. in. prin. ff. de acq. pos. Item vide q
dicta in l. xxxvj. infra eo. Item nota quod possessor
acquiratur per vnum de modis supradictis: non est si
craus vbi it bar. in l. i. ad emptionem. in l. ff. de
pactis. et in rep. l. si quis qui. per emptionem. in vlt. q.
ff. de usufructu. et alex. in l. qd meo. in. prin. in. n.
co. ff. de acq. pos. Item nota: quod tutor curator pro

curator vel iudex nō pōt aliter tradere possessiones p modos fictos: d quibz sup. nisi ad hoc habeat speciale nōdatū: vt r3 bar. in. d. l. j. p. l. in. vj. co. ff. de acq. pos. t. in. l. ab empriōne. in. fl. ff. de pactis. et d. Bartholomaeus in notabil. dicit t. alex. in. d. l. j. in prin. in autep. co. ff. de acqu. her. Sed licet nō possit tradere possessionem mō predicto: pōt tñ illā acquirere per dictos modos fictos: vt r3 bar. t. bal. in. d. l. ab empriōne. c. cū in ius. fa. bal. t. sal. l. i. j. C. per quas per so. nobis acqui. t. alex. roma. rapha. socinus t. Arerinus in. l. j. §. p. procuratorē. ff. de acq. pos. Et pro ista conclusio. facit tex. in. l. iij. tit. viij. l. iij. m. di. rega. vbi dñ. q. aliter per alterius acqui ritur: et idem schet. Bart. in. repe. legis si is qui pōt empriōne in vltima. q. ff. de vscapio. t. ista est cōia licet. Bar. Jo. de ino. t. paul. de ca. in. l. qui mibi donatus. ff. de donatio. teneant con trarium. §. Secundo dubitatur: vtrum pa ter vel mater possit reuocare meliorationē quā fecit pteritiu minoris etatis in casu quo alias reuocari nō possit. Et videtur q. sic: per tex. notabilem in. l. i. §. i. si autem in secunda etate. C. de bonis libe. vbi rex. notabiliter dicit: q. minor potest petere restitutionem: aduersus fa ctum suum: etiam si sit factum lege permitten tes: sed in caso isto fecit meliorationem lege per mittente: ergo. t. c. maxime si ex hoc consequatur detrimentum. Ad quod etiam facit bene tex. in. l. i. si sine. ff. de minoribus. Quod intelli gerem verum: pterqz si talis pater vel mater minor fraudulenter hoc fecisset: argumēto tex. in. l. feminis. C. ad velle. t. l. p. que incipit. Si de dote. ff. de iure dotum. §. Tertio dubitatur si pater vel mater primo meliorauerit vnum fi lium vel nepotem: t. postea simpliciter non re uocando primam meliorationem meliorauerit aliud: in casu quo prima melio: atio possit reuo cari: quis istorum filiorum preferatur in huius modi melioratione. Circa quod breuiter dic: q. vtraqz melioratio fuit facta in testamento: t. tunc aut ambo fuerunt meliorari in vno codē qz testamento: t. ambo concurrunt equaliter i dicta meliorationes: quilibet habebit dimidie tatem in dubio: nisi aliud appareat ex volunta te testatoris per tex. t. ibi glo. t. docto. in. l. cobe redi. §. colere. in. si. ff. de vulga. t. pupi. subit. t. in. l. si pluribus. in. prin. t. ibi alex. t. do. ff. de le gatis. §. de quo vide docto. in. l. si fortidianum. C. de legatis t. per Jo. fab. in. §. si in. l. de adē prio. lega. t. per bar. in. l. re cōiuncti. in. l. co. ff. de legatis. in. t. in. l. cum questio. C. de legatis. t. in. l. si seruus cōis. ff. de stipula. seruo. t. in. l. doli. cl. iusula ff. de verbo. obli. t. in. l. vxorem. §. felicitissimum. ff. de legatis. l. i. t. in. l. que situm. §.

si quis. ff. de fundo instru. t. per bal. in. l. vna. §. vbi autē. in. vers. sim vero. C. de cadu. tollen. t. tex. in. l. xxiij. xl. ix. par. vj. Aut fuerunt meliora tiō in diuersis testamentis: t. tunc valet meliora tiō in vltimo testamento facta: cum per vltimū testamentum tollantur alia p̄iora testamenta: dum tñ in eo interueniat solēnnitas requisita: d qua in. l. iij. sup. co. vt in. l. sancimus. C. de testa. t. in. §. posteriorē. in. si quibz modis testā. in. fl. Aut vtraqz melioratio fuit facta in contractu: t. tunc aut in eodem contractu t. in dubio intel ligitur equaliter vtriusqz facta per iura superius allegata: t. per tex. in. l. quortens. C. sanu. her. t. in. l. cum hic statutus. §. penitentiā. ff. de dona tio. inter virum t. vxor. Ad quod bene facit tex. in. l. nomen filiarum. §. portiois. ff. de verb. sig. aut in iurissicō tractibus: t. tunc videtur idē nam in dubio nō videtur prima melioratio re uocata per tex. in. d. §. penitentiā. in. siue. t. in. d. l. quortens. Si tñ vnus fuit melioratus particu lariter in certis rebus: t. postea alius fuit gene raltter melioratus in tertia t. quinta parte bo norz: per illā generalē meliorationē reuocatur prima melioratio particularis: imo generalis melioratio derogatur per speciales: siue primo si ar generalis melioratio siue plus ea. p. tex. in. d. l. quortens. C. sanu. her. de quo vide ibi bal. t. sal. de quo per bar. in. l. si quis seruum. §. si in fl. co. ff. de legatis. in. t. predicta intellige in ca su quo prima melioratio possit reuocari sym dis positionem huius. l. alias contra. Itē est notā duntz: q. etiam si in melioratione sit dictum t. p missum de illa melioratione non reuocāda: nō hñomīn pōt reuocari: vt tenet alex. l. i. §. dōtis in. l. iij. co. ff. solu. matrimo. t. Jo. lupi de pa. rae be. in. sua repe. fo. r. l. iij. in. §. co. in. prin. Item est notandum: q. etias si melioratio sit facta ex cau sa onerosa: vel etiā si sit tradita possessio: pōt re uocari: si hoc per patrē vel matrē vel autum me liorantem fuerit reseruati per illā. l. inquantus dicit: si non reseruasse ei q. lo biso en si nūsum. t. intellige q. illa reseruatio debet fieri in ipso cō tractu meliorationis: postea vtro fieri non pōt cum iam melioratio sit perfecta: t. sus alteri cō struit: in hoc p̄indicare nō pōt eo non con sentiēte. vt est casus in. l. pfecta. C. de donatio. q. sub modo. Ad tamen intellige vt dicam in. l. xxiij. in. p. l. infra co. Itē est notādū: q. meliora tiō nō solum pōt reuocari qñ hoc expresse fuit reseruatum in ipso tractu meliorationis: sed etiā in omnibus casibz in quibus pfecta dona tio inter viuos pōt reuocari: p. finem huius. l. q. ad hoc est notabilis. Et in quibz casibus dona tio pfecta possit reuocari: vide per tex. in. l. iij. C. de reuocā. donatio. t. ibi per cūm t. docto. t. in

l. r. tit. iij. par. v. et in l. i. tit. xij. li. iij. fori de quo
vide etiam abb. et do. in. c. fi. de donatio. et Jo.
sa. in q. sciendus institui. de donatio. et bar. in l.
altimata. ff. de libe. agnos. et per C. inus et doc.
in l. i. c. de inofficio. donatio. et per bal. et doc.
in l. i. totas. eo. ti. Et an melioratio reuocet.
per naturam filiorum superuenientium: vide per
glo. et do. in l. i. vij. c. de reuocan. dona. et in
l. vij. tit. iij. par. v. et in l. i. c. ti. xij. par. iij. et per
bar. in l. i. titia scio. q. imperator. ff. de lega. n. et
per C. inus et docto in l. i. et in l. i. totas. C. de in.
officio. dona. Et an donatio remuneratoria
possit reuocari etiam subsistente causa: vide per
glo. in l. i. si pater. q. ff. de dona. que tenet. q. no.
de q. vide ibi per docto. et per alex. et doc. in l.
iuris gentium. q. quini. ff. de pactis. in quib.
locis tractatur materia legis nostre.

¶ Quarta dubitat. si p. vel n. meliorauerit si
liam ut contrahat matrimonium cum tunc ad suste
tanda onera matrimonij si tunc? moria ante qd.
sustineat onera matrimonij ante seculum talis me
lioratio reuocata vel ne. In questione habui
bis de facto in ista ciuitate. Querens. Circa qd
dixit dicit q. an predicta filia contraxit scdo
matrimonium aut no. In primo casu qd contraxit
scdm matrimonium aut contraxit illud scdm
matrimonium per verba de presenti aut per ver
ba de futuro. si per verba de presenti aut de vo
luntate p. ius aut no. si de voluntate p. ius vide
dicta dicit q. non debeat habere talem meliora
tionem ideo q. talis melioratio fuit pmissa cu
p. ius marito ad sustentanda onera matrimonij
sed p. ius maritus no sustinuit talia onera et
go. et vt in l. i. titio centum. q. ante sep. ff. de con
ditio. et demostra. et tenet. bal. in l. i. si ante matri
monium. ff. de iure dotis. Item talis promissio
habet in se tacita conditionem si nuptie sequa
tur et ceter. in l. i. stipulationem. et in l. i. promitten
do. in p. ius. ff. de iure dori. et nuptie intelligitur
contractus qd festi iustas ipsarum interuenit. et in
l. i. sanctimus. C. de nup. maxime secundum conu
nentum sunt loquendi qui preterit propter signifi
cationem vocabulorum. et in l. i. libro. q. quod tñ
castus. ff. de legaria. l. i. Et ista conclusio videt
tenere abb. in primo cons. suorum consiliorum. et in
c. ex pu. de oueris. c. iugis. et sal. in l. cuncte. C.
de donatio. ante nup. Et promissio dotis intel
ligitur de primo duntaxat matrimonio: q. se
mo simpliciter prolatum intelligitur de prima
vice et nisi in dote loquendo. et c. et per. et ibi bar.
in l. i. dotis promissio in fine. et in l. i. l. i. c. et in l. i. sps
salus. ff. de iure dori. et in l. i. boues. q. hoc sermo
ne. ff. de verb. signifi. Item talis promissio videt
facta sub conditione: si ipsa sps ad eam ad vo
luntatem p. ius mariti p. ius fieri solet ab omnibus:

et ideo cum defecta et non adimpleta tunc conditio
debet cessare ipsius dotis vel meliorationis ac
quisitio. Et ita et expresse dicitur de ferraria
in sua practica noua in forma libelli / quo vox
agit ad dorem. h. co. fo. lxx. Et ideo tenet abb. in
primo dicto consilio: in d. c. ex pu. et in c. tere
tio loco. de presumptio. sed his non obstantibus
contrarium credo verum: per reg. in l. i. dorem q.
fi. de iure dori. et in autb. sed quanta. C. de rei
vxo. actio. vbi dicitur disponitur. et promissum in
primo matrimonio / censetur repetitum et promif
sum in secundo matrimonio tacite ex legis dis
positione: nisi aliud expresse dicatur. Et ad rep.
in d. i. stipulationem et in l. i. promittendo. sic q.
illa iura loquuntur in penitus extraneis dote p.
mittente: et per c. inum et sal. in d. autb. sed qua
uis. et idem tenet glo. in d. i. dote que. quic extra
neus in dubio non videtur promittere in secun
do matrimonio illud quod promittit in primo
nisi specialiter consensit in secundo matrimo
nio contrahere. per reg. in l. i. cum maritus. q. titus.
ff. de pactis dotali. Item illa iura loquuntur qua
do promittens non consensit in secundo matrimonio
nos vero loquuntur qd consentit. Et ad illud qd
dictum fuit q. inest tacita conditio si nuptie sequantur
eius translatione ad domum est descendit q. sufficit
matrimonium esse cum primo marito per verba de
presenti contrahit et tunc dicitur nuptie sequentes festi
uitas non accedat nuptiarum: et tenet ex pres
se bar. bal. et doc. in d. i. sanctimus. C. de nup.
tenet et tias so. lupi in d. sua repe. fo. xlvij. in. ij.
co. in. fi. cum seq. si sine voluntate p. ius contrahat
secundum matrimonium dicit et per glo. et notabiliter
per salubri in d. autb. sed quanta. C. de re vxo.
actio. et per glo. in d. i. dote. q. et in l. i. dotis promif
sio. ff. de iure dori. et per so. lupi. de pala. rub. l.
dicta repe. fo. lxxv. in. iij. co. et vide que dicitur
in l. i. l. i. infra eo. In secundo casu qd contraxit eius
secundo marito per verba de futuro. dicit per oia
et in casu precedenti. Illa sufficit contrahere cu
primo marito per verba de presenti: et dicit bar.
et bal. in d. i. sanctimus. et quid erit qd cum primo
marito contraxit matrimonium per verba de futuro
ex infra dicitur appetit. Et in secundo casu p. ius
pali qd no contraxit secundo matrimonio dicit q.
aut cu primo marito contraxit per verba de presenti
aut per verba de futuro. si per verba de presenti cre
do q. habebit predictam meliorationem. per ea qd
dicta sunt cum tunc dicatur tacita conditio: q.
inest si matrimonium secum adimpletur: et tenet
bar. et bal. in d. i. sanctimus. Et per verba de fu
turo videtur dicitur q. tunc no habeat predictam
meliorationem: cum tunc matrimonium no sit con
tractus: et ideo tacita conditio si matrimonium se
quitur et in d. i. stipulationem et in l. i. promittendo

ff. de iure dori. t. ita tenet bal. in l. nō sine. C. d. bonf. q. libe. t. sal. in l. camre. C. de donat. ante nup. t. abb. in d. c. ex pu. t. in d. primo cōsilio. et ppetrus de ferraria in dicto loco. Sed his nō obstantibus p. traniū videt. verius p. tex. scd. i. ludo rōia. alep. et. f. alibi in l. i. ex tranj. ff. de cōd. l. itio. ob. causis dōtoz. Et idē tenet alep. in l. n. §. q. si in patris. t. in l. si cū dotem. in. v. notabil. ff. sol. nam. rōmōis. t. istā cōclusionem in terminis tenet doctor. segura in repe. l. v. m. in. ex fa. m. l. i. §. sed t. si fundi. fo. §. f. in. v. co. ante finem ff. de lega. n. §. Circa quod nota q. filius qd. d. c. nūc. et i. v. dōtoz. habet etiam locum in donatio. ne ppter nuptias. vt filius in nūciatio. n. confes. quatur melioratio. ne ppter nuptias factam eodem modo licet filius ppter dōtem. vt tenet idem doctor. segura in dicto loco.

¶ Et an si pater vel mater promissit meliorare vel non meliorare filius vel filiam vel nepotem vel uicem compellatur ad huiusmodi obseruantiam vide in l. xxiij. infra co.

¶ Lex. xvij.

¶ El padre, o la madre, o qualquier dellos puecan si quisieren hazer el tercio de mejoría que podian hazer a sus hijos, o nietos conforme ala ley del sacro a qualquier de sus nietos, o descendientes legítimos: puesto que sus hijos, padres de los dichos nietos, o descendientes sean viuos, sin que en ello les sea puesto impedimento alguno.

¶ Hodie nepos licet pcedat a patre vel matre potest per autē meliorari tercio t. quāto bonorum.

¶ Et idem in nepote.

¶ Pater vel mater an possit meliorare plures filios vel vnum tantum.

¶ Pater vel mater an possit meliorare filium t. nepotē simul.

¶ Pater vel mater si instituat simpliciter filium t. nepotē ex eodē filio nam simul an talis nepos censetur melioratus in tercio t. quinto vel non.

¶ Pater an possit meliorare indignum.

¶ Pater legando extraneo tertium an illud tertium conuertatur in quintus quod potest extraneis legari tertium vero non.

¶ Pater si legauit filio quatum t. extraneo tertius quid habebit talis extraneus.

¶ Pater vel mater meliorando filium in tercia vel quinta parte omnium bonorum mobilium t. immobiliū non censetur eundem meliorare in iuribus t. actionibus.

¶ In l. xviij. Nota ex ista l. q. nepos licet pcedat a patre vel matre potest meliorari per autē in tercio t. quinto. Et in hoc lex ista est notabilis: q. de iure ciuili cōtrariū reperit dispositum / vt in §. sul autem. instit. de here.

¶ Sed circa huiusmodi videndū restat quib. verbia possit et debeat fieri melioratio. De q. quia materia est clara vide melius q. alibi p. doctorem de segura in dicta repe. fo. §. in. h. co. cū illi. seq. ¶ In eadem. Lib. oia cū hio este cu poder di padre q. hio la mejoría o uo. Nota ex ista l. q. donatio pfecta et filio emancipato facta pōt ad libitū per patrem vel autē reuocari ppter q. si interueniat traditio possessionis: vt missi fiae ex causa diuersa. vt dictus est. Et in hoc lex ista est valde notabilis. t. corrigi iura ciuilia. q. dicitur: donatio in filio emancipato facta cū a principio valeat nō posse reuocari. vt in l. n. cū quinq. seq. C. d. reuoc. i. donatio. t. in l. pfecta. §. de donatio. que sub modo. t. notatur in a. d. h. ex testamento: t. in l. si donatio. C. de col. la. De quo vide doctorem de segura in dicta repetitio. folio xxiij. co. cum tribus seq. t. Boni. lupi de pata. rube. in dicta sua repe. folio xxiij. in. co. cum. vñ. seq. De qua etiam materia vide que dicam in l. xxiij. infra co.

¶ quali t. disse. t. in §. Ita denū institui. de here que ab intest. d. ceteruntur. Et ita tenet in terminis doctor. segura in repe. l. v. m. in. ex familia §. sed t. si fundi. fo. §. f. in. vñ. cū opūione dicti doctoris conueniunt in hoc per istam l.

¶ Sed primo dubitat. vñ lex ista habeat de locum in p. nepote ad hoc vt possit per p. autē meliorari licet pcedatur a patre vel suo. Et videtur q. nō: cū lex ista sit correctoria iuris cōsuet. t. diuinas loquar in nepote: ideo restringenda t. non ampliada. vt in l. si vero. §. de viro. ff. sol. matrimōio. sed hoc non obstat. p. rium credo verius ac uis eadem sit ratio in nepote q. in p. nepote ergo eadē obet esse iuris dispositio: vt in l. adigere. §. quāuis. ff. de iur. p. tro. t. notatur p. glo. t. doc. in l. ob es alium. C. de p. d. s. m. i. Item q. in fauorabilibus ab appellatione filioz. vel nepotum comprehendunt p. nepotes. vt in l. liberos. ff. de verbo. signi. vt tenet Bar. t. doc. in l. gallus. §. institutio. ff. de libe. t. posth. p. oia q. cōclusionem (iudicio meo) est hic tex. in quantum dicit nietos t. descendentes. pōdca verbū. quod est dissimulū in iure t. in facto: vt notatur in l. si is qui ducit. §. vtrum. ff. de rebus dubi. t. per Bar. t. doc. in l. j.

ff. de conditio. et demostra. et in si plures insti. de her. et insti. Ergo clare constat qd lex nostra loquitur tam in pnonepote qd nepote.

3 **¶** Secundo dubitatur utrum pater vel mater possit meliorare plures filios qd vni. Et dicatis qd sic nam pot meliorare vnum vel duos vel plures arguendo et ex p. l. vni. ex fam. in prin. et in. q. i. in. q. rogo. ff. de legatis. n. et ita r. doctores segura in dicta rep. fo. vii. et in. q. co. vers. vj. et fo. xliij. l. i. co. in l. i. in vers. inducitur iste rep. p qua conclusionem bene facit tex. et ibi doctrina docto. in l. qui plur. ff. de vulga. et pup. subst. l. i.

4 **¶** Tertio dubitatur utrum pater vel mater possit meliorare filium et nepotem simul. Et dicatis qd sic per ea qd dicta sunt et per ubi. l. de q. vide do. segura in dicto loco. vbi dicit qd potest pater vel mater meliorare et vnum in usufructu et alium in p. p. tate. de quo vide qd p. ca. in l. xviij. infra co. **¶** Quarto dubitatur si pater vel mater simpliciter in statuatur filium et nepotem ex eod. filius natus ante filium nepos censetur melioratus in tertio et quinto quod potest habere per ubi. l. Et videtur qd no qd pater et filius simul instituti ab ascendente. censentur instituti ordine successiuo: vt pmo admittatur pater et eo mortuo filius et tunc gl. nota b. in l. gallus. q. i. ff. de libe. et postu. que ap. pro. ibi per bar. et per quasplures doct. Sed hoc non obstante contrarium credo vni. per tex. no rabi in l. codicillis. q. i. in l. i. in v. l. et locatis edibus pro parte sua. ff. de legatis. iij. Nam ibi filius et nepos ex eodem filio natus fuerunt instituti: et dicit tex. qd filius locavit edes pro parte sua: ergo p. supponit qd nepos habuit alia partem. Item pondero ibi tex. inquam dicti co. b. c. d. i. suo. et istam opinionem tenet bal. ange. Imo. r. ap. a. Sal. et alex. in. d. l. gall. q. quida recte in. l. iij. co. et idem tenet. Abb. in. c. ramaldus in. l. iij. co. de testa. de q. vide clarissime p. Anton. Consenti in repositoio abbatia. in pte substituto. Et p. dicta glo. cum opinio de bar. habet locum in institutione necessaria: scz in illegitima in qua pater et filius censentur instituti ordine successiuo: non tamen in institutione voluntaria: prout in casu nostro. vt tenet Alex. in. d. q. quida recte Ex quo inferitur. qd si pater et filius instituantur ab extraneo simul: et equaliter debent admitti. Pro qd bene facit glo. in a. u. b. d. ex p. l. de bonis lib. Et ista conclusio videtur tenere doctorum segura in dicta rep. fo. xliij. in. q. co. in versu. qd hoc ego infero vbi tenet qd si pater instituit filium in sua legitima tamen et alium filium in reliquis bonis videtur eundem meliorare in tertio et quinto: et hoc de melioratione aliquid non dicit Et p. ista conclusio bene facit tex. in l. i. l. c. si qd ita

et ibi Bar. et do. ff. de verbo. obli. vbi dicitur qd si no valet quod ago vt ago: valeat vt valere potest sit in proposito nostro: si non valet in vni institutione valet vt valere potest in vni plegati vel meliorationis per istam legem.

¶ Quinto dubitatur. utrum pater vel mater possit meliorare filium indignum in tertio et quarto. Circa qd breuiter dic. qd aut talis filius est indignus in dignitate sacri patris quia fecit ingratum et iniuriam contra patrem: et tunc pater potest illud meliorare. Aut est indignus in dignitate re iuris: vt quia est spurcius: et tunc pater potest illum meliorare in quibus duntaxat vt in legat. et in l. x. supra eo. non tamen in tertio. et ita tenet doct. segura in. d. rep. fo. vi. in. q. co. c. i. c. q.

¶ Sexto dubitatur. si pater vel mater censentibus filios legitimis et naturalibus legauerit tertiam partem bonorum extraneo an illa tertia committatur in quarta taliter: qd extraneus possit habere predictam quintam partem cum extraneus duntaxat sit capax dicere quidem: et no sit capax tertie. vt in l. i. l. i. et in l. i. titulo v. l. iij. fo. l. et in l. xviij. infra co. Et dicatis qd si non valet quod ago vt ago: valeat vt valere potest. p. rep. in dicta leg. q. i. quis ita. ff. de verbo. obligat. Ad qd etiam faciunt notata per doct. in a. u. b. d. vnde si pareus. C. de inofficio. testa. et in l. vna. C. de inofficio. donibus: et tex. in l. xviij. et in leg. x. l. i. infra co. Et ista conclusiones in terminis tenet doctor segura in dicta rep. fo. xliij. in. q. co. in versu. Induco primo. et pio ista conclusio est tex. in l. v. in. q. i. l. iij. fo. l.

¶ Septimo dubitatur si pater vel mater plegauit filio quintam extraneo plegauit tertiam an ista casu istud tertium committatur in quintam cum quintum sit filio plegatum. Et videtur qd no: et qd talis extraneus no sit aliquis habiturus: cum quintum qd extraneo potest legari sit filio plegatum. et tertium extraneo legari no possit: vt fuit dictum in q. supra prima. Hoc tamen no obstante doctor de segura in. d. rep. fo. xliij. in. q. co. c. i. seq. r. contraria.

¶ Octauo dubitatur. si pater vel mater meliorauerit filium in tertio vel quibus parte bonorum suorum mobilium et immobilium: etrum talis filius fuerit melioratus in iuribus et actionibus. Et dicatis qd non. Sed tamen erit si sit melioratus in tertio et quinta parte bonorum simpliciter: non exprimendo mobilium et immobilium: quia tunc erit etiam melioratus in iuribus et actionibus: vt tenet bar. in l. i. ff. de usufructu legat. et in l. c. turlio. in. v. l. i. col. ff. de vulga. et pupillari. subst. et in l. cum ita. q. i. ff. de legatis secdo. et in l. i. c. et si aduersus trasario. et Bar. in. c. i. in prin. in. q. co. ad finem de pace tenenda. in vltibus sententiarum.

Abateria. l. xix.

El padre, y la madre, y abuelos en vida, o al tiempo de su muerte puedan señalar en cierta cosa, o parte de su hacienda el tercio o quinto de mejoría en que lo aya el hijo, o hijos, o nietos que ellos mejoraren: con tanto que no exceda el dicho tercio de lo que montare, o valiere la tercera parte de todos sus bienes al tiempo de su muerte. Pero mandamos que esta facultad de lo poder señalar el dicho tercio o quinto, como dicho es, que no lo pueda el testador cometer a otra persona alguna.

1 Ascendentes possunt assignare meliorationem factam descendantibus tertii et quinti vel tertii vel quinti tantum in re vel rebus quas voluerint: quas precipuas habebit filius: vel ut possit melioratus.

2 Descendentes eodem modo possunt ascendentibus meliorationem facere in certa re vel rebus: quas precipuas habebunt.

3 Ascendentes si meliorauerunt aliquem descendantem in tertio et quinto: et assignauerunt meliorationem in certa re vel rebus que non valent valorem dicti tertii et quinti: an illud quod deficit ad supplementum dicti tertii et quinti debeat suppleri ex aliis bonis vel ne visq; ad concurrentem quantitatem.

4 An sit idem si descendentes eodem modo meliorauerunt ascendentes.

5 Si ascendentes alienauerunt rem vel res in quibus fuit assignata melioratio: an per hoc videatur meliorationem reuocare.

6 Et an sit idem si descendentes eodem modo alienauerint res vel res ascendentibus assignatas.

7 Si res assignata pro melioratione fuerit cuncta a filio meliorato: an alij coheredes teneantur ad emersionem.

8 Si duo fuerint meliorati: et unus ipsorum moriatur viuentem patre meliorante: an eius portio siue pars accrescat coniuncto meliorato.

1 *ff. l. xix. Nota ex ista. l. q. ascendentes possunt assignare meliorationem tertii et quinti vel tertii et quinti tantum factam descendantibus in re vel rebus quas voluerint: et illas habebit precipuas filius vel nepos melioratus: nisi est predicta res non excedant valorem dicti tertii et quinti: quia illud quod excedunt reuocabitur dimittitur: idem disponit res. in l. quodens. C. familie hercia.*

2 Sed primo dubitatur quid excedat descendantes possit eodem modo meliorare ascendentes in certa re vel rebus. Pro cuius intelligentia sciendum est: q. descendentes non tantibus si in legitima etiam tantibus ascendentibus possunt ad libitum disponere de tertia parte suorum bonorum: et in l. v. supra co. et illa tertia pars potest plegari ascendentibus: vel etiam alijs per dictam legem. v. nunc intrat questio ista: an illa tertia possit assignari in certa re vel rebus. Et si

detur q. non: quia lex nostra tale facultatem concedit duntaxat ascendentibus: et per contrarium videtur eandem denegare descendantibus: idcirco cum lex non dicat: nec nos dicere debemus: vt in l. illam. C. de colla. Et hoc non obstat contrarium credo verius. Nam certum est: q. successio ascendenti. et descendenti equiparatur in iure: vt tenet bar. in l. si quis. ff. de his quibus vt indig. et in l. si in fine primi. ff. de bono pos. contra tab. et abb. in c. tanta. qui filii sunt legiti. precipuus in c. cum haberet. in l. co. de co. qui dicit in matrimonio. quia possit per aduoc. et bal in auth. licet. C. de natu. libe. et ceteris. in l. viii. in si. ut p. par. v. s. et est glo. in auth. nouissima. C. de inoffici. testa. et in equipartis a iure dispositum in vno censetur dispositum in reliquo: vt in l. illud. in p. in. ff. ad l. Aquil. et in c. translati de edictis. maxime eius sit eadem ratio. Item quia iuxta legitimam descendantum ceteris et iuxta legitima ascendenti: vt per glo. et do. in d. auth. nouissima. et sic tenet q. sicut ascendentes possunt assignare meliorationem in certa re vel rebus respectu tertii et quinti: et ita eodem modo possunt descendentes respectu tertii.

3 Sedo dubitatur si ascendentes meliorauerint aliquem descendantem in tertio et quinto: et illa meliorationem assignauerint in certa re vel rebus que non valet valorem dicti tertii et quinti: an illud quod deficit ad supplementum tertii et quinti debeat suppleri ex aliis bonis visq; ad concurrentem quantitatem. Et respondetur q. non: quia generis speciem de rogatur. Nam primo fuit legatum tertium et quantum tanq; genus: postea vero fuit deductum ad speciem certam specificatam: ergo solimodo videtur comprehendendi illa sola specie: cum genus fuerit per illam restrictus: vt in l. iura est testamenti. ff. de lucris titius. ff. de legatis. ff. in regula generis per speciem: et ibi per D. in l. de regu. iuris. l. v. Sed hoc non obstat contrarium credo verius: quia illa fuit datus assignatio vnde plegatum siue melioratio soluitur: que non facit conditionem: sed demonstrationem cum primo plegatum fuit perfectum licet postea sequatur designatio: vt est tex. v. de notabili. l. i. qui datur testamentum. in p. in. ff. de legatis. l. i. sic nec q. residuum debet suppleri ex aliis bonis.

4 Tertio dubitatur: an erit idem si descendentes

Abateria. l. r. r.

r. r. r.

meliorauerunt eodem modo ascendentes. Et
dicatis q. sic / per ea que dixi supra in prima. q.
¶ Quarto dubitatur si ascendentes alienaue-
runt rem vel res in quibus fuit assignata melio-
ratio: utrum per hoc videantur meliorationes re-
uocare. Circa quod breuiter dic. q. aut aliena-
uerunt voluntarie titulo lucratiuo: puta dona-
do: et tunc tacite videtur melioratione reuocare
ex dispositione iuris: vt in l. rem legatas. ff. de
adim. lega. et in §. si renu. et in §. idem rescripse-
runt. in l. i. lega. et in l. xvij. et in l. xi. tit. ix. par.
vi. quod procedit etiam si talis donatio sit inua-
lida: vt tenet glo. in d. §. idem rescripserunt. Itē
procedit licet talis res donata postea sit redde-
pta per alienantem / nisi q. nouo coprobetur ta-
lis melioratio: vt est tex. in l. cum seruus et ibi
bar. ff. de adim. lega. de quo vide tex. in l. l. u-
sibus nati in prin. ff. de lega. ii. Si rāmē aliqua
pars rei in melioratione contenta sit alienata /
altera pars non donata non censetur reuocata
vt est tex. in d. §. idem rescripserunt. in versicu-
lo si vero. aut alienauerit necessitate titulo one-
roso: puta vendendo: et tunc in dubio non vide-
tur melioratio reuocata. vt in l. rem legatam. et
in d. §. si rem. et in d. l. i. et in d. l. i. Qd si intelli-
ge verum in melioratione pure facta / secus ta-
men est in melioratione sub conditione facta: pu-
ta si talis res mea fuerit tempore mortis: quātūc
licet alienetur necessitate titulo oneroso: extin-
guatur melioratio: vt est tex. et ibi bar. in l. scri-
bitur quintus nunci. ff. de iur. et arg. de lega. et in d. l.
falsa. §. si. et ibi in nota et do. ff. de conditio. et demō-
strā. De qua materia vide per bar. in d. l. rem le-
gatam. et in l. si de commissis. §. si res. ff. de legatis
i. et in l. seruus filij. §. si. ff. de legatis. §. et so. fa.
in d. §. idem rescripserunt. ¶ Et an extinguatur
melioratio si res in melioratione contenta oblige-
tur vel hypothecetur: vel si alienetur eius usufructu-
arius: vide tex. et ibi so. fa. in d. §. idem rescripse-
runt. et per bar. in d. l. r. legatā. ¶ Et supra di-
ctū intellige vtra in casibus / in quibus melioratio
pōt reuocari nō alias p ea q. dixi in l. xvij. §. eo.
¶ Quinto dubitatur an erit idē si descendentes
eodem modo alienauerunt res in meliora-
tione contentas. Et dicatis q. sic / per ea que di-
xi in prima. q. supra eo.
¶ Sexto dubitatur si res assignata pro meliora-
tione fuerit euicta a melioratio: q. erat aliena an
alij coheredes huius meliorationis teneant de euic-
tione. Circa qd. breuiter dicendum videtur q. sic p.
tex. in l. qui cōcubina. §. si heres. ff. de lega. in
et in l. scimus. §. querebatur. C. de inoffici. testa.
Et de contrariā opinione credo veriorē: immo
q. alij coheredes nō teneant de euictione p tex.
et presum. in l. cui pater. §. euictio. ff. de lega. §.

et in l. si ab usufructu. §. si. ff. de lega. §. et in l. si do-
mus. §. de euictione. ff. de lega. §. Et restat rñ de
re ad iura in contrariū adducta. Et pmo ad tex.
in l. qui cōcubina. §. si heres. et q. loquitur in le-
gato generis soluendo p herede: qui si legatario
soluerit rem alienā tenebitur de euictione /
nos vero loquimur in legato vel prelegato: p
et est vt de se patet ergo de vno ad aliud non de-
bet fieri equiparatio: nec illatio. vt in l. si vero. §.
de viro. ff. solu. matrimonio. Et ad tex. in l. si sci-
m. §. de q. loquitur in legitima q. si fuerit ab vno
euicta: habebit actionē de euictione contra cohe-
redes: nos vero loquimur in prelegato qd non
est legitima. Et q. prelegatū tertij et quintū non
sit legitima probat sic. Nā certum est q. in legi-
tima non pōt apponi gramatē vt in l. lo. mō. in
prin. et i. autē. nouissima. in si. C. de inoffici. testa. §.
in prelegato tertij et quinti potest apponi gramatē
mē vt in l. xvij. §. eo. ergo. et. Nā obstat si qui
spēs dixerit: q. tertij non pōt extraneis prelegari
ergo et est legitima filioz: q. hoc non sequitur nō
opera libertoz: nō sunt trāmissi in prelegato ad heredes
extraneos: vt tenet glo. in l. l. et in l. p. ff. solu.
matrimonio. Itaq. ergo conclud. q. in casu nostro
non habet locū euictio: Quid intellige verum /
q. quis esset melioratus in certa re vel rebz: se-
cus tñ esset si simpliciter esset melioratus: nō facta as-
signatione certe rei sed coheredes vel iudez si
bi aliqz res p melioratione assignauerint: quic-
cūq. talis re euicta habebit locū actio de euictione. p
tex. in l. qui concubinam. §. si heres. ff. de lega.
iij. et in l. si fratres. C. de sol. vtriusq. iudicij et in
l. si domus. §. de euictione: et ibi bar. et docto. ff.
de lega. §. et tenet bar. et docto. in d. l. cum pater. §.
euictio. et do. in l. cū alienā. C. de lega. et so. fab.
in §. qd. autem. in l. i. de lega. Itē intellige verū.
preter qd si oēs filij fuerint meliorati et pater vnu
sit euicta: quia tunc habebit actionē de euictione de
ptra alios coheredes ille: cui pars fuit euicta: p
tex. et ibi bar. et docto. in d. l. cum pater. §. euictio.
Itē intellige verū qd ascendēs vel descendēs
meliorans possit debet rem vel res in melioratio-
ne contentas tempore meliorationis. Si tñ nō po-
sset debet fuit vñs donare estimationē earūque
debent melioratio: vt est tex. in §. non solum in
ritu. de lega. et tenet bar. et docto. in §. euictio. et l.
d. l. cui alienā. C. de quo vide late p so. fa. in d. §.
quod aut. in l. i. de lega. et vide tex. in l. p. r. i. p.
par. vi. ¶ Quid tñ nota q. si quis sit melioratus
in certa rebz per meliorantes possit et iustus
sit eandem restituere preter qd. vñam illarū si
illa vna cuiuslibet habebit locū actio de euictione.

ut est tex. notabile in l. heres per cepto suado. ff. ad trebellian.

¶ **Q**uod epinio dubitat / si duo fuerunt meliorati quorum unus mortuus vivente patre vel matre meliorante an eius pars siue portio accrescat alteri cum meliorato. Cites quod breviter dicit qd aut isti meliorati fuerunt coniuncti re et verbis vel retantum vel verbis tantum aut omnino disuncti In primo casu qm fuerit coniuncti re et verbis: videtur ascendit qd portio mortui accrescat coniuncto coheredat p. tex. in l. plane. §. si duobus. ff. de leg. 3. et in l. meo in p. ff. de leg. 3. et in l. re co iuncti. ff. de leg. 3. et in l. vna. §. in primo. et §. p. co. C. de cadu. tollit. et in §. si ead. in l. de leg. 3. et in l. lxxiii. et in l. lxxii. in si. et §. par. et §. vbi disponitur qd portio mortui accrescat coheredat Sed e contra videtur qd non accrescat p. tex. in l. huiusmodi. §. titio. et in l. si duobus. in p. et in l. plane. §. si coniuncti ff. de leg. 3. et in l. si titio. et §. si ff. de leg. 3. et in l. mulier. ff. de co. d. titio. et de m. str. vbi disponitur qd portio de defunctis non accrescat coheredat: ideo p. co. d. titio. ponit regulam cum limitationibus. Et sic regula affirmativa qd portio meliorationis defunctis accrescat coniuncto per hunc pro prima parte adducit: siue sit coniunctus re et verbis: siue re tantum: siue verbis tantum. Que regula primo debet intelligi vera: qm melioratio dicitur omnino in persona collegatarum: sed tunc est qm melioratio mero iure valet in persona collegatarum si auctori ab eo ratio ab idigno qd tunc non accrescit coniuncto iura applicatur nisi coheredat. in l. si titio et §. si ff. de leg. 3. De q. vide jo. fa. l. §. si ead. res. titio. §. de leg. 3. et in l. huiusmodi. §. titio. et in l. de co. d. titio. Sed co. limita. qm collegatarum admittit hunc retentionis puta qd tibi et mihi sit prelegatarum mea per et si meliorationis: nam tunc debet tibi estimatio medietatis: cum ergo per et retentionis retineo rem meam et mihi aliquid ex huiusmodi legato non debetur: vna §. si rem. in l. titio. et de leg. 3. et in l. cetera. §. si ff. de leg. 3. Quod intelligit et declarat per tex. in §. si res aliena. et in §. si cui fundus. in l. titio. de leg. 3. et ibi dimidia pars mihi legata non accrescit per tex. in l. huiusmodi. §. titio.

¶ Tercio limita quod collegatarius melioratus speratur ad hunc decedere presentem non admittitur: per quia posthumus existens in vero fuit cum illo melioratus quo casu portio posthumus ad hoc non sit in veris natura: non accrescat coniuncto: et est tex. in l. si duobus. in p. de quo vide bar. in d. l. re coniuncti. **¶** Quarto limita

quando collegatarius admittitur d. iure specia li contra voluntate melioratione facientis: ut qd fuit facta melioratio filie et filio si filia matrimonio non contrahat: nam contracto matrimonio filius contra voluntate defuncti vel non defuncti meliorationem facientis non accrescit filii portio fororis meliorate: ut est tex. in d. l. mulier. §. co. d. et de m. str. De quo vide ibi bar. et docto. et bar. in d. l. re co iuncti. in l. co. **¶** Quinto limita / qm collegatarius potest capere relicti d. equate l. si incapax de rigore iuris: ut qd fuit legatum relicti filio et servo sine libertate: in d. cum non valeat in persona servi de rigore iuris: valet tamen de equitate: illa equitas facit qd portio illi servi non accrescat filio: ut est casus in d. l. plane. §. si co iuncti. de leg. 3. De q. vide ibi bar. et bar. in d. l. huiusmodi. §. si titio. et in d. l. re co iuncti. §. de leg. 3. **¶** Sexto limita / qm legatarius in servo vel filio meo ead. res: ego repudiavi premeo vel et volo parte servo meo legatum: qd alia pars repudiata non accrescit servo / et p. co. quibus mihi et in d. l. si mihi pure. ff. de leg. 3. de quo vide bar. et do. in d. l. huiusmodi. §. si titio. et in d. l. re co iuncti. et jo. fa. in d. l. si ead. res. **¶** De primo limita qm melioratio esset facta d. iura: et ob causam reiterabilem puta ratione alimentorum: qd tunc non haberet locum si accrescit: ut tenet bar. in d. l. re co iuncti. l. r. co. **¶** Octavo limita qm fuit datus substitutus predictis melioratis personis: qd substitutus excludit co iunctum de quo vide per bar. in d. l. re co iuncti. Item si sunt plures co iuncti: an unus preteratur alteri vide tex. et ibi late per bar. in d. l. re co iuncti. et §. si ead. res. in l. si de leg. 3. Item quis dicatur co iunctus re et verbis: vel re tantum: vel verbis tantum vide per tex. et ibi bar. in d. l. re co iuncti. et in d. §. si ead. res. in l. si de leg. 3. In secundo casu principali qm fuerit omnino co iuncti: ut qm diversis rebz et diversis orationibus fuerunt meliorati: d. iuris qd non habet locum si accrescendi. ut est casus in l. si sub conditione. ff. quibus modis vultu fructus amittatur. Quod limita et per Alex. in l. si pluribus. §. si co iuncti. in l. co. l. ff. de leg. 3. Item nota qd co iunctus / cui accret ut portio co iuncti tenetur ad gravamen impositum in predicta melioratione ut notatur per bar. et docto. in d. l. re co iuncti et docto. in l. vna. §. in primo. et §. pro secundo et §. in novissimo. C. de cadu. tollit. et in terminis nostris tenet expressit docto. segura in d. r. rep. l. vni ex familia. fo. et in l. in co. in versiculo quarta conclu. et in ver. quinta conclu. ff. de leg. 3.

¶ **De p. r.**

¶ Los hijos, o nietos del testador no puedan decir que quieren pagar en dinero el valor del tercio ni del quinto de mejoría que el testador quiere becho a alguno de sus hijos o nietos: quando mejorare en el quinto a otra persona alguna sino q en las

De Bateria. l. rrr. c. rrrj.

rrlij.

cosas que el testador ouiere señalado la dicha mejoría del tercio y quinto: o quando no lo señalo, en la parte de la hacienda que el testador degare sean obligados los herederos a gelo dar: salvo si la hacienda del testador fuere de tal calidad que no se pueda conuenientemente diuidir: que en este caso mandamos que puedan dar los herederos del testador al dicho mejorado, o mejorados el valor del dicho tercio y quinto en dineros.

1 **M**elioratus an debeat precise habere meliorationem de rebus paternis vel matris: vel compellatur recipere partium suarum valorum meliorationis.

2 **M. l. x. Nota** ex ista. l. q. melioratus debet habere meliorationem in rebus sibi pro melioratione assignatis: vel q. melioratio non fuit in certis rebus assignata: habebit eandem

de rebus meliorationem facientibus: et non cogitur recipere partium suarum valorum meliorationis si non vult perire si hereditas commodè diuidi non possit. Et idem disponit tex. in l. ad officium. C. de consuetudine diuidendo et in l. eadem quidem. in versiculo q. si commodè et si ponuntur exempla de hoc. In l. de officiis iudicis et in l. si titulus par. v. et in l. si titulus iudicis. foro. l.

¶ Ley. xij.

Mandamos q. el hijo, o otro qualquier descendiente legitimo mejorado en tercio, o quinto de los bienes de su padre, o madre, o abuelos: que puedan, si quisier, repudiar la herencia de su padre y madre, o abuelos, y aceptar la dicha mejoría: con tanto que sean primero pagadas las deudas del defuncto, y sacadas por rata de la dicha mejoría las que al tiempo de la partija parecieron: y por las otras que despues parecieron sean obligados los tales mejorados a las pagar por rata de la dicha mejoría como si fueren herederos en la dicha mejoría de tercio y quinto: lo qual mandamos que se entienda ora la dicha mejoría sea en cosa cierta, o en cierta parte de sus bienes.

1 **M**elioratus in tercio et quinto: vel in tercio: vel in quinto tantum potest acceptare meliorationem: et repudiare hereditatem eius qui cum meliorauerit.

2 Melioratus tenetur soluere debita pro rata.

3 Melioratus in usufructu tertie vel quinte partis bonorum tenetur soluere debita pro rata.

1 **M. l. x. f. in p. l. nota** primo ex ista. l. q. melioratus in tercio y quinto: vel in tercio vel quinto tantum potest petere y acceptare meliorationem: et repudiare hereditatem eius: q. cum meliorauerit: et in hoc cõcorda tex. in l. q. filia. b. q. si. ff. de legat. s. et in auct. vñ si parens. C. d. in officio. testa. et in l. cñ responsio. C. delegatus et in l. h. tit. ix. par. vj. Qd est verum nisi melioratio fuerit relicta hac cõditiõne: vt melioratus non possit hereditate repudiare: vt tex. in d. l. si tit. ix. par. vj. Itē fallit in heredibus tributariis: q. non potest accipere meliorationem: et repudiare hereditatem: vt est casus vnicus et ibi Bar. et do. in l. heredes. C. de omni agro deserto. li. rj. de qua

materia vide per doct. in l. qui se patris. C. vñ de liberi.

¶ In eadē lege scribitur: y sacadas por rata. Nota q. ex ista. l. q. melioratus tenetur soluere debita pro rata: et sic nota: q. prelegatus non affert meriti lucrum: per quod corrigitur tex. in l. si quis seruum. s. si. cum. l. leg. ff. de legat. s. et in l. ex sacro. la. ij. s. vñ de scõ. ff. de herc. insti. et in l. si hereditatem mandata. et in l. s. si certum petas. vbi disponitur: q. prelegatus affert meriti lucrum. De quo vide aliquid per doct. de Segura in repe. l. vñ cum ex familia. fo. vñ. in l. h. co. ff. de legat. ij.

¶ Sed dubitat: vtrū dicta cõclusio habeat locum: etiam si filius sit melioratus in usufructu tertie vel quinte partis bonorum: taliter: q. teneatur soluere debita pro rata: et bar. in l. si. ff. de usufructu legato tenet q. non. Sed contra Bart. dicit veritas: et attendit dispositionem legis ciuilis. Sed hodie per istam. l. contrarium credo verius: maxime cum lex ista loquatur generaliter: et cum sit eadem ratio.

¶ Ley. xij.

¶ Si el padre, o la madre, o alguno de los ascendientes prometio por contracto en tre viuos de no mejorar a alguno de sus hijos descendientes, y passo sobre ello escritura publica: en tal caso no pueda hazer la dicha mejoría de tercio ni de. v. y si la

De Ateria. l. rrij.

biziere, que no yala. Y assi mismo mandamos que si prometio el padre, o la madre, o algunos de los ascendientes de mejorar a alguno de sus hijos, o descendientes en el dicho tercio y quinto por via de casamiento, o por otra causa onerosa alguna: que en tal caso sean obligados a lo cumplir y hazer y sino lo bizieren, que passados los dias de su vida la dicha mejora, o mejoras de tercio y quinto sean auidas por sus chas.

BOT. 1111. 10. 11. 12. 13.

1 **A**scendentes si promiserunt non meliorare descendentes tenentur hoc adimplere.

2 **A**scendentes si promiserunt non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotes vel non.

3 **A**scendens si promittit meliorare filium vel meliorem consequatur potest vel promittit meliorare filiam vel meliorem consequatur maritum et pactus est cum filio vel filia ut cum liberet a predicta obligatione vel melioratione an per hoc fiat praeiudicium filio vel filiae taliter quod meliorario censetur revocata vel inualida.

4 **A**scendentes si promiserunt meliorare filium vel filiam ex causa onerosa tenentur hoc adimplere: quod si non adimplerint post mortem eorum talis filius vel filia habetur pro meliorato mediante dispositione putus.

1 **I**n l. rrij. in prin. Nota ex ista. l. qd si ascendentes promiserunt non meliorare descendentes tenentur hoc adimplere taliter quod melioratio in contrarium facto erit nullus numerus. qd intelligit verum preter qd si primo aliquam esset facta melioratio irrevocabilis. per ea que dicuntur in l. rrij. supra eo.

2 **Q**ued circa premissa primo dubitatur si ascendens promiserit non meliorare filium vel filiam an possint meliorare nepotes vel nepotem circa quod brevis dicitur quod an fuit dictum quod possint nepotes meliorare vel non meliorare et tunc nulla est dubitatio per ista. l. funera. l. rrij. supra eo. aut non fuit hoc dictum sed simpliciter promiserit non meliorare filium vel filiam non facta mentione de nepote et in hoc consistit difficultas. Et primo videtur quod possint talem nepotem meliorare: deo quod appellacione filio in materia odiosa nepotes non comprehenduntur ut in l. liberoz. et in l. filij appellacione. ff. de verbo signifi. et in l. filij. ff. de re iur. to. poss. sed hoc non obstat per rarij credo verum quia quoniam est eadem ratio etiam in materia odiosa appellacione filioz comprehenduntur nepotes ut in l. senatus. ff. de ritu nuptiarum. et in d. l. liberoz. et ita tenet Jo. Fa. in l. si filij abfuit. ff. de testam. tuto. dari poss. Item quoniam constat de voluntate disponentis et est eadem appellacione filiorum comprehendunt nepotes ut in d. l. liberoz. in vers. sed et per alios. Et in casu nostro est eadem ratio et constat quod ille qui promissit non meliorare

re filium non habuit animum meliorandi ne potest maxime in presudicium tertij: est maior dilectio nem habere erga filium quam erga nepotes et non tatur in l. cum avus. ff. de condi. et demonst. et in l. cum acris. ff. de iur. g. h. aliter. s. a. C. de instit. et sub. de quo per glo. et od. in l. gallus. ff. quidam recte. ff. de libe. et posth. Item quod appellacione filioz etiam in materia odiosa quoniam hoc evenit ex natura contractus conventionalis comprehendunt nepotes: nam facit inest quod sequentes in gradu vitra filios comprehendantur ut tenet sal. in l. si in p. n. q. in l. C. de iure emphyteo. sed in casu nostro hoc evenit ex natura contractus: quod talia pacta vel iura per contractum se obligavit non meliorare ergo. et c. Item quod appellacione filioz quod profertur a contrahentibus comprehendunt nepotes quod debet fieri interpretatio contra eum qui potest verba comprehendere: ut in l. veteribz. et ibi gl. et do. ff. de pacris et tenet Bar. in d. l. liberoz. Item quod debemus coniecturare ratione naturalem quod potest moveret et ardentem scdm filios possunt et debemus extendere ad nepotes. Maxime est quod ratio naturalis ita viget in nepote sicut in filio ergo et c. et tenet Bar. in maximo et rarij. C. de libe. p. et in l. scire oportet. ff. de executio. tuto. et in l. non dubit. C. de legi. et Abb. in terminis nostris in consilio. l. rrij. in ij. parte consiliorum.

3 **Q**uedo dubitatur si ascendens promissit meliorare filium vel meliorem consequatur maritum et pactus est cum predicto filio vel filia ut cum liberet a predicta obligatione vel melioratione et filius vel filia talimodo cum liberet an per hoc fiat praeiudicium meliorationi taliter quod censetur inualida vel revocata. Circa quod brevis dicitur quod aut talis filius vel filia iuravit non petere tales meliorationes et tamen servare iuramentum: et in aut de sacramento pubez. C. si adieris reditio. et in l. c. quoniam pacti. de pactis. l. i. ff. de re iur. in terminis specu. in l. si pacti et trasactio. s. f. et Jo. fa. in l. cum non solum. in l. co. C. de bonis libe. et in l. et Alex. et do. in l. pacti quod totali. C. de pactis. cum istud sit pactum de non succedendo quod non repobatur in approbatur a iure et notatur in d. c. quoniam pacti. et in

l. n. c. de pactis. cū similit. aut nō turauit tunc
bal. l. l. cū archidiacono. in v. v. l. c. q. d. c. i. v. l.
in pos. leg. sentent. q. talis maioris sit in
da. cū talis p. v. l. n. v. l. non habuit antm. melior
rad. t. dicit q. isto casu p. m. i. t. d. o. l. maxie cū
nō possit p. l. c. d. o. l. fieri filio cōfentiri: q. sciens
t. v. l. n. t. nō sit fraus. vt. in r. l. sci. de. reg. iuris
l. v. f. c. p. d. o. c. f. a. t. i. s. r. l. q. d. scitis. c. de bo
nif. g. libe. v. b. i. u. o. r. a. f. p. b. o. f. a. p. t. c. l. b. i. v. q. pactū
tali modo factū valet in p. l. c. d. i. c. i. i. n. l. i. t. r. e. c. d. a.
c. i. t. r. e. m. i. n. i. s. i. n. l. p. a. c. t. i. o. n. e. d. o. r. a. t. i. c. d. p. a.
c. t. i. s. v. b. i. d. i. s. p. o. n. i. t. q. t. a. l. e. p. a. c. t. i. nō. v. a. l. e. t. i. p. l. u. d. i.
c. i. t. p. i. a. c. t. i. o. n. e. c. i. t. a. u. t. a. f. e. r. a. t. i. s. i. b. i. l. i. b. e. r. a. f. a. c. t. u. r. a. t.
f. a. c. i. i. c. i. t. i. n. f. a. u. o. r. e. b. n. v. a. l. e. t. S. i. c. a. s. u. i. n. o. v. i.
r. u. r. c. i. f. a. u. o. r. e. r. g. o. e. c. t. a. i. n. t. e. r. m. i. n. i. s. i. n. f. i. s. t. o.
f. o. f. a. l. i. n. f. a. l. i. s. d. e. p. a. c. t. i. s. v. b. i. f. e. r. e. r. e. d. i. n. i. t. p. o.
a. u. d. r. e. i. t. a. c. t. i. a. m. t. e. n. e. r. e. t. i. d. e. t. e. n. e. r. i. n. t. e. r. m. i. n. i. s.
S. p. e. c. i. i. n. t. i. b. d. e. p. a. c. t. i. e. t. r. a. n. s. f. a. l. i. n. f. a. l. i. s. c. i. t. i. n. f. i.

l. pacris. C. de colla. de quo rñ vide distinctionē
bar. in l. si. in vers. iij. est videndū: et ibi do. C.
de pacris. et Jo. fa. ibi: geoz. uatun in rep. c.
quauis pacris. de pacris. l. vs. et in pposito
de notabilem et quasi similem questione p mon
taluz in l. si. in pre et otorgare. et. l. si. foio. l.
¶ In cadem lege ibi. p finio lo fizierem. nota ex
lita. l. et ascendentes pmissorū meliorare dī
cedentes ex causa onerosa tenentur hoc adim
piere: qd si nō adimplerunt et eis mortuis descē
dentes habebūt p meliorata ex dōlū pmissorū
huius. l. per qd corrigitur tex. in l. pacrum qd
dotali. C. de pacris. et notata p bal. in l. cum ar
bitrmedo. C. et in poss. lega. et per alex. in l. pa
crum. in fi. C. de colla. intellige tri conclusionē
nfe legio est veram / patet qd si pūno alteri es
set melioratio irreuocabilis facit per ea qd dixi
in l. xviij. supra eo. de quo vide ibi.

ΠΛΟΥΤΙΑΙ.

¶ Quando el padre o la madre por contrato entre viuos, o en otra postrimeria voluntad hiziere a alguno de sus hijos, o descendientes alguna mejoría del tercio de sus bienes, que la tal mejoría aya consideración a lo que sus bienes valieren al tiempo de su muerte, y no al tiempo que se hizo la dicha mejoría.

Meliorari debet habere meliorationē s̄ bonis q̄ stāt t̄p̄ mortis: et nō de bonis q̄ stābant t̄p̄ quo melioratio fuit facta.

Item. xxiij. nota est ista. l. q. meliorat? nō de
bet habere meliorationē de bonis q. stant
tpe quo melioratio fuit facta: s; duntaxat c. bo
nis q. stant tpe mortis illius q. fecit meliorationē
ex q. inferi. q. si tpe mortis stāt plura bona q. sta
bāt tpe melioratōis meliorat? habebit maiore
melioratōis: idē extra s; cōtra hoc est reg. l. i.
xxij. ff. eo ibi dñ dicitur: nō dō p̄sideraciō al va
loribus breues dñ q. dñ o. p̄metio la dñ dōte
al tpo q̄la dñ dōte fuit cōstruida. vbi exp̄s dñ
ponit q. ē electi dē melioratō al vclit eligere tē
p? melioratōis: vel tpe mortis. s; p. cōcordia
dic. q. ille rex. loq̄tur i casu specialis. s; i eo q. dñ
cepit dōtē: et vult esse p̄ter cū p̄dicta dōtē: et a
stinere ab hereditate: nā poterit hoc facere: dñ
tū? dōs nō excedat legitimā alioq. ad p̄fide
rādū an excedat vel nē: dñ f. ibi electio an vclit
p̄siderare bona q. stabāt tpe cōstitūte dōtē: vel
tpe mortis talē dōtē cōstituentis: s; cū ille sit
casus specialis: s; firmat regulā sū p̄stratū. vt no
tā p. abb. v. do. i. q. cū de cōiugio leproso. et in
c. inter alia. de iunū. ecclia. et p. ista cōclusionē
est rex. exp̄ssus l. do. l. xxij. f. i. sū. ff. p. oīas otras
donatōes. S; p̄mo dubitā: vtrū p̄dic. ha
beat locū et si melioratio fiat p̄bba ḡralia. dicē
dñ sic: facit nō melioratio et tēric p̄is oīis bo
norum: nō q. cū? notabīl. in. fi. i. fi. c. ante. in.
verf. sed p̄tē. C. de pactis. tenet q. non tūo q.

tunc de ber. pñderari tps in quo fit melioratio: t
 nō tps mortis: rñ dicit qñ est fec? si fiat p verba
 vni vñ fatia dicitur si satisfaciō i melioratiōe ter
 re priō hereditatiōe qñ: qñ tñc de ber. pñderari
 tps mortis: cñ hereditas nō dicat autē mortem
 s; cñ i lex ista loqñr gñali: credo qñ habeat lo
 cū nō solus qñ melioratio fit p vba vñ vñ fatia.
 s; etiā qñ fit p vba gñalia: cñ i lex gñali lo qñr
 gñali debet intelligi: vt l. i. d. pñto. ff. de publi
 cia. maxie cñ hodie nō fit differētia vtrius relin
 qñr p vba gñalia vñ vñderat: qñ est dēcere /
 vñ relinqñr quora bonoꝝ / vel quora heredita
 tis p tex. notabili l. lxxj. c. tbi dixi sup. eo. p qñ
 corrigat tex. l. i. nls is sui. qñ fñci. l. seq. cñ simili:
 ff. de legatis. ij. p qñ iura ciuius fundat suā ocu
 lionē. Et cō dūbitatur: vñ pñdita habēat etiā
 locū i donatiōe. circa qñ hēuiter dicit qñ aut lo
 qñmur i donatiōe / qñ a principio nō valet: s; morte
 pñmrat: tñc nulla ē dūbitatio: qñ cñ a pñcipi
 pio nō valet debz tps mortis pñderari: vt l. i. i
 donatiōibz. C. ad. l. falci. in qñntā dicit qñ si de
 cōmissi pñbz fungunt. aut loqñmur in donatiō
 ne a principio valida: tñc viderur dēcedendū qñ
 debet pñderari tps donatiōis: tñ nō tps mor
 tis p doctrinā dñi n. l. f. C. de pactis. s; pñra
 rius credo vñ p istā. l. i. quātz dicit: pñ cōtra
 to entre viuos. fñcta. l. xvj. inf. eo. vñ cñ pñse
 dispōit qñ ille cui ē facta donatiō / tacite vide
 tur melioratus: tñc de melioratiōe aliquid nō
 dēcurat: itē ergo cñ melioratus: clarus est qñ cō
 prehēnditur sub dispōitiōe legis nostre.

OLC. rini.

Cuando el testamento se rompiere, o anulare por causa de pretericion, o exheredacion.

dacion: nel qual ouiere mejozia de tercio, o quinto, no por esso se rompa ni dege de valer el dicho tercio 7 quinto como si el dicho testamento no se rompiesse,

Item certestamentus rumpatur ex causa pte-
risionis: vel ex heredationis: non tñ rumpi-
tur melioratio in tali testamēto contenta.

2 Melioratio potest fieri in testamento: et in co-
dictis: vel in contractu.

Item. xxiij. nota pñlo ex ista. l. q. is testamē-
tus rumpatur ex causa pteritōis: vel ex he-
redationis: non tñ rumpitur melioratio in tali te-
stamēto pñta: idē disponit rex. in ant. ex cau-

sa. C. de lib. pte. qđ pcedit etiā si in tali testa-
mēto nō repiatur scriptus nomē heredis: vt est
rex. notabilis in. l. f. tñ. ii. o. dñia. rega.

3 Sed nota ex ista. l. q. melioratio potest fieri i
testamēto. 2 idē disponit rex. in aut. ex testamē-
to. C. de colla. Item potest etias fieri in codicil-
lis. vt in. l. ex parte. q. j. ff. fam. her. Item potest
etiam fieri in cōtractu inter viuos. vt in. l. xxiij.
et in. l. xxiij. supra co. et in. l. xxiij. infra co.

Cl. rrv.

El tercio 7 quinto de mejozia hecho por el testador no se saque de las dotes 7 do-
nationes propter nuptias: ni de las otras donaciones que los hijos, o descendien-
tes traxeren a colacion o particion.

1 Melioratio tertij et quinti non debet detrabi:
de dote data: vel de donatione propter
nup. vel de alia donatione q̄ venit consecrada.

2 Melioratio an possit detrabi de dote premissa
nondum tradita vel soluta.

3 Melioratio an possit detrabi de donatiōe sim-
plici facta filio existenti in potestate: vel filio es-
mancipato.

4 Si vnus sit melioratus in tertio: et alius in qñ-
to: vtrum tertium debeat detrabi de quinto: vt
eccontra quintum possit detrabi de tertio.

Item. xxi. Nota ex ista. l. q. melioratio ter-
tia et quinti non potest detrabi de dote data:
vel de donatione propter nup. vel de alia dona-
tione que venit consecrada.

2 Sed pñlo dubitatur: vtr melioratio possit de-
trahi d dote. pñssa nōdus soluta vtr tradita cir-
ca qđ dñiū dñi: qđ aut in finem: erat iā cōtra-
ctus p vba de pñti: aut p vba d futuro. In pñ-
mo casu qñ p verba de pñti: aut festiuitas nup-
tiaz erat iā celebrata: et traductio exoris ad do-
tus facta aut nō. in pñlo casu qñ festiuitas erat
celebrata et traductio ad omniū facta videt dicē-
dū qñ nō habeat locus dispositio nre. l. imo qđ o-
tali dote detrabi melioratio p ista. l. in quāvis
dicit: traxere a colacōe: pñti pñti qđ pñti
cta dōs erat iā soluta: et in pñti illi: cui fuerat
pñti: nā alias nō pōt dici pñtiatur trahere
ad colla. nō qđ nō h̄y: ista opinio videtur te-
nere bar. l. libent. q. sane. C. de sacro. ecclie. et
bal. in. l. ff. in. n. co. in. fi. C. de dōis. pñti. et par.
de. ca. in. l. si marito. ff. solu. mar. ff. pñti nō
ob. nātiō: pñtiarius et edo verū. nā certus ē qđ i-
ter dōtē datā: vel pñtiā et nō solutā non repñ-
itur in iure differētia: vt l. cū pñti mōtē. q. j. i. ff. ff.
se de quo et ibi gl. pñti. pñti. ff. de adm. tu-
ro. et l. i. ff. qđ mādato. in. ff. de neg. gestio. et in
l. i. mādato. q. pñti si qñ negotia. ff. mādato. et in. l.
vna. q. accedit i. ff. l. huiusmōdō dōtē: qđ ab extra
nec dñi vñ pñtiatur. C. dñi rei ex o. actio. et ista
opinio nē salū in. l. cū te. C. dñi bona. ante nup.
et al. ex. in. add. ad bar. in. d. q. sane i pñti dōs ē p

missa. et ad dōtē. bar. et bal. rñdetur: qđ loqñtur i
diuerso casu qñ. l. vel statut. dñetatur loqñtur in
dote data. nā ipi qñunt et h̄bent locū et in do-
te. pñtiatur in hoc repñtur diuersitas dōtē. ff. lex
nra simplr loqñ nō faciēdo differētia inter dōtē
datā et pñtiā: ergo. imo dico: qđ dōtē. ba. et bal.
ex pñte fundat nras oclū. cū ipi dicunt: et sta-
tutus loqñtur tñ in dote data et ipi volunt illud
extēdere ad dōtē pñtiā: nā tñ p cōstanti: qñ
statutus simplr loqñtur intelligitur et in do-
te data qđ pñtiā iuxta rex. in. l. de pñtiō. ff. de
publica. et ad ista. l. in quāvis dicit: traxere a cola-
cōe. rñdetur ff. tñ dōtē qđ actioē quā h̄bent
ad ipsam dōtē pñtiā maxime cū bona nō dñ-
catur nisi deducto ere alieno illud qđ sup̄est. vt
in. l. i. pñti. C. de colla. et in. l. subsignatus. q. bona.
ff. de verb. sig. et ibi gl. exp̄ssia in nro pñti ca-
su. pñti illud abesse videtur in quo qđ obligat: vt
in. l. i. qđ mādato. in. ff. de nego. gestio. ff. ista
dōs cēsetur ab esse a bonis defuncti: cū ad illā
soluēda si obligat: ergo. Item qđ actioē h̄y
ad rē: rē ipsas habere videtur: vt in regula. quā
actioē. de reg. iurto. ff. i. cū talis dōs fuit p
missa h̄y actioē ad ipsas dōtē pñtiā: ergo ip-
sā habere videtur: ita tēno p munc. ad qđ bñ
faciunt in. pñti dicēda in. casu qñ festiuitas
nuptiaz nō erat celebrata. sal. lato sc̄m de in. d.
l. cū te. de o. bona. ante nup. et qñ nō habeat locus
dispositio nre legis: imo qđ tunc talis dōtē pñti
sa detrabitur melioratio. et idē tñ bal. in. l. nō si
ne. in pñti. C. de bonis ff. lib. et abb. in. c. ex pu.
de conuict. cōiuga. et in pñmo cons. fuoz pñtiōz.
ff. contrarium tñ bar. in. l. nīp̄ti. ff. rex aniora. et
ista ē cōis opinio vt refert et tñ zacharias in ad
dñ. ad abb. in. rub. desponsa. in pñti pñti: cū
addi. seq. et idem tenet abb. in cons. l. xxiij. in. n.
pñti: et idem tenet larius qđ aīus ff. o. lupi de pa-
la. rub. in su a rce. fol. cxxij. in. o. cum seq.
et idem tenent Bart. et al. de o. bono. in. l. sanc-
mus. C. de nup. vbi cōcludunt qđ matrimonius
dñi vere contractu per verba de pñti: et si festiui-
tas nō accedat nuptiaz: idē tenet bal. in. l. deo

nobis: C. d. epif. t. de. In. n. casu principali qñ
matrimo. fuit duntaxat p vba de futuro ptra
cñ videtur dicēdū q tñc nō habeat locū dīpo
ficio nīc legis qñtuz ad ppositū. q. per ea q dī
cit bal. in. l. nō sine. t. fal. in. d. l. cuncte. t. abb. in.
d. c. ex pu. t. in. d. primo col. t. per tex. in. l. fācio
m. t. C. de nup. t. in. l. stipulatiōe. t. in. l. p. omīta
tēdo. in. pūm. ff. de iure doti. s. p. raturū t. iudo.
roma. alex. t. fal. p. tex. notabile ibi in. l. si ex
tra. n. s. si. ff. de cōditio. ob causam datā. t. alex. in.
l. si cum dotē. t. in. l. q. s. q. in. p. si. ff. sola. ma
trimo. t. idē tenet expresse doc. segura in repe. l.
vnu. ex familia. s. s. t. si fundus. fo. p. in. q. col.
ff. de lega. q. vbi expresse tenet q pmissio dotis
valet t. tenet etia si matrimonius nō seqtur. p
qua pclusione ē etiā tex. in. l. q. s. si. ff. de pūis
legis credito. Et idē per offa dicatis in dona
tione. ppter nup. per ea q dicta sunt. cum eadē
sit ratio teneatur mē predicta. C. d. Scōo dubi
tatur an melioratio possit detrahī de donatio
ne simpli. circa q breuiter dic. q aut talis do
natio fuit facta filio emācipato: tunc cuz apū
cipio valet deby pferri t. notatur p bar. t. do.
in. l. in qñtā. ff. ad. l. falc. t. in aut. ex testamē. C.
de colla. si ergo. pferat de illam deby detrahī
melioratio p pñā. l. in qñtuz dicit: nī dīas otras
donaciōes. s. an odie fili? emācipat? teneatur

pferri simpliciter donatiōe videbim? in. l. xxvj.
inf. co. aut fuit facta filio existēt in pñte. t. tunc
viderur q de tali donatiōe possit detrahī me
lioratiō cū talis donatio nō valeat a principio
s. confirmet morte t. iudicetur esse in bonis de
functi tpe mortis: vt in. l. a pte t. ibi do. C. d. col
la. facta. l. in donatiōibz. C. ad. l. fal. s. p. raturū
credo verius. q talis donatio habear vim reli
cti. t. nō pferat: vt notat in. d. auth. leg. testa. t. in
l. a pte. C. de colla. t. p bar. t. do. in. l. s. s. nec ca
stret. ff. de colla. bono. Imo hoc erit pcpuum
cū sit plegatus siue melioratio spālis vel pñcia
laris / q nō derogat p gñralē melioratiōe: vt
in. l. quonens t. ibi Bal. t. Bal. C. fami. hercia.
de quo vide q dīci in. l. xxvj. supra eo. t. pro ista
conclusione est hodie tex. in. l. xxvj. infra eo. vī
de que ibi dicam. C. Tertio dubitat: si vnus fil
melioratus in tercio t. alius in quinto: an tunc
possit tercio detrahī de qñto vel extra: an qñtū
possit detrahī de tercio. circa q breuiter dic. q
melioratio tercio non pōt nec debet detrahī de
quinto: imo qñtū detrahī primo de tercio per
tex. notabile in. l. c. xxiij. in. l. styli. de quo t. vide
tex. in. l. p. ff. d. religio. t. sumpt. fūne. t. dñl. rñ
ti. rñj. par. s. qd tñ intelligi verū pñter qñ si testa
tor: mādauerit pñter filij qñq onero t. honoro
vt in. lab eo. C. de fidel. t. t. l. i. xxvj. inf. co.

C. l. xxvj.

¶ Si el padre, o la madre en testamēto, o en otra qualquier vltima voluntad, o por
otro alqun contrato entre viuos biziere alguna donacion a alguno de sus hijos o
descendientes aun q no digan q lo mejoran en el tercio, o en el quinto: entienda se q
lo mejoran en el tercio t. quinto de sus bienes: p que la tal donacion se cuente en el
dicho tercio t. quinto de sus bienes en lo que cupiere para q ael ni a otro no pueda
mejorar mas de lo q mas fuere el valor del tercio t. quinto: t. si de mayor valor fue
re, mandamos q vala fasta en la cantidad del dicho tercio t. quinto, t. legitima de
lo que deuian auer de los bienes de su padre t. madre t. abuelos, t. no en mas.

- 1 **A**scendentes donando descendenti tacite videtur eius meliorari: licet de melioratione aliquid non dicatur.
- 2 Supra dicta pclusio an habeat locū tam in filio emancipato q in filio in pñte constituto.
- 3 Ista tacta melioratio / de qua in hac lege an possit repocari.
- 4 Si ascēdit donauit vñ / t. postea alter fecit meliorationem an reuocetur donatio per meliorationem superuenientem.
- 5 Que dicta sunt respectu descendentiū / habet etiam locum respectu ascendentiū.
- 6 Tex ista q est pñaria. l. xxvj. qñtū dbeat intelligi
- 1 **I**n. l. xxvj. nota ex ista. l. qñtū dbeat intelligi do descendenti tacite mediare dispositive hu
ius. qñtū cundē meliorare: s. i tali donatio
ue nō dicat aliqd de melioratiōe: i hoc. l. ista
ē notabilis t. bñ notanda de quo vide do. de se
gura i repe. l. vñ ex familia. s. s. t. si fundus. fo. v.

in. inf. co. in vers. in. adeo. ff. de legatis. ff. Sed
circa pñissa pñlo dubitat / an sup. dicta pclusio
habeat locū tā in filio emācipato / q in filio in
pñte constituto. p cuius marie declaratiōe s.
suponeda sum qdā iuris pñcipia. t. pñmū iuris
pñcipiū ē: q donatio simplex facta filio emāci
pato t. tenet cū sit valida: nō imputat in legi
timā: vt tenet bar. t. do. in. l. i. in qñtā. ff. ad. l. falc
diā. t. in. l. s. s. nec castret. ff. de colla. bono. t.
do. cōiter in aut. ex testamēto. t. l. si emācipari.
C. de colla. t. t. l. i. in. l. rñ. par. v. s. s. nō im
putei in legitimā cū cōstetur: vt i. bar. in. d. s.
nec castret. t. do. in. d. aut. ex testa. t. in. d. l. si emā
cipari. s. extra donatio simplex facta filio exis
tēt in pñte regulari apñcipio nō valet impe
diere pñta pñte: t. cū nō valeat a principio: cō
firmai morte donatis t. spuratur in legitimā
habeat vim relicti: vt l. a pñte. C. de colla. nō
tñ pferat: vt p bar. t. do. in. d. l. in qñtā. t. l. d. s.

se bagan en el dicho tercio de mejoría, ora en el quinto, mandamos que valan para siempre, o por el tiempo quel testador declarare sin bazer diferencia de quarta ni de quinta generacion.

1 **A**scendens potest apponere grauamē in melioratione cū limitatiōe: idē in descendēte.

2 In melioratione an possit fieri substitutio pupillaris. (gariis)

3 In melioratione an possit fieri substitutio vulgaris.

4 Substitutus ad quē puenit melioratio an teneatur ad grauamen in melioratione impositum.

1 **I**n l. xxviii. nota ex ista. l. q. ascendens potest apponere grauamē qd voluerit in melioratione descendenti facta qd intellige vtz si illud grauamē apponat antea qd melioratio sit perfecta: q. postea qd fuerit perfecta nō poterit grauamē apponi i iudiciis meliorati: vt in l. perfecta donatio. C. d. donatio. q. sub mō. Qd tñ intellige vtz qñ esset talis donatio: q. reuocare nō posset: vt q. d. et facta ex causa onerosa. vel q. si cē tradita possessio alias si possit reuocari: bñ posset imponi grauamē: p ea q. dicta fuerit in l. xvi. supra. eo. Itē intellige vtz grauamen: dum tñ grauamen apponatur in fauorē psonarum in hac lege contentarū: s. scō ordinem successio nis alias secus pro vt in lege iusta disponitur.

2 **Q**uod circa pmissa primo dubitatur: vtz descendens possint apponere grauamen in melioratione ascendenti. s. dicatis q. sic eodē modo si eut ascendentes per ea q. dicit in l. xix. supra. eo.

3 **I**n scō dubitatur vtz in melioratiōe possit apponi substitutio pupillaris. s. dicatis q. sic: et si substitutus sit extraneus: q. cū talis substitutio possit fieri legitimā: vt dicit in l. vj. sup. eo. s. e. r. r.

CLxxviii.

Quod lex del fuero que permite que el que tuuere hijo, o descendiente legitimo pueda hazer donaciō hasta la quinta parte de sus bienes: y no mas: y la otra ley del fuero que assi mismo permite que puedan mandar teniendo hijos, o descendientes legitimos al tpo de su muerte la quinta parte de sus bienes, se entienda y platique, q. por virtud de la vna ley y de la otra no pueda mandar el padre ni la madre a ninguno de sus hijos o descendientes mas dñ quinto d. sus bienes en vida ni en muerte.

1 **A**scendens potest donare vel legare descendenti tantū alius filijs legitimis: y naturalibus vnam quintam bonorum duntaxat: e non duas quintas.

2 An possint legari vel donari extraneis due qñ re bonorum.

3 Si ascendens in casu quo habeat filios legitimos y naturales legauit extraneis tertiam partem bonorum: an valeat legatus vsq. ad eā currentem quantitatem quinti.

4 Filius an possit reuocare alienata per patrem in ludo vsq. ad legitimam suam.

5 Filius an possit reuocare alienata p pater i frau. leg.

1 **I**n l. xxviii. ad intelligentias huius. l. est p. sup.

In l. ex tñ. C. de inoff. testa. ita eodē mō potest fieri in melioratiōe: maxie cū melioratio tertij sit legitimā: possitem filio plegare. s. ista conclusiōe in finibus tñ do. segura in sua repe. l. vnus ex familia. fo. xviii. in. in. col. in vñ. i. q. hoc sit verus: s. in quantum sit r. dicit q. melioratio tertij nō potest venire ad extraneos. intellige vtz r. p. substitutiōe fidelicōm iustitiam: sec? tñ ē per substitutiōem directaz vt supra dicitur est.

2 **T**ertio dubitatur: vtz possit fieri substitutio vulgaris in melioratione. s. dicatis q. sic. d. quo dicit vt per docto. de segura in d. repe. fo. xix. in. f. co. in vers. limito secundo istum tex.

3 **Q**uarto dubitatur vtz substitutus ad quē puenit melioratio teneatur ad omnia i postea in melioratiōe. s. dicatis q. sic: p ea q. notat bar. t. do. in l. re cōiuncti. ff. de lega. iij. t. l. vna. q. in p. mo. t. in. q. p. ij. t. in. q. in nouissimo. C. de cadu. tollent. t. idem tñ in terminis do. de segura in d. repe. fo. xix. in. ij. col. t. fo. xv. in. ij. col. cum seq. Itē nota: q. p. vñ mō potest meliorare vnus filius vsq. ad decem annos in tertia pte bonorū suorum: s. q. post decem annos restituat melioratiōem alteri filio vel nepoti. Item potest meliorare vnus filium in usufructu. tñ t. q. parte partis bonorum: s. alius in p. p. tate per istas. l. t. ita tñ do. segura in d. repe. fo. xix. in. in. col. in vers. ex hoc ego etiam infero. de qua materia vide Lmus t. do. in l. ex his verbis. C. d. his que sub modo lega. t. doctoem segura in dicta repe.

ponendum: q. rep. in l. xxi. vñ. l. iij. foro leg. bñ sponit: q. ascendens potest donare vel legare filijs vel extraneis quintā partē suorum bonorum: Item rep. in l. xxi. vñ. col. ii. disponit: q. possit eodē mō donare vel legare quintas partem bonorū suorum. Item rep. in l. vñ. tit. xij. eodē lib. disponit: q. possit eodē modo dare vel legare quintā partē bonorū suorum: sic cū per dictas leges hoc erat dispositū: dubitabatur vtz possit donare vel legare tres vel duas qñtas. t. videbat q. sic: ideo q. per quālibet illarū legū pmittebat vnam quintā donari vel legari: t. nō erat vñ simile: q. oēs ille leges verna ostendat quā loqñtur: maxime cū lex debeat ferre de du

21 Bateria. Lrrir.

blo et l. l. qd labeo. ff. de carbo. edicto. th. hodie
per. l. infam. declaratur. qd vna duntaxat quinta
possit filio legari. vel donari. et non due.

2 Sed primo dubitatur: utrum ascendens possit legare vel donare extraneis duas vel tres quas. et videtur qd sic: qd lex infra dicitur loquens in filiis quibus prohibet duas quintas reliquis ergo videtur extraneis permittere eas qui unus negat aliud affirmare videtur: et in. c. nomine. de presumptio. contrarius sic credo verius: ideo qd infra loquitur exemplificative: nō tñ statuo do aliud in filiis qd in extraneis: maxime cū ascendens magis diligat suos descendentes / qd extraneos. et notatur in. l. generaliter. ff. cū ante. de insti. et substi. c. in. l. ex facto. ff. si quis rogatus. ff. ad trebelli. c. in. l. cum aulus. ff. de consuetis. et demonst. et cum hoc prohiberetur in filiis quibus est debita hereditas pñia / c. sunt quasi dñi in vita parentum / et notatur in. l. in

fusa. ff. de liberis & posthu. a fortiori debet pro
hiberi in extraneis. Et ita quotidie practica
tur.

¶ Secundo dubitatur si ascendens in casu d. 3
habeat filios legitimos et naturales legaverit
et transierit tertiam partem donorum suorum in
legatum vltimū ad concurrentem quantitatē
quinte partis donorum: dicatur qd sic per ea qd
dixi in lege. vltimū. supra eo. pro qua conclusio
ne est iter. in lege. vltimū. in lib. iij. folio i.

Tertio dubitatur, vtrum filius possit reuoca-
re alienata per patrem in ludo vsq; ad concur-
rentem quantitatem sue legitimæ. Et dicatis q
sic vt per Bart. & doct. su. l. si. n. l. C. si in frau-
dem patro.

Quarto dubitat: utrum filius possit reuocare alienata p patrem in fraudem sue legitimæ. & discatis q sic cum declaratione de qua per bal. & doctor. in hoc fundo. C. si in fraudem patris.

Clef. xxix.

Quando algun hijo o hija viniere a heredar o a partir los bienes de su padre, o de su madre, o de sus ascendientes, sean obligados ellos y sus herederos a traer a colacion y particion la dote y donacion propter nuptias, y las otras donaciones que oviere recebido de aquel cuyos bienes vienen a heredar: pero si se quisieren apartar de la herencia, que lo puedan hazer: salvo si la tal dote o donaciones fueren inoficiosas, que en este caso mandamos que sean obligados los que las recibieren, assi los hijos y descendientes en lo que toca a las donaciones como las hijas y sus maridos en lo que toca a las dotes, puesto que sea durante el matrimonio, a tornar a los otros herederos del testador aquello en que son inoficiosas para que lo parta entre si. Y para se decir la tal dote inoficiosa se mire a lo que excede de su legitima y tercio y quinto de mejoría en caso que el que la dio podia hazer la dicha mejoría quando hizo la dicha donacion o dio la dicha dote, quando consideracion al valor de los bienes del que dio o prometio la dicha dote al tiempo que la dicha dote fue constituida, o madada, o al tiempo de la muerte del que dio la dicha dote, o la prometio, o mas quisiere escoger aquel que fue la dicha dote prometida o madada. Pero las otras donaciones que se hizieren a los hijos, madamos que para se decir inoficiosas se aya consideracion a lo que los dichos bienes del donador valieren al tiempo de su muerte.

De vel donatio ob causas vel simplex: an
debeat conferri vel non.

2 Si duob' filijs fuit dos data: et ambo repudiāt
hereditatē p'nam vel m'nam: et unus q'sqz con-
vult eē p'curator sua dote: aut qñ hoc possit fieri.

In l. xxiij. Nota ex ista. l. q. descendens tene-
tur cōferre dotē & donatio. propter nup. t.
et donationem quā habuit ab ascendere de cu-
ius hereditate disquidā tractatur. Ad p̄ba-
tur per. l. infam. inquam tunc dicit. la. dotē & dona-
tionē propter nup. & las otras donaciones. c. idē
disponit tē. in l. xxi. supra co. 3. vbi cōtra hoc ē
rex. exp̄m̄ l. in l. xxi. supra co. vbi disponit q.
si ascendens faciat donationem descendenti taci-
te ex l. dispositione censē eundem meliorare li-
cet aliqd. de melioratōe nō dicat. si ergo cēse-

melioram non tenetur pferri: et notat in aut. ex
 testa. in l. a. pte. c. de colla. sed in l. infra dispo-
 nitur quod teneatur donatio pferri: ergo non sen-
 titur melioratio. igitur quod dicitur. Et ppetuo
 quod dicitur in l. de pala. rube. in sua notabili et ele-
 gantia repe. c. p. ff. de donatio. inter virum et
 uxorem. in pffertu dicitur de re. lxxij. mouet ista
 piraticus non tam clare: et claudat quod tenet in d. l.
 xxiij. inuenitur loquitur donatione simpliciter: et re-
 datur et ad dotem donatio. ppetuo. vbi ad do-
 nationem. alia ob causas: et sic quod dicitur pffertu ad do-
 nationem vbi faciendo donatio ppetuo vbi ob causas vbi
 dicitur et ceterum in melioram vel pffertu dicitur quod
 debet intelligi pte. l. d. l. xxiij. et ad istum re. lxxij. ubi
 dicitur quod donatio ppetuo ppetuo debetur pferri/
 respondit ipse sed tamen minus accipiendo vel

aliter inquantum res iste dicitur qd dos vel donatio
 pferat intelligatur qd dñat pferatur illud qd
 superest de dote vel donatio deducta legitima
 et melioratioe tertij et quinti. Et pertransit euz
 ista opinione ppter qz si p vel mater reuoca
 uerit tale dote vel donacionem / alteri filio se
 cūct melioratione q tunc dicit ipse / q talia ta
 cita melioratio in m reuocatur. Et certe lz
 ei? aucto: itas sit magna / credo firmiter / q fuit
 deceptus / et deulante a tra mite veritatis / q cla
 re pbabitur. Itā certus est q dos venit pferen
 da scdm dispositionē iuris ciuili nisi plegetur
 vt est rex. in aut. ex testamēto. C. de colla. et in l.
 pactus. et in l. si de dote. eo. et. et idem dñsponitur
 per istā. l. et rex. in d. l. xvj. d. eo. nō obstat q lo
 quitur in simplici donacione vt ex vbiis eiusdē
 patet: et extendere legē illam ad dote vel dona
 tionē ob causam ad inducēdas leges correctio
 nē / esset iniqui / cū regum correctio sit iuridica:
 vt in l. vna. C. de inoff. d. in l. c. cū expediat
 de electio. li. vj. Et inquantum dicit q talis me
 lioratio potest reuocari / nō fuit memo: de dñ
 spositione rex. in l. xvj. sup. eo. vbi dñsponit / q
 melioratio facta ex causa dote vel donatiōis p
 pter nup. nō pōt reuocari. Et inquantum supplez
 literas nre legis dicendo / q tenetur pferre do
 tē tanto minus accipiendo constar dñsse ptra
 rius veritati p istā. inquantum dicit collatio
 participacioni. Nota verbū p participaciō: qñ
 dicit nō solū tenetur pferre / sed etiā tenetur dñ
 uidere: et fratribus cōficare. Et pbatur per l.
 nfas in quatū excipit casus qñ filia cōrenta do
 tē nō vult p vel mī succedere: q casu censetur
 in dote meliorata: cū ergo sit casus spālis et
 exceptus / firmiter regulas in contrariis. vt in c.
 qm. scilicet vulg. de cōiugio lepro. Et sic per pcedi
 ta teneo p constanti q rex. l. b. l. xvj. dñat ptra
 loqitur in donacione simplici in qua filius taci
 te censetur meliorat. Sed si eā sic intelligam?
 tunc est penitus ptra nre legi: nam dicimus
 q filius cui facta est simplex donatio tacite vi
 detur illa melioratus: sed lex nra disponit ptra
 rius: imo q dos et donatio ppter nup. et alie
 donaciones debent conferri et diuidi: si ergo dñ
 bene pferri et diuidi talis filius nō censetur me
 lioratus / igitur quid dicendum? Quapropter dñ
 caris / q iste rex. inquantum dicit: q laa otras dona
 ciones: debz exponi scz similes ob causas. nā dñ
 cit / q dos et donatio ppter nuptias / q sunt do
 nationes ob causam / vt notatur per gl. et do. in
 aut. ex testamēto. de colla. debent pferri et alie
 donaciones: scz similes ob causas: nō tñ dona
 ciones simplices: q dñcio / et est repetitua simi
 lity. vt est glo. valde notabilis qñ in nro pproprio
 casu idem exponit et declarat in d. aut. ex testamē

mento. C. de colla. vbi dicit rex. ex testamento et
 ab intestato cessat dotis et alioz dñorum colla
 tio. dicit gl. aliorū dñorum scz similit ob causas:
 non tñ simplici. Et ita cōter tenetur per do. ibi
 maxime per alx. et est etiā gl. similis in l. si fugi
 tiui. in glo. finali in prin. C. de seru. fugitiui.
 Et sic cōclusiue teneat / q filius hodie nō re
 netur pferre donatiōē simplici p. d. l. xvj. in
 telligendo pnot ibi dñci: q bene teneat cōferre
 dotem et donatiōē ob causas per istā. l. cū qua
 pccordat rex. in d. aut. ex testamēto. C. de colla.
 et ita teneat. submittēdo me tñ correctōis vte.
 ¶ In eadē. l. ibi: pucto q sea durate el matri
 monio. per istā. l. corrigi rex. in hoc puncto in
 l. dotis. C. de colla. et cōs cōclusio do. in l. vna:
 C. de inoff. d. vbi cōclusiue tenebatur / q
 filia durante matrimonio nō poterat cogi dote
 in officiosam pferre: et approbatur opinio sol?
 pau. de ca. ptra rii ptra cōm opinione tenētis.
 ¶ In eadē. l. ibi: in caso qel que la dñs posia
 fayer la dñcha memoria. Circa hoc qñ hoc possit
 fieri vel qñ non / vide q late dicta fuerunt in l.
 xvj. sup. eo. ¶ In eadē lege ibi al. tñpo qñ la dñ
 cha dote fue constituyda. contrarium disponit
 rex. in l. xvj. supra. eo. quapropter p solutione
 et concordia vide que ibi dicta fuerunt.
 ¶ Sed circa pmissa finaliter dubitat si duob?
 filia fuit dos vel donatio ppter nup. data q
 voluit se abstinere ab hereditate pñay vel mater
 na: et vnusquisqz vult esse content? sua dote vel
 donacione / an possit hoc fieri. Circa qd breuiter
 dñci / q aut vnusqz dos vel donatio simul scire
 non excedunt suam legitimā et tertias et quintā
 partē bonoz: tunc poterit vnusquisqz esse cō
 tent? sua dote vel donacione p. l. nfas. aut exce
 dunt suam legitimam et tertias et quintam: et tñc
 videf qñ ille cui primo fuit dos vel donatio da
 ta pferatur per regulā. qui prior ē per postorē
 iure vt in regula. qui prior de regu. iuris li. vj.
 maxie qñ in casu nro interuenit traditio / ideo
 nō poterit reuocari ab illo cui primo fuit dona
 tio facta vñ dos data. p ea q dñci l. xvj. sup. eo.
 et sic scdm hoc primus habebit melioracionem
 tertij et quinti: de qua in hac lege et etiam suam
 legitimā: scds vero non poterit habere pter qz
 suaz legitimā / et residu dotis vel donatiōis re
 seruabit alijs heredibus. e contra videf q imo
 ambo cōcurrant equaliter in melioratiōe: ideo
 qz qñ duo fuerint meliorati in diuersis ptracti
 b? censet vnusquisqz meliorat? pio medietate
 vt in l. cum hic status. g. pulam. in fine. ff. de do
 natio. inter viros et vxores. et in l. quotiens. C.
 famile heredi: maxime ppter equalitatem ser
 uandam iuxta rex. in l. illud in fi. C. de colla. sed
 mihi videtur q prima opinio ē verior: ideo qz

ri. De quo per Bar. et docto. in l. i. ff. solu. ma-
rimonio. Quod tamen est verum; quando est
relictum ab ex. franco/secus si sit relictum a pa-
tre. vt per Bar. in d. §. nullus. De quo etiam vt
de Bal. in c. §. donare. qualiter scidum olim
poterat aliena. et per Alex. in adda. Bar. in
d. §. nullus. De qua materia vide melius quam
alibi per Bar. Bal. Cinnam. Sal. Joan. fab. et
docto. in l. i. C. de sacrosan. ecclesie. et per Abb.
in c. quod autem de peniten. et remissio. Item
postquam predicta legata fuerint deducta; de-
ducentur alia legata non pia de quatra parte
bonorum per istam l. Quod tamen notabiliter
limita; nisi de mente testatoris appareat qd vo-

luit primo solut legata non pia; quia legata pia:
vt si post legata pia facta distit aliorum bonorum
incorum volo primo legata no pia detrah. vel
aliter appareat ex coniectura mente testatoris.
vt per Bar. notabiliter. in l. i. si quis seruum. §.
fi. in fine. ff. de lega. 2.

¶ Tertio dubitatur si quis sit melioratus in ter-
tio et quinto et alius particulariter in certa re et
istud legatum particulare efficiatur caducum
vel pio non scriptum vel alias inualidus; vtrius
reuertatur ad heredes; vel ad melioratum in
tertio et quinto. Et dicar. qd deuoluitur ad me-
lioratum et non ad heredes. vt tenet Bar. in le-
ge si §. fi. ff. de auro et argente lega.

C. lxx. rrrj.

¶ Porque muchas vezes acaee que algunos por que no pueden, o por que no quie-
ren hazer sus testamentos dan poder a otros que los haga por ellos; et los tales co-
missarios hazen muchas fraudes y engaños con los tales poderes, escudando se
a mas dela voluntad de aquellos que se los dan; por ende por euitar los dichos da-
ños ordenamos y mandamos, qd de aqui adelante el tal commissario no pueda por
virtud de el tal poder hazer heredero en los bienes del testador ni meiora de ter-
cio ni de quinto; ni desheredar a ninguno de los hijos, o descendientes del testador;
ni los pueda substituyr vulgar, ni exemplamente; ni fayer les substitun-
cion alguna de qualquier calidad que sea; ni pueda dar tutor a ninguno de los hi-
jos, o descendientes del testador; salvo si el que le dio el tal poder para hazer testa-
mento especialmente le dio el poder para hazer alguna cosa de las susodichas ene-
sta manera el poder para hazer heredero nõ bairdo el que da el poder por su nom-
bre a quien manda que el commissario haga heredero, y en quanto alas otras co-
sas, señalando para que le dr el poder; y en tal caso el commissario pueda hazer lo
que especialmente el que le dio el poder señalo y mando, no mas.

- 1 **Q**uoniam commissarius potest testare nomine defun-
cti etiam si iam sunt preteriti plures anni;
dum tamen nomen heredis sit per defunctum
expressum alias secus.
- 2 Commissarius non potest facere exheredatio-
nem nec inuoluntatem nec substitutionem nec
dare tutores testamento etiam si ad hoc habeat
particulare et speciale mandatum.
- 3 Mulier an possit esse commissaria.
- 4 Si maritus de doli uxoris potestatem testandi p-
cessit vltur luxuriose vel contra heredes nup-
tiales an per hoc videatur reuocata sibi potestas.
- 5 Commissarius an possit alteri delegare potesta-
tem testandi sibi a defuncto datum.
- 6 Commissarius an possit variare inuoluntatem
vel institucendo vnum; et postea reuocando illam
inuoluntatem vel institutionem meliorare vel
instituire alium.
- 7 In casu huius legis an sufficiat qd testator de-
clarat nomen heredis vel legatarum per nomen
valde notu; licet non exprimat nomen propriu.

Si testator expressit nomen propriu tñ non appo-
suit vbi instituo vel lego vel instituas an sufficiat
An habeat locu suu agendi ad supplementu co-
tra testamentum factum per commissarium.
Que solennitas requiratur in commissaria pcedenda

In l. rrrj. nota primo ex ista l. qd commissar-
ius potest testari nomine defuncti; dñs tñ
nomen heredis vel legatarum sit per defunctum
expressum alias contra. Ad proccit etā si iam
sit preteriti plures anni a tempore qd fuit sibi pote-
stas testandi concessa; dñs mō ille qui talem pote-
statē concessit illā non reuocauit; vel si nō se-
cit aliud testamentu per qd videatur candē po-
testatē reuocare vt in l. i. sancimus. C. de testa-
vide. l. rrrj. infra co. et cum disposicione nre le-
gis cōcordat rex. in l. vj. ti. v. l. iij. foro. l. de qua
materia vide rex. et do. in l. captatorias. C. de te-
sta. militis. et in l. captatorias. ff. de hereditibus
institue; et late per Specu. in titu. de instrumen-
tomm editio. §. nunc vero aliqua.

¶ Scō nota ex ista l. qd commissarius non pōt fa

Abateria. l. rrrj.

cere exheredationem / nec meliorationem / nec substitutionem / nec dare tutores testamentarios / nisi ad hoc habeat speciale mandatum.

¶ Sed circa primam primo dubitatur vtrū femina possit esse commissaria. Et videtur quod non: quia prius quod datur alicui ad testandum de procuratorum mandatis: procurator dicitur qui negotia aliena nomine dñi gerit ut in l. si de procura. sed mulier non potest esse procuratrix: ut in l. aliena C. de procura. ergo nec commissaria. Item tunc et commissaria equiparatur ut per glo. 2. do. in l. tu et la plerumque. ff. de iure. Sed femina non potest esse tutor: ut in l. i. de iure. et in l. i. C. qñ mulier officio tutoris. ergo videtur quod non possit esse commissaria. Sed hoc non obstantibus prout credo verius imo quod femina possit esse commissaria: et primo per glo. notabile in l. vna. §. pro feco. in parte apud eos / ibi vel sibi electa fuit mater et ministra. C. de cad. tollen. vbi dicitur quod femina potest esse ministra ergo commissaria. Item facit tex. in l. c. quātaualis de iure iuran. vbi notatur quod femina potest esse arbitrix. ergo potest esse commissaria iuxta notata in l. i. ff. de lega. 2. Item facit tex. in l. a. ff. de alimē. et cib. lega. vbi disponitur quod femina potest esse executor testamenti ergo bene potest esse commissaria. Et ista conclusio est de mente bar: ibi in l. i. co. et idem tenet jo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. xl. in l. i. co. in v. et sic ista aliquid adducit: et ad primam fundamentum per prout adducit rñdetur quod licet vtrū sit quod femina non possit esse procuratrix: illud est verum quo ad iudicialia: ut in d. l. aliena. Secus tñ est quo ad negotia quia tunc bene potest esse procuratrix: ut in l. led si quis. §. pñ. ff. de institutio. Ad secundum fundamentum respondetur quod non per omnia sunt similia cura et commissaria: ut de se patet: remanet ergo vera conclusio quod femina potest esse commissaria.

¶ Secundo dubitatur si maritus dedit sue uxori potestatem testandi per eam si talis vxor sit aut luxuriosa se an per hoc videat sibi prius reuocata. Et dicendum quod sic: ut tenet jo. de imo. 2. alex. in l. eni quis test. §. qui sibi aut filio. ff. de verbo. obli. et tunc habebit locum dispositio tex. in l. xxiij. in fine. in fra eo. Quid est verum nisi luxurietur per vim sibi illatam. ut per abb. in c. ij. de conuer. confug. et bal. 2. ange. in l. i. §. remouet. de postulando. Sed si non vinat luxuriose / sed contraxit fecus matrimonio nihil an per hoc videat sibi prius reuocata et bar. in d. l. a filio 13. quod non / et idem tenet bal. i. auctor. eisdem pens. in fine. C. de fecis sup. et alex. 2. do. et o. i. d. §. qui sibi aut filio. ideo qui mutauit statum in melius. et idem tenet jo. de imo. in c. ratificus de testa. et bal. in l. bñficiis. in viij. co. in fi. in vñ. quare ergo an mater. C. de impube. et alio. Sed contrarium tenet bar. aug. rappa. pau. de ca.

alexan. 2. do. in l. ex facto. ff. de vulgari et pupi. substi. et ideo cogitur.

¶ Tertio dubitatur vtrū commissarius possit alteri delegare potestatem testandi sibi a defuncto relicta vel daria. Et videtur quod sic: quia talis commissarius censetur procurator ad negotia: procurator aut negotia potest alius substituere: ut in l. si procuratori §. ij. ff. mandati. sed hoc non obstat prout credo verius imo quod talis commissarius non possit alii substituere. per tex. in c. si. §. de officio de lega. vbi disponitur quod quando alicui committitur iudicium ministerium / non potest alius substituere: et quod commissaria sit nudus ministerius probatur per tex. in l. si quis titio. ff. de legatis. 2. Item facit tex. in c. tua de testamen. vbi disponitur quod executor debet per proprias manus exequi / et non alteri substituere vel delegare. Ad obstat fundatus pro primo parte adducitur: illud procedit quod generaliter est procurator ad oia fecit si ad vna rem tñ: ut est in casu nro ut notatur in d. §. i. legis si procuratori: et hoc est etiam de mente huius. Ad intelligere verum nisi habeat speciale prius delegandi talis factionem testamenti.

¶ Quarto dubitatur vtrū commissarius possit variare actionem vel institutionem vel reuocando illam meliorationem vel institutionem meliorare vel instituere aliam. Et dicatur quod non: ut est in l. huiusmodi. §. si testator. ff. de lega. 3. per qua conclusionem est etiam hinc tenet in quantum dicitur quod de huiusmodi hoc specialiter declarat. si ergo commissarius hoc debet declarare / inferitur quod commissarius non potest variare. Pro qua etiam conclusionem est tex. in l. xxv. infra eo. Quod procedit etiam si talis commissarius reuocasset in se potestatem variandi. ut in d. l. xxv. infra eo.

¶ Quinto eadem ibi / nominando ei quod ei potest potest suum nomen. Circa hoc et quid dubitatur an sufficiat quod delectat nomen heredis vel legatarij per nomen valde notum licet non exprimat nomen proprium. Et credo quod sic per gl. in l. hac consultissima in parte et indicia. C. qui testat. facere possit. De quo videtur per hoc in l. quoriena. §. si qui nomen. ff. de heredi. instituci. et in l. i. ff. de libe. et post huius.

¶ Sexto circa primam dubitatur si defunctus expressit nomen proprium tñ non apposuit verbum heredes ut quod dicitur de potestate. Sed pro hac habet testimonium quicquid que huius a Sacho non tñ dixit heredes. vtrū commissarius virtute talis commissarii possit Sanctum instituere. Et dicendum quod sic: si constat quod voluit Sanctum esse redem per tex. in l. errore. C. de testamentis.

¶ Septimo dubitatur vtrū copertus ius agendi ad supplementum contra testamentum factum per commissarium si alicui filio dedit minus legitimam

sua secundum formam rex. in lege omni modo.
C. de officio. testa. Et dicantur sic per glo-
sam notabilem in lege. l. v. in unitatis. in parte
legitima. C. de impube. et alijs subdit.

¶ Octauo dubitatur que solemnitas requira-
tur in commissaria concedenda. De quo vide
que dicam in lege. l. xxiij. infra co.

Lex. lxxij.

¶ Quando el testador no hizo heredero, ni menos dio poder al commissario que lo
hiziesse por el ni le dio poder para hazer alguna cosa de las dichas en la ley progi-
ma, sino solamente le dio poder para que por el pueda hazer testamento, el tal com-
missario mandamos que pueda descargar los cargos de consciencia de el testador
que le dio el poder: pagando sus deudas, y cargos de seruicio, y otras deudas seme-
jantes: y mandar distribuy por el anima del testador la quinta parte de sus bienes
que pagadas las deudas montare: y el remanente se parta entre los parientes que
vinieren a heredar aquellos bienes ab intestato: y si parientes tales no tuuiere el te-
stador: mandamos que el dicho commissario dexando le a la muger del que le dio
el poder lo que segun leyes de nuestros reynos le puede pertenecer, sea obligado a
disponer de todos los bienes del testador por causas pias y prouechosas a la ani-
ma del que le dio el dicho poder: y no en otra cosa alguna.

¶ In l. xxiij. in prin. De materia busus legis
vide rex. in lege. v. titu. v. l. ij. foro leg.

¶ In eadem lege idem que segun leyes de nue-
stros reynos. De quibus in lege. h. et in lege. in.

infra co. et in aucten. piterca. C. unde vir et vx-
or. et in lege. v. titu. xij. par. vj. De quo vide
Joan. Lupi de Pala. Rube. in sua repe. folio.
xxvij. in iij. co.

Lex. lxxliij.

¶ El commissario para hazer testamento, o mandas, o para declarar por virtud del
poder que tiene lo que ha de hazer de los bienes del testador no tenga mas termi-
no de quatro meses si estaua al tiempo que se le dio el poder en la ciudad, o villa, o
lugar donde se le dio el poder: y si al dicho tiempo estaua absente, pero dentro de
estos nuestros reynos, no tenga ni dure su poder mas de seys meses: y si estuuiere
fuera de los dichos reynos al dicho tiempo, tenga termino de vn año, y no mas: y
passados los dichos terminos, no pueda mas hazer que si el poder no le fuera da-
do: y vengán los dichos bienes a los que los banian de hauey muriendo el testa-
dor ab intestato. Los quales terminos mandamos que corran al commissario aun
que diga y alegue que nunca vino a su noticia que el tal poder le hauiá sido dado:
pero lo que el testador le mando señalada y determinadamente señalando la perso-
na del heredero, o señalando cierta cosa que hauiá de fazer el tal commissario: man-
damos que en tal caso el commissario sea obligado a lo hazer: y si passado el dicho
termino no lo hiziere, que sea baido como si el tal commissario lo hiziesse, o decla-
rasse.

Lex. lxxliij.

¶ El commissario por virtud del poder que tuuiere para hazer testamento, no pue-
da reuocar el testamento que el testado: hauiá becho en todo ni en parte: salvo si
el testador especialmente le dio poder para ello:

¶ In l. xxiij. Nota ex ista lex. qd commissar-
ius potest vti commissaria sibi data infra
terminum quattuor mensium / si est presens in
cluitate / vel loco / vbi commissaria fuit sibi com-
missa. et si est absens / dum tamen fiet in hoc re-
gno infra terminum sex mensium. et si sit in alio
regno / infra annum: postea vero non poterit ta-
li commissaria vti. Et istud tempus currit tan-

scienti quam ignorant. Et si commissarius in-
fra istud tempus non instituerit heredem per
defunctum nominatum / vel legatarium / habet-
ur pro instituto mediante dispositione huius
legis / que ad hoc est notabilis. De qua mate-
ria vide rex. et docto. in l. i. ff. de legatis secun-
do. Et que dixi in lege. lxxij. supra co.

Abateria. l. lxxv. z lxxvj. z lxxvij. z lxxviii. z lxxix.

¶ Ley. lxxv.

¶ El commissario no pueda reuocar el testamento que ouiere por virtud de su poder vna vez fecho: ni pueda despues de hecho hazer codicillo aun que sea ad pias causas, aun que referrir en si el poder para lo poder reuocar, o para añadir, o men- guar, o para hazer codicillo, o declaracion alguna.

¶ Ley. lxxvj.

¶ Quando el commissario no hizo testamento ni dispuso de los bienes del testador por que passo el tiempo, o por que no quiso, o por que se murio sin hazer lo: los tales bienes vengán derechamente a los parientes del que le dio el poder que ouies- sen o heredar sus bienes abintestato: los quales en caso que no sean hijos, ni descendien- tes, ni ascendientes legitimos, sean obligados a disponer de la quinta parte de los bienes por su anima del testador: la qual si dentro del año contado dende la muer- te del testador no la cumpliere. Mandamos que nuestras justicias los compelan a ello: ante las quales lo puedan demandar, y sea parte para ello qualquier del pue- blo.

¶ *Al. l. lxxv. in prin. Mora ex ista lex q. com- missarius non potest variare nec mutare primum testamentum: z idem disponit rex. in lege huius modo. §. Stichum. ff. de delegatis. De quo vide que dixi in lege. lxxvj. supra eo.*

¶ Si tamen non fecit testamentum secundum formam sibi a testatore traditam: poterit tale testamentum reuocare z aliud facere: vt in lege quid tamen in prin. ff. de arbitrio.

¶ Ley. lxxvij.

¶ Quando el testador nóbrada, o señaladamente hizo heredero, y hecho dio poder a otro que acabasse por el su testamento: el tal commissario no pueda mandar despues de maldad las deudas z cargos de seruicios del testador: mas dela quin- ta parte sus bienes del testador: z si mas mandare que no vala: saluo si el testador es- pecialmente le dio el poder para mas.

¶ Ley. lxxviii.

¶ Quando el testador degare dos, o mas commissarios, si alguno, o algunos dellos requeridos no quisieren, o no pudieren vsar del dicho poder, o se murieren, el poder quede por entero al otro, o otros que quisieren z pudieren vsar del dicho poder. Y en caso que los tales commissarios discordaren, cumpla se y egecute se lo que mádar y declarare la mayor parte dellos. Y en caso que no aya mayor parte si fue- ren discordes, sean obligados a tomar por tercero al corregidor, o assistente, o gouer- nador, o al alcalde mayor de el lugar donde fuere el testador: z si no ouiere corregi- dor, ni aistente, ni gouernador, ni alcalde mayor, que tomen al alcalde ordinario de el dicho lugar por tercero. E si muchos alcaldes ordinarios ouiere y no se con- certaren los dichos commissarios qual sea, en tal caso eben fuertes: y el alcalde a quien cupiere la suerte se junte con ellos, y lo que la mayor parte declarare, o man- dare, que aquello se guarde y egecute.

¶ *Al. l. lxxvj. ibi: dela quinta parte de sus bie- nes del testador. Hoc videtur verum stan- ribus descendentibus legitimis z naturalibus per ea que dixi in l. vi. supra eo. z in lege. lxxvj. supra eo. Sed eis non stantibus videtur q. pos- sit disponere vltra quintam: per ea que dixi in dicta legibus. Sed contrarium credo verius*

per legem nostram: inquitum dicti. Saluo si el testador. Ergo presupponit q. in casu nostro non stabant descendentes: quia si starent: testa- tor vltra quintam non posset disponere: vt in di- cta lege. lxxvj. ad quod bene facit rex. in lege. lxxvj. supra proxima.

¶ Ley. lxxix.

¶ En el poder que se diere al commissario para hazer todo lo susodicho, o parte dello interunga la solcénidad del escriuano y testigos q segun leyes de nuestros reynos

ha de interuenir en los testamentos, y de otra manera no valan ni bagan se los dichos poderes.

In l. lxxij. Nota ex ista lex q eadem solennitas requiritur in commissaria concedenda / que requiritur in testamentis condendis. Et in hoc est notabilis. Et que solennitas requiritur in condendis testamentis dixi in l. iij. supra co. Et sic secundum hoc nota q eadem solennitas requiritur in voluntate declaratoria que requiritur in voluntate dispositiva. Sed certe ista non est voluntas declaratoria / imo dispositiva ut per Bar. et docto. in l. iij. in prin. in pe. co. in

medio. ff. de vulg. et pupl. sub. Et nunc tamen est q si scriptura commissaria vel testamenti perdat / tunc poterit per duos testes probari. ut tenet glo. si. et ibi docto. in l. i. testum. C. de testibus. De quo vide Hippoly. d. d. arillus in singulari. d. vj. et Alex. in l. iij. in fi. co. C. de bonorum poss. secundum tabu. et Specula. in titu. de instrumen. editio. et compendiose. in. vj. co. et Oldrad. in consilio. cccv. in fi. co. et vide que dicit in l. iij. numero. xliij. supra co.

C lxxij.

En la sucession del mayorazgo aunque el hijo mayor muera en vida del tenedor del mayorazgo, o de aq̃l a quien pertenesce, si el tal hijo mayor dexare hijo, o nicto, o descendiente legitimo, estos tales descendientes del hijo mayor por su orden prefieran al hijo segundo del dicho tenedor, o de aquel a quien el dicho mayorazgo pertenecia. Lo qual no solamente mandamos que se guarde et platique en la sucession del mayorazgo a los ascendientes: pero aun en la sucession de los mayorazgos a los transfuerales de manera que siempre el hijo et sus descendientes legitimos por su orden representen la persona de sus padres, aun que sus padres no ayan sucedido en los dichos mayorazgos. Saluo si otra cosa estuviere dispuesta por el que primeramente constituyo et ordeno el mayorazgo, que en tal caso mandamos que se guarde de la voluntad del que lo instituyo.

In l. l. Nota ex ista. l. q in maiori parte siue primogenitura filius secundo natus non preferat filio primo filio: et si primus filius maior mortuus fuerit ante patrem. et idem disponit text. in l. i. et v. par. ii. De qua materia vide Chuz Bal. et do. in l. i. lib. i. C. de op. lib. et pau. ca. in consil. cxi. in. ii. volu. de quocumq. vide fol. lxx. de pala. rub. in sua repe. fol. xliij. in. iij. co. cum tribus seq. Sed circa premissa primo dubitatur utrum filius naturalis antius natus ante legitimum matrimonius contraheci non cum concubina sed cum alia si postea legitimer per subsequens matrimonium preferat filio legitimo et naturali nato antea q̃s predictus filius naturalis legitimer per subsequens matrimonium. Et iaco. de bello. in auct. quibus modis natu. effici. fol. i. et tribus. colla. v. et c. et no. Sed bar. ibi tenet contrarium. una q̃ talis filius naturalis legitimatus preferatur in primogenitura. ubi respondit ad fundamenta in petitorio adducta. Et ista opinio non est sal. in l. quorū. in. pe. C. co. de rei vendic. S. bal. in. d. l. quorū. et in l. ca. q̃s. numero. xliij. C. de fidei com. et contra bar. sequitur opinio nostra. Et ista est cōs opinio ut refert alex. in ad. ad. bal. in. d. l. quorū. et idem tenet petrus de ancha. in. c. quā. de rescriptis. l. vj. et d. filius et fo. andr. c. super eo. et c. cardina. in. c. rā. qui filij sunt legit. et idem tenet alex. et docto. in l.

galus. et quid si in pe. co. ff. de lib. et posthu. ubi alex. dicit q̃ ista est cōs opinio. de quo videtur latius q̃s alibi p̃ prepositū in. c. p̃ venerabile. et q̃s autē in. x. co. in. v. et si q̃m incidens. c. xi. co. seq. qui filij sunt legit. de q̃ et de materia vide late p̃ abb. in. c. licet de voto. Secundo dubitatur utrum masculus natus ex femina preferatur in primogenitura scdo filio postea ex femina nato. Et bal. in l. ii. ff. de sciatoribus. et q̃ non: imo q̃ talis filius scdo generis preferatur in casu quo femina non succedit in hereditate masculo. et idem tenet pau. de ca. in consilio. cccxvi. in auct. quis. de q̃ vide cinus et docto. in auct. post fratres. C. de leg. l. h. et c. Tercio dubitatur si duo filij fuerint in eodem tempore nati et non cōstat quis eorum sit primogenitus: an tunc unus preferatur alteri in primogenitura. Et dicatis q̃ non: imo ambo admittuntur equaliter: ut tenet bal. in auct. ex testamēto. in. fi. co. C. de colla. et in lex hoc iure. ff. de iustitia et iure. Sed idem bal. in l. in quibus casibus. C. de secundis nuptiis et q̃ genitor potest eligere unum eorum quem voluerit. et idem tenet prepositus in. d. c. per venerabilem. et quod autē in. x. co. De quo vide fo. lup. de pala. rub. in sua repe. fol. xliij. in. fi. co. et Oldradum in consilio. c. x. Quarto dubitatur si aliquis antea q̃s haberet regnum ducatus vel maiorum habuit filios et postea

habuit alium filium: vtrū preferatur filius habi-
tus ante maioratus: vel filius habitus post ma-
ioratū vel regnū. Et gl. in l. impialis. §. his mō
C. de nup. tenet qd preferat filius habitus post re-
gnū vel maioratū. Qd intelligit vtrū si tale regnū
vel ducatus fuit sibi occasio danti. Sed tñ est si
erat filius regis vel comitis: qd tunc preferat filius
ante regnū procreatus: vtrū tenet ibi cñ. §. sal-
ibi iudicant in vtriusq casu tenet qd filius ha-
bitus ante regnū ducatus vel maioratus: preferat
filio postea nato. De q vide Bar. in l. cñ satis i
n. co. C. de agrico. t. censu. l. §. Jo. de pala. in l.
cñ ad optiū. C. de decuri. l. x. t. gl. in rub. de vi-
gamis. l. i. vj. t. bar. in l. i. §. in filia. ff. de curio.
t. gl. in l. leuatoz. l. a. §. i. d. senatoribz. Quin-
to dubitat vtrū lex ista liget clericū taliter: qd
excludat a primogenitura si sit cōsue natus. Et
abb. in. c. qd clericū. in. n. co. d. foro cōpe. tenet
q sic. De q vide Jo. an. in regula sine culpa. in
mercuria. d. regu. iuris. l. i. vj. t. prepositū in. d. c.
per venerabilē. §. qd an. in. xxxij. co. in. vii. vlti-
re: ex cōsequētia. Sexto dubitat vtrū mona-
chus succedat in regno: ducatu: vel maioratu.
Et bar. in l. deo nobis. §. fil. in. j. co. C. d. epis. et ec-
cle. t. in. c. cñ in magistrū. d. electio. tenet q nō
t idē tenet idē bal. in l. data opera in. l. i. co. C.
qui accusa. nō pos. De q vide per bal. in. c. §. i. qd
clericus. si de feudo fuit cōtrouerfia iure do-
ni. t. agna. in vñbus feudo. Septimo dubita-
tur: vtrū femina succedat in regno: ducatu: vel
maioratu siue primogenitura. Circa qd bicus
ter dicit q aut stat masculus: t tunc nō succedit.
Aut nō stat masculus: t tunc aut in fundatiōe
fuit ex pressus q femina nō succedat: t nō succe-
dit. Aut nō fuit expressus: t tunc succedit: vtrū
ner abb. t doc. in. c. dilecti filij. de arbitris. Pro
qua conclusit rex. in. l. h. et. xv. par. h. de quo vi-
de Jo. d. pala. rub. in sua repe. fo. xliij. in. j. co. in
pñci. Octavo dubitat vtrū maioratario siue
primogenitura possit fieri cum bona cōsentientia
De q vide meli⁹ t lat⁹ qz alibi per Jo. lupi de
pala. rub. in sua repe. fo. lxx. xliij. in. j. co. i. cu. se
pñci. seq. Nonio dubitat vtrū regnus ducatus
vel primogenitura siue maioratus possit diuidi.
Et bal. in auct. ex testamēto in. l. co. C. de colla-
tz. q nō. Et idē tenet idē bal. in auct. hoc apli.
in. n. co. C. de silecio. de q vide bal. in. c. §. i. t. re
sacramēta. in. l. iij. co. in. l. cñ seq. d. pace iur. s. fir-
mā. in vñbus feudo. t vide oldral. in. cōs. xxiij. cñ
duobz seq. t in cōsilio. r. t vide etas abb. t do.
m. c. licet. de voto. De quo etia vide late p abb.
t docto. in. c. intellecto. de surreiur. vbi tradit⁹
iur. an rex vel dux vel primogenitus possit asse-
rare regnū ducatus vel maioratū. De q etia
vide Jo. lupi. de pala. rub. in sua repe. fo. vñ. in

j. co. ius seq. Decimo dubitatur vtrū prin-
ceps possit sine causa priuare primogenitum re-
gno vel maioratu. Et dicatis q nō vt p bar. in
c. in pñ. de natura feudi in vñbz feudo. t res-
net jo. an. t archidia. in. c. i. de voto. Unde
nō dubitatur: vtrū princeps possit ex causa pri-
uare primogenitū. Et dicatis q sic vt p bal. in
d. c. §. de natura feudi: t per do. in. d. c. l. t m. c.
aplice. de re indi. l. i. v. De q vide rex. notabilē t
ibi bar. in. l. i. ff. de interdicio t releg. t in. l. s.
doptiū. in. l. i. ff. de in ius vocā. t vide bal. in l.
qui se pñs. in. vj. co. ante h. ius seq. C. vnde lib.
t diuñ in regula nō debet. in. l. i. de regu. iuris
li. vj. t rex. in. l. p. eto. §. i. ff. de lega. n. t vide bar.
t bal. in l. i. §. qd presbyter. C. de epis. t cle. t bar.
alex. t do. in l. si iusta. §. i. de vectigalibus. ff. de
dāno. infecto. Duodecimo dubitat vtrū pa-
ter possit priuare filium primogenitū ppter cau-
sas propter qz pater eum exheredare. Et dicatis
q sic vt tenet arch. in. d. c. l. §. d. vide t idē tenet
martin⁹ de laude in suo tractatu primogeniture
Pro qua cōclusionē est rex. in l. xvi. in. l. i. supra
eo. qd expresse loquitur in maioratu: de quo vide per bal.
t auct. hoc ampl⁹. l. iij. co. C. d. fideio. t abb.
t do. in. d. c. licet. de voto. Decimotercio dubi-
tat: si pater de facto priuare filium sine causa primo-
genitura: qd remediū habeat. Et dicatis q qd
relā in officio. restā. vel ius agēdi ad supplē-
mū supra rex. in l. olimdo. C. d. in officio. restā.
t ita tenet so. t archi. in. d. c. l. §. d. voto. Decimo
qto dubitatur vtrū primogenitus possit renun-
ciare iuri primogeniture. Circa qd benciter dicit
q aut renūciat tacite intrādo religiōē t dicit
vt dixi supra in. vj. q. aut renūciat expresse: et
dicatis q valet: t tenet talis renūciatio vt est
rex. t ibi archi. in. c. qz pñciosum. vñ. q. j. t idē
tenet bal. in. c. §. i. pñcia. in. l. i. de quibz mō. seu-
dū amittat. in vñbus feudo. Qd intelligit ve-
rum in maioratu. Si tñ esset minor: posset renūci-
are iuri primogeniture: t ita tenet martin⁹ d. laude
in. d. tractatu. Decimoquinto dubitatur: vtrū
primogenitus possit acceptare primogeniturā
t repudiare hereditatē pñam. t oldral. in pñ.
xliij. in. pe. co. post pñ. in versibz certam cit q
si mortuo. tenet q nō. t idē tenet alber. in pñe
mto. ff. t idē tenet petrus de ancha. in. d. c. l. de
voto. t martin⁹ in dicto tractatu. sed hodie cō-
trarium videtur versus p rex. in. l. x. supra eo.
Decimo sexto dubitatur vtrū primogenitus suc-
cedat iure pñio: vel iure hereditario. t oldral.
in dicto vñ. xliij. in. pe. co. tenet q succedit iure
hereditario. t idē tenet martin⁹ in. d. tractatu

Albateria, l. l.ij. r. l.ij. r. l.ij.

xxxj.

z Archi. in d. c. l. c. de voto. Ex quo inferitur q^d sententia lata contra regem habentem primogenituram nocet filio primogenito. vt tenet Eldradus in dicto consilio. Item inferitur q^d tenetur ad debita patris: z ita tenet Eldradus in dicto consilio: z Abb. z docto. in d. c. licet. d. voto z est rex. z ibi Bal. in c. significauit de rescriptis. Pro qua conclusione facit doctrina Bartol. in l. iij. in co. in prin. ff. de p^rima delictis. z doctrina Abb. in consilio. in. in. h. volu. z est rex. in l. iij. r. l. ij. par. h. z in l. xij. supra co. De quo vide Jas. in l. si non solum ff. de libertis. ff. de con. di. in debiti. ¶ Decimo septimo dubitatur si primogenitus est inhabilis: vtum admittatur secundo gentus. Et circa quod breuiter dicit q^d aut inhabilitas est naturalis z perpetua: vt q^d fuit natus demens: z tunc admittitur secundo gentus: aut inhabilitas superuenit ex accidente: tunc non admittitur secundo gentus: sed

dabitur primogenito curator: vt tenet Bal. in c. i. in fine principii. de successione feudi in vltibus feudorum. ¶ Decimo octauo dubitatur: vtum lex ista: vel vinculum maioratus: excedatur ad bona posita in alio regno. De quo vide per Bal. z docto. in lege electos populos. numero. xvij. in. r. j. co. C. de summa trinita. z si de carbo. ¶ Decimo nono dubitatur: vtum successor in maioratu teneatur cauere de resituendo sequenti in gradu vel de bene vtendo. Et dicatur quod sic: vt per Joan. Lupi de Mala. Rube. in sua repe. folio. lxxij. in. iij. co. ¶ Vigesimo dubitatur vtum successor in maioratu possit reuocare alienata per predecessorem. De quo hic vt per Perum de Ferraria in sua practica iudiciaria in forma opposita contra instrumenta in. h. alio rationibus. folio. xvj. in. f. col. ¶ Alia quamplura possent dici: que causa breuitatis omitto.

C. l. x. l. ij.

Et mandamos que el mayorazgo se pueda prouar por la escriptura dela institucion del conla escriptura dela licencia del rey que la dio, seyendo tales las dichas escripturas que bagan fe, o por testigos que depongan en la forma quel derecho quiere del tenedor de las dichas escripturas: z asimesmo por costumbre immemorial prouada con las qualidades que concluyan los passados auer tenido y possedo a quellos bienes por mayorazgo: es a saber, que los hijos mayores legitimos y sus descendientes succedian en los dichos bienes por via de mayorazgo, caso quel tenedor del dexasse otro hijo, o hijos legitimos sin dar les los que succedian en el: o el dicho mayorazgo alguna cosa, o equiualencia por succeder en el: z que los testigos sean de buena fama, z digan que assi lo vieron ellos passar por tiempo de quarenta años, y assi lo oyeron desir a sus mayores y ancianos, que ellos siempre assi lo vieron z oyeron: y que nunca vieron ni oyeron desir lo contrario, y q^d dello es publica voz y fama y comun opinion entre los vezinos y moradores dela tierra.

C. l. x. l. ij.

Ordenamos y mandamos que la licencia del rey para hazer mayorazgo, prece al hazer del mayorazgo: de manera que aun que el rey de licencia para hazer mayorazgo, por virtud dela tal licencia no se cõfirme el mayorazgo que de antes estauiere hecho, salvo si en la tal licencia expressemente se dixesse que aprobaua el mayorazgo que estaua hecho.

C. l. x. l. iij.

Las licencias q^d nos auemos dado, o diéremos de aqui adelante: o los reyes que despues de nos vinieren para hazer mayorazgo, no espiren por muerte del rey que las dio, aun que aquellos a quien se dieren no ayan ysado de ellas en vida del rey que las concedio.

In. l. iij. ibi. Por testigos que depongan. De hoc vide que dixi in lege. xxxij. supra cod.

¶ Ineadem lege: ibi. Por costumbre immemorial. De hoc vide rex. notabilem in lege. fin. l. iij. libro. iij. ordina rego. z lege. lx. titulo. xliij. libro. iij. z l. iij. tit. j. libro. ij. ordina. rega.

z Bal. z Bal. in l. iij. C. de probatis. z Joan. Fab. in lege cunctos populos. in. li. col. C. de summa trinita. z fide carbo. z Joan. de piara in lege quecumq^e. C. de fundo limitrophis libro. xi. De quo etiam vide late per Joan. Lupi de Mala. Rube. in sua repe. folio. lxxij. in. iij. col. cum. liij. seq.

De Materia. l. l. r. l. j. r. l. j.

In l. l. j. in prin. circa materia huius. l. q. matrimonii dicatur clandestinum vide p. tex. r. do. in. c. u. inq. inq. de clandestina del. p. o. s. a. r. p. do. in rub. eo. t. l. r. bar. in. l. s. ff. de ritu nuptia. **I**n ead. lib. p. o. r. el mismo becho. **C**irca hoc an pena huius. l. sit contra libertate ec. clest. vel contra substantia matrimonii vide gl. in c. ne romani. in pre. tolli. d. electione. r. alex. in rub. ff. solu. matrimo. in. fi. co. r. p. h. decii i regula nuptias. ff. de regu. iuris. r. p. bal. in. l. o. e. s. in. fi. C. ad tertulia. r. l. x. s. i. m. per io. lupi de pala. in sua re. p. fo. l. x. j. in. in. co. c. ii. j. seq. r. fo.

l. x. v. in. in. r. t. l. j. co. ad fi. **I**n ead. lege ibi r. que esta sea justa causa pa. q. el padre y la madre puedan desheredar si quisiera a sus hijos. **C**irca hoc dubitatur/ vtrū lex ista habeat etiam locum in filios masculos contrahentes matrimonio claudestina/ vt possint exheredari. r. p. h. decius i dicta regula nuptias in. l. j. co. tenet q. nō lato sermone/ quem omnino videtur. **D**e quo vide etiam las. in aut. sed si post. C. de inof. ficio. r. tamen. r. de finali parte huius legis vide de Jo. lupi de pa. l. rube. in dicta re. p. fo. l. x. v. in. in. j. co. ad suum.

Lex. l.

Qua lex del fuero que dispone que no pueda el marido dar mas en arras a su muger de la decima parte de sus bienes, no se pueda renunciar: r. si se renunciare, no embargante la tal renunciacion, lo contenido en la dicha ley se gñarde y execute: r. si algun escriuano diere fe de algun contracto en que interuenga renunciacion de la dicha ley: mandamos que incurra en perdimiento del officio de escriuania que tuuiere: r. de alli en adelante no pueda mas yfar del fopena de falsario.

In l. l. s. b. l. a. l. e. y del fuero. de qua in. l. j. r. i. h. l. in. d. quo vide etia tex. in. l. c. x. l. j. in. l. s. i. Et q. dicatur arra vide p. tex. in. l. j. r. i. h. r. i.

par. in. d. c. in Larría. C. de sponsal. de quo vide Montalium in rub. r. i. h. d. in. for. r. vide Jo. de pala. rube in sua re. p. fo. l. in. in. j. co.

Lex. l.

Si la muger no ouiere hijo del matrimonio en que interuiniere promission de arras, r. no dispone expiessamente de las dichas arras, que las aya el heredero, o herederos della, r. no el marido, o la muger baga testamento, o no.

In l. l. j. de materia huius legis r. q. sit arra vide de remissiona quas addidit ad l. supra prima.

Lex. l. j.

Qualquier esposa, o sea de presente, o sea de futuro, suelto el matrimonio gane, si el esposo la ouiere besado la mitad de todo lo que el esposo le ouiere dado antes de consumido el matrimonio, o sea precioso, o no: r. si no la ouiere besado, no gane nada de lo que le ouiere dado: tome se a los herederos del esposo: pero si qualquiera dellos muriere despues de cōsumido el matrimonio, que la muger r. sus herederos ganen todo lo que scyendo desposados le ouo el esposo dado, no auiendo arras en el tal casamiento r. matrimonio: pero si arras ouiere, que sea en escogimiento de la muger, o de sus herederos, ella muerta, tomar las arras, o deyar las, r. tomar todo lo que el marido le ouo dado siendo con ella desposado: lo qual ayan de escoger dentro de veynte dias despues de requeridos por los herederos del marido: r. sino escogieren dentro del dicho termino, q. los dichos herederos escogan.

In l. l. j. in prin. cū dispositione huius. l. concordat tex. in. l. s. a. sponso. C. de donatio. ante nup. r. in. l. in. r. l. p. par. in. l. in. l. v. r. i. h. d. in. l. j. fo. q. l. de qua materia vide per bal. in. l. c. u. n. cre. C. de donatio. ante nup. r. in. l. h. C. de iure doli. r. per eund. bal. in aut. ex testamento. C. de colla. r. p. bar. in. l. j. s. nec cast. in. in. j. co. ad

fi. C. de colla. bono. r. per montal. in. l. v. r. i. h. d. in. fo. q. l. r. per Jo. lupi de pa. l. rube. in sua re. p. fo. l. in. in. j. co. r. fo. in. in. j. co. cum. in. j. seq. r. fo. v. l. i. f. co. **I**n l. i. h. nota q. ea q. marit. n. i. s. tit. v. r. o. l. q. h. durit. cā. nō videt i dubio v. r. o. l. do. nati. vt tenet bar. notabilr. l. sine certo. s. inter duos. ff. cōmodati. **I**n ead. l. i. s. i. s. uelto el ma

rimonio. scz morte naturali / vel ciuili. puta p
ingressum religionis: cum mors ciuilis t natu
ralis equiparant. vt in. l. si decessit. ff. qui satis
dare cogatur. t ita tenet pau. de ca. in. l. deo no
bis. C. de epis. t cle. ¶ Et id est il matrimonio
fuit nullus propter impedimentum iuris / puta
ppter consanguinitate / vel affinitate / vel alias.

¶ C. l. x. l. iij.

¶ Si el marido y la muger durante el matrimonio casaren algun bijo comun, t am
bos le prometieren la dote, o donacion propter nuptias, que ambos la paguen de
los bienes que tuuieren ganados durante el matrimonio: y sino los ouiere que ba
sten a la paga de la dicha dote t donacion propter nuptias, que lo paguen de por
medio de los otros bienes que les pertenescrieren en qualquier manera: pero si el
padre solo durante el matrimonio dota, o haze donacion propter nuptias a algun
bijo comun, y de tal matrimonio ouiere bienes de ganancia, de aquellos se pague
en lo que en las ganancias cupiere: t sino lo ouiere, que la tal dote o donacion pro
pter nuptias se pague de los bienes del marido, y no de la muger.

¶ In. l. iij. in prin. circa materia huius. l. dubi
tatur: si habes filias ex primo matrimonio
cōtraxit scdo matrimonius t dōtauit filiam ex
primo matrimonio durante scdo matrimonio:
vtrū predicta secunda vxor possit petere soluto
matrimonio dimidietate bonoz predictae filie
in dorem dato: um tanqz inera acquisita duran
te matrimonio. Circa quod breuiter dicit qd ante
ista scclida vxor fuit ignoras tempore quo dos
fuit constituta p dicit filie: t tñc cū nō genere l. si
bi p iudicet: qz nō cōsensit poterit petere parte
suam. vt tenet bar. in. l. q dōtis. in. iij. co. ad fi.
ff. soluto ma. t intellige qd possit petere parte si
predicta filia fuit dōtata d bonis durāte matri
monio acquisitis: nō alias. aut fuit scclē: tñ nō
consensit v l' expresse cōtradixit: t etiā his duo
bus casibus poterit petere partem suā: vt tenet
bar. in. d. l. que dōtis. in. v. co. aut expresse cōsen
sit: tñc nō poterit petere partem suā: vt tenet
bar. in. d. l. dōtis. ad quod bene facit ista l. ca. cir
ca qd notat qd in dubio talis scda vxor et si sit p

¶ C. l. x. l. iij.

¶ La muger durante el matrimonio no pueda sin licencia de su marido repudiar
ninguna herencia que le venga ex testamento ni ab intestato: pero permitimos que
pueda acceptar sin la dicha licencia qualquier herencia ex testamento t ab intestato
con beneficio de inuentario, y no de otra manera.

¶ In. l. iij. in prin. circa materia huius. l. du
bitatur: si maritus gessit se pro herede cum
voluntate suorum in hereditate / in qua vx
or fuit instituta: an per hoc inducatur heredi

scus qñ et maritus dōtauit filiam nō videt do
nare parte suā. vt tenet bar. in. d. l. q dōtis. in. v.
co. de qua. q. vide per Jo. lupi. de pala. rubr. in
sua rep. fo. xxxij. in. iij. co. ad fi. ¶ Et de mate
ria vide do. in. l. iij. C. de dōtis p omi. t per Jo.
lupi in. d. rep. fo. xxxij. in. iij. co. in prin. t
fo. lxxvij. in. iij. co. t fo. xxxij. in. iij. co. in fl. ca. seq.
¶ In cadē l. libi de los otros bienes qñ les pre
nece en qualquier manera. Hoc intellige t ex
in vxore loquendo: qñ talis vxor haberet bona
paphernalia. scz tñ et qñ nō haberet nisi solas
dōtes: qñ tñc ad aliqd nō tenet: cū dos nō possit
alienari: nisi interueniēt iuramēto: vt t ex pñe
Jo. lup. in. d. rep. fo. xxxij. in. iij. co. ante fi. S3 cer
te lex ista apte disponit otarris in qñtuz dicitur
en qñquer manera. Pre cōcessio dōtis est causa
pia: vt et tex. in. l. cū his. §. si mulier. ff. de oditio.
idebiti. t vxor ad alias causas et sine licētia ma
riti pōt donare vt p bal. l. i. gñarili. C. de sacros.
ec. t abb. l. c. relati. cl. i. ff. de co. dōtē. de quo vi
de p. d. io. lup. l. d. rep. fo. xxxij. in. iij. co. ante fi.

¶ C. l. x. l. v.

¶ La muger durante el matrimonio sin licencia de su marido como no puede ha
zer contracto alguno, assi mismo no se pueda apartar ni desistir de ningun contra
cto que a ella toque, ni dar por quitto a nadie del: ni pueda hazer quasi contracto, ni

ris q̄ sic vt notat p bar. t. do. in d. §. necessitate
de q̄ vide late p Jo. lu. in d. rep. fo. xl. in. in. col.
De clo septimo dubitat / vt exor possit sine li-
cētia mariti facere donationē ad pias causas: t
bal. in. l. g. h. al. C. de sac. san. eccl. t. q̄ sic. t. abb.
in. c. relatus. el. §. in. fi. co. de testa. d. quo vide fo.
lu. in. d. rep. fo. xxi. in. in. col. t. q̄ dicatur p̄sa
causa. vide q̄ dixi in. l. xxx. sup. eo. ¶ Decimo
octavo dubitatur vt exor possit facere elemo-
sinā sine licētia mariti. t. q̄. q̄ sit acēpit distin-
ctiōne videatis p f. lozanū in. l. mulier. ff. ad l.
Al. q̄ per Jo. luptin. d. rep. fo. xxiij. in. in. co.
¶ Decimo nono dubitatur vt exor possit fa-
cere testamentū sine licētia mariti. t. dicatis q̄
sic vt t. bal. p rep. ibi in. l. velles nec ne. C. de re
uocā. dona. t. idē bal. in. l. si curatoz. C. de in
regrū resti. nūno. ¶ Vigesimo dubitatur vt rum
exor possit sine licētia mariti p̄mittere dote. t
videtur q̄ sic: idco q̄ dote p̄missio ē causa p̄ta
vt in. l. cū his. §. si mulier. ff. de cōditio. in debiti.
t. exor p̄or donare ad pias causas: vt p bal. in. l.
g. h. al. C. de sacro san. eccl. t. abb. in. c. relatus. el.
§. de testa. de quo r̄n vide p Jo. luptin. d. rep.
fo. xxiij. in. in. co. ad fi. ¶ Vigesimo primo du-
bitatur si p̄hibetur exor sine licētia cōtrahere
vel agere: p̄hibetur et alijs / vt euz ea nō cō-
trahāt sine p̄dicta licētia. t. dicatis q̄ sic: quēz
p̄hibēs viderē intelligitur p̄ter p̄hibere enic-
re: vt p f. abia. d. mōre san. in. d. tracta. de enup.
t. vendi. in. in. q. an. xiiij. co. in. v. §. xviij. Vigese-
simosecundo dubitatur / si p̄trac̄ celebrat p̄ exo-
rē sine licētia mariti sit utilis marito: vt marit-
us possit illū ratificare i p̄iudiciū illius euz quo
exor p̄trac̄. circa q̄ dicitur dicit q̄ aut marit-
us ratificauit antea q̄s opponatur p̄ aduersa-
rius p̄tractus esse nullus p̄ defectū cōsensūs
vel licētie: t. tunc valet ratificatio: vt in. l. lviij.
in. co. q̄ ita debz intelligi: aut ratificauit postea
q̄s fuit p̄ aduersariūz appositus: tunc nō valet
ratificatio. vt per Jo. lu. in. d. rep. fo. xli. in. l. co.
ante. fi. ¶ Vigesimo tertio dubitatur si marit-
us agit ex p̄tractu per exorē celebrato sine licētia
videatur illū ratifica. t. dicatis q̄ sic per tex. in
l. si seruus alienus ff. d. si de ius. Vigesimo quarto du-
bitatur: si aliq̄ mulier euz esset soluta p̄iuiuit p̄-
curatozē post cui p̄curatoris cōstitutiō ē p̄tra-
xit matrimoniu: t. p̄curator gessit ei negotia
ē post p̄tractus matrimonio. vtrum valeāt gesta p̄
talē p̄curatozē: t. vide q̄ sic t. primo p̄ tex. in. l.
iij. §. solo. ff. d. mōno. vbi disponit q̄ si mīnor: in
scuit se hereditariū p̄ner: t. acceptauit hereditatē
alias sibi declarā: facit r̄ marit: exigēdo a d̄bito
ridib. q̄ debet ad defuncti: tacite cōprobauit
aditionē ab eo factā t̄pe mīnoris etatis: r̄n dis-
ponit ibi q̄ possit petere restitutiōē aduersus
p̄dictā aditionē p̄siderā dō t̄pē: quo fuit heredē

tas adita. Ita ergo videt in casu nro p̄sideran-
dū t̄pē quo fuit p̄curator cōstitutus: qd si p̄sidere
tur d̄ necessarii debent b̄icere q̄ gesta p̄ talē p̄-
curatozē sint valida. Itē facit tex. i. l. si sub vna
§. si. ff. de verb. ob. vbi disponitur q̄ q̄si aliq̄ res
est p̄fectora: t. quēntur ad casus a q̄ incipere nō po-
terat / talis res nō vitiatur. ita ergo in casu nro
cū mādatur p̄curatori a p̄fēpio fuit validū
h̄s deueniat ad casus a quo incipere nō poterat
nō interuenire licētia. d. q̄ h̄c. Itē facit tex. in
l. si q̄s postea. ff. de iudi. t. in. l. pe. ff. de iuris ois
iudi. vbi disponitur q̄ si aliq̄s postea q̄s fuit cō-
stat: cor ā suo iudice olecur: est p̄uilegiūz p̄p̄
qd factū est d̄ alieno foro: in p̄iominū: r̄n cōside-
ratur t̄pē in quo iudiciū fuit inchoatū ad hoc
vt valeāt oia acta i ipso iudicio tanq̄s facta cō-
rā iudice cōpetenti. Ita ergo in casu nro debz
cōsiderari t̄pē quo mandati p̄curatori fuit
constitutus. Itē facit tex. in. l. p̄ponit. la. in. ff.
de nego. ge. vbi disponitur q̄ qualitas p̄fōne
dū p̄cedente negotiū gestione mutata nō mu-
tat q̄litate actionis originalis. ita ergo in casu
nro: q̄ euz post cōstitutiōē p̄curatozē sit mu-
tata qualitas p̄fōne ipsius mulieris per p̄trac̄
in finonius: nō per hoc mutatur qualitas t̄
fōntis mādati. Itē facit tex. in. l. si p̄curatozē
i p̄m. ff. mādari. vbi disponitur q̄ in mādato p̄-
curatorio debz iūitiū p̄siderari in cōtrariūz q̄
nō valeant gesta per talē p̄curatozē. facit r̄p̄.
l. §. C. qui admittit. vbi disponitur q̄ ad hoc. vā
emolumentū bonoz possidēōis acquirat p̄i per
siliū: nō sufficit q̄ siliū sit in p̄tate p̄fō t̄pē quo
fuit sibi declarā: imo requiritur q̄ t̄pē agnitio-
nis sit in potestate. qd habet et locus in heredi-
tate filio fa. declara. vt in. l. nō est dubiū. C. d̄ in
re delibē. t. in. §. alienus qui loquitur in seruio.
in. l. d. heredi. in. l. Ita ergo in casu nro debz
p̄siderari t̄pē in quo mādātū ponitur in excu-
satione. Itē facit / q̄ co ipso q̄ mulier cōtraxit
in finonius / a lege cēsetur mādātū reuocatus /
vt in. l. leus q̄ in p̄iūcia. t. ibi per do. ff. si cer-
peta. vbi d̄ q̄ mūrato statuto negotioz gesto-
ris. tacite videtur reuocatus mādātus. t. idē p̄
bat in. l. euz q̄s in p̄m. t. ibi bar. t. do. t. in. l. si
euz conel. ff. d. solu. t. per cūm t. do. l. l. falsus.
C. de furtis: p̄ bal. l. mādātū. C. mā. t. per. d.
in. l. euz. d. §. q̄ h̄c. ff. de verb. ob. p̄p̄ qd d̄tō
ita redditur dubia. qua p̄pter m̄lti videtur d̄
cēdus / q̄ aut loq̄mur de ceptis t̄ p̄fectis p̄ ipsū
p̄curatozē antea q̄s talis mulier p̄trahere ma-
rimoniu: aut de ceptis t̄ p̄fectis post q̄s cōtra-
xit in finonius: aut loq̄mur de ceptis antea q̄s
cōtraheret t̄ p̄fectis post in finonius cōtractū
¶ In primo casu dicatis / q̄ sine dubio valent ge-
sta p̄ talē p̄curatozē / si nō excessit fines mādātū
vt in. l. d̄llgēter. ff. mādā. ¶ In. §. casu dicatis / q̄

Abatería. l. lvi.

gesta p talē pcuratorē nō valēt. argu. tex. f. d. l. Canadart / nisi ille qui negotia gessit cum talē procuratore ignorat pfectas mulierē ptraxis se nisi innotuit: nāz tūc bñ valerēt. argumē. tex. in. d. l. c. qui in puincia. In tertio casu dicatis q valēt gesta p talē procuratorē. per ea q d. b. sit pro prima parte argumē. tex. in. d. l. p. omponibus la. n. de nego. ge. pro quo facit doctrina bal. in. l. in. s. l. c. i. de mmo. vbi dicit q qñ res trahit secum suoz effectus / tūc pñsiderat temp? in quo fuit incohata. alias quadoqz cōsiderat mediu / qñqz finis: vt notat per glo. c. do. in. c. s. c. s. c. de cens. t. in. c. dudum. de electione. ¶ In eadem lege ibi. n. est ar. in iuriz. Circa hoc dubitatur / vtrū cōstante matrimonio currat ptra mulierē pscriptio in rebus nō dotalibus. Et videt q nō per tex. in. l. in rebus. s. f. C. de iure doti. t. l. s. f. C. de annali. excep. vbi disponit q impedito agere nō currat pscriptio. S; ista mulier est impedita: qñ nō pōt agere sine licētia

mariti p istam. l. Ergo c. c. qñ. q. nō inuenio ita cō: nisi per solū Jo. fab. in. l. s. in. c. C. de bonis matris. vbi tenet q ptra talē mulierē currat pscriptio in reb? nō dotalibz. Ad q bene facit text. in. l. velles necie. C. de reuo. dona. t. ad. l. in reb? s. f. rñdetur / q loquitur duntaxat in dote q est pñilegiata. quā mulier nō pōt regulariter petere pñtare nisi innotui: innotui ergo si contra dote nō currat pscriptio. t. ad tex. l. d. l. s. f. de annali. excep. rñdetur / q loquitur in filio sa. qui nō pōt agere impediēte patriā patrē. Sed ista mulier bñ pōt agere cum licētia mariti. vt hic est in. l. h. p. p. l. a. igitur. ¶ Itē q si maritus nō vul cōcedere licētia vroz ad agendū poterit index eidem licētia cōcedere vt in. l. l. v. infra eo. Sed in hoc non video rō: nē differētiē: cum ita possit filius agere cum licētia patris: cum pñ possit etiam cōpelli ad tale licētia filio ad agendū cōcedendam: vt in. l. si. s. necesse. C. de bonisqz lib. s. cogitare.

C. l. lvi.

Abandamos que el marido pueda dar licencia general a su muger para contra-her e para hazer todo aquello que no podia hazer sin su licencia: e si el marido se la diere, vala todo lo que su muger hiziere por virtud de la dicha licencia.

In. l. l. ¶ Mala todo lo q su muger hiziere. Nota ex ista. l. q omnia contractus per v. forem celebratus de licētia mariti valēt: t. te. net. ¶ Sed dubitatur / vtrum vroz mediāre dñspositione hui? l. possit hodie cuz licētia mariti bona dotalia alienare. t. videtur q sic: in quā tūm lex ista loquitur gñaliter: ergo generaliter debet intelligi. vt in. l. de pñrio. ff. de publ. S; contractus credo verius: ideo quia non est vroz simile: q lex ista vñ verbo pñilegia doris corrigit: vt in. l. si quando. in pñ. C. de inof. ficio. re sta. t. in. c. eccle. v. f. de electio. ¶ Itē quia bona dotalia prohibentur alienari. vt in. l. si uis. d. in. l. lex talia. t. in. l. dotal. in pñ. ff. dñs dōta. t. susti. quibz aliena. licet vel nō. in pñ. t. in. l. vñ. t. r. par. lñ. Nō est ergo credendum q lex ista velit statuere cōtrarius: maxime cum expedit iura iurisbus concordare: vt in. l. vna. C. de inof. ficio. dñs. t. in. c. quem expedit. de electio. l. vñ. ¶ Imo dicatis / q lex ista a contrario sensu prohibet bona dotalia alienari etiā cum licētia mariti inquantis dicit / q vroz possit alienare ea q cum cōsensu mariti possunt alienari: t. non alia bona. Sed certū est / q vroz etia cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare. vt in. l. si. ff. de iure doti. t. r. bar. in. l. estimare. ff. solu ma. t. pau. de ca. in. l. j. in. c. co. t. r. cñ in. l. l. pñdus. in. f. co. t. ibi bal. in. c. co. t. sal. in. f. C. de iure doti. t. spec. quem olno vide in rñ. dñs emp. t. vendi. s. iij. in. c. co. in. vers. sed pone vroz

roz. t. bal. nouell? in tracta. de dote in. vñ. pre l. vñ. co. i. vñ. l. l. lñta. ergo restat plusio / q vroz et cū licētia mariti nō pōt bona dotalia alienare: t. ista est regula gñalis. quā pño limita l. reb? dotalibz q vñ cōsumunt: q possunt alienari: vt ē gl. t. ibi ang. l. estimare. ff. solu ma. t. r. et Jo. fa. in pñ. lñ. qñ alie. l. j. co. t. bal. nouell? in tracta. dñs dōta. l. vñ. pre in. lñ. co. t. r. gl. i. aut. siue a me. C. ad velle. t. bar. i. l. f. lñ. co. ff. solu. mar. Sed limita / qñ bona dotalia alie. sñm forma: t. aut. siue a me. C. ad velle. dñs vide ibi dñs. t. bar. al. p. t. do. l. f. lñ. solu. ma. t. olno bar. i. aut. vt innotia bona q t. multo. colla. v. t. bal. nouell? in tracta. in. vñ. pre in. lñ. co. t. gl. t. do. in. c. pñe nit. de emp. t. vedl. ¶ Tertio limita pñt necessitatē famis: quo casu bona dotalia possunt alienari: vt rñ gl. in pñ. lñ. quibz alie. l. qñ pcedit nō solū ppter necessitatē famis vroz: s; et mariti: t. filioz: nō tñ pñt alia necessitatē: vt rñ ex pñesse lo. fa. in. dñs. pñt. in. lñ. qñ alie. l. j. in. f. co. i. f. pro q cōclussio est tex. l. j. per do. non cōmēdet in. l. mar. in. f. ff. de iure t. ori. ¶ Quarto limita: qñ talia bona dotalia alienant cū vñuer sitare: puta instituendo herede vñuersale / per tex. l. l. f. ff. de fundo dotali. t. istud ex pñus pñt petri? de ferra. in sua practica noua. fo. rñ. in. f. co. ante fi. Sed certe istud ex pñis in se nō habet aliquam dubitationē: quapropter pone aliter exemplū scilicet quando p vrozem fuit facta vñditio olm bonoz: quo casu cēsēt vñdita bona

dotalia. qđ ē vep/ qđ de hoc pſtat/ q/ voluit ven-
dere ē bona dotalia. In dubio tñ vendēdo vel
alienādo oīa donat: nō cōſeſt bona dotalia alie-
nare: vt r. 10. fa. in prin. iſt. quibus aliena. ly. in.
n. co. in prin. ex quo inferi bal. nouellus in tra-
ctatu de dote. in. vii. pte. in. x. co. in. fi. in ver. r. r.
fallit. q/ ſi mulier hñs caſtrū dedit in dote mari-
to quod dā reditus dicti caſtri / ſi poſtea vendat
dictus caſtrus / pōt etiā tranſſerre in empromem
predictos redditus. de quo vide oīno bal. in. l. ſi
predius in fi. C. de iure dori. ¶ Quinto limita/
qđ bona dotalia alienant/ ppter cōſeruaciones
plone: vt per Jo. lupi de pa. ru. in ſua rep. fo. r.
cum ſeq. ¶ Sexto limita / qđ talia vpor/ vel et/
maritus pſocatur ad diſiſionē p iudicium ſa-
milie hercis vel cōſ. diuidi. vt in. l. ſi. C. de fundo
dota. ly. iſta nō ſit propria alienatio/ ſed diuiſio.
de quo vide ibi do. r. Jo. fa. in prin. iſt. quib/
aliena. ly. vel nō. r. r. et ſibi bar. in. l. ſi conueni-
rit. ff. pro ſocio. r. ſal. r. do. in. l. ſubem. la. n. C.
de ſac. ſan. eccl. r. bal. nouellus in d. tractatu. in.
vi. pte. in. x. co. ¶ Septimo limita qđ aliena-
tio eſt vti vpor vt in. l. rā. cōſtare. r. in. l. ſi.
ff. de iure dori. de quo vide per bal. in. d. tracta-
tu. in. vi. pte. in. x. co. ad ſi. in ver. C. de ſallit.
vſqz ad ver. iiii. limit. ¶ Octauo limita / qđ bo-
na dotalia alienantur ppter delictū / quo caſu
t3 alienatio. vt in. l. quinqz legib. ff. de bonis oī-
nato. de quo vide per. r. do. in. c. perſiqz. de o-
natio inter virum r. vpor. r. in. l. r. et. v. q. in. ſo-
ro. Le. rex. m. l. r. v. in. c. ſeq. infra eo. ¶ Nono
limita / qđ marit3 manuſcripſit ſeruū dotalē / quo
caſu t3 manuſcripſit. vt in. l. d. r. r. r. ff. ſolu. ma-
t. ¶ Decimo limita / qđ bona dotalia alienant/
propter redimēdos pſanguines vxoris apud
poſtes capriuos exiſtentes: vel etiā in carceri-
bus: quo caſu t3 alienatio: vt in. l. quāuis. cum.
l. ſeq. ff. ſolu. ma. de quo vide ibi do. r. per Bal.
nouellū in d. tractatu. in. vi. pte. in. vi. co. in.
verſ. quito limita. ¶ Undecimo limita / qđ bo-
na dotalia alienant/ ppter implenda peregrina-
tionē vxoris: vt r. bar. in. d. l. quāuis. ff. ſolu. ma.
¶ Duodecimo limita / qđ talia bona dotalia
alienant/ ppter ſoluenda debita vxoris: vt in. d.
l. quāuis. r. ibi bar. ff. ſolu. ma. r. in. l. ſi. ff. de iure
dori. ¶ Tredecimo limita / qđ bona dotalia a-
lienantur ex cauſa dñi infecti: vt in. l. ſi. ff. de ſun-
do dota. ¶ Quartodecimo limita in ſeruſitu-
b3 debitis rebus dotalibus: nā maritus nō vñ
dō predicta ſeruſitu: pōt vpor/ pſeruſicare
nō tñ pacificēdo. vt r. bar. in. l. ſi ſilio fa. ſ. ma-
ritus. ff. ſolu. ma. de quo vide ibi al. r. do. De
cimo quinto limita / qđ marit3 locauit bona do-
talit3 r. mortuatur infra tria locationē: nā tunc
vpor/ cogitur ſtare locationi p maritū de rebus

dotalibus ſacret: etiā ſo. ma. vt in. l. ſi ſilio. fa. ſ. ſi
vir in quinquenū. ff. ſolu. ma. Deby tñ cedi ac-
tio vpor/ cōtra colonos vel inquilinos. vt nota-
tur per gl. bar. r. do. in. l. ſolu. in. prin. ff. ſol.
ma. de quo tñ vide bal. nouellus in dicto tracta-
tu de dote in. vii. pte. in. x. co. in. ſi in verſ. r. r.
fallit. ¶ Sed decimo limita / qđ talia bona dota-
lia alienantur de conſenſu vxoris ſam ſoluo
marit3. r. nonduz quo reſtituta vxori. de quo vi-
de p bal. in dicto tractatu. in. vi. pte. in. vi. co.
in verſ. vii. ſoluo. ¶ Decimo ſextimo limita/
vt per bal. in. d. tractatu. in. vi. pte. in. vi. co.
in verſ. vii. limita. ¶ Decimo octauo limita /
qđ in tali alienatione rerum dotaliū interuenit
ſuramentum/ quo caſu tenet alienatio: vt in. c.
cñ contingat. de iure ſu. in. c. licet mulieres. co.
ti. li. vi. Circa qđ tñ breuiter dīc / q/ aut iſtud in-
ramētus interuenit ex parte vxoris. aut ex parte
mariti. In primo caſo / qđ ex pte vxoris dīca-
ta regulariter / q/ valet / r. t3 alienatio p dicta
tura. ¶ Ad primo limita r. intellige verū inter-
ueniente et licentia mariti per. l. in. r. r. alia nō
tenet alienatio etiā ſuramentō vallara vt r. Jo.
fa. in prin. iſt. quib3 aliena. ly. vel nō. in. h. col.
r. bal. nouell3 in d. tractatu. in. vi. pte. in. x. co.
in quo bñ ſacit lex iſta. de quo tñ vide bar. i.
l. ſi quis pro eo. in prin. in. v. co. ff. de ſide luſo.
r. abb. in ſimili in. d. c. cñ cōtingat. in. x. co. in.
mero. r. vi. de ſurc. r. per bal. in. l. ſi. ſi. ſi. ſi. C.
de bonis libe. r. ſ. abia. de mōte ſancti. in tra-
ctatu de emprio. r. venditio. in. q. in. x. co. i.
verſ. r. r. r. r. Jo. lupi de pa. ru. in ſua rep. fo. r. r.
in. h. co. in. ſi. cum pti. ſeq. ¶ Cōdo limita / qđ
vpor/ per dolum vel per vim per maritū ſibi illa
tāp reſtaret tale ſuramentum: q/ tunc non vale-
ret alienatio et ſuramentō vallara: vt in. d. c. cum
cōtingat. r. in. d. c. ly mulieres. ¶ In hñ cñ / q/ in
dubio nō paſſunt per vim et dolum tale ſura-
mentus pſtitui: ſic ſola traſcencia maritū
nō eſt ſufficiens ad mētū paſſumēdus: niſi probe-
tur: vt r. abb. in. d. c. cñ contingat. in. h. colu. in
primo notabili de quo vide oīno per C. r. gl.
natā in repe. c. quāuis pactū. de pactis. li. vi. i.
r. co. cum ſeq. ¶ Tertio limita in caſu/ quo pte
dicta vxor habet filios: q/ tunc nō valet alie-
natio etiā ſuramentō vallara: vt tene glo. nota-
bris in. d. c. cñ cōtingat. in. gl. in. l. r. ita r. Jo.
fa. in prin. iſt. quibus aliena. ly. r. in. d. c. cñ
ſi certe illa gl. nō eſt indiſtincte vera: ideo ſic q/
habs locus dubitatur: qđ predicta vxor eſt gra-
uata reſtituere bona dotalia ſilia / quo caſu nō
tenet alienatio tanqz principaliter facta in pte
iudicii filiorum. Secus ſi eſt ſi predicta bona
nō eſſent vincēta: q/ tunc tenet alienatio: cñ
nō ſiat principaliter pactū: cum ſilia / ſy ſcbario
C ſin

Materia. l. lviij.

Et ideo nō venit in cōsideratione tale p̄iudiciū: vt tenet expresse glo. in d. c. quāuis pactū in pte detrimētus: et ibi p̄ G. cor. gius natā. in. xij. co. de pactis. l. vj. et idē t̄z p̄o. an. et p̄o. de iuro. et bal. l. d. c. cūz cōtingat. ¶ Sed dubitat̄ vtz mortua vxore in predicto casu et̄ heredes possint petere talia bona dotalia cūz iuramētō alleuata: et videt̄ q̄ sic idē q̄ cōtractus nō tenent̄: et vxor nō tenet ad obseruantia p̄tract̄: sed ad obseruantia iuramēt̄. S̄z iuramentum est p̄sonale. ergo nō egreditur p̄sonas mulieris: et ita t̄z p̄o. fa. in prin. in li. quibz aliena l̄. in. li. co. et idē t̄z dñicus in d. c. l̄z mulieres. sed bal. in d. c. cūz contingat. in. li. co. l̄z p̄trarius: imo q̄ nō solus ipsa vxor tenet ad obseruantia contract̄ sed etiā eius heredes. et idē t̄z bar. in. l. si q̄s pio co. in prin. in. iū. co. in. l. si de fideiussor. et abb. l. d. c. cūz cōtingat. in. viij. co. c. h̄ seq. et ista videt̄ nisi vbi vbi. ¶ Quarto limitat̄ q̄ vxor primo iuramētū nō alienare bona dotalia: nisi licet postea alienat cū iuramētō: nō t̄z alienatio obstante primo iuramētō: vt t̄z gl. notabilis in d. c. l̄z mulieres. de iure in. l. vj. et idē t̄z bar. in. d. l. si q̄s pio co. in prin. in. li. co. ff. de fideiussor. et bar. et sal. in l. si p̄dicti. C. de iure dōt̄. et idē t̄z Fabia. d̄ mōte sancti. in tractatu de emp̄lo. et vendit. in. li. iij. q. in. v. co. vbi ponit alias limitaciones. sed p̄o. fa. in prin. in li. quibus alle. l̄z. in. iū. co. t̄z cōtractus. et ideo pio p̄cordia videt̄ q̄s notabiliter p̄ G. cor. natā in repe. c. quibus pactis. de pactis. l. vj. in. vj. co. in prin. vbi saluat et crescat op̄inio nē predictē gl. libuobz casibz t̄m̄iō. et hoc est et̄ ista de mēte bal. in. d. l. si p̄dicti. et Alex. in addit. ad bar. in. d. l. si q̄s pio co. in. iū. co. et idē tenet bal. in repe. l. ius iurandum. in. l̄. co. ff. de iure iuram. vbi t̄z q̄ si s̄i cū quo p̄dicta vxor contra p̄t̄: ignorabat p̄m̄iū iuramētus: et scdm̄ et non p̄m̄iū iuramētus. si t̄m̄iō erat sc̄d̄o: et p̄m̄iū et nō scdm̄. ¶ In sc̄do casu q̄ iuramentus inuenit ex pte marit̄ dicant̄: q̄ aut alienauit et iurauit sine cōsensu vxoris bona dotalia. et nō t̄z alienatio: vt t̄z bal. in. d. l. si p̄dicti. et Alex. in. iū. co. ante fi. C. de iure dōt̄. et bal. nouell̄ in tractatu d̄ dote. in. vj. parte. in. f. j. co. aut cūz cōsensu vxoris: et dicatis idem: q̄ nō tenet alienatio: vt t̄z bal. in. d. l. si p̄dicti: et bal. nouell̄ in d. loco.

C. l. lviij.

El juez con conocimiento de causa legitima o necessaria compela al marido que de licencia a su muger para todo aquello que ella no podria hazer sin licencia de su marido: et si compelido no se la diere, que el juez solo se la pueda dar.

In l. lviij. in prin. de materia huius. l. vide glo. et docto. in lege si q̄ necessitate. C. de bonis q̄s libe. et Specu. in titulo. de actore. §. j. et Audream de poma. in additio. ad bar. in. l. i. in

¶ Sed circa p̄m̄iā nota: q̄ in casu in q̄ nō t̄z alienatio: et p̄ dotalius p̄ vxorē alienatarum: ideo q̄ nō interuenit iuramētū: et alias in casibus de quibz dixi nō pōt vxor cōtrauenire nisi cōstante iuramento. et vxo soluta: non audiet̄ t̄z mirabiliter Jaco. de ra. et cin. in. l. si p̄dictum. C. de iure dōt̄. et idē t̄z ibi bal. l̄. vñ. sed dato casu. et idē tenet ibi bal. in. l. vñ. et cum lex. C. d̄ rei vxo. actio. ¶ Sed p̄trarius t̄z sal. in. d. l. si p̄dictum. et bal. nouell̄ in tractatu de dote. in. vñ. pte. in. vñ. co. in. ver. l̄. xj. q̄ mulier. et c. et idē t̄z Fabia. de mōte sancti. in tractatu de emp̄. et vñ. dñ. in. li. iij. q. in. vj. co. in. prin. et ista vñima est vñ. r̄lor̄ iudicio meo. et ita practica. ¶ Et t̄z et si alicui dubitatur. pone q̄ aliquis habet bar vxores dñit̄: ex qua habuit duas filias: et mortua vxore sua: bona remāserunt filiabus: postea iste p̄ maritauit vñā ex dictis filiis cum nulla aut mōdica dote: et postea maritauit aliam: cui dedit oia bona sua p̄t̄e alia filia: et eius maritus q̄ tacuerunt et nō p̄tra dixerunt. innotuo p̄t̄e p̄dicta filia: q̄ n̄h̄i aut mōdicum habuit de bonis marit̄is: perit dñi dicitatē bonoz m̄fnozan audiat̄. et videt̄ q̄ nō: q̄ t̄acturnitas inter t̄ iunctos inducit cōsensum. vt in. l. si seru. ff. de bona. inter vix et vxo. et videt̄ casus in. l. in. ad p̄m̄iōibz. ff. de adoptio. ad q̄s facti s̄t. l. et ea q̄ dicta fuerunt in. l̄. vñ. sup. p̄t̄a. sed cin. in. l. j. i. n̄. co. C. de bonis m̄f. c. clu. si uerz: q̄ aut p̄dicta filia p̄ m̄fnozan nō exim̄i a p̄t̄a p̄t̄e: et tunc audiet̄: q̄ nō fuit vñā cōsentire. aut p̄ matrimonio n̄sum exim̄i a p̄t̄a p̄t̄e: q̄ hodie semp̄ iur̄ tell̄ ḡt̄ fieri: vñ l. i. vñ. sup. eo. et t̄m̄iō nō audiet̄ q̄ fuit vñā cōsentire. et p̄ ista conclusio est gl. in. d. lege. si seruus. in pte fr̄atres. ff. de donatio. inter vix et vxo. et est etiā gl. in. d. l. cum p̄ponas filios. C. de pacis. et ita t̄z ibi bar. in. sine solut̄ionis. quā bar. ad. d. l. si seru. licet in dicto p̄t̄a c̄pali reprober illas gl̄ et ita tenet ibi sal. et alex. et d̄. licet bal. teneat p̄trarius in dicta. l̄. C. de bonis m̄ter. de quo vide per bar. et do. in. l. que dote. ff. solut̄ matrimonio. et in. l. si fundum per. fidel. cōm̄issum. in prin. ff. de lega. j. ¶ Et in p̄posito vide aliam et notabilem. q̄. quam p̄t̄e matrimonii in. l. i. in parte: et otorgare. titulo. xj. lib. j. foro. l.

factionem. C. de transaccio. et bal. in. l. vñ. in. sine. C. de nup̄t̄is. et in lege in conuentione. cōt̄u. et Alex. in lege si cum dorem. §. co. ante t̄e. p̄t̄e. ff. solut̄. matrimo.

¶ Ley. lviij.

¶ El marido pueda ratificar lo q su muger ouiere hecho sin su licencia: no embargã
te que la dicha licencia no aya precedido: ora la ratificacion sea general, o especial.

In l. lviij. ibi. no embargante que la dicha
licencia no aya precedido. Item disponit
rex. in l. lviij. in fi. titu. ff. lib. ff. et in leg. xij. titu. fi.
lib. iij. fo. l. de quo vide ibi per montalnuz et per
bar. bal. et docto. in l. i. ff. de consuetudine. C. de bonis
q3 liberis. et per bal. in l. i. ff. de iur. et co. C. que admi
ti. et rochum de cur. in tractatu furis patrona
tus in ff. pro eo qd de dolo fani in. iij. co. fo. xx.
in. ff. co. et solup de pala. rub. in sua rep. fo. xliij.
in. q. col. et per bal. in l. i. filius fa. C. ad macedo
ni. Sed circa pñcia dubitatur vtrum iudica
tur ratificatio ex lapsu temporis: scilicet marito
to: et non contradicente contractu per vxores
celebratus. Et dicatis q sic et tener bal. in l. i.
in. ff. co. q qui admitti. et in l. i. filius fa. C. de peti

tio here. ¶ Secundo dubitatur vtrum contra
tus per vxorem celebratus sine licencia mariti
possit semper per maritum ratificari. Circa
quod breuiter dic q aut maritus ratificauit an
tea quam opponeretur contractum esse nullus
per aduersarium propter defectum licentie siue
consensus mariti: et tunc bñ poterit ratificare et
valebit ratificatio vt est casus in lege ista. Aut
ratificauit posteaquam per aduersarium fuit op
positum: et tunc non poterit ratificare: et tenet
bal. in. c. ff. de scriptis. quem reuert et sequitur
solup de pala. rub. in sua rep. fo. xliij. in. q. col.
in fi. quod est menti tenendum. Item alia quã
plura pertinentia ad materias huius leg. videa
ris in leg. iv. supra co. vbi late sunt dictum.

¶ Ley. lxx.

¶ Quando el marido estuviere ausente, y no se espera de proximo venir, o coize pe
ligro en la tardança: que la justicia con conocimiento de causa sepando legitima,
o necessaria, o prouechosa a su muger pueda dar licencia ala muger la que el marido
le auia de dar: la qual assi dada vala como si el marido sea.

In l. lxx. ibi: cõ conocimiento de causa. Cir
ca hoc nota / q si iudex de facto sine iusta
causa oedit talem licentiã nõ valet: imo quare
nus de facto proceffit ad dandã predictã licen
tiã de facto debet illã reuocare: et tenet bal. in
rub. C. de reuocanda vendi. qd teneatis men
ti. ¶ In eadem lege ibi: q no se espera de proxi
mo venir. Circa hoc dubitatur si maritus est ab
sens in reuocatis partib9 vtrũ eius vxor possit si
ne licentia iudicis cõtrahere. Et bal. in l. trans
factione. in fine. C. de transactio. et net q sic. Sz
certe doctrina bal. corrigitur per istã. l. in hunc
modum: q maritus erat absens in reuocatis partib9

taliter q nõ sperabatur de primo venire: et si dis
ponitur q talis vxor petat licentiã a iudice ad
hoc vt valeat contractus per ipsam celebratus
quasi vellet dicere: q aliter nõ valeat contractus
et hoc est etiã de mente bal. in d. l. transactio. in
quantũ dicit q adhibeat auctoritas iudicis. et
ita tenet et expresse so. lup de pala. rub. in sua rep.
fo. xliij. in. iij. co. de q etiã vide per montal
nuz in l. i. ff. de iur. et co. l. in glo. y otorgare. Circa
qd est notandũ q si talis vxor repuret vidua a cõ
trahere et a maiore parte ppli valet et tenet contra
tus cñ ea celebrat sine licentia. vt in l. n. C. ad
senatus consul. mace. luncta. l. iij. ff. co. ritu.

¶ Ley. lxxi.

¶ Quando la muger renunciare las ganancias, no sea obligada a pagar parte algu
na delas deudas que el marido ouiere hecho durante el matrimonio.

In l. lxxi. vide rex. in l. lxxi. ff. de iur. et co. l. i. et
vide q dixi in l. i. ff. supra co. Et ne sim fur
aleni laboris: videatis quãplures qñtiones pe

tinentes ad materia huius. l. p. solup de pala. rub.
in sua rep. fo. xliij. in. iij. co. et fo. xxx. et fo. xxxiij.
in. iij. co. et fo. xxxviij. in. iij. co. cum seq.

¶ Ley. lxxii.

¶ De aquí adelante la muger no se pueda obligar por suadõra de su marido: aunque
se vi ga y alegue que se cõuertio la tal deuda en prouecho dela muger. y assimismo
mandamos, que quando se obligaren a mancomun marido y muger en vn contra
cto, o en diuersos: que la muger no sea obligada a cosa alguna: salvo si se prouare q
se conuertio la tal deuda en prouecho della: ca entonces mandamos q por rata del
dicho prouecho sea obligada: pero si lo que se cõuertio en prouecho della fue en las

De Bateria. l. lxx. et lxxij. et lxxij.

cosas quel marido le era obligado a dar: assi como en vestir la, y dar le de comer, y las otras cosas necessarias: mādamos que por esto ella no sea obligada a cosa alguna: lo qual todo que dicho es se entienda, si no fuere la dicha fiança, o obligacion a mancomun por maravedis de nuestras rentas, o pechos, o derechos dellas.

In lxx. De materia huius. l. vede tex. in l. cxxij. et in lxxv. in legibus stylic. tex. et ibi late per Bal. et docto. in auth. si qua mulier. C. ad senatus consult. velle. et gloss. et doc. in l. sciendum. ff. de verbo. oblig. et tex. glo. et doc. in l. j. C. ne vxor pro marito et Jo. lupi de palu. rub. in sua repe. fo. xxviii. in. j. co. cuz seq.

In eadem lege in fine. Circa materiam huius leg. dubitatur: si vxor non se obligavit cum marito: antequam solvere debita regalia. Circa quod dic. q. aut loquimur: utrum teneatur solvere de bonis lucram. constante matrimonio: aut de bonis propriis ipsius vxoris. In primo casu: quando de bonis acquiritis: dicatis q. tenetur solvere talia debita: vt in l. lxxij. r. n. l. v. ordin. reg. et in l. cxxij. et in l. cxxliij. et in l. cxxv.

et in leg. stylic. Quod limita notabiliter nisi vxor antea q. maritus contraheret cum gabellario regis renuñciasset lucris sibi ex illo contractu obuentibus: quia tunc. nō teneretur per tex. in dicta. l. cxxij. in leg. stylic. de quo tamen vide Jo. lupi de Hala rub. in sua repe. fo. xxviii. in. n. co. et in. j. co. In secundo casu: quando de bonis propriis dicatis q. etiam teneatur per tex. in dicta leg. cxxij. et tenet glo. in l. j. C. ne vxor pro marito. et Jo. lupi de pala. rub. in dicto. fo. xxviii. in. j. co. nisi renuñciasset lucris modo p. dicto per dicta iura. d. quo vide per Bar. et Jo. de plate. in leg. n. C. de ex acio. tribu. lib. x.

Et an vxor in casu quo tenetur possit pro tali debito incarcerari: videbimus late in leg. lxx. infra proxima.

De lxx.

Ninguna mnger por ninguna deuda que no descienda de delicto pueda ser presa ni detemida, sino no fuere conofcidamente mala de su persona.

In lxxij. ibi. por ninguna deuda Circa materiam huius dubitatur: utrum mulier possit incarcerari pro debito fiscali siue regali. Et dicatis q. nō et in autp. sed hodie. C. d. officio iudicis. lude. et in l. lxxij. r. n. l. v. ordin. reg. et in l. n. r. l. v. ordin. regali. Sed limita legem istā quādo mulier esse debitor: rōne nutele vel cure: q. tunc bñ possit incarcerari: vt per bar. et cōter. do. in auth. matris ante. C. qñ mulier officio nute. et idē tenet. Jo. d. platea. in l. n. in. vj. et in vii. co. C. de exactori tribu. l. x. de qua materia vide bar. et Jo. de plate. in l. nemo carcerē. de exactor. tribu. l. x. et bal. sal. et do. in l. j. in. n. co. ante finem. C. qui bonis cedere possunt.

In eadem lege ibi. si no fuere conofcidamente mala de su persona. vt q. est meretricis. vt exēplificat: et per bal. in l. cōsentaneū in fi. co. C. quo modo et qñ iudex. et ibi alex. et barb. in add. ad bal. et tenet alex. in add. ad bar. in auth. matris ante. in fi. co. C. qñ mulier officio nute. et per

Jo. de platea in l. j. in. vj. co. ante. fi. C. de exactori tribu. l. x. Sed si limita et intellige in meretricis et non nuptialis: nō esset nuptia non posset p. debito cluiū incarcerari: vt per Jo. an. in add. ad speculū in r. d. in iur. et d. dāno dato. in prima add. tione. et idem per alex. in add. ad bar. in d. autē. matris ante. et idē alex. et barb. in add. ad bal. in d. l. cōsentaneū in fi. co. **E**t q. dicatur meretricis. vide late per prepositū in c. inter opa. de sponsal. **E**t tres et scdo poterit. l. ista verificari in muliere luxuriose viuente: que pōt pro debito cluiū incarcerari. vt tenet bal. quem ibi sequitur alex. et barba. in add. in d. l. cōsentaneū in fi. co. Quod intellige nisi sit nuptia p. ea q. dicata sunt de q. vide oīno p. philippi de cū in regula. h. in. n. co. in. fi. d. reg. iu. vbi ponit alia exēpla: et per Jo. narā in rep. c. quous pactū. d. pa. li. vj. in lxx co. **E**t per et in. poterit l. ista exēplificari in muliere hūilī et vili: vt per notabil. Jo. de platea. in d. l. j. in. vj. co. ante. fi. de exactori tribu. l. x.

De lxxij.

El derecho de executar por obligacion personal se prescriua por diez años: la accion personal: y la executiua dada sobre ello se prescriua por veinte años y no menos: pero donde en la obligacion ay hypoteca, o donde la obligacion es mixta personal y real, la deuda se prescriua por treynta años y no menos.

In lxxij. ibi. se prescriua por diez años. Idē disponit tex. in l. i. in. r. lxxij. in. vj. ordin. reg.

Et circa materiam huius. l. primo dubitatur: utrum possit p. parte renuñciari q. non prescri-

bar executio obligantis p̄ decennū. ⁊ videtur
q̄ sic ideo q̄ hoc est introductū in fauorē debi-
toris: ⁊ vnuquisq̄ pot̄ renunciare p̄uilegio si
ne fauorē suorū in .l. si quis in conscribendo. C.
de pactis. Sed hoc non obstante contrariū de
terminat bar. in .l. i. in .f. ff. de excep. cap. i. ⁊ idē te-
net ep̄cola in cautela. lxx. ⁊ bar. in .l. nemo pot̄. l.
v. co. ff. de lega. j. vbi r̄fide ad fundamentū in cō-
trariū adducit. ¶ Sed ob dubitatur vtrū dispo-
sitiō hui⁹ .l. habeat locū etiā si debitor sit consti-
tutus in mala fide ⁊ dicatis q̄ sic vt tenet jo. fr̄.
in tractatu p̄scriptio. in .ii. p̄ter tēte p̄is p̄ in
ep̄cola. fo. xj. in .liij. co. Tertio dubitat vtrū dis-
positiō huius .l. habeat locū etiā si in tali obli-
gatiōe interueniat iuramentū. ⁊ videtur q̄ nō
im̄o q̄ tunc post decem annos possit fieri execu-
tio vt tenet jo. fr̄. in dicto tractatu. fo. xxi. in
f. co. ante f. ius. ⁊ fo. lxxij. in .liij. col. ante f. i. idē
tenet Hippo. de marillis in singulari. xli. ⁊ pe-
trus gerardi in singulari. xvij. Sed contrariū
videtur verius p̄ cr̄. i. istam generaliter loquen-
tē. ⁊ doctora sup̄ adiecti loquuntur in actione
non p̄scriptiōis spatio decem annorū. si iū
terueniat iuramentū nos vtro loquimur in exe-
cutiōe sententię vel obligatiōis. Sed adhuc p̄
ma op̄itio videt̄ verior: ideo q̄ iuramentū ha-
bet vni litis cōtestatiōis: vt in .l. nā ⁊ postea. q̄
si quis ⁊ ibi bar. ⁊ do. ff. de iur. iur. per quā per-
petuatur executio xxx. ad triginta ānos. vt in .l.
si q̄ de p̄scriptio. xxx. vel. x. anno. Itē quia leg
vbi statuit simpliciter loquitur nūquā trahi-
tur ad actum iurati. nisi de iuramento facta ex-
pressas mentionē: vt tenet gl. in .c. ii. non deoat
in p̄fectus de deceno. l. vj. de quo vide per
Feli. in .c. constitutus de r̄scriptis. ¶ Quarto
dubitatur vtrū p̄scriptio decennij de q̄ in hac
l. interrumpatur per litem contestatiōem: ⁊ dicatis
q̄ sic vt tenet bal. in .l. i. in .f. co. C. de p̄scri-
ptis. xxx. v. l. i. anno. ⁊ jo. fr̄. in dicto tractatu.
fo. lxxij. in .liij. co. ¶ Quinto dubitatur vtrū in
interrupatur p̄scriptio de qua hic per productio-
nem instrumenti in iudicio facta. Et dicatis q̄
sic vt tenet jo. fr̄. in dicto tractatu fo. lxx. in .liij.
co. in .f. de quo vide p̄ bar. in consilio. xxxvj.
¶ Sexto dubitatur vtrū p̄scriptio de qua hic
interrumpatur per solā missiōem executoris. ⁊ di-
catis q̄ sic vt tenet bal. in .d. i. sicut. C. de p̄scri-
ptis. xxx. vel. l. i. anno. de quo vide jo. fr̄. in .d.
tractatu. fo. lxx. in .liij. co. cū tribus seq. ¶ Sed
p̄mo dubitatur vtrū p̄scriptio de q̄ in hac l.
currat cōtra mīorē. Et videtur q̄ sic per. l. i. s̄
generaliter loquentē supra reg. in leg. de p̄crio

ff. de publicia. sed contrarium videtur verum ideo
quod lex noua generaliter loquens put lex nra non
est tendit ad causas particulariter legis antiquae
nisi de illo faciat mentionem et tenet gl. 2. do. in l.
sciendus. in pmi. ff. quod satis. cogit. et notatur in
c. 5. de confit. li. vj. et tenet. glo. 2. do. in l. de curio
nibus. C. de fidei iur. li. xij. 2. bal. in lib. C. de in
sti. C. confirmat. et machesa. in notabil. lib. 2. felis
in c. siue de heredi. Sed ceterum est qd prescriptio
speciali minor respectu prescriptiois seruatur
illefus ipso iure. et in l. si. C. in quibus casu. in in
regis resti. non est necess. 2. in l. vin. et p. par.
iij. ergo infertur qd prescriptio de qd hic no cur
rit contra minores. Quapropter dic qd aut pre
scriptio de qua hic fuit inchoata contra minores
et tunc non currit contra ipsos: imo ipso iure ser
uat illesus et in d. li. Alii sunt inchoata eius et
predecessores: tunc currit contra eius prescriptio
si pot restitui aduersus illam prescriptionem. et re
net bar. in l. etiam. ff. de minor. quod olim vide.
¶ Quiauo dubitat vtru lapsus decemulor de qm
hac. L. credito possit agere contra debitorum actio
ne personalis vide real. si sit prescripta excurio.
Et dicatur qd sic autem a dispositione huius. l. v. et
ten. in l. xij. et xij. li. ordin. rega. 6. quo etia
videtur promissa t. r. in l. ordin. rega. 6. Sed imma
pauo dispositio legis nre vt no procedat: qm
in obligatio debet qd finito tempore de decemulor
iterum de nouo debet incipiat: toriens inchoat
aut debet quorrens fuerit copleta prescriptio
decem annos: vt tenet bar. in l. nemo pot in. v.
co. ff. de lega. 2. et tenet bar. cepola in tracta
tu cautela. in cautela. lxx. ¶ Sed obliuio qm
fuerit reuocatio siue nouatio obligacionis qua
tunc non currit prescriptio de qua hic nisi a tpe
nouationis vt tenet bar. in l. cesar. m. co. ff. de
publica. ¶ Et an prescriptio. 6. qua hic pcedat
in foro conscientie vide per bar. in l. sequitur. qd
vi. ff. de vsu capio. 2. latissime p. fo. fran. in di
clo tractatu. fo. xj. in. in. co. cum. in. seq. ¶ In ca
dem lege ibi: se prescriptio pot tempus agnos qd no
menas. Hoc intellige veru in tpe no debitor pres
cribente vt in l. cum notissimi in prin. C. de pres
criptio. lxx. vel. etiam in l. xv. et in. l. xvj. et p.
par. iij. secus si sit in alio terro possessor qd cu
titulo 6. bona fide pot prescribere iure hypothec
e per decem annos inter pces 2. viginti in ab
sentia: vt in gl. 2. do. in l. si. cum notissimi et gl. in l.
i. C. de p. script. l. o. tpe. et et p. in l. si. C. aduer
sus credi. 2. in l. xv. et in l. p. p. p. si. ¶ Et in p. p. o
in l. vide qd dicit in l. i. p. prima sita sit sub bre
ui copendio teneatior meuit qd sunt quotidiana

Q. Cr. lxxiii.

¶ Por quanto en las ordenanças que bezimos en la villa de zabadrid a quatro dias del mes de Diziembre del año passado de mil 7 quinientos y dos años ay vna orde

nança, su tenor dela qual es este que se sigue. Otrosi por quanto por la ley por nos hecha en las cortes de Toledo ouimos ordenado, que si los deudores que deuián algunas deudas en quien son fechas excecuciones por contractos, obligaciones, o por sentencias a pedimiento de los creedores en los deudores, o en sus bienes alegaren paga, o otra excecpcion que sea de recebio, que tenga diez dias para la prouar, y no se declara dende quando han de correr los dichos diez dias: declaramos y mandamos que los dichos diez dias corran desde el dia que se opusiere a la tal excecucion. Y passados los dichos dias, si no prouare la dicha excecpcion, que el remate se haga como la dicha ley lo dispone, sin embargo de qualquier apelacion que de ella se interpusiere, dando el creedor las fianças como la dicha ley lo manda. Y por que nuestra merced y voluntad es que la dicha ordenança aya cõplido effeçto. Por ende mandamos que lo contenido en ella se guarde y cumpla y excecute como en ellas se contiene sin embargo de qualquier appellacion que della se interponga para ante nos, o para ante los oydores delas nras audiencias, o para ante otros qualquier jueces, o qualesquier nullidad q̃ contra la dicha excecucion y remate se alegue.

In. l. lxxiiij. que bezinuos en la villa de Madrid. de qua in. l. lxxiiij. v. r. l. viij. l. iij. ordina. rega. Sed circa materia huius. l. p̃mo dubitatur vtrū contractus. guarērigius factus in alio regno mandentur executioni in hoc regno. et bar. in. l. a dno pio. f. inas rome. ff. de re iudi. ca. 15. q̃ sic. idē tenet ibi alex. in. l. iij. C. quēdā mō. et ita. ap. l. bal. in. l. f. in. h. co. C. ne sūt p̃ parte et specu. in. r. de instru. editione. restat vide re in. h. co. et latissime per bar. bal. sal. ias. et do. in. l. cunctos p̃pos. C. de summa trus. f. fide ca. tpo. et fo. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. h. in. j. co. ¶ Secūdo dubitatur q̃d ecōtra vtrū cōtractū guarērigius obligatiōis factus in isto regno nādatur executioni in alio regno in q̃ talia instrumenta nō habēt parā executionē. Et dicatis q̃ nō vt tenet alex. in. d. f. inas rome. in pe. co. de quo vide do. in. d. l. cunctos populos. ¶ Tercio dubitatur vtrū executio d̃ qua hīc et in. d. l. iij. et v. possit fieri p̃ quēcumq̃ iudicē et dicatis q̃ sic vt tenet alex. in. d. f. sententiā rome. de q̃ et vide de p. fo. lupi de pala. rub. in. d. repe. fo. h. in. j. co. de quo vide q̃ dicit in simili in. l. iij. in. x. q. cum seq. sup̃ eo. ¶ Quarto dubitatur vtrū possit in quolibet loco executio fieri et dicatis q̃ sic vt tenet bar. in. d. f. sententiā rome. in f. et bal. in. l. f. in. h. co. C. ne sūt p̃ p̃o p̃f. Ad intelligē in quo aliq̃ loco scy in quo instrumenta nādantur executioni et habēt executionē parā alias fecit vt tenet alex. in. d. f. sententiā rome. de quo vide p̃ bart. Et pollā in tractatu cautelari in cautela. lex. et bal. in. l. si quis in. h. co. C. de epis. et cle. et bal. in. l. cum archidicōs. in. h. co. C. v. in p̃o se. leg. ¶ Quinto dubitatur verum de iure canonico possit fieri executio virtute instrumenti guarērigii. Et dicatis q̃ non vt tenet abb. in. c. Quod clericis in. l. iij. col. de foro compe. De

quo vide sibi zacharia in addi. ad eundem abb. ¶ Sexto dubitatur verum tabellio possit consicere instrumenta extra territorius. De quo dic vt per abb. in. c. cum. p. in pe. co. in f. cum seq. de fide instru. et per Bar. Bal. Sal. Zas. Zoā. fac. docto. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. et fide cat. ¶ Septimo dubitatur verum tabellio huius regni possit consicere instrumenta in alio regno: vel notarius ecclesie an possit consicere instrumenta in terris imperij vel p̃ncipis: vel notarius imperij vel p̃ncipis possit consicere instrumenta in terris ecclesie. Vide per Joan. fab. in. l. secundum. C. de donatio. et pel. Abb. in. d. c. cum. p. et vide per Abb. in. d. c. n. de iudici. et bal. in. l. reperi. C. de epis. et cle. et practici ferrariam. fo. xliiij. in. h. co. et Zoā. Lupi de Pala. Rub. in sua repe. folio. h. in. j. co. et vide text. in leg. viij. ut. xviij. lib. h. ordina. rega. et text. in leg. iij. co. ritu. et lib. et text. in lege c. in legibus gabellarum huius regni. ¶ Octauo dubitatur verum obligando quis bona sua censetur obligare futuram successionem. De quo vide vt per Bar. in. l. l. iij. l. iij. de ac. quiren. here. et per Alexan. docto. in leg. h. C. de pactis. ¶ Nono dubitatur verum ad executionem faciendā requiratur dicatio patris. Et Bar. in. d. f. sententiā rome. tenet q̃ non. et idē tenet Bal. in. l. f. C. ne sūt p̃o p̃o parte. et Andreas de poma. in addi. ad Bar. in. l. lxxiiij. centum. f. titio. el. h. in parte statutorum. ff. de conditio. et demonstra. Sed cōtrarium tenet Alex. in. l. postulante. in p̃u. l. iij. co. ff. ad trebel. quas p̃pter vide. B. yppo. de maris. in suis singularibus in singulari. clxx. et glo. et docto. in. l. f. C. de iudici. et bal. in. l. ab executione. C. quoz appell. non recipiatur. ¶ Decimo dubitatur verum contra executionē admittatur exceptio cōpens

farionis. Et dicatis q sic vt in l. i. cñ milit. s. n. ff. de cōpensatio. tenet alex. in addi. ad bal. in l. cum pāpianus in parte. Itē ex cōdicatus. C. d. senten. t. inter locu. olim iudi. t. idem alex. in addi. ad bar. in l. i. C. de iuris t. facti igno. ¶ In decimo dubitatur vtrū exceptio vsuaria impediat executionē. Et alex. in l. si se non obtulit. s. condēnatus in l. iij. co. ff. de re iudica tenet q nō t. petrus de ferraria in sua practica noua fo. lvi. in l. iij. co. De q vide p pau. de ca. in l. si seruatis ff. d. serijs. t. hyppo. d. marillys in singu. lxxvii. t. Jo. fa. in l. obseruare. C. quoz appe. in d. recipi. ¶ In duodecimo dubitatur vtrū executio impediatur per exceptionē nullitatis. Et qz est larga materia remitto vos ad alex. in d. l. si se nō obtulit. s. cōdēnatus ad bal. t. sal. in l. vna. in pe. co. C. ne liceat in vna eadēq causa tertio prouoca. t. ad ter. in l. i. r. r. ff. de i. i. ordina reg. ¶ In decimo tō dubitatur vtrū obligatio cōditionalis purificata mandet executionē licet purificatio conditionis nōdū sit in iudicio pbata. Et bal. t. q sic in l. cñ testamento in fi. C. de testamē. manumissio. de quo vide per alex. in l. in illa in. ij. co. ff. d. verbo. obliga. ¶ In decimo quarto dubitatur vtrū habeat locū executio in obligatione cōnecute debiti non liquidū. Et dicatis q nō si non possit purificari pendente executione: per ea q sua pia proxime dixit vt bal. in l. iij. in. ij. col. C. de executio. rei iudi. ¶ In decimo quinto dubitatur vtruz executio scietur: que transiit in rē iudicatam impeditur per exceptionem iniustitie. Et dicatis q sic si non opponat per partē q nō admittatur vt tenet notabiliter abb. quem olimo vide in c. cum cōtingit. in fi. de officio delegati. ¶ In decimo sexto dubitatur vtrū dispositio huius. t. ter. in d. l. iij. t. v. r. i. vij. in l. iij. ordina reg. habeat etiam locum in clericis siue personis ecclesiasticis. De quo vide late per bar. bal. sal. t. do. in l. cunctos populos. C. de summa trinitate t. fide cath. t. p. marthe. martheia. in nota. cxiij. incipienti nota vna lucrosa. t. per iudo. roma. in singulari. ecclesijs incipienti caplin ecclesie. t. p. bal. in auct. cassa t. irrita in. ij. co. C. de sacros. eccle. t. per abb. in c. sicut ne cleri. vel mona. t. in c. quod clericis de foro cōperenti. t. per bal. in l. omni nouatione in fi. co. C. de sacros. eccle. ¶ In decimo septimo dubitatur vtrum executio possit fieri contra heredem debitōis mortui o d. biore. Circa qd breuiter dicā q aut loquimur in herede vniuersali aut in herede particulari. In pmo casu qñ in herede vniuersali dñe q cōtra eum pōt fieri executio sicut poterat contra defunctum si esset viuus vt tenet bal. in l. iij. C. si aduersus heredē t. alex. iaro sermone in j. postulāt in prin. in l. iij. co. ff. ad trebel. In secō ca

su qñ in herede particulari vel contra tenentes aliquam rem defuncti obligati dñe q cōtra eū non pōt executio fieri vt tenet bal. in d. l. iij. p qua conclusionē est glo. t. ibi cōis opinio do. in l. iij. C. de conditio. ob causas. de quo vide alex. in d. l. postulat. ¶ In decimo octauo dubitatur vtrum instantia executionis pereat p triēsum scdm formā ter. in l. p. operandū. C. d. iudi. Circa qd dñe q aut fuit lio contestata super tali executione t. per hñ instantiā vt bal. in l. iij. in. ij. co. C. de executione. rei iudi. aut non fuit lio contestata sed solūm fuit pētra executio: t. tunc nō perit instantia imo perpetuat vsqz ad. r. r. r. ānos. vt t. bal. in d. l. iij. t. geor. natā in repe. cle. scpe. d. verbo. signi. fo. r. l. iij. in. iij. co. in fi. ¶ In decimo nono dubitatur vtruz possit fieri executio obligatiōis. s. notarius coram quo fuit facta dēstnatio t. notarius tempore quo petitur executio Et dicatis q sic. vt t. bal. in d. l. iij. C. de executio. rei iudi. ¶ In decimo dubitatur si debitor est denus in carcere pro debito possit creditor petere sibi satisfieri d bonis predicti debitoris. Et bar. in l. iij. in fi. C. de exactor. tribu. tenet q sic quod est bene notandū. ¶ In decimo primo dubitatur vtrū obligatio habeat paratam executio nem etā in his que in directe probantur. Et dicatis q sic vt tenet abb. in c. cñ olim. in. iij. co. ad fin. de censibus. ¶ In decimo secundo dubitatur vtruz possit contra executionem opponi beneficiū vel leia. Et dicatis q sic vt tenet pbi. de c. i. in regula. in in. in. co. ff. d. reg. iur. ¶ In decimo tertio dubitatur vtrū obligatio possit vltra debitū pncipale exequi quo ad interesse. De quo quia recipit distinctionem vide per alex. in l. certi cōditio. in. ij. co. ff. si certuz pēta. ¶ In decimo quarto dubitatur vtruz contra executionem possit opponi exceptio non numerate pecunie. de quo qz recipit distinctionē vide per bal. in l. sub specie. in fi. C. de postula. ¶ In decimo quinto dubitatur vtruz contra executionē possit opponi exceptio q tabellio qui fecit instrumenta erat ex cōdicatus tpe quo instrumenta cōfecit. Et dñe q sic vt tenet bal. in l. iij. in fi. co. C. d. iuris. t. facti igno. De q vide per jo. fa. in d. sed cñ aliquis in fi. co. in fi. de testa. ¶ In decimo sexto dubitatur vtrum possit opponi contra executionē q actor qui pētra executionē est ex cōdicatus. t. dicatis q sic p ter. in c. exceptionē de exceptio. t. in c. pia. co. r. l. iij. v. De q vide per abb. in c. pudentiā s. sexta. de officio delega. t. per bal. in d. l. iij. C. de iuris t. facti igno. t. per bal. in l. quotiens. in fi. C. de iudi. ¶ In decimo septimo dubitatur vtrū contra executionē possit opponi q iudex q exquiratur t. ex cōdicatus: t. dicatis q sic p iura supa pime allegata: t. tenet bal. in d. l. iij. ¶ In decimo

Abateria. l. lxx. t. lxxj. t. lxxij. t. lxxij.

mo octauo dubitatur vtrū impediat executio p
restitutionem in integrum a minore petentem
dicatis q sic per tex. t ibi bar. in l. minor aūre
magistratus. § de iur. in vers. Sed e proscio.
ff. de mino. t tenet glo. si. t ibi sal. in l. postqz il
ti. C. de pacis. t glo. si. in c. coram felicio. de in
tegrum resti. t tenet expresse sal. in l. una in fine
C. ne liceat i una eadēqz causa tertio puo. t idē
t ibi alex. in addi. ad bal. licet bal. ibi videatur
tenere contrariū qñ essent iam prolati due sile
cōsiones. sed dictū bal. est cōtra tex. in d. vñcu
lo. sed et sempronio. t istā opūionem tenet frā.

C. lxx. lxx.

CLa interrupcion en la possession interrumpa la prescripciō en la propiedad: pōz
el contrario la interrupcion en la propiedad interrumpa la prescripciō en la posses
sion.

In l. lxx. De materia huius. l. vide tex. glo.
t docto. in l. si habeo. ff. de acquil. possel. t
tex. glo. t doc. in leg. sic in rem. C. de prescrip.
xxx. vel. l. an t latissime per Joan. Fran. in tra

cta. prescrip. in tertia parte sexte partis. in 4.
quero igitur primo. folio. lxx. in. q. co. cum. vii.
seq. vbi late loquitur de materia.

C. lxx. lxxi.

Cninguno sea obligado de se arraygar por demanda de dinero que le sea puesta
sin que proceda informacion dela deuda; alomenos summaria de testigos, o de escri
ptura autentica.

In l. lxxv. De materia huius. l. vide tex. t
docto. in l. sciendum. ff. qui satis. cogam. t
in 4. sed hodie inuit. de satisfactio. t per Limm

t docto. in l. quoniam. C. vi in posse. legato. t la
te per bar. in. auh. vñ iudices sine quoquo sus
fragio. § necessitate. colla. ij.

C. lxx. lxxi.

Cningun juramento, aun que el juez lo mande hazer, o la parte lo pida, no se haga
en sant Vincente de Auila, ni en el herrojo de sancta Agueda, ni sobre altar, ni cuer
po sancto: ni en otra iglesia juradera sopena d diez mil maravedis para la nra cama
ra t fisco, al que lo jurare, y al juez que lo mandare, y al que lo pidiere, o demandare.

In l. lxxv. Circa materiam huius. l. dubita
tur: vtrum qui liber de populo possit de isto
delicto accusare personas delinquentes contra

dispositionem huius. l. Et dicatis q sic / vt re
per bar. in l. i. in. q. col. in fine cum principio
seq. ff. de publicis iudicijs.

C. lxx. lxxij.

CSi alguno pusiere sobre su heredad algun censo, con condicion, que si no pagare
a ciertos plazos, que cayga la heredad en commissio, que se guarde el contracto, y
se juzgue por el: puestto que la pena sea grande, y mas dela mitad.

In l. lxxv. in prin. Concordat cum disposi
tione huius. l. rep. in l. si. C. de iure emphi
teo. de quo vide ibi late per Jas. t docto. t in c.
ponit. d. locato. De qua materia vide latissime
per Spe. in. ti. de loca. § nisi aliqua. de iure em
phi. t per Bal. in l. rem qua. C. si aduersus ven
dit. in l. si p. dote. C. de dotis promiss. t p. Bar.
in l. colomus. ff. loca. t in l. csi pater. § liberris. ff.
de lega. §. t per Bal. in rub. C. de contrahē. em
ptio. in. q. t per Bar. in l. fraudari. ff. d. public

ca. t per Alex. in l. si. § carbo. in. l. si. co. ff. d. §
bo. obli. t p. Bar. in l. si. m. si. t titlo. ff. de. p. b. o
bli. t p. Joan. de ca. in l. et si. in prin. in. si. col. ff.
solu. ma. t per Petru. Gerald. in singu. lxxix.
t per Ludo. roma. in singu. cccxv. t cccxix.
t in notabili lxxvi. t c. iij. t notabiliter p. Joan.
Fa. in §. a deo. in singu. loca. t p. Bar. in l. si do
mus. §. si. ff. de lega. §. t per Ludo. Ferrar. in cau
rela. x. t per Joan. de p. ala. rube. in sua rep.
fo. iij. in. iij. co. t fo. in. iij. co. in fine.

C. lxx. lxxij.

Ninguno pueda hazer donacion de todos sus bienes aunque la haga solamente de los presentes.

In l. lxx. De materia huius legis vide rex: in l. omnes. §. ff. que in fraudes creditorum per bar. c. do. in l. l. C. de pactis. et per bal. in l. §. in pe. col. in versiculo. sed viterius. C. de iussio. donatio. ubi ponit tres questiones pertinentes

res ad materiam huius l. et vide per Fabianus de monte sancti in tractatu de emptione et venditione. §. q. principali in. xv. co. Et vide quāplures limitationes ad istam l. per Socinus in tractatu fallentiarum in regula. c. viij.

De lxx.

La ley del fuero que habla cerca del sacar el pariente más propinquo la cosa vendida de patrimonio por el tanto, aya también lugar quando se vendiere en el almoneda publicara: aunque sea por mandamiento de juez; y los nueue dias que dispone la ley del fuero se cuenten en este caso desde el dia del remate: con tanto que consiga el que la saca el precio, y haga las otras diligencias que dispone la ley del fuero y la ley del ordenamiento de Ricua; y asimismo aya de pagar al comprador las costas y el alcuala si la pago el comprador: antes que la cosa así vendida le sea entregada.

In l. lxx. ubi la ley del fuero. De qua in leg. xij. ritu. x. lib. ij. foro. l. et in leg. xj. et in leg. xij. ritu. x. lib. v. ordina. rega. ¶ In eadem lege ibi. el pariente más propinquo. Circa materiam huius legis primo dubitatur utrum dispositio huius l. habeat locum etiam si res patrimonialis vendatur alicui de eodem genere in remotiori gradu constituto et dicatis q. sic ut tenet jo. fab. in. §. Ita tamen instituta. de heredita. que ab intestato deferunt. ¶ Secundo dubitatur si plures res sunt in equali gradu quibus eorum preferatur. Et dicatis q. neuter alteri preferatur / imo oēs equaliter concurrunt: vt in l. vj. ritu. x. lib. v. ordina. rega. De quo vide late per jo. fab. in. §. plures instituta. de lega. agna. succedisse. Quod intellege quando res que venditur est diuisibilis. Si tamen cōmode diuidi non possit tunc comperit in solidum ei qui primo ad iudicium emptionis pro uocauit: et si ambo ad iudicium eodem tempore pro uocauerunt emptores: comperit haberi maiorē partem: et si sunt equales: debet sorte dirimi. et tenet notabiliter matteus de afflictis in tractatu iure promissionis. §. tota hec lex. ¶ Tertio dubitatur utrum frater utrinque coniunctus preferatur in huiusmodi retractu fratri ex viro latere tantum coniuncto. Et dicatis q. sic ut tenet jo. fab. in. d. §. si plures. ¶ Quarto dubitatur utrum coniunctus per lineas masculinas preferatur coniuncto per lineam femininam. Et dicatis q. non ut tenet jo. fab. in. d. §. si plures de quo vide omnino per eundem jo. fab. in. d. si instituta. de duobus rebus ¶ Quinto dubitatur utrum bastardus coniunctus admittatur ad huiusmodi retractum: et dicatis q. sic ut per bar. in l. pronuntiatio. ff. de verbo. signifi. et per abb. in c. nonnulli. §. sunt et alij.

in pe. co. de re scriptis et idē tenet montanus in l. xij. ritu. x. lib. ij. foro. l. De quo vide per bal. in l. id quod pauperibus. in. vj. co. in si. et ubi alij. in addu. ad euz. C. de episcopo. et eccle. et rochus de curte in tractatu iuris patris. fol. xij. in. in. co. ante finē et per matteus de afflictis in d. tractatu in. §. tota hec lex. in. xj. co. ad quod beneficia est rex. in. l. j. ritu. x. per vñ. col. et ita fuit iudicatum contradictorio iudicio in hac ouerenti ciuitate. ¶ Sexto dubitatur si sunt plures in equali gradu et unus intentauit retractum suum remissionem utrum teneatur alius cōiunctuare. Circa quod breuiter dicitur q. aut omnes intentauerunt retractum infra nouem dies: tunc tenetur cōiunctuare per ea que dicta sunt in secunda questione aut non: tunc ille / vel illi / qui intentauerunt / preferuntur per rex. in. d. l. xij. ritu. x. lib. ij. foro. l. et in. d. l. vj. ritu. x. lib. v. ordina. rega. De quo vide per montanus in. d. l. xij. ¶ Septimo dubitatur utrum filius preferatur nepoti in huiusmodi retractu: videtur q. sic ideo q. lex dicitur el pariente más propinquo. et filius est propinquior q. nepos. In contrarium videtur: ideo q. nepos representat personā sui patris / et ceterum esse in equali gradu. vt in. §. cum filius instituta. de heredi. que ab intestato deferunt. ¶ Octauo dubitatur utrum ius retractus competeret personis extraneis ab istis regnis in alijs regnis habitantibus. Et dicatis q. sic ut tenet jo. fab. in. l. i. in. xj. co. C. de summa trinit. et fide carbolij. ¶ Nonno dubitatur si sunt plures cōsanguineus in eodem gradu utrum oēs debeant cōstruere unum procuratorem: an vero possit quislibet agere pro parte sua: et quia quæstio ista examinatur per montanus in. d. l. xij. videtur eundem ¶ Decimo

mo dubitatur utrum filius ex hereditate admittatur ad huiusmodi retractum dicatis q. sic: et tenet montanus in d. l. xij. ad quod bene fecit q. dixi in quinta questione. ¶ Undecimo dubitatur utrum depositatus admittatur ad huiusmodi retractum dicatis q. sic: cū hodie depositus non efficiatur seruus pene, ut in auctoritate d. hodie. C. de donatione inter vivos et excom. et ibi p. Salmo admittitur ad ea q. sunt iuris ciuilibus: et est retractio. ut in l. iij. supra eo. ad quod benefecit quod notat bar. et do. in l. ex facto q. ex facto ff. ad treb. ¶ Duodecimo dubitatur utrum banitus admittatur ad huiusmodi retractum dicatis q. sic: p. ea que notant docto. in dicta lex facta q. ex facto. et per ea que supra proxime dist. ad quod benefecit tex. in l. iij. titulo. xvij. par. in. vbi declaratur quid dicatur banitus.

¶ Tredecimo dubitatur utrum condemnatus ad mortem naturalem admittatur ad huiusmodi retractum dicatis q. sic: per ea que oia sum in duabus questionibus supra proxime: et per tex. in l. iij. supra eo. et per r. in l. qui alienationibus. si. ff. de testa. ¶ Decimo quarto dubitatur utrum extraneus admittatur ad huiusmodi retractum ex iure sibi cesso a consanguineo. Et dicatis q. non: et tenet otuifido: et ibi bal. et pau. de ea. et montanus in dicta. l. xij. pro qua conclusio ne est tex. in dicta. l. vj. tit. v. lib. v. ordinis. res. ga. in fine in quantum dicit: et iure que laque. re. para. si. ergo inscribitur q. non potest alteri cedi.

¶ Decimo quinto dubitatur utrum monasterium admittatur ad huiusmodi retractum per ingressum consanguinei proximioris: dicatis q. non: ideo quia monasterium non potest habere consanguinitatem cum sit vniuersitas inanimata: et tenet bal. in auctoritate habita. C. ne filius p. pfe. et inno. cen. in. c. graue de sententia excom. et leges de ista materia loquentes requirunt q. petens retractum habeat consanguinitatem. Et quia si monasterium admittatur esset contra mentem predictarum legum volentium ne res epe at de patrimonio et familia. nam si monasterium retraheret irreueocabili exiret de patrimonio et familia.

¶ Item quia monachus non retraheret pro se sed pro alio scilicet monasterio: quod fieri non potest. ut supra proxime dist. ad quod facili notata p. abb. et do. in. c. ff. de postula. et in c. ci. mar. de constitutioni. ¶ Decimo sexto dubitatur utrum monasterium vendens rem ingressi admittatur proximior consanguineus ad retractum: id est q. sic ideo quia res est de patrimonio et retrahens est consanguineus. Sed contra art. videtur versus idem quia postquam scilicet res exiit de familia non dicitur patrimonialis nec in ea habet locum

retractio. de qua hic et tenet montanus in d. l. xij. et infra dicit et eo ipso q. predicta res fuit voluntaria ad monasterium exiit de familia. Et quod medium est in hac id est persona ingressi que celsetur de donasse monasterio: ut in auctoritate. ingres. ff. C. de sacrosan. eccle. et in re donata non habet locum retractus de quo in hac lege. ut infra dicam. ¶ Decimo septimo dubitatur si aliquis vendidit rem propriam matrimonioalem etrus ipseniet rediens admittatur ad huiusmodi retractum Et dicatis q. non. arg. ex in l. i. sicut ab infimo. C. de actioni. et oblig. Et quod inter vendentem et retrahentem debet esse distinctio personarum: et clare colligitur ex dispositione huius legis cum suis concordantiis. ¶ Decimo octauo dubitatur utrum venditor admittatur ad huiusmodi retractum mediante aliqua persona sibi subiecta et dicatis q. non: et in l. nec et ibi bal. et do. C. de here. in situ. ¶ Decimo nono dubitatur utrum consanguineus preferatur in huiusmodi retractu ipsi reditor retrahere volenti de consensu emptoris: quia alius non poterit et supra p. fine dixi. in xvij. questione Et ista questio non tractatur per alberti. de forstari in prima parte statim totum in questione lxxvij. vbi tenet: q. aut proximior consanguineus preuenit venditorem: et tunc preferatur consanguineus: ad quod benefecit tex. in l. vbi acceptum. ff. de iudiciis aut consanguineus non preuenit venditorem: et tunc preferatur venditor: ad quod facit tex. in l. ex hoc edicto. si quis alienauerit. ff. de aliena. iudi. mutan. causa. Sed tu dicis: q. aut venditor vendidit: et non tradidit possessionem: tunc ipse emptor preferatur ideo quia res dicitur in eadem causa semper durare ad quod facit tex. in l. sequitur. q. Item labeo et ibi glo. ff. de vscapio. et glo. in lege. si. si rem. ff. de positi. Item quia in re redita: et non dum tradita non habet locum retractus: et tenet montanus in dicta lege. xij. aut vendidit et tradidit possessionem: et tunc preferatur consanguineus. ad quod facit tex. et ibi glo. in d. lege. si. si rem. ff. de positi. Item facit doctrina bar. in leg. sequitur. q. Item labeo. ff. de vscapio. vbi dicit q. emptor ultra vendens et tradens rem emphiteoticam irretractabilem etiam si rescindat contractum incidit in consanguinitatem. Et ergo otuifido in ppositio nfo. Et ita in terminis tenet mande de assillis in tractatu iure protomisse. os in scriptum est in l. iij. co. Item facit. l. si. in versiculo eo addito. C. qui admitti secundum secundam lectionem glo. ¶ Vigesimo dubitatur si proximior consanguineus sit heres venditoris etrus admittatur ad huiusmodi retractum Et videtur q. non quia heres non potest venire contra factum defuncti: ut in lege cum a matre. C. de res

vendit. et in lege venditrici. C. de rebus alien. nō alienam. et per glo. et docto. in lege finali. § in cōputatione. C. de iure delib. Item quia ex qua persona quis lucrum sentit eius factum impo-
bare non potest. ut in regla. et quia persona. ff. de regulis iuris. Item quia queni de euictione tenet actio/ eundem agentem repellit exceptio/ ut in lege vendicanti. ff. de euictio. Sed p̄missi si non obstantibus contrariū credo veri: p̄mo quia leges de ista materia loquentes loquūtur generaliter: ergo generaliter debent intelli-
gi. ut in lege de pretio. ff. de public. Item quia p̄ces retractando nō venit cōtra factus defun-
cti alienationem impediōdo/ s̄mo ap̄obando et p̄erit se loco p̄missi emptiois subrogari. Item quia non tenetur de euictione/ cuius res nō euit-
catur ex defectu iuris vendentis. sed de iure spe-
ciali beneficio hāri legus ratione p̄ximitatis quo casu cessat euictio. ut tenet gl. in lege minor. in p̄ncipio. ff. de euictio. et tenet glo. et ibi pau-
de ca. et doc. in l. §. C. de fideiussor. nino. et ita te-
net montanus in dicta lege. xij. et martheus d. afflictis in d. tractatu in §. et infra. xxx. et l. xij. col. ¶ Trigesimo primo dubitatur/ utri p̄xi-
mior sanguine/ transmissas huiusmodi re-
tractus ad heredem extraneus. et dicatis q̄ non
si nō fuit illis concessa antea q̄ talis cōsanguī-
neus inuenerit/ ideo q̄ talis heres extraneus
non est cōsanguīneus/ agitur et. Et idē esset et
si ille esset cōreclata si nondū esset lata sententia/
ut Joā. fab. in §. et contra. in fine. insti.
de lega. et montanus in dicta lege. xij. de quo
vide marth. d. afflictis in d. tractatu in §. et in
fra. xxx. in l. x. co. ¶ Trigesimo secundo dubitatur/ ut
huiusmodi retractus habeat locum in rebz mo-
bilibus. et dicatis q̄ nō/ ponderando tex. in d. o-
cta leg. xij. et l. §. lib. iij. folio. l. et in dicta lege. v. §.
et. vii. et. vii. li. v. ordina. rega. in qua autum di-
cunt: todo hōbre que here dad. ¶ Odera verbi
here dad/ que est res inobilis. quasi dicat/ s̄cō-
in rebus mobilibus. et istam conclusionē mō-
taluus in dicta lege. xij. in formatione libelli in
huiusmodi retractu: idē tenet marth. de afflic-
tis in dicto tractatu in §. tota hec lex. in. h. co.
ad §. que dicatur res inobilis vide per bal.
in p̄ludio secudo. in. v. §. co. ¶ Trigesimo tertio
dubitatur/ utri huiusmodi retractus habeat lo-
cum in fructibus pendētibz venditis/ quia fru-
ctus pendentes sicut in inobilis cōpurantur: ut
in lege fruct. ff. de rei vendi. et quia questio ista
recipit distinctionē/ videatur per marth. d. afflic-
tis in dicto tractatu in §. tota hec lex. in. h. co.
in §. vbi concludit tenet q̄ si sunt separati a so-
lo nō habet locus/ cum s̄a dicantur mobiles: si
vero nō sunt separati/ q̄ habeat locus/ et idē te-

net bal. in. c. §. in fine p̄ncipio. de pace tenen. in
vltibus feudoz. ¶ Trigesimo quarto dubitatur
utrum huiusmodi retractus habeat locū si ven-
dantur pedagia vel guidagia vel salmagia et si
miles gabelle. Et dicatis q̄ sic utz Martheus
d. afflictis in dicto tractatu in dicto §. tota hec
lex. in. h. co. ¶ Trigesimo quinto dubitatur/ utrum
habeat locū huiusmodi retractus si vendatur
annui redditus. Et dicatis q̄ sic si sunt perpetui
alias nō: ut tenet Martheus in dicto §. tota hec
lex. in. h. co. ¶ Rario est q̄ tales redditus inter im-
mobilia cōpurantur: ut tenet Bal. in p̄ludio
secudo. in. v. §. co. ¶ Trigesimo sexto dubitatur/ utz
habeat locū in re vendita/ et nondū tradita d. o-
ral. in. d. l. xij. et q̄ sic ly contrariū tenet Rario
nelius in repe. l. dudū. de contrahen. emptio. C.
¶ Ideo q̄ ante traditionem nō dicitur res aliena-
ta: ut in l. alienatum. ff. de verbo. signi. et in leg.
traditionibus. C. de pacris. ¶ Trigesimo septi-
mo dubitatur/ utrum habeat locum si sunt date
arre nomine pagamēti non tñ soluti est precius
Et dicatis q̄ aut date sunt arre nōc pagamēti
et tunc habet locum retractus aut nomine ar-
re tñ et tunc nō habet locū et tenet Martheus
in dicto §. tota hec lex. in. v. §. col. vbi dicit q̄ in
duo arza p̄sumitur data nomine pagamēti.
¶ Trigesimo octavo dubitatur/ utri habet lo-
cum si fuit facta venditio et tradita possessio tra-
men p̄teritum nondum soluti fuit. Et dicatis q̄
aut fuit habita fides de pretio et habet locum
retractus. aut non fuit habita fides de pretio/ et
non habet locū et tenet Martheus in dicto §. to-
ta hec lex. in. v. §. co. ¶ Trigesimo nono dubita-
tur/ utz habeat locus in venditione facta sub cō-
ditione ante aduentum conditionis Et dicatis
q̄ non: ut tenet Martheus in dicto tractatu in. §.
pater. in. v. co. et d. oral. in dicta l. xij. ¶ Trigesimo
dubitatur/ utrum huiusmodi retractus
habeat locus in donatione. et dicit q̄ non. ut collig-
gitur clare ex dispositione legus in hac materia
loquentium. et idem tenet d. oral. in dicta leg.
xij. et Martheus in dicto tractatu. §. licet enim. de
quo vide tex. in lege. xxv. et l. §. lib. vii. ordina.
rega. ¶ Trigesimo primo dubitatur/ utrum ha-
beat locus in donatione causa mortis. Et dicit q̄
nō: ut tenet Martheus in dicto §. ly cum. ¶ Trigesimo
secundo dubitatur/ utrum habeat locus
quādo res p̄sumptualis datur in dote. Et dicit q̄
non: ut tenet Martheus in dicto §. licet ¶ Trigesimo
tercio dubitatur/ utrum habeat locum huius-
modi retractus/ quādo res patrimonialis aliena-
tur per vlti legi s̄i vel institutionis. Et dicit q̄ nō
ut tenet Martheus in dicto §. licet ¶ Trigesimo
quarto dubitatur/ utrum habeat locum quādo
alienatur ex causa tractationis. Et dicit q̄ nō ut

Abateria. L. lxx.

tenet Martij. in d. §. licet. ¶ Trigesimoquin-
to dubitatur vtrū huiusmodi retractus habeat
locum etiam si in contractu vditionis dicatur
prout quoridie fit: et si plus valet pretio conuen-
to donauit: siue donationem fecit. Et dic q. sic
vt t3 Martij. de Afflictis in dicto tractatu in
fine totius operis. ¶ Trigesimo sexto dubita-
tur vtrum habeat locum si proximus cōsanguineus
intencans retractum atroxes iniurias vel impi-
as menus iutulerit in cōsanguineo rem patrie
monfalem vendente. Et dic q. nō nisi talis iniu-
ria sibi sit remissa: vel nisi iniuriatus esset d. hoc
constituitur tenet Martij. de Afflictis in d. §.
licet enim. ¶ Trigesimo septimo dubita-
tur vtrū habeat locum retractus si res patrimonialis p-
mutatur cum alia re. Et dic q. nō per tex. in di-
cta lege. xij. et in dicta lege. vi. et vñ. titu. vij. li.
v. odita. rega. De quo vide tex. in lege. xvj.
titu. f. li. vñ. ordin. a. reg. et Martij. de Afflictis
in dicto. §. licet enim. ¶ Trigesimo octauo du-
bitatur vtrum habeat locum si res patrimonialis
les permutatur cum alia re interueniente etiam
pecunia. De quo quia recipit distinctionem vide
de p. Bar. et Alex. in add. ad Bar. in l. aristo.
ff. de donatione. et p. Fabianū de Monte scilicet in
tractatu de emptione et vendit. in scda questione
in. vj. col. et per Montal. in dicta lege. xia. et per
Bal. in precludis feudoz. in. liij. co. ante suum.
¶ Trigesimo nono dubitatur vtrū habeat lo-
cum huiusmodi retractus si res patrimonialis
vdatatur cum re non patrimoniali simul et vno p-
tio. Et quia questio ista recipit distinctionem vi-
de per Martij. de Afflictis in dicto tractatu.
in vltimo folio totius operis. in. liij. col. et in. §. fer-
ptus est in. liij. co. ¶ Quadragesimo dubitatur
vtrum habeat locum si res patrimonialis detur
alicui in solutum pro obito. Et dic q. nō: vt tenet
Montal. in dicta lege. xij. et Martij. in dicto
tractatu. in. §. pater. in. v. co. et tenet Specu. in ti-
tulo de emptio. et vendit. §. nunc discendi. cl. ij. in.
vj. co. in. vñ. sed ponitur statum. Sed contra-
riū tenet Jo. fab. in lege. liij. C. de culcitra. Qua
propter p. concordia dic q. aut predicta res fuit
in solutum data a iudice: tunc non habet locum
retractus: nisi interueniat fraud vel dolus iudi-
cis vt tenet Jo. de platea notabiliter in lege si
quis. C. de fundis patrimonialis. li. f. in fine co. S3
hoc dicitur per istā legem idem est quādo datur per
iudicem sicut quādo per partem. Aut fuit da-
ta in solutum per partem: et tunc habet locum re-
tractus. vt tenet Jo. de platea in dicta lege. si
quis. ¶ Quadragesimo quingiesimo dubitatur vtrū
cōsanguineus proximior qui pateris consen-
sum ad vendendum admittatur ad huiusmodi
retractum. De quo quia recipit distinctionem

vide per Martij. in dicto tractatu. §. tota hec
lex. in. xij. co. De q. vide per Bal. in. c. §. pte
rea. quibus mō. feudū amittit. in vñ. sibus feudo.
¶ Quadragesimo sexagesimo dubitatur vtrū penitētia
cōtrahenti a contractu discedentis nocent cō-
sanguineo ad hoc vt non admittatur ad huius-
modi retractum. Et dic q. non vt tenet Martij.
in dicto tractatu in. §. scripti est. in. liij. co. pro q.
bene facit doctrina Bal. in lege. si cōstante. an-
te si. C. d. donatio ante nup. vbi dicit q. postq3
est ius questum gabellario non possunt partes
in eius preiudicium recedere a contractu ita in p-
posito nostro. Sed d. d. al. tenet contrarius in
dicta lege. xij. quem vide. Sed certe prima opi-
nio videtur verior quādo contractus venditio-
nis esset iā perfectus et esset processum ad trad-
tionem vel ad aliud: quod loco traditionis ha-
beretur: vel si esset transactio omnium licet non pos-
set sollo in emptorē. per ea que dicit Bal. in lege. f.
C. quādo liceat ad emptio. dñce. S3 tamē con-
tractus remaneret in puris terminis et non esset
ad vltimū processum: tunc tene opinionē d. d.
tal. et ita etiā vt Martij. in dicto loco. ¶ Qua-
dragesimo octauo dubitatur vtrū habeat locum
huiusmodi retractus: si primus emptor statim alie-
nauerit rem. Et dicatis q. sic vt tenet d. d. al.
in dicta lege. xij. ¶ Quadragesimo quarto du-
bitatur: si res patrimonialis vendatur sub con-
ditione scilicet q. si cōsanguineus intencans
est retractū res sit in emptā vtrum isto casu ha-
beat locū huiusmodi retractus. Et dic q. nō: vt
tenet Martij. in dicto tractatu. §. scripti est. in.
v. co. ¶ Quadragesimo quinto dubitatur: si cōtra-
ctus venditionis fuit nullus vtz habeat locum
retractus. De quo vide per Cinnu in lege si. §.
Sed quis. in si. co. C. d. oia. de lega. vbi conclusi-
ue tenet q. aut lex simpliciter dic q. re patrimo-
niali vendita competratius retractū dicit prout lo-
quuntur iñe leges de ista materia loquentes: et
tunc habet locum retractus: quia sufficit cōditio
nes semel dñce. vt in lege. si quis. de in. f. et sub
si. sub condi. sa. Aut dicit q. ille qui tenet domi-
niū rei alienate teneatur reddere cōsanguineo
et tunc non habet locum cum non sit verificata
ta conditio. et ita etiā tenet Specu. quē se fere
et sequitur Cinnu. ¶ Quadragesimo sexto dubi-
tatur vtrū huiusmodi retractus habeat locū in lo-
catione. Et credo q. non attentamenē nostras
rum legum: licet Martij. in dicto. §. tota hec
lex. in. ix. co. teneat contrarium. quem vide.
¶ Quadragesimo septimo dubitatur vtrū hu-
iusmodi retractus habeat locum si res p-
rimonia-
lis semel fuerit licite alienata extra familiā cō-
sanguineoz et tunc alienat per tertium extraneū
a familiā. Et dic q. nō: quia cū semel fuit facta

alienabilis extra consanguineos: iam non cen-
setur esse de patrimonio. per rex. notabile in. l.
patri filius. 4. quidem. ff. de legatis. in. et ista
conclusionem in terminis tenet Montan? in
dicta. l. rli. ¶ Quadragesimo octavo dubita-
tur si habeat locus huiusmodi retractus si ve-
ritate inter obventos fiebat venditio rei patrimon-
ialis sed ad defraudandum consanguineum
intenter retractum fecerunt simulat contra-
ctum donationis vel permutacionis vel alius
in quo non habet locum retractus. et dicitur sic con-
tracta fraudet tenet Marten? in dicto tracta-
tu l. 4. nisi qd. et qualiter pderetur frau? vide ibi
late. Quadragesimo nono dubitatur ut facies
contractu donationis vel permutacionis vel alius
in quo non habet locum retractus ad defraudandum
consanguineus peccat mortaliter. Circa qd dicitur
per Jo. fa. iii. q. si etiam in istis de adopti. ubi
et per Jo. fiat fraudulenter peccat alias no. ¶ Qui-
nagesimo dubitatur utrum habeat locus huius-
modi retractus si res pmonialis fraudulen-
ter vendatur magno pretio ad finem ut consu-
guineus aut dimittat retractum vel valore predice
rei taliter et consanguineus in hoc non defraude-
tur et tenet Marten? in. d. 5. ut infra. xxx. in. vii.
co. qd videatur. ¶ Quinquagesimo primo du-
bitatur utrum huiusmodi retractus habeat locum
in clericis et personis ecclesiasticis. et montan?
in dicta. l. rli. tenet q. no. et idem tenet Marten?
in. d. 5. tota hoc lex in. ii. co. Sed contrarium
et cinus et bal. in. l. nec per se. C. de heredi. l. i. m. i. et
idem tenet Marten? de afflictis sibi ipsi contrari?
per qua plura fundamenta lo. s. tota hoc lex l. iij.
co. ubi dicitur q. ista conclusio cōter appo. per
doc. Ad q. bene facit doctrina Jo. lupi. de pal-
ru. in sua repe. fo. in. iij. co. et q. notat Bart. et
do. in. l. cūctos ppos. C. de summa trini. et fide
carb. et ita praticatur in ista ciuitate ouerensi.
¶ Quinquagesimo secundo dubitatur coram
quo iudice sit cōueniendū clericis super iure re-
tracti. et dicitur q. corā suo iudice ecclesiastico: ut
et Marten? in. d. 5. tota hoc lex. in. v. col. qd intelligi
vultur qd ipse clericus cōuenitur: secus tñ est si
ipse commentat q. tñ corā iudice rei cōueniri
debet litigari per rex. notabile in. l. iij. C. ubi et ap-
quē. de quo tñ vide Abb. in. c. cōstitui. de in iure
grā restitui. ¶ Quinquagesimo tertio dubitatur
utrum illi q. iurentauit rei vendicionē rei pmo-
nialis: et succubuit admittat si sit propinquo
consanguineus ad retractum huiusmodi rei. et Jo. fa.
in. l. cōtra maiores. C. de iussio. restit. et q. sic
In eadē lib. ita cosa vendida d. pmonio. cir-
ca hoc primo dubitatur utrum huiusmodi retra-

ctus habeat locum in rei q. dēpēdet a pmonio ma-
terno sicut pmo. et dicitur q. sic cū leges iste lo-
quantur gñaliter: et ita gñaliter debet intelligi
ut in. l. de pmo. ff. de publicia: et ita et montan?
in. d. l. rli. ¶ Sed obo dubitatur utrum sufficiat q.
pdicta res dependeat a solo pfe vel nre ad hoc
ut dicatur de pmonio. et montan? in. d. l. rli. te-
net q. sic. ¶ Tertio dubitatur si pfe vendit alii
quā re quā non habuit a pmonio pfe vel ma-
tris: sed ipse eā acquisiuit utrum eius filius possit
illa retrahere et intentare remissionē. et videtur
q. non: ideo quia talis res non dicitur de patre
monio: cum viuens non dicatur habere patrimon-
ium: ut in. l. uenientē et ibi gl. et in. l. qui supstitit:
ff. de acqui. herē. sed contrarium fudicatur et pra-
cticatur attēta nre hāc leges. ¶ Quarto du-
bitatur si sunt duo fratres quoz vno acquiuit
plura bona: et mortis: an eius bona dicatur de
patrimonio ad hoc ut ei? frater admittatur ad
retractum. et dicitur q. no. ut tenet montan. in. d. l. rli.
¶ In eadē lege ibi: et los nucue dias q. dispōc
circa hoc primo dubitatur utrum isti nouē dies
currāt cōtra maiores: vel cōtra abseutes: vel ig-
norantes. et montan. in. d. l. rli. tenet q. no. Sed
contrarium dispōnit in. l. vii. ff. de iur. v. ordi. in.
reg. et in. l. xvi. ff. de lib. vii. ordi. rega. et ita pra-
cticatur quotidie. ¶ Secundo dubitatur utrum
isti nouē dies currāt a tpe vendicionis: vel a tpe
tradicionis rei. et videtur q. a tēpore tradicionis
incipiant currere: et no a tpe vendicionis: vte
tenet Marten? in. d. 5. tota hoc lex. in. vii. col. et est gl.
in. d. 5. in glo. i. nisi in de emptio. et vendi. ubi te-
net q. venditio non dicitur perfecta ante traditio-
nem rei. Item q. ante traditioē non dicitur res
alienata ut in. l. alienari. ff. de verbo. signi. et in
l. traditio. C. de pactis. Sed contrarius et
montan. in. d. l. rli. ut dixi in xvi. supra eo. attē-
ta dispositione barum legum: et ita quotidie
practicatur. ¶ Tertio dubitatur si venditio sit
condicionalis: a quo tempore incipiat currere
isti nouem dies. et dicitur q. a tempore existentis cō-
ditionis: ut tenet montan. in. d. l. rli. et Marten?
in. d. 5. pater in. v. co. ¶ Quarto dubitatur si li-
gatur super nullitate contractus inter empto-
rem et venditorē: a quo tempore incipium cur-
rere isti nouem dies. et dicitur q. a tēpore sentētie la-
te in fauorē emptoris: et non autē ut idem mon-
tanus in. d. l. rli. de quo vide que dixi in qñto
ne. xlv. supra eo. ¶ In eadē lege ibi: con tanto
que consignet qñ laza el precio. Nota q. ista
l. q. ad hoc ut habeat locum retractus requiritur
q. consanguineus infra nouē dies cōsignet si
ue deponat pretium pro quo res patrimonialis
fuit vendita. de quo vide late per bal. et do. in. l.
accepta. C. de iurisi. et per bar. et doc. in. l. pctor

De Materia. l. lxxj. z. lxxij. z. lxxijj

In si quis paratus. ff. de noui opib. nuntia. z per alicu. in. l. si mori. ff. soluto matrimonio: z per montalium in. d. l. xij. ¶ Sed dubitatur verum sufficiat deponere aliud loco parit. z dic qd nō per leges huius regni in ista materia loquentes in quantum dicunt de el pretio. z idē tenet mō talium in. d. l. xij. z est de mente bart. in. l. paulus. ff. de solutio. quod est verū: nisi deponatur vas argenti tancqz massa: quia tunc sufficit. vt tenet Barro. in. d. l. paulus. z montalium in. d. l. xij. z Jo. de placita in. l. vna. C. de colla. none eris lib. x. z in. l. quoricens. C. de successio. bus pposit. z archidiaconus lib. x. z ita quotidie practitur. ¶ In cadē lege ibi aya tamē lugar quando se vēdiere enel almoneda publica. per istas leges corrigitur tex. in. l. cxxx. in. l. xlii qd cōtrariū disponit. ¶ In cadē lege ibi aya de pagar al cōpiador las costas y el alcuala. Nota ex ista lege qd etiā de re vendita in publica sub

astatione deberet gabella. quod tñ limita vno modo de qd in. l. vi. in legibz. de las alcualas. ¶ Sed pmo dubitat: si res pmonialis sit vendita persone pnuilegiata: qd nō tenetur soluere gabellā ratione pnuilegiij: vtrū pproximio: consanguine? intentans retractū teneat soluere p sone pōlicre pnuilegiare gabellā: ac si in rei versitate talē gabellā soluisset predicta persona pnuilegiata de quo vide per cinum z bal. in. l. nec per se. C. de here. institut. z per marb. in. d. s. p in. v. co. z per montal. in. d. l. xij. vbi magis cōmuniter concluditur qd non tenetur talem gabellā soluere. ad quod bene facit ista lex: inquitum dicit: y el alcuala si la pago. quasi dicat si non soluit gabellā non debet sibi solui. ¶ Secundo dubitatur: vtrum consanguineo debeāt restitui fructus per emptorem percepti ex pcedita re patrimonialit retracta de quo vide per montalium in. d. l. xij.

C. lxxj.

Quando muchas cosas fueren vendidas por vn precio que sean de patrimonio, o auolengo, quel pariente mas propinco no pueda sacar la vna, z dezar las otras, si no que todas las aya de sacar, o no ninguna dellas: pero si las dichas cosas fueren juntamente vendidas por diuersos precios, en tal caso pueda el pariente mas propinco sacar la que de ellas quisiere, haciendo las diligencias z solenidades en las dichas leyes del fuero z ordenamiento contenidas.

In lxxj. ibi no pueda sacar la vna y dezar las otras. circa materiam huius. l. primo dubitatur: si res patrimonialis fuit vendita cū re non patrimoniali vno pretio: an possit per consanguineum retrahi. z dic qd sic. vt tenet marb. de officijs in. d. s. scriptum est. in. q. co. ¶ Secundo dubitatur: retento eodem tēpore vtrū consanguineus cōpellatur retrahere rē nō pti

monialem vno pretio venditā cū re pmoniali z dic qd nō. vt tñ marb. in. d. s. scriptū ē. in. q. co. ¶ Tertio dubitat: vtrū consanguineus possit inuito emptore retractare rē nō patrimoniale venditā vno pretio cum re patrimoniali. z dic qd non. vt tenet marb. in. d. s. scriptū ē. in. l. q. co. de qd materia vide bar. z do. l. i. scire debem in p. l. ff. de verbo. obli. z qd dixi in. l. sup. p. rima.

C. lxxij.

Quando la cosa que es de patrimonio, o auolengo se vendiere fiada, que el pariente mas propinco la pueda sacar por el tanto assi mismo fiada, con tanto que dentro de los dichos nueue dias de fianças bastantes a vista de nuestra justicia que pagara los maravedis porque assi fue vendida al tiempo que el comprador estaua obligado.

In lege lxxij. De materia huius legis videtur de quelate disti in lege lxx. supra cod. vbi

inueniunt aliquas questiones pertinentes ad istam legem.

C. lxxijj.

Quando el pariente mas propinco no quisiere, o no pndiere, sacar la cosa vendida por el tanto, el pariente mas propinco siguiēte en grado la pueda sacar: z assi va gan de grado en grado por todos los parientes dentro del quarto grado: con tanto, que sea dentro de los dichos nueue dias, z con las otras diligencias contenidas en la dicha ley del fuero z ordenamiento.

tores. ff. ad. l. iulij. de adulter. qui commendatur per abb. in c. olim ex litteris in dñ. co. de rescrip. **¶** Et ratio dubitatur. Si Titius occidit Suium fuit ad mortem condemnatus: et factus iuratus parentibus secundum dispositionem huius legis: et postea habuit pacem a parentibus Titij mortui. et postea iste Titius fuit occisus a quodam filio. Si mortui qui tempore pacis et concordie erat infans. verum iste filius scilicet qui propter auctoritatem vendidit infirmitatem patrie punitur pena mortis. et de eo non videtur notandum inter paulos de ca. in consilij. in secundo volum. ad quod bene facit text. in dicto. §. imperatoris. et quod dicit abb. in dicto. c. olim. **¶** Non dubitatur si aliquis occidat dñitum anteaquam occurrat parentibus pro inimico punitur aliqua pena. et dicitur sic per totam l. iij. titulo. xvij. lib. ii. for. l. tñi lege. et sic in legibus styli. Credo tamen quod non parietur penam o dñitatis: ideo quia iusto dolore fuit motus per tot. in dicto. §. imperatores. et per ea que dicit Abb. in dicto. c. olim. in dñ. co. **¶** Et in materia vide omni pñf.

¶ Ep. lxxvij.

¶ Por el delicto que el marido o la muger cometiere aun que sea de heregia, o de otra qualquier calidad no pierda el vno por el delicto del otro sus bienes, ni la mitad de las ganancias auidas durate el matrimonio. et mandamos que sean auidos por bienes de ganancia todo lo multiplicado durate el matrimonio: basta que por el tal delicto los bienes de qualquier dellos sean declarados por sentencia: aunque el delicto sea de tal calidad que imponga la pena ipso iure.

¶ M. l. lxxvij. De materia huius legis vide text. et docto. in lege secunda. C. ne vxor pro marito. et in lege res vxois. C. de donatione inter virum et uxorem. et in lege sanctius. C. de penis. et in lege prima. C. ad. l. iuliam de vi publica. et text. in lege si quis post hoc. C. de bonis

¶ Ep. lxxviii.

¶ La muger durante el matrimonio por delicto pueda perder en parte, o en todos sus bienes dotales de ganancia o de otra qualquier calidad que sean.

¶ M. l. lxxvij. in principio cum dispositione huius legis concordat textus in lege quinque legibus. ff. de bonis damna. De qua materia vide ibi per Bart. et per eundem Bart. et Alex. in lege. finita. §. si de rectigalibus. ff. de damno infecto. **¶** Limita tamen primo dispositionem huius legis quando maritus fecit pactum cum uxore lucrante dotis: quo casu maritus propter delictum uxoris non priuabitur dote: per Bart. in dicta lege. quinque legibus. **¶** Secundo limita quando ille qui dotem promissit stipulatus est dotem sibi reddi soluto ma-

decus in regula bona fide. in fine col. ff. de regulis iuris. et per bispoly. d. marit. in singulari. et per bal. et sal. in lege vna. C. de prius. carece. **¶** In eadem lege ibi: in puancia legitima ad intelligenda huius. l. est presupponendum: quod ad hoc ut quis possit in absentia condemnari ad penam mortis vel aliam sufficit quod contra eum adhibita sit defuncta sententia ad totitatem: ut in lege. re. titulo. ii. libro. in. ordina. rega. et in pragmatice huius regni fo. dñi. sed licet hoc sufficiat ad condemnationem non tamen sufficit ad hoc ut decur parentibus pro inimico imortane requiratur plena probatio delicti: et quod labatur tempus etiam incensia: et hoc est quod disponit ista lex que ad hoc est notabilis ratio est: quia licet condemnari in absentia et deprehendatur auditur de nouo per dicta iura: et poterit docere d. finiscentia sua. Si vero efficiatur inimicus parentibus et per eos interficiatur nulli erit remedium propterea lex ista prouidet: et non decur parentibus pro inimico absque legitima probatione delicti: quod teneatis in curi.

proscriptio. et text. in lege. xxi. titulo. xij. part. ra. v. et text. et ibi per montalium in lege. xij. titulo. x. libro. ii. fo. col. et Joann. lupi de pala. rub. in sua repetitione folio. xxxi. cum sequentibus. Et vide que per me dicta fuerunt in lege decima sexta supra eo.

trimonio. per text. iuncta glosa et doctrina doctorum in lege si dorem. C. de iure dñi. de quo vide per bal. in lege illud. C. communia vtriusque iudicis vide res. in lege. cum pater. §. partem certam. ff. de legatis secundo. **¶** Et an in casu in quo confiscatur dos maritus debeat priuari comodo dotis consistente matrimonio: vel non. vide per Bart. Alex. et docto. in l. si finita. §. si de rectigalibus. ff. de damno infecto. et per Bal. in lege. si quid etiam. C. de bonis proscriptio: nis. et Joannem lupi de Pala. in sua repetitio: folio. xij. in l. iij. co.

Materia. l. lxxij.

Cap. lxxij.

Ordenamos y mandamos, que las leyes de estos nuestros reynos que disponen que los hijos dalgo y otras personas por deuda no puedan ser presos, que no ayan lugar, ni se platiquen, si la tal deuda descendiere de delicto, o quasi delicto: antes mandamos, que por las dichas deudas esten presos como sino fuesen hijos dalgo o exemptos.

In l. lxxij. nota qd ista l. qd nobilis: qui vul garitur sz siyo dalgo: no pōt p debito citus li in carcerari: vt in l. iij. ti. ij. l. iij. ordi. rega. t p bal. in l. i. in fl. C. qd bonis cedere pos. qd limi ra in arredatario gabelaz: vel fiscalis: vt in o. l. iij. ti. ij. l. iij. ord. re. vñ iñ qd debitoz fiscalis vel reg. pōt facere cessione bonoz sicut debitoz priuari: vt r3 bal. in l. nemo carcerē. C. d epaeto rī. tribuli. f. **E** scōo nota qd talis nobilis pōt in carcerari pro debito descendē ex delicto: vel quasi delicto. Et in hoc lex ista est notabilis.

E sed pmo dubitat qd si dalgo, d quo vi detur. in l. iij. in fl. c. in l. iij. ti. xj. par. ij vbi dis ponitur: qd natus ex parte nobilis d nobilis: ly eius mater non sit nobilis. Sed contra natus ex parte in nobilis licet ex mater sit nobilis: nō d nobilis. d quo vide in pragmatcis huius re gis fo. xlij. cum seq. t in l. lxxvj. in l. fl. ii. t la ter per Boas. lups de pala. rube. in sua rep. fo. iij. in l. iij. co. cum quatuor seq. t latr. fo. xv. in l. f. co. cum seq. vbi declarat: an possit descendere nobi litas ex parte matris. **E** scōo dubitatur: vtz vxores gaudeant nobilitate maritorū. Et dic q sic etiam post mortem maritorū. vt in l. remine. ff. de senato. t in l. vj. ti. ij. l. iij. ordi. rega. t in pragmatcis huius regis fo. cl. de q vide **E** cor. nara in rep. c. quantis pactis. de pactis li. vj. in lxx. co. **E** Tertio dubitatur: vtz bastardi gau deant nobilitate patrū. de quo vide q late dixi in l. xij. supra co. ti. Quarto dubitat: vtz nobi les: de qbus in hac. l. possint renūciare bñificio huius. l. cum similibus. taliter: q pro debito ci uili possint in carcerari. Et videtur q sic: ideo qz quilibet pōt renūciare puiuelio suo. vt in l. fl. qd in conscribendo. C. de pactis. Sz q nobilis nō possit in carcerari ē puiue: gñ: ergo bñ pōt renūciari. sz pñillis nō obstat: p aratiū credo veri: p rex. i. l. hō. i. pñ. ff. ad. l. ad. l. vbi dispo nit: q nemo est dñs mēbroz suoz. Si non est dñs: ergo non potest mēbra sua obligare: cñ sit certis: q nemo possit obligare q sua nō sunt. vt l. l. t in l. pe. t in l. fi. C. de rebus alienis non a lie. c. per hoc patet res pñso ad fundamēti pro parte contraria adductis. **E** Quinto dubitatur vñ legi doctores t medicine possint pro debi to ciuili in carcerari. t dic. q nō vt tenet mathe. marphala. in notabili. li. **E** Et idem credo in

aduocato: per ea q dicitur bar. in l. f. C. de aduo ciuerforū iudiciū. t per guidiū in tractatu de tomiē. in fl. co. t gādinū in ti. de qñtio. l. vñ. co. t p alex. in l. ex libe. in pñ. m addi. ad bar. ff. de qñ. o. t ē tex. i. l. iij. ti. xj. par. viij. **E** Sexto du bitat: vñ nobilis: de quo i hac lege: possit rei qñ. t dic q taliter q nō vt in l. muliere. t in l. d carlones. C. de qñtione. t in l. iij. ti. ij. l. iij. ord. rega. qd pñlo fallit in crimine lese magest. in duobus caplis tñ. fcy: quando contra pñcipē vel re publicā dñstatur. vt in d. l. de curfor. C. de qñtio. t in l. iij. ti. ij. C. ad. l. iij. maie. Se cundo fallit in crimine hereseos. vt tenet gl. in d. l. iij. C. ad. l. iij. maie. t ang. de arcto in tractatu maleficiorū in glo. fama publica pce dente in. xij. co. fo. xij. in. iij. co. **E** Tertio fal lit in casu rex. in l. iij. ti. xj. par. viij. in fine. d quo vide per Guidiū in tractatu de tomiē. in l. iij. co. Quarto fallit quādo testis vacillat. vt tenet Bart. t do. in l. ex libero. in pñ. ff. de questio. **E** Quinto fallit: qñ cōiucitā demendariot vt quia restituitur se non intrinsecus negotio. vel in terfuisse: t probat p aratiū. vt tenet bar. in d. l. ex libero. t idē tenet sal. in hīs duob? casib? supra proximo. in l. iij. ti. ij. C. de qñtio. de qñtia vi de p alex. in addi. ad bar. in l. de minor. q plurī mon in pe. co. in parte causis breuioribz. ff. de qñ tio. Sz hodie talis nobilis in pñmissis duob? ca sib? totū nō pōt vt ē tex. valde notabilis in l. vñ ti. xj. par. viij. t in l. iij. ti. xj. p. iij. **E** Sex to fallit in nobili furti cōmitēte: q ppter furtiū perdit nobilitatem: t per consēquē poterit totū qñ vt est rex. notabilis scōm bal. ibi. in l. i. C. qñ liceat vñquos sine iudice se vendicare. de q vide per abb. in c. pastorals. in f. co. de officio dele ga. **E** Septimo fallit in nobili ex pñcenti vñ o fñciū propter qd pñt pñtū gñ: vt in l. vñ. C. de negociatores ne mīlēt. li. xñ. t in l. muliere. la. ij. cū. l. fcy. q incipit militares. C. d re mīlitari. li. xñ. de q vide late p jo. de plate. in l. ne q. C. de dignita. li. xñ. **E** Septimo dubitat: qñter pbeo tur nobilitas. De q vide per jo. de pla. in l. f. in fine. C. de digni. li. xñ. t pragmatcis hui? regis fo. xlij. cñ seq. **E** Octauo dubitatur vñ si sint a lie pñone q de iure nō possunt totū t dic q sic **E** pro cuius declaratione est notandū q repñunt aliqui casū in quib? qd ly totū qñ contra se nō tñ

perit certum iudicium iudex non potest arbitrari
 et in l. i. ff. de iure libe. ideo nota aliqua iudicia
 certa. Et primo dictum vnius testis si ipso sa-
 cto deponentis: et tenet glo. in l. iij. C. ad. l. su-
 llam male. et in l. maritus. ff. de questio. et in l. ca-
 pite quinto. ff. de adulter. et idem tenet Bar. in
 d. l. i. ff. de questio. et in l. i. ff. de conuictio. eo. ti.
 et Salicetus in l. i. C. de questio. et gaudinus in
 titu. de questio. in. viij. co. et Angelus in dicto lo-
 co. et tenet l. i. ff. de par. titu. viij. de quo vide
 de l. ex. in l. i. ff. de. Quod tamen intellige verum
 quod talis testis est omni exceptione maior: et red-
 dat sufficientem rationem sui dicti: alias non p-
 predicta iura. et tenet in d. l. iij. titu. xxx. parti.
 viij. de quo vide per bal. in l. obsequare. C. quo-
 rum appe non recipi. Et secundo confessio rei
 extra iudicium facta. et tenet glo. et bar. in l. i.
 capite quinto. ff. ad. l. iuliani. de adulter. et idem
 tenet Bar. in l. i. ff. de questio. et Sal. in l. i. in. co.
 C. de questio. Sed contra hoc est rep. in l. i. de
 seuerus. ff. de questio. ubi disponitur: quod confes-
 sio rei sufficit ad plenariam condemnationem in
 iura propter dic. quod aut loquimur in confessione
 ne facta sine metu tormentorum: et tunc aut lo-
 quimur de confessione facta extra iudicium: aut
 de facta in iudicio. In primo casu quod de confes-
 sione facta extra iudicium dicitur: quod talis confes-
 sio non est sufficiens ad condemnationem. et tenet
 glo. et ibi bar. in l. i. confessions. ff. de custo. reco. si-
 de. l. i. non sufficit ad condemnationem: tamen fa-
 cit sufficiens in iudicio ad toruram: et tenet glo. et
 bar. in dicta l. capite quinto. et Bar. in d. l. i. in.
 ff. de questio. et sal. in l. i. C. de questio. Quid est ve-
 rum: nisi fiat calore frandie: per glo. a nota-
 billem in c. ex litteris. de omo. x. no. et tenet in l. i.
 quicquid calore. ff. de regulis iuris. de quo vide
 ibi per p. de quo etiam vide per Fel. in c. at
 si clerici. de iudicijs. et per B. in l. i. magistra-
 ribus. ff. de iurisdic. omni iud. et per abbi-
 in c. olim ex litteris in. iij. co. de refer. et p. B. de
 ferrar. oino in cautela. x. viij. Item limita: quod
 talis confessio est facta errore: nam probato in
 li errore: non sufficeret etiam ad toruram: et tenet
 sal. in l. i. in. pe. co. de custo. reco. de quo vide
 cepola in cautela. x. pro qua conclusio est
 rep. in l. v. titulo. xij. partita. iij. et secundo ca-
 su: quando loquimur de confessione facta in iu-
 dicio: dic. quod talis confessio est sufficiens ad con-
 demnationem: et tenet bar. in l. i. ff. de custo.
 reco. et sal. in l. i. in. iij. co. C. de custo. reco. et si-
 et gaudinus in titu. de questio. et tormentu. in. iij. co.
 et gaudius in tractatu de tormentis. fo. n. in. iij. co.
 et ang. in suo tractatu maleficioz. in parte: sa-
 ma publica precedente fo. xx. in. iij. co. pro qua
 conclusio est rep. in l. v. titulo. xij. partita. iij.

de quo vide late Bal. C. in si. sal. et do. in l. vna.
 C. de confessio. Quid procedit etiam si talis con-
 fessio fiat super processu inualido. et tenet bar.
 in l. i. confessions. ff. de custo. reco. de quo vi-
 de per sal. in l. i. in. si. C. de custo. reco. Quid
 primo limita: quando talis confessio esset facta
 calore frandie: per ea que supra dixi. Secun-
 do limita: quando talis confessio esset facta per
 errorem. et tenet Bar. in d. l. i. in. pe. co. C. de
 custo. reco. et est rep. in l. v. titulo. xij. partita
 iij. de quo vide cepola in cautela. lxx. et per bal.
 sal. et do. in l. vna. C. de confessio. Et tertio li-
 mita: quando talis confessio emanat a minore:
 et tenet Zudo. de Bolognini in addi. ad ang.
 de arcto in dicto tractatu maleficioz. in par-
 te fama publica. fo. xx. in. iij. co. in parte: quod sic:
 ad finem de quo vide per bal. et sal. in d. l. vna.
 C. de confessio. et per ang. de arcto in dicto tra-
 ctatu in parte: coparcu. dicti inquisit. fo. xij.
 in. iij. co. Et quarto limita: quando talis confes-
 sio esset facta coram iudice incompetenti. et tenet
 bar. in dicta lege. n. ius. ff. de custo. reco. de
 quo vide notu. in dicta l. vna. C. de confes-
 sio. de quo vide late per Fel. in c. qualiter: et in
 do. el. n. de accusatio. et do. in c. pisanis. de testi-
 spolia. Et quinto limita: quando talis confes-
 sio fieret: non coram iudice sed coram notariis
 vel si coram iudice non sedere pro tribunali: quod
 tunc non esset sufficiens. et tenet glo. et ibi bal.
 et Sal. in l. iudicibus. C. de iudica. causa. de quo
 etiam vide glo. et do. in l. hac confessions. ma-
 et C. de testamen. et an isto casu valeat commissio
 iudicis facta tabellioni de recipienda confessio-
 ne. vide per B. de bello viso in sua practica in
 dicitaria in criminalibz. fo. xxx. iij. co. et per sal.
 in l. iurio iurau. in. iij. co. ante finem. C. de testi-
 bus. de quo vide et per in lege. xxv. titu. xvi. par-
 titu. iij. Et sexto limita: quando talis confessio
 esset facta cum qualitate sue modificatione: et
 quod quis fuit confessus se occidisse: sed cum non
 de crimine et ad suaz defensionem. Et de quo vide
 per bar. in l. i. aureus. et idem questu. ff. de libe-
 ra. leg. et per eundem Bar. in suis questionibz.
 in questio. viij. et bal. et sal. in l. vna. C. de confes-
 sio. et leg. in l. i. si quis simpliciter in. n. co. ff. de ver-
 bo. obligat. et per Abb. in c. auditis. de prescri-
 ptio. et hypo. de marit. in singulari. c. lxxv. et
 ludo. roma. in singulari. xx. viij. et thoma ferrar.
 in quid plene loquimur in cautela. v. et per Fel. in
 c. significasti. in pe. co. de homicidio. Et aut lo-
 quimur de confessione facta in tormentis: et tunc
 aut confitens perseueravit in sua confessione: an
 non. In primo casu quando perseueravit ad
 hoc et talis confessio perseuerata precipue co-
 stanti: requiritur primo: quod procedat iudicia

sufficiens: alias nō valet talis confessio. vt est
 tex. t. ibi glo. t. bar. in l. i. in prin. ff. de questio. t.
 in l. questionis. in prin. co. ti. t. idem tenet guid?
 in tractatu de tormen. in d. co. t. idem t. Jaco.
 de bello viso in sua practica iudicialia in crimin.
 malibus. fo. lxxij. in n. co. t. ange. in suo tracta.
 tu maleficiorum. in. gl. fama publica precedere
 in. v. co. fo. xvj. in ij. co. Putant quod iudicia
 sequentia non confirmant totum an precedere
 vt tenet glo. t. ibi bar. in l. maritus. ff. de qstio.
 t. ang. in dicto loco. fo. xij. in. n. co. ad qd be
 ne facit tex. in de. appellanti. de appella. o quo
 vide per pau. de ca. in consil. ff. in consil. xvj.
 in antiquis. Ad l. i. in vno casu / de quo per
 bar. in. d. l. in prin. ff. de qstio. ¶ Secundo re
 quiritur qd delictum alias probari nō possit. vt
 in l. edictum. ff. de questio. t. idem tenet Jaco.
 de bello viso in dicta practica. fo. lxxij. l. ij. col.
 t. barba. in addi. ad bar. in l. prima in prin. in
 parte secundo t. po. et. ff. de questio. t. ang.
 de artio in dicto fo. xij. in. n. co. pro qd cōclusionē
 est tex. in l. i. titulo. xxx. partita. vñ. de quo vide
 omnino per Bal. in l. i. in. si. C. de iure iurati.
 propter calū. ¶ Tercio requiritur / qd profera
 tur sine de questione habenda: alias non valet
 bir talis confessio etiam si perseverata: vt in l. i.
 t. ibi gl. ff. de appella. recipi. t. idem tenet bal. in
 l. i. C. de epis. ad sent. t. Jac. de bello viso in d.
 co. fo. lxxij. in. n. co. t. Sandinus in tractatu de
 tormen. in. vi. co. t. Sandinus in ti. de qstio. in
 v. co. Item talis sententia proferenda est in pre
 sentia partis. vt t. Jaco. de bello viso. in dicto
 loco. Item a tali sententia poterit appellari: vt
 in l. i. iuncta glo. ff. de appella. recipi. t. idem te
 net Sandin? in ti. de questio. in. v. co. t. guidus
 in tractatu de tormen. in. vii. co. t. Jac. de bello
 viso in dicto loco. t. ange. in dicta glo. fama pu
 blica. fo. xvj. in. n. co. ¶ Quarto requiritur / qd
 reus citetur pro habēdis indicia: alias eius cō
 fessio nō valebit: vt tenet bar. in l. i. pe. t. si. ff. de q
 stio. t. ang. in. d. glo. fo. xvj. in. n. co. ¶ Quinto
 requiritur qd detur reo copia iudiciorum: vt te
 net Bar. in l. i. in. si. co. ff. de questio. de quo vi
 de per Bar. in l. i. iustodias. ff. de publi. iudi.
 ¶ Sexto requiritur / qd reus non torquatur
 ante item contestatū: alias eius confessio sibi
 non poterit preiudicare. vt tenet bar. in l. i. si quis
 adulterium. ff. ad l. i. in. si. de adulte. ¶ Septi
 mo requiritur / qd reus nō torquatur a nec qd
 super suis defensionibus audiat: alias eius
 confessio licet sit perseverata nō valet. vt in l. i.
 in. n. co. cogniturum. ff. de questio. ita t. Jaco.
 de bello viso in dicta practica fo. lxxij. in. si
 co. t. guidus in tractatu de tormen. in. vii. co. t.
 Sandinus in ti. de questionibus. in. v. co. t. Ang. in

dicta glo. fama publica. fo. xvj. in. si. colina. in
 si. t. est etiam de mente bar. in l. i. in. si. ff. de q
 stio. ¶ Octavo requiritur qd iudex per seipsum
 examinet testes: t. nō tabellio: etiam de manda
 to iudicis: vt tenet Hippo. de maris. in l. i. si. pñ.
 ff. de questio. pro qua confusio est tex. iuncta
 glo. in. apud doquentissimum. C. de fide in
 iura. t. gl. in cl. ff. de officio deleg. ad quod bene
 facit tex. in l. i. titulo. xxx. par. vñ. de quo vide
 glo. t. doc. in l. i. hac consultissima. ff. C. de tes
 sta. de quo vide que dixi supra ista. in. v. l. i. iuncta
 rione. ¶ Nono requiritur / qd primo constet de
 delicto: vt tenet bar. in l. i. ff. de questionibus. in
 l. i. s. que questionem. ff. de questio. t. tenet aug.
 in dicta glo. fama publica precedere fo. xvj. in. si.
 co. t. est. tex. in l. i. v. tku. xij. partita. iij. quam le
 ge omnino vide. de quo etiam vide per bal. sal.
 t. doc. in autis non omne. C. de servis fugiti.
 ¶ Decimo requiritur / qd accusator petat reus
 torqueri: vt in l. final. ff. de questio. t. quod iure
 se alias probationes non habere: vt tenet bal.
 t. Bal. in l. i. C. de iure iurati. propter calū.
 ¶ Undecimo requiritur / qd persona / que tor
 quetur possit de iure torqueri / alias eius cōf
 fessio etiam si perseverata non valet. vt in l. miles. t.
 in l. i. iuncta rione. C. de questio. t. in l. xvj. tit. x.
 partita. vñ. t. idem tenet Jac. de bello viso in d.
 co. fo. lxxij. in. n. co. ¶ Duodecimo re
 quiritur quando iudex torquatur / qd providea
 tur sibi curatoz / alias eius confessio non valet:
 vt tenet bar. in l. i. cl. i. in. C. de auctori. prestan.
 de quo vide oino per bal. in. cl. s. s. ¶ Trigesime
 ra. in d. co. de pace iuramentum. firmam in vñ.
 feudo: in. p. Ang. in suo tractatu maleficio
 rum. in glo. comparant dicti inquisiti. fo. xlii. i.
 ij. co. ¶ Decimo tercio requiritur / qd reator
 queatur propter crimine capitale vel propter a
 trocem iniuriam / vel propter causam crimina
 lem maximam / t. non minimam. vt in l. i. edicti
 t. in l. diuus. in pñ. a contrariis sensu. ff. de que
 stio. t. ita tenet expresse Jac. de bello viso in d.
 co. sua practica. fo. lxxij. in. n. co. ¶ De
 cimo quarto requiritur qd non excedatur mo
 dus torquendi. vt in l. i. s. questionem. t. in l. que
 stio. t. in l. i. de minore. qd tenentia. ff. de que
 stio. t. ita tenet Jaco. in. d. fo. lxxij. in. si. co. t.
 de quo vide per ang. in dicta glo. fama publica
 precedere. fo. xvj. in. n. co. t. Sandin. in ti. de q
 stio. in. n. co. ¶ Decimo quinto requiritur / qd
 ratificatio siue perseveratio fiat in iudicio cor
 ram iudice pro tribunali sedente: alias non va
 let. per tex. notabilem in l. i. C. de custo. reus
 t. ita tenet bar. in l. i. s. diuus fuer? ff. de qstio.
 t. idem tenet Sandinus in ti. de questio. in. v. co.
 t. guidus in tractatu de tormen. in. ix. colu. t.

aug. in dicta glosa. fama publica. folio. xx. in ij. co. 2. glo. in l. i. lib. ii. C. de lib. causa. ¶ De cimo sexto requiritur q. talis ratificatio non fiat in continentis post tormentum sed post lapsum rem pōis arbitrio iudicis determinandi. vt rz bar. in dicto q. d. ius seuer. r. guidus r. gandin. in dictis locis. Hodie r. dber fieri ratificatio post lapsum vnius diei vt in lege. iij. titulo. x. p. par. ti. vj. Qd si iudice vniuersi nisi ad hoc duraret do loz tormento quia tunc presumitur facta metu tormento r. per consequens non valeret vt tenet cū in leg. finali. C. de q̄stio. r. sal. in lege. ij. in. iij. co. C. d. custo. reo. r. aug. in dicto folio. xx. in. ij. col. qd bene facti reit. in l. qd ait q. si. ff. ad leg. ad iuliam de adulter. ¶ Et sic cōcurrentibus qualitatibus de quibus supra cōfessio in tormentis facta r. perseverata valer t. tenet r. p̄iudicat cōfessus vt tenet bar. in leg. i. q. si. ff. de q̄stio. r. tenet gl. r. docto. in leg. ij. C. de custo. reo. r. tenet r. in lege. v. titulo. xij. par. tit. i. in lege. v. j. titulo. x. par. tit. vj. r. in l. iij. titulo. x. par. tit. vj. In tantum q. etiam si cōfessus vult probare cōtrarium scilicet q. non ipse sed alius cōmisit delictum quod fuit confessus non auditur. vt tenet r. in lege. v. in fine r. folio. xij. par. iij. licet sal. teneat contrarium in lege. ij. in. iij. co. C. De custo. reo. r. Sādimus in titulo de q̄stio in v. co. r. Guidus in tractatu de tormentis in. v. iij. co. r. Bar. in leg. i. q. si. ff. de q̄stio. Hoc tamen limitatur per dictam leges v. r. per r. in lege. iij. titulo. x. par. tit. vj. ¶ In secundo casu quādo non perseverauit in cōfessione metu tormentorum facta dubitatur an possit iterum torqueri. De q̄ vide per Bar. in lege vnius. q. si. ff. de q̄stio. r. Bal. in lege. obs. seruare. C. quoz app. non recipiam. r. Guidus in tractatu de tormentis in. v. iij. col. r. Aug. in dicto folio. x. r. r. in lege. iij. titulo. x. par. tit. vj. ¶ Item quibus viciis possit quis pro vno delicto reperi. r. torqueri r. vide per Aug. in lege. si. ff. de q̄stio. vbi dicit q. tres vices dum taxat. r. non plus. De quo vide per Alex. in ad. ad Bar. in lege. si. ff. diuisi feneris. in parte. quero vtrum leniel. ff. de q̄stio. r. r. in lege. iij. titulo. x. par. tit. vj. vide etiaz per Bal. in lege. obs. seruare. C. quozum appella. non recipiā. ¶ Sed si non perseverauerit vel si in tormentis nunq. fuerit confessus a delictum tunc debet absolui vt tenet Bar. in lege. si. in principio. ff. de q̄stio. r. si ratuer etia iheric. in lege. edictum. ff. de q̄stio. r. Epola in cōsilio. xx. in. iij. co. r. per Bar. in lege. vnius. q. si. ff. de q̄stio. r. tenet glosa r. docto. in lege. ij. C. de custo. reo. r. tenet r. in lege. v. in principio. titulo. x. par. tit. iij. titulo. x. par. tit. vj. Quod est v.

rum nisi reus primo fuerit confessus delictus et
tra iudicium. vt est glosa valde notabilis in lege
capite quinto. ff. ad legem iuliam. de adulterio.
Item limita vt per Bal. in leg. sciante cuncti. C.
de probatio. et per Hipp. de Barilijs in singu
lar. c. vlt. et per Sal. in leg. et quidem in pe. co.
ante finem. C. de accusato. et in lege. si qui. C. ad
leg. iuliam de adulterio. ¶ Tertium inditum
sufficiens ad torturam est quando quis conste
tur de sociis in tormentis. vt notatur per Sal. t.
do. in leg. si. C. de accusa. et per Bar. in leg. repe
ti. f. ff. de questio. Qd intelligit verum: qm sunt
plures confessiones plurium: na confessio vni
non sufficeret. vt tenet Sal. in dicta leg. si. circa
finem. C. de accusato. Item intelligit: quando
fuerunt a iudice interrogati de sociis alias non
vt tenet Sal. in dicta. l. si. in. no. in. ff. C. de ac
cusa. Sed Bar. in lege. f. ff. diuis. et final. ff. de
questio. in hoc ultimo tenet contrarij. Item in
tellege q fuerunt interrogati in casibus a iure
permisio de quibus per Sal. et doc. in lege. si.
C. de accusato. vt tenet Bar. in leg. repeti. f. ff.
C. de questio. Et Sal. in dicta. l. si. ¶ Quartum
inditum est confessio duorum vel plurius seruo
rum tormentis facta de ipso facto deponentis
vt tenet Sal. in lege. si. in. co. C. de questio. v
nus tamen confessio non sufficeret vt tenet ibi
Sal. sed Bar. in f. ff. de comelio. ff. de questio:
tenet contrarij. Imo q confessio plurium seruo
rum non sit sufficiens ad torturam non coocurren
sibus alijs adminiculis. ¶ Quintum inditum est
iuramentum in omnibus casibus in quibus fa
cit plena probatio: in ciuilibus vt tenet Bar.
in lege. si. in. fin. ff. de in litem iura. ¶ Sextum
inditum certum est depositio duorum vel plurium
testium dicentium vel deponentium de aliquo
delicto vel facto ab aliquo perpetrato: quem of
funt non fuisse propter obscuritatem noctis
sed cum cognouisse in voce. Nam tales testes
non faciunt plenam probationem sed faciunt suf
ficiens inditum ad torturam. vt tenet Bal. no
tabiliter in leg. si non speciali. C. de testamento.
Quod multum notat Jas. in lege. non minores
circa finem. C. et transacto. ¶ Septimum in
ditum est fama publicae: tenet glosa et doctor.
in lege. in bone fidei. C. de rebus credi. et in le
ge. ad notandum. ff. de iure iuran. vbi notatur q
fama facit semiplenam probationem: quod suffi
cit ad torturam: vt tenet glosa et doctor. in l. iij. C.
ad leg. iulias. male. pro qua conuisione est ter.
in lege. iij. titulo. xxx. parti. v. et qua fama vi
de lare per Bar. in lege. de minore. f. ff. de que
stio. et per Bal. et Sal. et doctor. in lege. et quides
C. de accusato. et in lege. vna. C. de confessis.
¶ Octauum inditum est fuga et reuocet tenet q

dicta lege in bone fidei. C. de rebus credi. et in lege admonendi. ff. de iure iurati. de quo vide per bar. in leg. comelia. ff. ad silencia et per ang. in dicto tractatu in parte fama publica precede re folio. xvi. in liij. co. ¶ Nonum iudicium est in casu specialiter scilicet quando reperitur homo mortuus et aliquis fuit visus facere preparamenta ad stram et erat inimicus et vicini mortui ut tenet bar. in leg. si. in secunda co. ff. de questio. ¶ Decimum iudicium est in furto ut si quis erat vicinus eius cui furtum fuit factum et erat persona male opinionis et famigeret tenet bar. in dicta lege si. ff. de questio. ¶ Undecimum iudicium est si quis post delictum commissum reperitur esse gladio vaginatio et sanguinolento in loco in quo delictum fuit perpetratum ut tenet bar. in leg. n. ff. de furtis de quo vide late per bal. et doctro. in li. iij. C. de probatio. ¶ Duodecimum iudicium est quando famulus vel servulus auferat de domo domini et alique res domini non apparent ut tenet glo. in auctor. de exhiben. et transmittent. re. d. si vero etiam in parte factus nota col. la. v. ¶ Item vide alios casus per gandium in titu. de presumptio. et iudiciis. et per bar. in lege de minore et plurium in lege si. in liij. co. ff. de questio. et per fel. in c. veniens. cl. j. de testibus. et hys po. de maritis in singulari. l. v. Item que indicia sunt sufficientis ad condemnationem vide per gandum in titu. de presumptio. et iudiciis indubitalia. ¶ Sed circa premissa est magna dubitatio utrum existentibus indicibus contra alique iudex teneatur eundem torquere si non vult vel possit hoc dissimulare. Et ange. et pau. de ca. in lege non quicquid. ff. de iudicio. et bal. in li. iij. in fine. co. C. de probatio. tenent quod iudex existentibus indicibus poterit reum torquere non tamen compellitur si non vult. Sed certe hoc conclusio non videtur mihi vera per tex. in l. quicumque in verosculo sane. C. de servis fugiti. ubi dicit rex. oportet questionem haberi vel torqueri oportet nam verbum oportet inducit necessitatem ut tenet clementinum in lege in bone fidei in li. ii. co. in fine. C. de rebus creditis si ergo inducit necessitatem non po-

terit iudex hoc dissimulare. Et ista conclusio tenet bar. et latius alex. in lege. gallus in principio. ff. de libe. et posthu. Sed forte pro concordia potest breviter dici quod aut iudex procedit per viam inquisitionis aut per viam accusationis. In primo casu quando per viam accusationis iudex tenetur reum torquere existentibus legitimis indicibus et alia tenebitur in iudicatu. et ita tenet bar. in li. iij. in li. iij. co. in medio. ff. de questio. et quod bar. loquatur ibi quando iudex procedit per viam inquisitionis patet clare quia lex illa loquitur quando proceditur de officio iudicis et bar. tenet quod dixi explanando et declarando illam legem. pro qua conclusione bene facit glossa in c. j. de confessio. lib. xj. et glossa et ibi bar. in fine in lege. si qua pena. ff. de verbo. signific. et soan. fab. in li. iij. in li. iij. co. ad finem de actio. pro qua conclusione etiam expedit doctrina ange. in dicto suo tractatu. folio. liij. in li. iij. co. ad quod facit quod notant bar. et doctro. in lege. liij. hoc autem iudicium in li. iij. co. in fine cum prius sequi. ff. de dano in secundo. licet additionator bar. in c. j. iudices in parte cuius interest de pace iura. firmari. faciat distinctionem an aliquis sit promotor fiscalis et tunc iudex non teneatur alias teneatur. In secundo casu quando procedit per viam accusationis non tenetur iudex reum torquere nisi hoc expresse petatur per accusationem et si per accusationem petatur tenebit iudex reum torquere per glo. notabile in lege quicumque in parte oportet. C. de servis fugiti. et glossa in li. quatuor in parte questionibus. C. ad laudem de adulter. et ita tenet expresse bal. in c. j. iudices in fine co. de pace iura. firmari. in visibus secundum. et idem tenet alex. in additio. ad bar. in li. iij. in li. iij. co. in parte. q. si rertium. ff. de questio. et idem tenet bar. in lege. liij. hoc autem iudicium in li. iij. co. ff. de dano in secundo. Ista licet sub compendio verborum breviter notaretur quia sunt quotidiani. ¶ In eadem materia vide etiam prescos como si non fuissent. De ista materia vide etiam bar. et doctro. in li. iij. ff. de penis. et latissime per doctro. in leg. si quis id quod ff. de iurisdic. omnium iudicium.

¶ C. lxx.

¶ El marido no pueda acusar de adulterio a vno de los adulteros sepando viuos; mae que a ambos odultero et adultera los aya de acusar, o a ninguno.

In l. lxx. ibi a vno de los adulteros. Per istam legem corrigitur rex. in hoc puncto. in lege. ij. in principio et in lege denicasse. q. si. ff. ad l. iuliam de adulterio. et rex. in li. iij. cl. xv. lib. v. in ordinario. rega. Sed circa materia huius. l. primo dubitatur si vnus ex adulteris sit mortuus possit maritus alium viuentem accusa-

re. Et dicitur quod sic ut in lege misce. q. socer in versu adulteri. ff. ad l. iuliam de adulterio et in adulter. co. titu. pro qua conclusione est hic rex. in quantum dicitur sciendo viuos a contrario sensu. ¶ Secundo dubitatur quis iudex sit copetens ad cognoscendum de crimine adulteri an iudex secularis vel ecclesiasticus. De q. vide late per

Abateria. l. lxxxj.

prepositum in. c. ex parte. in fine. col. de sponsa. et in lege. iij. titulo. xvij. partita. vij. ¶ Tertio dubitatur. quis possit accusare adulteros. Circa quod dubitatur dicitur quod aut loquimur de iure communi aut de iure regni. In primo casu quando de iure communi: dicitur quod possunt accusare persone possunt in leg. quibus. C. ad. l. iuliam de adulterio. et non alie. Nam ad istam tantum est coarctata ista accusatio adulterii scilicet ad patrem fratrem patrum et avunculum. Quod est intelligendum tantum de patre adulter: quam de patre mariti et similiter de alia cognata ibi enumeratis ut tenet sal. ibi. et post predictos nullus alius admittitur ad huiusmodi accusationem ut tenet sal. in dicta lege. quamvis. Quod pater clarissime tenet in principio dicte leg. quamvis quod in versiculo secundo. ubi loquitur per dictionem ratiū: nec per hoc eximē adulterum desinit esse publicum et tenet bar. in leg. ij. ff. de publicis iudi. ¶ In secundo casu. quando de iure regni: dicitur quod regum iurisdictione. xvij. partita. vij. disponit expresse quod persone de quibus in dicta lege. quamvis de quibus supra dictum est possunt etiam accusare de huiusmodi adulterio. Sed tunc in lege. iij. titulo. vij. lib. iij. foro leg. disponit quod si maritus non vult accusare adulteros nec consentire quod alius accuset tunc nullus poterit accusare per istas legem dicunt quidam quod hodie non accusat de adulterio nisi solus maritus. Sed certe ponderando leges istas aperte disponit contrarium: quia dicitur si maritus non vult accusare nec consentire quod alius accuset tunc nullus poterit accusare: alias si maritus non contra dicitur disponit quod alii possunt accusare. Quod intellige de personis contentis in dicta lege. quamvis et in dicta lege. ij. titulo. xvij. partita. a. vij. ubi supra dictum fuit. ¶ Et si secundum hoc tene conclusio: quod si maritus non vult accusare nec consentire quod alius accuset tunc nullus poterit accusare. Sed si maritus expresse consentit quod persone de quibus in dicta lege. quamvis consentit tunc poterit alius quod maritus accusare. ¶ Ex quo inferitur quod si maritus est furiosus vel inenecaptus poterit unus de predictis personis accusare: et ita tenet montanus in dicta lege. ij. titulo. vij. lib. iij. foro. l. ¶ Et idem erit stante marito presente: tacente et non contra dicere per tex. in dicta leg. iij. et ita tenet ibi montanus. ¶ Si si maritus est absens et ignorat pro factum suum adulterium commississe non poterit alius accusare donec consentiat an maritus vult accusare vel quod alius accuset vel non. per. in dicta lege. iij. foro et ita praeiudicatur. ¶ Quarto dubitatur quis possit occidere adulteros. De quo vide quod dicam in lege. lxxxij. infra cod. ¶ Quinto

dubitatur. utrum quis possit intentare accusationem de adulterio per procuratorem et dicitur quod non ut tenet bar. in lege. nules. 4. quidam. ff. ad iulias de adulterio. ¶ Sexto dubitatur. si maritus parcat vii ex adulterio possit alterum accusare: dicitur quod non imo parcendo vii censetur et alteri parere per istam legem innotabilem. ad quod benefecit tex. in lege. iij. tit. xv. lib. iij. ordinario. rega. 5. et tunc in lege adulter. 4. ff. ad leg. iuliam de adulterio. ¶ Septimo dubitatur. si maritus peperit propter suum adulterium quod commisit utrum possit eandem accusare de adulterio noviter post dictam reconciliationem commissum. et sal. in lege. qm aliquid in fine col. C. ad. l. iuliam de adulterio. tenet quod non. Sed contrarium tenet prepositum in. c. plerique de de natione iur. virum et uxorem. et jo. lupi de pa. la. rub. in sua repe. fol. ly. in. iij. col. pro qua conclusionem est tex. a contrario sensu in lege. vij. titulo. xvij. partita. vij. de quo vide per salicet in lege. castit. C. de adulterio. ¶ Octavo dubitatur. si propter vii maritus non fuit de adulterio accusatus utrum possit noviter maritus accusari de quo vide tex. et docto. in lege. iij. C. ad. l. iuliam de adulterio et ange. in suo tractatu maleficio. in glo. c. debeat adulterio la. nua dona: in. iij. co. et tex. in. l. iij. titulo. xvij. parti. vij. ¶ Nono dubitatur utrum maritus possit mortuam uxorem instituire accusationem adulterii ad finem vel quo ad effectum lucrando dotis. De quo vide tex. et docto. in lege. iij. C. de adulterio. ¶ Decimo dubitatur. si maritus verberaverit scriper uxorem propter quod uxorem fugit de domino mariti et commisit adulterium: utrum maritus possit eandem accusare: de quo vide per jo. lupi in dicta rep. fo. r. in. iij. co. ¶ Undecimo dubitatur si propter alicuius commissit adulterium si postea maritus ipsam reconciliaverit cum patre vel conventionem: ut remaneat ipsi marito potestas omnia alia bona aut tale patrum vel ceterorum dia valeat vide per jo. lupi in dicta rep. fo. xv. in. i. co. et vide tex. in. l. iij. tit. x. iij. partita. a. ¶ Duodecimo dubitatur. utrum liceat marito alicuius mulieris de pudicitia per aliquem attentare cogregare gentes et ducere uxorem si fingat se prebere aures et dare sibi tempus et oia alia: ad hoc ut veniat ad perpetrandum adulterium: et postea quod veniat an possit illi perire. et pau. de ca. notabiliter in cons. c. xij. in. iij. volu. tenet quod etiam si maritus illum occidat non parietur penam mortis nec penam delicti ordinari per tex. in lege. si quis servo. C. de furtis. ad quod bene facit tex. in lege. si adulterium cum incestu 5. imperato. co. ff. ad. l. iuliam. de adulterio.

Si alguna muger estando con alguno casada, o desposada por palabras de presen-
te en saz dela sancta madre yglesia cometiعة adulterio: que aunque se diga t pue-
ue por algunas causas e razones que el dicho matrimonio fue ninguno: ora por ser
parientes en consanguinidad, o afinidad dentro de el quarto grado, ora porq qual
quiera dellos sea obligado antes a otro matrimonio, o aya hecho voto de castidad
de entrar en religion, o por otra cosa alguna, pues ya por ellos no quedo de hazer
lo que no deuan, que por esto no se escusen a que el marido pueda acusar de adulte-
rio assi ala muger como al adultero, como si el matrimonio fuesse verdadero: y man-
damos que en estos tales que assi haucmos por adulteros y en sus bienes se execute
lo contenido en la ley del fuero delas leyes que hablan cerca de los que cometen de
licto de adulterio.

In l. lxxvj. libro desposado por palabras de
presente. Nota t amplía. l. nostran q ides
est si per verba de futuro/ dum tñ non cõmĩta-
tur adulteriũ in figura matrimonij. vt est tex. in
l. ii. vxor. q. d. ius. ff. ad. l. iul. de adule. licet se-
cus si in figura matrimonij cõstitatur. vt in l.
milia. q. qrebat: t ibi gl. ff. ad. l. i. de adul. In
eadẽ lege ibi: que el dicho matrimonio fue nũ-
guo. scz propter aliq impedimẽtu legitĩmũ:
non tñ propter defectũ cõsensu: quia tunc non
haberetur locũ dispositio legis nre. vt in. c. ad dis-
soluendũ. t ibi abb. in. h. notabilĩ desposado.
In pube. t per istã l. corrigitur tex. in l. ii. vxor. q.
d. ius. in fine. ff. ad. l. iul. de adule. vbi cõtrariũ
disponebatur. ¶ In eadẽ lege ibi: ad alã la mu-
ger como. Et tẽde dispositiõẽ nre legis: etiã
si talis vxor iam sit cõ alio nupta: vt est tex. in l.
nupta. ff. ad. l. iul. de adule. q. d. ius. vt est tex. in
l. in. xi. vñ. par. vñ. ¶ In eadẽ lege ibi: y en sus
bienes se exccute. Nota ex ista. l. q. mulier pro-
pter adulteriũ nõ solus perdit bona de talia sed
etiã oia alia bona: in quantũ lex ista loquit ge-
neraliter: t ideo gĩaliter debetĩtelligĩ: vt in l.
de pectio. ff. de publicis. pro qua cõfusiõne est
tex. clarior in l. lxxvj. infra prima. t in l. i. si. vñ.
il. iij. foro. l. t in l. i. si. vñ. iij. vñ. ordina. rega. t
reter moualũ: in l. i. si. vñ. iij. vñ. iij. foro. l. in parte
picta. t idẽ tenet expresse petr. geraldĩ in sin-
gulari. xlvij. in tantũ q si mulier vidua moztuo
marito cõstituat stuprũ pĩt doẽ. vt tenet pau-
de ca. in cons. cxxj. q. petrus geraldĩ in dicto lo-
co. de quo tñ vide q dixi in lege. xlvij. supra co.
¶ Sed predicta cõclusiões q habet q marit⁹
ppter adulteriũ lucra doẽ: t alia bona vxoris
lũuita primo/ qñ talis vxor adul- ra haberet si-
lios cõmunes ex eodẽ matrimonio vel etiã ex a-
lio matrimonio: bñ tñ sint legitimĩ q casu mari-
tus nõ lucra doẽ nec alia bona: vt in l. i. si. vñ.
il. iij. foro. l. De q vide per jo. lupi de pala. rub.
in sua re. fo. x. in. iij. ca. ¶ Sed cõ limitã in ca-
su quo pmittens doẽ esset stipulatus doẽz sibi

reddi solu. ma. quo. casu maritus nõ lucrabit⁹ do-
tẽ vt in l. ex morte. in versiculo. sinit quocq nõ
C. de pectio cõũ. t r. glo. t do. in l. si doẽ mar-
to. C. de iure dori. t bal. in l. iij. C. cõia vtriusq
iud. De q vide oino nico. docet. in additio. ad
bñ. in regula nõ debet. in finalĩ addit. d. reg.
turs. il. vñ. ¶ Tertio limita qñ marit⁹ tenet cõ-
cubitiũ: qñ paria delicta mutua cõpẽfatiõne to-
lunt. vt in l. viro atq vxor. ff. soluto ma. t in c.
significati. de adule. t ita tenet pau. de ca. in cõ-
silio. cccxij. in pmo volu. in nobis. t phl. decij. in
regula semp. ff. de regu. iuris. de q vide per jo.
de pala. rub. in sua re. fo. x. in. iij. ca. ¶ Quar-
to limita/ qñ maritus sine causa expulsi vxorem
dõmo sua q postea adulterata est nã tñc mar-
t⁹ nõ lucrabitur doẽ nec alia bona vt tenet an-
cha. in pñ. cccxij. De q vide p jo. lupi in d. rep.
fo. x. in. iij. ca. t fo. lxxvj. in. iij. ca. ¶ Quinto li-
mita / qñ vxor cõmitteret adulteriũ ppter leno-
ciniũ marit⁹/ quo casu marit⁹ nõ lucraretur do-
tẽ nec alia bona vt l. i. q. lenociniũ. ff. ad. l. iul. de
adule. t in l. vñ. iij. vñ. par. vñ. Itẽ nõ tñdũ
q nõ solĩ adultera perdit doẽ t alia bona vt dñ
ctũ est: s; etiã adulter masculina pĩt bona sua p-
tex. in d. l. i. vñ. il. iij. foro. l. t in l. i. si. vñ. iij.
ordin. reg. Dõ tñ limita in casu/ quo habet al-
lios legitimos. p. tex. in d. l. i. q. d. vide q supia
pñc dixi. Sz circa pñssa dubitatur vtrũ vxor
ppter adulteriũ nõ solĩ pĩt doẽ datũ s; t do-
tẽ pñssaz: t bal. in l. i. si. in. iij. ca. ante ff. C. de do-
tis pñssio: t bar. in cõsilio. cxxij. Incipĩtĩ sta-
tuto ciuitatis euge. dicitur q maritus lucrabitur
tã doẽ datũ qz pñssã si interueniat mora ex p-
te pñssitĩs in nõ soluẽdo doẽ alio nẽ. t idẽ te-
net ange. t pau. de ca. t roge. vt ibi refert alex.
in addi. ad bar. in l. iud. m. q. sanc. C. d. sacrosã.
cccl. Sed idẽ bar. in l. iud. m. q. sanc. t r. contra-
rũ dicens q siuc sit mora / siuc nõ mũqz marit⁹
lucrabitur doẽ pñssã: nõdum traditam. Et
idẽm videtur velle pau. de ca. in lege. si maritus
ff. soluto matrimonio. Sed bal. in lege. cuuqz

in. f. co. c. de donatione ante nuptias. et aliter in additio. ad bar. in dicto. q. si teneat in dictis. et q. maritus lucratur rā dotem datā: q. p. n. missas: siue interueniat mora: siue nō. et ita etiā tener mathe. math. c. 1. in notabili. l. xij. et joā. lupi de pala. rub. in sua repe. fo. 2. in. ij. co. q. ha beat alium et quartū. ¶ Et pro ista conclusione est rex. post glo. secundum bal. ibi in lege. mulier. ff. de conditiōn. institutio. et pro ista conclusioe est rex. in l. i. in lege. cum post mortem §. i. versiculo. Sed his de quo. ff. de administratio. et lege. et morte. C. de pactis conuenientis. in quantum dicitur dederit seu promiserit. et idem tener glo. in lege. si donari. §. si. in parte dī. rā. ar. ff. de conditio. in causa data. et glo. p. in in dicta lege. mulier. ff. de conditio. institutio. et pro ista conclusioe bene facit textus in lege. §. titulo. vii. libro. iiii. fo. 1. et in lege. §. titulo. xv. libro. vii. ordinatio. rega. l. que leges loquuntur generaliter tam in dōe data / q. promissa / ergo generaliter debent intelligi. vt in lege de

perio. ff. de publicia. ¶ Nec obstat prima opinio Bal. et sequariū. nec secunda opinio Bar. quia ipsi loquuntur in casu diuerso / quando statutu / siue leges diceret / q. maritus lucratur certam partem dōis dare. nam ipsi dubitant si tale statutu debeat extendi ad dōem promissam: quasi dicat / q. si statutu simpliciter loqueretur simpliciter intelligeretur: et sic eorum opinio facit pro / et non contra: et pro nunc transio cum ista opinioe / quam teneatis. ¶ Item dubitas: utrum maritus propter adulterium lucratur dōem ante traditionem uxoris ad domum factam / et antea q. s. festiuitas nuptiarum celebratur. Et dic. q. sic. per rex. in lege secunda. titulo. xv. libro. vii. ordinatio. rega. De quo vide per Bar. in leg. n. h. ff. de reorum amora. et latissimē per Salin leg. concite. C. de donatione ante nuptias. et per zachariā in additio. ad Abb. in rubrica. de sponsalibus. in parte / per predicta / cum additione sequente pro qua conclusio ne est hic textus in lege nostra.

De l. lxxij.

¶ El marido que matare por su propia auctoridad al adultero et ala adultera: aun que los tome in fragranti delicto, et sea justamente becha la muerte, no gana la dote ni los bienes del que matare: salvo si los matare, o condemnare por auctoridad de nuestra justicia: que en tal caso mādamos que se guarde la ley del fuero de las leyes que enesse caso disponen.

In l. lxxij. in principio ibi: el marido q. matare. Circa materiam huius leg. vide textus in l. i. ab hostib. §. si. ff. soluto matrimonio. que concordat cum dispositione nostre legis: o qua materia vide ibi per docto. et per bal. in lege hereditas. C. de his quibus vt iudicatis. vbi loquitur quādo maritus non occidit: sed vulne rauerit uxorem. De quo etiā vide jo. lupi de pala. rub. in sua repe. folio. xlvij. in. f. et in. iij. col. cum sequen. ¶ Sed primo dubitatur: quis possit occidere adulteros. Ad quod breuiter dicit: q. aut loquitur de lure cōmuni aut de lure regni. In primo casu: quando de lure cōmuni est dicendum: q. pater poterit occidere adulteros propria auctoritate deprehētos in adulterio in domo in qua habitatur ipse p. vel in domo vtri adulteriū passus: et nō alibi: dñ. cñ. occidat rā adulteriū q. adulterā in cōtinenti vt in l. p. cñ. tribus seq. ff. ad l. i. de adul. vbi etiā disponit: q. poterit occidere quencunq. adulteriū etiā nobilē. Circa quod notat: q. predictae leges loquuntur in patre habente filiā adulterā in potestate / non tamen in patre non habete filiā in potestate. S. cñ. hodie filius vel filia per contractū matrimonio liberetur a patria potestate: vt in l. filij. supra eo / videtur: q. hodie non possit talis pater a

dulteros occidere. Sed contrariū credo verum: vt infra dicat. Item maritus de lure cōmuni poterit occidere propria auctoritate adulteriū vbi non tamen nobilē vt in lege marito. ff. ad l. i. filias de adulterio. Item de lure cōmuni nullus alius poterit occidere adulteros propria auctoritate vt notatur per docto. in l. i. gratus. C. ad l. iuliam. de adulterio. In secundo casu: quādo loquitur de lure regni: quidā dicunt / q. solus maritus poterit adulteros occidere. per rex. in l. i. titulo. vii. libro. iiii. fo. 1. leg. ¶ Sed male dicunt: quia nō reperitur lex / que in hoc corrigat ius commune: imo expresse disponit in lege. filij. titulo. xv. parti. vii. q. pater possit occidere adulteros: id tantum / q. non solum pater / sed etiam frater / et patruus / et auunculus: et alie per sonae: que possunt adulteros accusare / poterunt etiam occidere. per rex. notabilem in leg. p. r. titulo. vii. libro. iiii. fo. 1. leg. ¶ Per quod pater q. hodie ad hoc non curatur de patria potestate. sed sufficit q. sit pater cum ista facultas de iure etiam fratribus et alijs consanguineis: de quibus dictum est per rex. in dicta lege. penult. Item licet maritus de lure cōmuni non possit occidere adulteriū nobilē: hodie tamen poterit rā nobilē q. in nobilē et in quocunq. loco adulte

[illegible]

ref. co. nru. licet contrarium disponat rex. in l. xxi. in l. xxi. q. de confusione nō seruatur in
practica. ¶ Quarto obstat verum maritus
vel etia alius occidendo adulteros peccet mor
talter. Et dicatur q. sic quia permissio iuris
ciuitis non excusat a peccato. vt tenet glossa si
c. inter bec. xxx. in questione. ii. q. 3. repurat singu
lar. abb. in l. i. iur. fecisti de homicidio. et as
in leg. vi. p. capiti. C. de transactio. ¶ In eadē
lege ibi. non ganela dote. Et istā legem appo
biatur confusio marit. marit. c. in notabili
l. x. quā vide. ¶ Et an maritus lucretur dote
propter adulterium cōmittētis in casu / in quo
non accusat vxorē de adulterio. Et de per bar.
in leg. nūllē q. flocer. in fine. et ibi per alex. in ad
l. ad bar. p. ad. l. iul. de adulterio. et per alex.
in leg. quā mulier ff. de soluto matrimonio. In ea
dem lege ibi. nō lo bles de qui marita. Mo
ta et c. in lege q. rari adultera quam adulter p
per adulterium perdat tam dotem / quam om
nia alia bona eandē cōfessione. De quo vide
q. dicit in lege supraproxima. ¶ Item est no
randum q. maritus occidens vxorē proptia au
crouatē non succedit ei secundū formam rex.
in authē. propterea. C. vide vir et vxor et tenet
bal. in lege. C. vide vir et vxor. e vide bal. in
non fine. sup. co. C. de bonisq. liberia. ¶ In
eandē leg. ibi. salvo sioe maritare. Morta et ista
lege singularis / q. maritus occidit a adulteros
de licentia iudicis / in maritus totum bona. De
quo vide quod i. in lege supraproxima.

© Lee. http://www.1002.jp/

Quando se probaré que algunt testigo depuso falsamente contra alguna persona, o personas en alguna causa criminal: en la qual si no se aueriguasse su dicho ser falso aquel, o aquellos contra quien depuso mercedia pena de muerte, o otra pena corporal: que al tal testigo aueriguando se como fue falso le sea dada la misma pena en su persona y bienes, como se le deniera dar a aquel, o aquellos contra quien depuso supiendo su dicho verdadero: caso que en aquellos contra quien depuso no se egecuta la tal pena pue por el no qdo de dar se la. Lo qual mandamos q se guarde y egecuta en todos los delitos de qualquier calidad que sean: y en las otras causas criminales: y civiles mandamos que contra los testigos que depusieren falsamente se guarden y egecuten las leyes de nuestros reynos sine sobre ello disponen.

In leg. xxiij. in principio. De materia huius
leg. vide tex. in leg. c. i. §. in lege. co. z.
in leg. si quis legatum. z. vtroque per Bar. s.
ad leg. conellam. de falsa. z. per Bar. In lege.
qui bona f. si quis stipularus. ff. de danno infero.
c. de Elige. de arecto in suo tractatu mali-
ficorum. in glo. falsario. folio. xxij. in. fi. co. in
fine. z. vide glo. z. docto. in lege. Nullum. C. de
testibz. z. teneri in lege. xlij. rti. xvi. partia. si.
z. tex. in leg. xlij. rti. vij. lib. ii. foro leg. z. tex. in
lege. luj. rti. li. luj. foro legus. z. tex. in lege.

Materia. lxxliij.

Cley. final.

Ey caso que los dichos Rey y Reyna mis señores padres viendo q tanto cumplia al seruicio de Dios y al bien destos mis reynos y subditos de ellos temian acordado de mandar publicar las dichas leyes: pero a causa del ausencia del dicho señor Rey mi padre de estos reynos de Castilla, y despues por la dolencia y muerte de la Reyna mi señora madre, que aya sancta gloria, no buuo lugar de se publicar como estaua por ellos acordado. E agora los procuradores de cortes q en esta ciudad de Toro se juntaron a me jurar por reyna y señora de estos reynos me suplicaron que pues tantas vazes por su parte a los dichos Rey y reyna mis señores les havia sido suplicado que en esto mandassen proueer, y las dichas leyes estauan con mucha diligencia hechas y ordenadas; y por los dichos Rey y Reyna mis señores vistas y acordadas, de manera que no faltaua sino la publicacion de ellas que consideranddo quanto prouecho a estos mis reynos de esto uenia, que por los hazer señalada merced, fuese por bien de mandar pregonar las, y guardar las como si por el dicho Rey y Reyna mis señores fueran publicadas, o como la mi merced fuese.

In leg. final. lib. i. En los pleytos y causas que de aqui adelante. Et circa materiam huius legis dubitatur: utrum leges iste extendantur ad causas preteritas nunc decidendas. De quo vide late per Barto. in leg. Omnes po-

pulos. in. f. 118. col. cum sequentibus. ff. de iustitia et iure. t. per Cinum et docto. in leg. Reges et constitutiones. De legibus: et per Abb. et doctores in cap. Cognoscere. de constituto.

Et per hoc sit finis huius operi inpositus ad delectandam et gloriam. Amen!

Ey por que la guarda de estas dichas leyes parece ser muy cumplidera al seruicio de Dios y mio: y ala buena administracion y execucion dela justicia, y al bien y pro comun destos mis reynos y señorios: mando por este quaderno de estas leyes: por su traslado signado de escriuano publico: al principe don Carlos mi caro y amado hijo: y a los infantos: duques: condes: marqueses: perlados: y ricos omes: y maestros de las ordenes: y a los de mi consejo y ordosores de las mis audiencias y alcaldes: y otras justicias y oficiales dela mi casa y corte: chancillerias: y a los commendados: reys y subcomendadores: y alcalyes de los castillos y casafuertes y llanas: y a los mis adelantados y condes: y personas y justicias: regidores: caualleros y escuderos: oficiales y omes buenos de todas qualesquier ciudades y villas y lugares de los mis reynos y señorios: y a todos mis subditos y naturales de qualquier ley, esta do y condicion que sean a quien lo contenido en las dichas leyes, o qualquier de ellas atañe, o itañer puede, o a qualquier de ellas que vean las dichas leyes de suso en corporadas: y cada vna de ellas, y en los pleytos y causas que de aqui adelante de nuevo se mouieren y escomençaren, guarden y cumplan; y executen; y las hagan guardar, y cumplir, y executar en todo y por todo: segun que en ellas y en cada vna de ellas se contiene, como leyes generales destos mis reynos: y los dichos señores juzguen por ellas: y los vnos ni los otros no payan, ni pasen; ni consentan y ni pasar contra el tenor y forma de ellas en algun tiempo: ni por alguna manera so pena dela mi merced, y de las penas en las dichas leyes contenidas: y de esto mande dar esta mi carta y quaderno de leyes firmada de el nombre del Rey mi señor, y padre, y administrador y gouernador de estos mis reynos y señorios: y sellada con el sello de el Rey y Reyna mis señores padre y madre: por que ala sazón no estaua hecho el sello de mis armas: y mando que sean apregonadas publicamente, y en la mi corte: y que desde en adelante se guarden y aleguen por leyes generales de mis reynos: y mando alas dichas mis justicias y a cada vno de ellas en sus lugares y jurisdiccion

nes que luego las hagan pregonar publicamēte por: ante escriuano por: las plaças
 7 mercados 7 otros lugares acostumbraados: 7 mando a los del mi consejo que den
 7 libren mis cartas 7 sobre cartas deste quaderno de leyes para las ciudades 7 vi-
 llas 7 lugares de mis reynos 7 señorios donde vieren que cumple 7 fuere necessa-
 rio: 7 los vnos ni los otros no hagades ni hagan ende al por alguna manera so pe-
 na dela mi merced, 7 8 diez mil maravedis para la mi camara a cada vno por quē
 fincare de lo assi bazer 7 cumplir: 7 mando al ome que vos esta mi carta mostrare q̄
 vos emplaze que parezcadeis ante mi en la mi corte del dia que vos emplazare fasta
 quinze dias primeros siguientes. Y mando so la dicha pena a qualquier escriuano
 publico que para esto fuere llamado, que de ende al que vos la mostrare, testimo-
 nio signado con su signo: porque yo sepa en como se cumple mi mandado. Dada en
 la ciudad de Toro a siete dias del mes de março, año del nascimiento d̄ nuestro sal-
 uador: Jhesu christo de mil 7 quinientos 7 cinco años. Yo el Rey. Yo Gaspar de gri-
 cio secretario de la reyna nuestra señora las hize escriuir por mādado del señor rey
 su padre administrador 7 gouernador destos sus reynos. Joannes episcopus Tor-
 dubensis, Licentiatus capata, Ferdinandus tello licentiatus, Licentiatus mogica
 Doctor carauajal, Licentiatus de Sanctiago registrada. Eban. iller.

Impresso en Medina del Campo, por Mattheo 7 Francisco del Cato,
 A costa de Juan Moreno mercader de libros.
 Ad. D. ly.

1. The first part of the paper is devoted to a general
 consideration of the subject. It is shown that the
 results of the experiments are in good agreement with
 the theoretical predictions. The second part of the paper
 is devoted to a detailed description of the experiments.
 The third part of the paper is devoted to a discussion
 of the results. It is shown that the results are in good
 agreement with the theoretical predictions. The fourth
 part of the paper is devoted to a conclusion. It is
 shown that the results are in good agreement with the
 theoretical predictions. The fifth part of the paper is
 devoted to a bibliography. It is shown that the results
 are in good agreement with the theoretical predictions.

2. The second part of the paper is devoted to a
 detailed description of the experiments. It is shown
 that the results are in good agreement with the
 theoretical predictions. The third part of the paper
 is devoted to a discussion of the results. It is shown
 that the results are in good agreement with the
 theoretical predictions. The fourth part of the paper
 is devoted to a conclusion. It is shown that the
 results are in good agreement with the theoretical
 predictions. The fifth part of the paper is devoted to
 a bibliography. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions.

3. The third part of the paper is devoted to a
 discussion of the results. It is shown that the
 results are in good agreement with the theoretical
 predictions. The fourth part of the paper is devoted
 to a conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 fifth part of the paper is devoted to a bibliography.
 It is shown that the results are in good agreement
 with the theoretical predictions. The sixth part of
 the paper is devoted to a conclusion. It is shown
 that the results are in good agreement with the
 theoretical predictions. The seventh part of the paper
 is devoted to a bibliography. It is shown that the
 results are in good agreement with the theoretical
 predictions. The eighth part of the paper is devoted
 to a conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 ninth part of the paper is devoted to a bibliography.
 It is shown that the results are in good agreement
 with the theoretical predictions. The tenth part of
 the paper is devoted to a conclusion. It is shown
 that the results are in good agreement with the
 theoretical predictions. The eleventh part of the
 paper is devoted to a bibliography. It is shown that
 the results are in good agreement with the theoretical
 predictions. The twelfth part of the paper is devoted
 to a conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 thirteenth part of the paper is devoted to a
 bibliography. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 fourteenth part of the paper is devoted to a
 conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 fifteenth part of the paper is devoted to a
 bibliography. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 sixteenth part of the paper is devoted to a
 conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 seventeenth part of the paper is devoted to a
 bibliography. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 eighteenth part of the paper is devoted to a
 conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 nineteenth part of the paper is devoted to a
 bibliography. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions. The
 twentieth part of the paper is devoted to a
 conclusion. It is shown that the results are in
 good agreement with the theoretical predictions.

